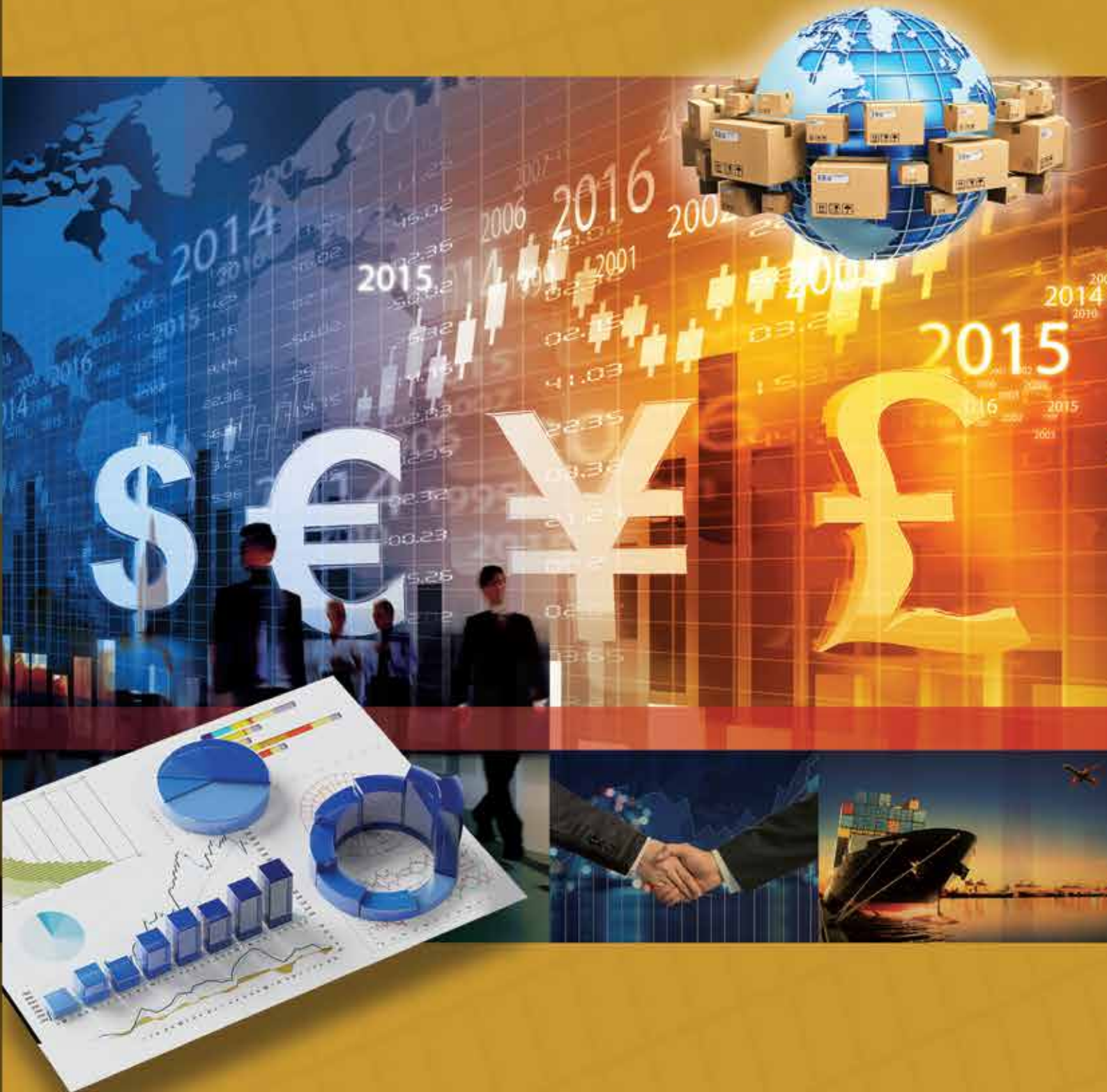

ΕΜΠΟΡΙΚΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΑ

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΕΜΠΟΡΙΚΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Συγγραφική ομάδα:	Χρίστος Ευαγόρου, <i>Καθηγητής Οικονομικών</i> Μάριος Πρασίτης, <i>Καθηγητής Οικονομικών</i>
Αναθεώρηση Β΄ και Γ΄ έκδοσης:	Μάριος Πρασίτης, <i>Καθηγητής Οικονομικών</i>
Εποπτεία:	Μαρία Ιωάννου-Σεργίου, <i>Επιθεωρήτρια Οικονομικών Μαθημάτων</i> Ζιαννέτ Χατζηιωσήφ, <i>Επιθεωρήτρια Οικονομικών Μαθημάτων</i>
Επιμέλεια υλικού Γ΄ Έκδοσης:	Ιωάννα Ιωάννου, <i>Καθηγήτρια Οικονομικών</i> Νίκος Αντωνάκης, <i>Καθηγητής Οικονομικών</i>
Γλωσσική επιμέλεια:	Παναγιώτης Πετρίδης, Αρετή Στυλιανού, Ευαγγελία Χαραλάμπους <i>Λειτουργοί Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων</i>
Σχεδιασμός εξωφύλλου:	Θεόδωρος Κακουλλής, <i>Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων</i>
Συντονισμός έκδοσης:	Χρίστος Παρπούνας, <i>Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων</i>
Συντονισμός ανατύπωσης 2023:	Δρ Πέτρος Γεωργιάδης <i>Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων</i>

Α΄ Έκδοση 2016
Β΄ Έκδοση 2018
Ανατύπωση 2020
Γ΄ Έκδοση 2022
Ανατύπωση 2023 (με μικροδιορθώσεις)

Εκτύπωση: ΚΩΝΟΣ ΛΤΔ

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σημείωση: Χρησιμοποιήθηκε υλικό από τα βιβλία «Γενικές Εμπορικές Γνώσεις, Τόμος Α΄, Α΄ Λυκείου»,
και «Γενικές Εμπορικές Γνώσεις, Τόμος Β΄, Β΄ Ενιαίου Λυκείου», Εκδόσεις Υ.Α.Π.
ISBN: 978-9963-54-326-7

Στο εξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ανακυκλωμένο χαρτί σε ποσοστό τουλάχιστον 50%, προερχόμενο από διαχείριση απορριμμάτων χαρτιού. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από υπεύθυνη διαχείριση δασών.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η έκδοση του βιβλίου *Εμπορικά της Β΄ Λυκείου* έχει επικαιροποιηθεί με νέες σύγχρονες θεματικές και παραγωγικό υλικό, που δεν υπήρχαν στο προηγούμενο βιβλίο.

Σε συνδυασμό με την εφαρμογή των δεικτών επιτυχίας και επάρκειας, το βιβλίο αυτό εκτιμούμε ότι θα βοηθήσει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων, στην άσκηση της κριτικής προσέγγισης, στην αυτενέργεια των μαθητών/τριών και, κατά συνέπεια, στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Είμαι σίγουρος ότι το βιβλίο αυτό θα αποβεί ιδιαίτερα χρήσιμο για κάθε μαθητή/μαθήτρια και θα αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για εργοδοσία στους τομείς της οικονομικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω στον Δρα Χρίστο Γ. Αριστείδου, πρώην ΕΜΕ Οικονομικών για τις πολύτιμες εισηγήσεις και παρατηρήσεις του, στη συγγραφική ομάδα και στην Επιθεωρήτρια των Οικονομικών και Εμπορικών μαθημάτων κα Μαρία Ιωάννου-Σεργίου που εργάστηκε με μοναδικό ζήλο, αφοσίωση και αγάπη για την εποπτεία της έκδοσής του.

Δρ Κυπριανός Δ. Λούης
Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΜΠΟΡΙΟ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΚΥΡΙΩΣ ΕΜΠΟΡΙΟ	16
• ΕΝΟΤΗΤΑ Ι – ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	17
• ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	105
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	138
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	167
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	190

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ

1. Χρησιμότητα των Εμπορικών

Το βιβλίο αυτό χρησιμεύει στους/στις μαθητές/μαθήτριες του Λυκείου, ώστε να αποκτήσουν εκείνες τις γνώσεις που θα τους/τις βοηθήσουν να κατανοούν καλύτερα πώς διεξάγεται το **εμπόριο** στη σημερινή σύγχρονη εποχή. Το βιβλίο θα χρησιμεύσει όχι μόνο στους/στις μαθητές/μαθήτριες, αλλά και σε όσους έχουν σκοπό να ασχοληθούν με το εμπόριο ή και με άλλες επιχειρήσεις, όπως οι γεωργοί, οι βιομήχανοι, οι τραπεζίτες, οι ασφαλιστές και γενικά σ' όλους εκείνους που μετέχουν στην οικονομική ζωή μιας χώρας.

Το βιβλίο αυτό μπορεί να βοηθήσει τους υπαλλήλους στην καθημερινή τους εργασία, όσους εργάζονται στις διάφορες οικονομικές μονάδες (καταστήματα, γραφεία, εργοστάσια, τράπεζες, κλινικές κ.ά.), ακόμη τους νέους ανθρώπους που προετοιμάζονται να εργαστούν σ' αυτούς τους χώρους. Ο κλάδος του εμπορίου κατέχει στη χώρα μας μια ξεχωριστή θέση. Η Κύπρος εμπορεύεται με πολλές χώρες και αρκετά από τα προϊόντα της γεωργίας και της βιομηχανίας εξάγονται. Εισάγει από άλλες χώρες είτε εμπορεύματα και είτε πρώτες ύλες ή ακόμη και καύσιμα. Ο σημαντικότερος τομέας στον οποίο βασίζεται η Κυπριακή οικονομία είναι ο τομέας των υπηρεσιών που συμπεριλαμβάνει τον τουρισμό, τις τραπεζικές υπηρεσίες, τις λογιστικές υπηρεσίες, τις νομικές υπηρεσίες, τη ναυτιλία και πολλές άλλες κατηγορίες. Η οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας, συνεπάγεται σύγχρονη τεχνολογία τόσο στη γεωργία, τη βιομηχανία, το εμπόριο όσο και στις υπηρεσίες.

Το βιβλίο των εμπορικών γνώσεων είναι χρήσιμο στον καθένα μας. Ο καταναλωτής ή το νοικοκυριό βρίσκονται συχνά στην ανάγκη να αγοράσουν ή να πωλήσουν, να καταθέσουν χρήματα σε τράπεζα ή να δανειστούν, να πληρώσουν ενοίκιο ή να υποθηκεύσουν το σπίτι τους, να αγοράσουν τοις μετρητοίς ή με πίστωση, να ταξιδέψουν στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με άλλα λόγια να

διενεργήσουν κάποια οικονομική ή εμπορική συναλλαγή. Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απαντήσεις, ώστε να γνωρίζει τι κάνει και πώς θα πρέπει να ενεργεί ο αγοραστής ώστε να προασπίζεται τα συμφέροντά του. Στη σημερινή συνεχώς μεταβαλλόμενη εποχή συμβαίνουν πολλά τα οποία ο πολίτης καλείται να διαχειριστεί. Πολλές φορές επωμίζεται ζημιές είτε λόγω της άγνοιάς του είτε λόγω ελλιπούς ή μη σωστής ενημέρωσής του. Θα προσπαθήσουμε όσο μπορούμε να τον ενημερώσουμε για να μπορεί να πάρει τις σωστές αποφάσεις.

2. Περιεχόμενο των Εμπορικών

Το εμπόριο είναι συνυφασμένο με πολλούς τομείς της οικονομικής δραστηριότητας και συνεπώς τα Εμπορικά, κατ' ανάγκη, υπεισέρχονται σε θέματα άλλων επιστημονικών κλάδων και κυρίως του Εμπορικού Δικαίου και των Οικονομικών. Για αυτό τον λόγο, περιλαμβάνονται και θέματα που καλύπτονται και σε άλλους επιστημονικούς κλάδους, δίνεται όμως σ' αυτά ξεχωριστό περιεχόμενο.

Τα Εμπορικά λαμβάνουν υπόψη τα γεγονότα όπως είναι και εξετάζουν τον τρόπο που διεξάγεται μια οικονομική ή εμπορική δραστηριότητα και όχι την αιτία που τη δημιουργεί ή την προκαλεί.

Το μάθημα μπορούμε να το βρούμε με διάφορα ονόματα όπως: Εμπορικά, Εμποριολογία, Τεχνική των Συναλλαγών, Γενικές Εμπορικές Γνώσεις, Οικονομική των Επιχειρήσεων, Ιδιωτική Οικονομική κ.ά. Αυτό μας δείχνει το μέγεθος του περιεχομένου του και την έκταση των γνώσεων που μπορεί να συμπεριληφθεί σ' ένα σύγγραμμα Εμπορικών, σχετικά με το εμπόριο, τις λειτουργίες του, τα όργανα διεξαγωγής του και τις συγγενικές με αυτό υπηρεσίες. Σ' αυτό το βιβλίο θα καταβληθεί προσπάθεια, ώστε οι εμπορικές γνώσεις να οργανωθούν, να συνδυαστούν και να αποτελέσουν ένα ενιαίο σύνολο που να εξετάζει την εμπορική δραστηριότητα στο σύνολό της.

3. Περιεχόμενο του βιβλίου

Το βιβλίο αυτό ονομάζεται «Εμπορικά» γιατί σ' αυτό καταβάλλεται προσπάθεια να δοθούν γενικές γνώσεις και πληροφορίες, όσον αφορά το εμπόριο, την κύρια λειτουργία του και τις πιο σημαντικές βοηθητικές του υπηρεσίες καθώς και τους διάφορους φορείς και οργανισμούς που εμπλέκονται με το εμπόριο.

Στα κεφάλαια 1 και 2 εξετάζονται το εμπόριο, οι διακρίσεις του και η οικονομική του σημασία. Σε ξεχωριστές ενότητες εξετάζονται το εσωτερικό και το εξωτερικό εμπόριο και μεταξύ άλλων περιγράφεται η διαδικασία εισαγωγής και εξαγωγής εμπορευμάτων.

Στο κεφάλαιο 3 εξετάζεται η εμπορική αλληλογραφία με τους σύγχρονους τρόπους.

Στο κεφάλαιο 4 εξετάζεται η εμπορική αγοραπωλησία, που αποτελεί την κυριότερη εμπορική συναλλαγή.

Στο κεφάλαιο 5 εξετάζονται οι βασικές υπηρεσίες υποστήριξης της κύριας λειτουργίας του εμπορίου και της διακίνησης των εμπορευμάτων, δηλαδή οι συγκοινωνίες, η διαφήμιση, η αποθήκευση, η εκτελώνιση, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, οι τηλεπικοινωνίες και οι ασφάλειες. Οι τράπεζες, οι τραπεζικές εργασίες και τα μέσα πληρωμών εξετάζονται ξεχωριστά στο κεφάλαιο 6.

Στο κεφάλαιο 7 θα δούμε τις νομικές μορφές επιχειρήσεων.

Στο κεφάλαιο 8 εξετάζουμε τον τρόπο λειτουργίας της Χρηματαγοράς, της Κεφαλαιαγοράς και του Χρηματιστηρίου.

Σ.Σ.: Για σκοπούς γλωσσικής οικονομίας, όπου αναφέρεται το αρσενικό γένος, εξυπακούεται και το θηλυκό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΜΠΟΡΙΟ (COMMERCE)

Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα είναι σε θέση:

- Να κατανοούν τον καταμερισμό των έργων και τον βασικό στόχο του εμπορίου.
- Να εξηγούν την πορεία των πρώτων υλών ή των έτοιμων προϊόντων.
- Να διακρίνουν το κυρίως εμπόριο από τις βοηθητικές του υπηρεσίες.
- Να γνωρίζουν τις διακρίσεις του εμπορίου.
- Να αντιλαμβάνονται και να επεξηγούν επιγραμματικά τις κυριότερες βοηθητικές υπηρεσίες του εμπορίου.

Όπως ήδη γνωρίζουμε, τα αγαθά χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. Τα αγαθά που παράγονται είτε από τον πρωτογενή είτε από τον δευτερογενή τομέα καταλήγουν είτε στους καταναλωτές είτε στις επιχειρήσεις για περαιτέρω επεξεργασία. Αυτή η δραστηριότητα αφορά στον τριτογενή τομέα που εκφράζεται κυρίως μέσω του εμπορίου.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται ο ρόλος και οι διακρίσεις του εμπορίου καθώς και οι βοηθητικές υπηρεσίες του εμπορίου.

ΓΕΝΙΚΑ

Στις σύγχρονες κοινωνίες εφαρμόζεται ο καταμερισμός έργων, σύμφωνα με τον οποίο ο κάθε άνθρωπος ασχολείται με ένα ξεχωριστό επάγγελμα, στο οποίο αποδίδει καλύτερα και τον ευχαριστεί περισσότερο, αφού ταιριάζει στις κλίσεις και ικανότητες του. Κάτι παρόμοιο κάνουν και τα κράτη κατευθύνοντας τις επενδύσεις τους σε εκείνους τους τομείς, στους οποίους πλεονεκτούν και στους

οποίους παράγεται το μεγαλύτερο εθνικό εισόδημα. Αποτέλεσμα του καταμερισμού αυτού είναι όχι μόνο οι διάφορες χώρες, αλλά και τα άτομα, να μην είναι αυτάρκεις. Χρειάζονται αγαθά ή υπηρεσίες που παράγονται σε διάφορες περιοχές της χώρας ή

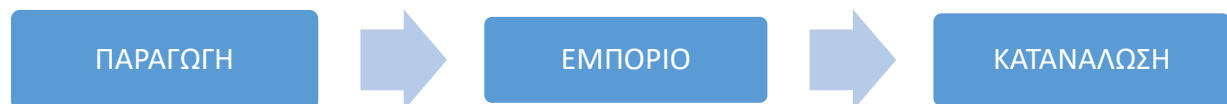
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΜΠΟΡΙΟ

και σε άλλες χώρες. Τη διακίνηση των αγαθών από τον τόπο της παραγωγής στον τόπο της κατανάλωσης αναλαμβάνει ο άνθρωπος μέσω του εμπορίου.

Βασικός στόχος του εμπορίου είναι η αύξηση της χρησιμότητας των αγαθών, που επιτυγχάνεται:

- **Αν τα εμπορεύματα είναι στον τόπο που ζητούνται**
- **Αν τα εμπορεύματα είναι διαθέσιμα όταν ζητούνται**

Με το εμπόριο, μέσω των διαφόρων υπηρεσιών που το πλαισιώνουν, ολοκληρώνεται μια μακρά πολλές φορές διαδικασία, που αρχίζει από τον παραγωγό της πρώτης ύλης, συνεχίζεται στον κατασκευαστή του έτοιμου προϊόντος και καταλήγει στον καταναλωτή.

Η πιο πάνω απλή φαινομενικά σχέση συχνά σημαίνει μια μακρά πορεία μέχρι να φτάσει ένα προϊόν από το σημείο παραγωγής μέχρι τον καταναλωτή. Σκεφτείτε τον ηλεκτρονικό υπολογιστή που χρησιμοποιείτε. Το εργοστάσιο κατασκευής του μπορεί να είναι στις Ηνωμένες Πολιτείες. Κάποια από τα μέρη του όμως πιθανόν να κατασκευάστηκαν στην Κίνα ή στην Ιαπωνία. Ο κύριος έμπορος – εισαγωγέας τον εισήγαγε και τον διέθεσε σε άλλους εμπόρους – καταστηματάρχες, απ' όπου τον αγόρασε ο τελικός καταναλωτής. Σε αυτή την πορεία συμμετέχουν και αρκετοί άλλοι: οι τράπεζες τόσο του εισαγωγέα όσο και του εξαγωγέα, οι εταιρείες μεταφορών, τα μέσα μεταφορών, οι ασφαλιστικές εταιρείες που καλύπτουν την αξία των εμπορευμάτων, οι εκτελωνιστές, οι τηλεπικοινωνίες, η διαφήμιση.

1.1 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Στη μεγάλη πορεία που ακολούθησε η πιο πάνω συναλλαγή μπορούμε να διακρίνουμε το **Κυρίως Εμπόριο**, που ασχολείται με τη συνεχή διακίνηση και ανταλλαγή των εμπορευμάτων και τις **Βοηθητικές Υπηρεσίες του Εμπορίου** όπως είναι η μεταφορά, η αποθήκευση, η ασφάλιση, οι τράπεζες, οι τηλεπικοινωνίες κ.ά.

1.1.1 Κυρίως εμπόριο (Trade)

Εμπόριο είναι η πράξη ή διαδικασία αγοράς, πώλησης ή ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών, χοντρικά ή λιανικά, μέσα σε μια χώρα είτε μεταξύ χωρών.

Η διακίνηση του μαλλιού μέσα στην Αυστραλία από τον κτηνοτρόφο στον έμπορο και μέσα στην Αγγλία από τον έμπορο στον υφαντουργό και από τον υφαντουργό στον κατασκευαστή έτοιμων ενδυμάτων, αποτελεί το **εσωτερικό εμπόριο** (home trade). Αυτό ταυτόχρονα είναι και **χονδρικό εμπόριο** (wholesale trade), γιατί διακινεί εμπορεύματα σε μεγάλες ποσότητες. Τη διακίνηση αυτή αναλαμβάνουν οι χονδρέμποροι (όπως θα δούμε πιο ύστερα). Αυτοί εφοδιάζουν με μεγάλες ποσότητες τα μικρότερα καταστήματα που πουλούν στο κοινό μικρές ποσότητες, δηλ. λιανικώς. Η πώληση αυτού του είδους αποτελεί το **Λιανικό Εμπόριο** (retail trade). Η διακίνηση του μαλλιού από την Αυστραλία στην Αγγλία και των ενδυμάτων από την Αγγλία στην Κύπρο αποτελεί το **εξωτερικό εμπόριο** (foreign trade) που γίνεται μεταξύ δυο κρατών. Το εξωτερικό εμπόριο διακρίνεται σε **εισαγωγικό και εξαγωγικό** (Imports & Exports). Για την Αγγλία είδαμε και τις δύο όψεις του. Για την Αυστραλία είδαμε τη μία μόνο όψη, το εξαγωγικό, ενώ για την Κύπρο πάλι τη μια όψη, το εισαγωγικό.

1.1.2 Βοηθητικές υπηρεσίες του εμπορίου

Για τη διεξαγωγή του εμπορίου είναι απαραίτητες μερικές βοηθητικές εμπορικές υπηρεσίες. Οι κυριότερες απ' αυτές είναι:

- **Συγκοινωνίες - Μεταφορές** (transport). Στο πιο πάνω παράδειγμα πήραν μέρος οι συγκοινωνίες, χερσαίες, θαλάσσιες και εναέριας.
- **Αποθήκευση** (warehousing). Μια σημαντική υπηρεσία του εμπορίου είναι η αποθήκευση τόσο των πρώτων υλών, π.χ. του μαλλιού, όσο και των έτοιμων προϊόντων, π.χ. των μάλλινων ειδών. Ο κτηνοτρόφος της Αυστραλίας, ο εισαγωγέας στην Αγγλία, ο υφαντουργός, ο βιομήχανος έτοιμων ενδυμάτων και ο χονδρέμπορος πρέπει να έχουν τις δικές τους αποθήκες - άλλος μικρότερες και άλλος μεγαλύτερες - για την αποθήκευση των αγαθών, για όσο καιρό χρειαστεί.

- **Τράπεζες** (banking). Η τράπεζα μεσολάβησε είτε για να δώσει δάνειο στον κτηνοτρόφο της Αυστραλίας είτε για να πληρωθεί η τιμή του μαλλιού που παράχθηκε στην Αυστραλία είτε για να πληρώσει ο υφαντουργός τους εργατές του και τέλος για να πληρωθεί το σακάκι που αγοράστηκε, αν η πληρωμή θα γίνει με επιταγή ή με πιστωτική κάρτα.

- **Ασφάλειες (insurance).** Η μεταφορά των εμπορευμάτων από μακρινές αποστάσεις εμπεριέχει πολλούς κινδύνους, όπως είναι οι κίνδυνοι από τη θάλασσα, από κλοπή, από πυρκαγιά κ.λπ., που θα έκαναν αναποφάσιστο και τον πιο τολμηρό έμπορο να διανοηθεί να τους αναλάβει μόνος του.
- **Διαφήμιση (advertising).** Σημαντικό ρόλο για την επιβολή του προϊόντος στην αγορά παίζει η διαφήμιση. Με τη διαφήμιση γίνεται γνωστή η ύπαρξη και οι ιδιότητες ενός εμπορεύματος στην αγορά. Το κοινό καλείται να αγοράσει ένα προϊόν και να το δεχτεί για ικανοποίηση αναγκών του, μέσω της διαφήμισης. Η διαφήμιση αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους συντελεστές προώθησης του σύγχρονου εμπορίου.
- **Επικοινωνίες (communication).** Η συνεννόηση όλων των συναλλασσόμενων μεταξύ τους γίνεται με τη βοήθεια των μέσων επικοινωνίας. Η σημερινή τεχνολογική εξέλιξη με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών διευκολύνει αφάνταστα τις επικοινωνίες και κατά συνέπεια τη διεξαγωγή του εμπορίου.

Η έλλειψη μίας ή περισσότερων από τις πιο πάνω υπηρεσίες θα είχε σαν συνέπεια τη στασιμότητα του εμπορίου.

1.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η οικονομική και κοινωνική σημασία του εμπορίου είναι μεγάλη, γιατί συμβάλλει:

- Στη μεταφορά των αγαθών από τον τόπο της παραγωγής, όπου υπάρχει αφθονία, στον τόπο της κατανάλωσης, όπου υπάρχει έλλειψη και έτσι ικανοποιούνται οι ανάγκες των ανθρώπων.
- Στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών.
- Στην αύξηση της παραγωγής αγαθών σε όλους τους τομείς, γιατί υπάρχει η δυνατότητα διάθεσής τους.
- Στην ανάπτυξη όλων των υπηρεσιών που συνδέονται άμεσα με τη διακίνηση των εμπορευμάτων, όπως είναι η αποθήκευση,

οι τράπεζες, οι ασφάλειες και κυρίως οι διαφημίσεις. Αλλά και σ' αυτές τις υπηρεσίες παρατηρείται ένας πιο έντονος καταμερισμός των έργων, δηλαδή δημιουργούνται θέσεις εργασίας, που προσφέρουν ευκαιρίες απασχόλησης στους ανθρώπους.

- Στην ανάπτυξη του πολιτισμού. Το εμπόριο με την παγκοσμιότητα που το χαρακτηρίζει, έχει σμικρύνει τις αποστάσεις μεταξύ των χωρών και των ανθρώπων. Νέες ιδέες, νέα αγαθά, νεότερες εφευρέσεις του τεχνολογικού πολιτισμού γίνονται συνεχώς κτήμα μεγαλύτερων μαζών ανθρώπων της γης. Ο έμπορος θα πληροφορηθεί ή θα επισκεφθεί πρώτος τα μεγάλα βιομηχανικά και πολιτιστικά κέντρα των αναπτυγμένων χωρών και πρώτος θα μεταφέρει τα νέα αγαθά.

- Στην ανάπτυξη της εθνικής και της παγκόσμιας οικονομίας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ποιος είναι ο βασικός στόχος του εμπορίου και πώς επιτυγχάνεται; Πώς συνδέεται με τον καταμερισμό των έργων;
2. Να επιλέξετε ένα προϊόν που παράγεται στο εξωτερικό και να περιγράψετε την πορεία του, μέχρι την πώληση ή την κατανάλωσή του στην Κύπρο. Στην περιγραφή σας να εξηγήσετε τον ρόλο των κύριων λειτουργιών του εμπορίου καθώς και τη μεσολάβηση των βοηθητικών υπηρεσιών του εμπορίου.
3. Να ταιριάξετε τις έννοιες στις πιο κάτω δύο στήλες:

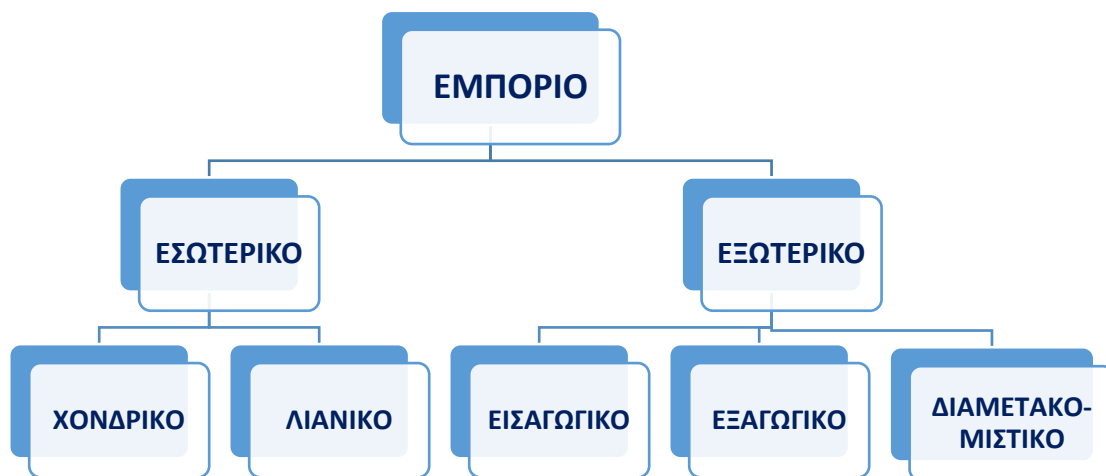
α. Χονδρέμπορος	.....	1. Επικοινωνίες
β. Τηλέφωνο	.....	2. Ασφάλιση
γ. Συγκοινωνίες	.....	3. Επιβολή
δ. Σιγουριά	.....	4. Αποθήκευση
ε. Διαφήμιση	.....	5. Πλοίο
4. Να εξηγήσετε πώς το εμπόριο επηρεάζει οικονομικά και κοινωνικά τον κόσμο.
5. Να παρουσιάσετε σε διάγραμμα τις διακρίσεις του κυρίως εμπορίου και των βοηθητικών του υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΚΥΡΙΩΣ ΕΜΠΟΡΙΟ (TRADE)

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα είναι σε θέση:

- Να διακρίνουν το εμπόριο σε εσωτερικό και εξωτερικό.
- Να αντιλαμβάνονται τον ρόλο των χονδρεμπόρων και των λιανοπωλητών.
- Να ερμηνεύουν την αλυσίδα διακίνησης εμπορευμάτων στην εσωτερική αγορά.
- Να περιγράφουν τις υπηρεσίες που προσφέρει ο χονδρέμπορος στον παραγωγό και στον λιανοπώλη.
- Να κατανοούν γιατί και πότε είναι αναγκαία η μεσολάβηση του χονδρεμπόρου.
- Να εξηγούν τι είναι το λιανικό εμπόριο και τις μορφές του.
- Να κατανοούν τη δύναμη του καταναλωτή, τους τρόπους προστασίας του και μέσω ποιων συνδέσμων.
- Να αντιλαμβάνονται πώς προστατεύεται ο ανταγωνισμός.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εμπόριο διακρίνεται σε:

1. Εσωτερικό εμπόριο (χονδρικό και λιανικό)
2. Εξωτερικό εμπόριο (εισαγωγικό, εξαγωγικό και διαμετακομιστικό)

Στην ενότητα αυτή θα δούμε πώς διεξάγεται το εσωτερικό εμπόριο στην Κύπρο σήμερα και για να το πετύχουμε θα πρέπει να εμβαθύνουμε και να διερευνήσουμε πώς διεξάγεται σήμερα το χονδρικό και λιανικό εμπόριο.

Θα εξετάσουμε πώς το χονδρικό εμπόριο λειτουργεί σαν μεσάζοντας, τις υπηρεσίες του χονδρεμπόρου στον παραγωγό και στον λιανοπώλη.

Θα δούμε πώς λειτουργεί το Λιανικό Εμπόριο σε μικρά τοπικά καταστήματα και στους πλανόδιους πωλητές. Θα δούμε ακόμη πώς λειτουργεί το λιανικό εμπόριο στα μεγάλα καταστήματα, τις υπεραγορές και τα πολυκαταστήματα (MALL) και ακόμη πώς διεξάγεται με τα σύγχρονα ηλεκτρονικά, ταχυδρομικά και μεταφορικά μέσα.

Θα αναφερθούμε επίσης στον καταναλωτή και στους σημερινούς συνδέσμους του, ποιες

νομοθεσίες προστατεύουν τον καταναλωτή και ποια θέματα πρέπει να γνωρίζει και να ενημερώνεται, ώστε να αυτοπροστατεύεται.

Τέλος, θα αναφερθούμε σε διάφορους συνδέσμους που λειτουργούν και έχουν σκοπό να προστατεύσουν το σύστημα της ελεύθερης αγοράς και του ανταγωνισμού.

Το εσωτερικό Εμπόριο χωρίζεται σε:

- I. Χονδρικό εμπόριο
- II. Λιανικό εμπόριο

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι

2.1 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

2.1.1 Χονδρικό Εμπόριο (Wholesale trade)

Ένας έμπορος αγοράζει από έναν γεωργό 100 κιβώτια πατάτες προς €10 ευρώ το κιβώτιο και τα πουλά σε διάφορες υπεραγορές προς €12 το κιβώτιο. Κάθε κιβώτιο έχει 20 κιλά, η υπεραγορά πουλά τις πατάτες προς €0,80 το κιλό.

Ο έμπορος έκαμε χονδρικό εμπόριο και η υπεραγορά λιανικό εμπόριο.

Χονδρικό εμπόριο θεωρείται ότι διεξάγεται, όταν κάποιος αγοράσει μεγάλες ποσότητες αγαθών ή και υπηρεσιών και τις μεταπωλήσει με λογικό κέρδος σε διάφορους, είτε λιανοπώλες είτε άλλους χονδρέμπορους.

Οι έμποροι που αγοράζουν και πωλούν χονδρικά (για μεταπώληση) λέγονται **χονδρέμποροι (wholesalers)**.

Οι έμποροι που αγοράζουν χονδρικά και πωλούν λιανικά (στους καταναλωτές) ονομάζονται **λιανοπώλες (retailers)**.

Το εμπόριο συνδέεται με διάφορους ενδιάμεσους σταθμούς μέχρι να φθάσει στην κατανάλωση.

Παραγωγός → Χονδρέμπορος → Λιανοπώλης → Καταναλωτής

Η πιο πάνω σειρά πολλές φορές δεν ακολουθείται, γιατί υπάρχουν παραγωγοί και βιομήχανοι, που είναι ταυτόχρονα και λιανοπώλες. Αρκετά εργοστάσια έτοιμων ενδυμάτων, για παράδειγμα, παράγουν ενδύματα για την άγνωστη ζήτηση (χωρίς παραγγελία) και τα πωλούν είτε μέσω δικών τους καταστημάτων λιανικής πώλησης είτε μέσω τρίτων καταστημάτων. Η ίδια, δηλαδή, επιχείρηση είναι και παραγωγός και λιανοπώλης, μέσω των πρατηρίων που διαθέτει. Συνεπώς, δεν παρεμβάλλεται ο χονδρέμπορος. Επίσης, μπορεί να δίνεται η ευκαιρία στο κοινό να προσέρχεται στα εργοστάσια για προσωπική και άμεση εξυπηρέτηση. Στην περίπτωση αυτή δεν παρεμβάλλεται ούτε ο λιανοπώλης.

Ο έμπορος χονδρικής πώλησης προσφέρει τις υπηρεσίες του στους παραγωγούς και τους εμπόρους λιανικής πώλησης. Οι υπηρεσίες αυτές δεν περιορίζονται μόνο στην αγορά και πώληση εμπορευμάτων αλλά επεκτείνονται στη διαφήμιση, στην έρευνα της αγοράς (marketing), στην πρόβλεψη των αναγκών του κοινού και στην καθοδήγηση των παραγωγών για τους

τύπους των προϊόντων που πρέπει να προσφέρουν στην αγορά. Από τη μια πλευρά βοηθά τον παραγωγό με το να παρέχει σ' αυτόν τη δυνατότητα να αφοσιώνεται στην παραγωγή και από την άλλη βοηθά τον έμπορο λιανικής πώλησης με το να τον απαλλάσσει από διάφορες ευθύνες που συνεπάγεται η προμήθεια των εμπορευμάτων του.

Υπηρεσίες του χονδρέμπορου στον παραγωγό

Ο χονδρέμπορος προσφέρει στον παραγωγό τις πιο κάτω υπηρεσίες και ευκολίες:

- Τον διευκολύνει στη διάθεση της παραγωγής του. Με τη διάθεση των προϊόντων στους χονδρέμπορους ο παραγωγός μπορεί να επιδιώξει απερίσπαστος στην παραγωγή σε μεγάλη κλίμακα, γεγονός που του εξασφαλίζει πλεονεκτήματα για τη μείωση του κόστους και τη βελτίωση της ποιότητας.
- Οι παραγγελίες του υποβάλλονται σε μεγάλες ποσότητες και έτσι ο παραγωγός απαλλάσσεται από περιττά έξοδα, που θα ήταν αναγκαία στην περίπτωση εκτέλεσης πολλών μικρών παραγγελιών.

Στην αντίθετη περίπτωση των πολλών μικρών παραγγελιών σε διαφορετικό χρόνο θα ήταν αναγκασμένος ο παραγωγός να διατηρεί μεγάλα αποθέματα εμπορευμάτων, αποθηκευτικούς χώρους και να έχει δεσμευμένο γι' αυτό τον σκοπό μεγάλο ποσό κεφαλαίου.

- Πληροφορεί και κατατοπίζει τον παραγωγό για την τρέχουσα κατάσταση και τις τάσεις που διαμορφώνονται στην αγορά (εγχώρια και διεθνή) όσον αφορά τις προτιμήσεις των καταναλωτών, τις καινοτομίες που εισάγουν άλλοι παραγωγοί, το κόστος παραγωγής κ.α.

Υπηρεσίες του χονδρέμπορου στον λιανοπώλη

Ο χονδρέμπορος προσφέρει στον λιανοπώλη τις ακόλουθες υπηρεσίες και ευκολίες:

- Απαλλάσσει τον λιανοπώλη από την ανάγκη να διαθέτει κάθε στιγμή αρκετή ποσότητα και ποικιλία εμπορευμάτων, γιατί του προσφέρει τη δυνατότητα να προμηθεύεται οποιαδήποτε ποσότητα εμπορευμάτων οποτεδήποτε τα χρειαστεί. Αυτό σημαίνει εξοικονόμηση κεφαλαίων και αποθηκευτικών χώρων και περιορισμό των κινδύνων που συνεπάγεται η δημιουργία αποθεμάτων σε περίπτωση αλλαγής στις προτιμήσεις των πελατών, μεταβολής της μόδας και αλλαγής στην ποιότητα και την τιμή κάποιου εμπορεύματος.
- Προσφέρει πιστωτικές ευκολίες στον λιανοπώλη και ευνοϊκούς όρους πώλησης. Αυτό έχει σημασία για τον έμπορο λιανικής πώλησης, γιατί αυτός συνήθως πουλά στους πελάτες της συνοικίας του με πίστωση, πράγμα που δεσμεύει το κεφάλαιό του. Με αυτό τον τρόπο αντιμετωπίζεται ικανοποιητικά ο περιορισμός του Κεφαλαίου Κίνησης.
- Πληροφορεί και κατατοπίζει τον λιανοπώλη για νέα προϊόντα του κλάδου του που εμφανίζονται στην αγορά, τις ιδιότητες και τις τιμές τους, για τρόπους προώθησης συγκεκριμένων προϊόντων με βάση τις πληροφορίες και εμπειρίες που αποκομίζει από άλλους λιανοπώλες κλπ.

Οι πιο πάνω υπηρεσίες και ευκολίες έχουν πάντα άμεση ή έμμεση επίδραση και στους καταναλωτές με τους οποίους ο έμπορος λιανικής πώλησης έρχεται σε επαφή καθημερινά.

Είναι αναγκαία η μεσολάβηση του χονδρέμπορου;

Από πολλούς προβάλλεται το επιχείρημα ότι ο ρόλος του χονδρέμπορου δεν είναι απαραίτητος και ότι θα έπρεπε να βγει έξω από την αλυσίδα του εμπορίου, γιατί αυξάνει την τιμή των αγαθών με το κέρδος που προσθέτει στο εμπόρευμα ως αμοιβή του.

Η άποψη αυτή σε μερικές περιπτώσεις είναι ορθή. Στην Κύπρο, για παράδειγμα, όπου η αγορά είναι μικρή σε έκταση και όγκο συναλλαγών, είναι εύκολη η επικοινωνία μεταξύ παραγωγών και λιανοπωλών για την εξασφάλιση προμηθειών. Ο βιομήχανος προτιμά να καρπούται ο ίδιος το κέρδος του χονδρέμπορου και αντί αυτού να έχει δικές του αποθήκες και περιοδεύοντες υπαλλήλους για εξυπηρέτηση της αγοράς. Η ζυθοβιομηχανία ΚΕΟ, για παράδειγμα, μεταφέρει με ιδιότητα αυτοκίνητά της και διανέμει τα προϊόντα της στους πρατηριούχους και λιανοπώλες σε όλη την Κύπρο. Στην περίπτωση όμως του εισαγωγικού εμπορίου της Κύπρου, ο ρόλος του χονδρέμπορου είναι απαραίτητος, γιατί τα μεγάλα ξένα εργοστάσια δεν δέχονται μικροπαραγγελίες από μικρούς λιανοπώλες, γιατί αυτό αυξάνει τις ταλαιπωρίες τους και τα έξοδα συσκευασίας, αποστολής κ.λπ. Προτιμούν δηλαδή να έχουν έναν αντιπρόσωπο των προϊόντων τους με γνωστή εκτίμηση και φερεγγυότητα, για να εξοικονομήσουν έξοδα, κόπο και χρόνο. Στη σύγχρονη εποχή του εμπορίου χρησιμοποιούνται αρκετοί τρόποι για εισαγωγές εμπορευμάτων. Αρκετοί έμποροι εισάγουν εμπορεύματα από άλλες χώρες σε μεγάλες ποσότητες και σε χαμηλότερες τιμές. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών έχει σε μεγάλο βαθμό εξαλείψει τις αποκλειστικές αντιπροσωπείες, και έτσι σήμερα μπορεί ο καθένας να εισάγει εμπορεύματα από όπου θέλει χωρίς σοβαρούς περιορισμούς.

2.1.2 Λιανικό Εμπόριο (Retail Trade)

Το λιανικό εμπόριο ασχολείται με την αγορά εμπορευμάτων σε κάπως μεγάλες ποσότητες και την πώλησή τους στη συνέχεια στους καταναλωτές σε μικρές ποσότητες. Οι λιανοπώλες προμηθεύονται τα εμπορεύματα είτε από τους χονδρέμπορους, είτε κατευθείαν από τους παραγωγούς και τα πουλούν, σε ψηλότερη τιμή στους καταναλωτές. Το λιανικό εμπόριο διεξάγεται σήμερα είτε με την παραδοσιακή του μορφή είτε μέσω των σύγχρονων οργανισμών προώθησής του.

Λιανικό εμπόριο θεωρείται ότι διεξάγεται όταν κάποιος αγοράσει αγαθά ή και υπηρεσίες και τις μεταπωλήσει με λογικό κέρδος στους καταναλωτές.

2.1.2.1 Παραδοσιακές μορφές λιανικού εμπορίου

(α) Το συνοικιακό κατάστημα

Το μικρό κατάστημα της γειτονιάς έχει σαν στόχο να προσελκύσει πελάτες κυρίως από τη γύρω περιοχή. Στηρίζεται περισσότερο στη μικρή απόστασή του από τους πελάτες και στην προσωπική επαφή που προσπαθεί να αναπτύξει μαζί τους, παρέχοντας πολλές φορές σ' αυτούς διάφορες διευκολύνσεις. Τα καταστήματα αυτά προτιμούν να εγκαθίστανται, όταν υπάρχει

δυνατότητα, σε οδικές αρτηρίες που διέρχονται από την περιοχή, ώστε να προσελκύουν και διερχόμενους πελάτες. Η προμήθειά τους σε εμπορεύματα γίνεται κυρίως από τον περιοδεύοντα πωλητή του χονδρέμπορου που τα επισκέπτεται.

(β) Το κατάστημα στο κέντρο της πόλης

Το κατάστημα αυτό είναι εγκατεστημένο σε γνωστούς κεντρικούς εμπορικούς δρόμους της πόλης (Μακαρίου, Σταυρού, Λήδρας, Αγίου Ανδρέου, Ερμού, κ.ά.). Εργάζεται περισσότερο με την άγνωστη ζήτηση και λιγότερο με τη μόνιμη και γνωστή πελατεία. Για τον λόγο αυτό προσπαθεί να προσελκύσει τους πελάτες, στηριζόμενο λιγότερο στην προσωπική επαφή μαζί τους και περισσότερο σε άλλους τρόπους, όπως

οι ελκυστικές βιτρίνες, η διαφήμιση, οι εκπτώσεις κ.ά. Στηρίζεται επίσης στην ικανότητα των υπαλλήλων του να πείθουν τους πελάτες, όταν αυτοί είναι αναποφάσιστοι. Οι τιμές των καταστημάτων αυτών είναι συνήθως πιο υψηλές, γιατί έχουν περισσότερα έξοδα να καλύψουν (π.χ. υψηλότερα ενοίκια, περισσότερους μισθούς υπαλλήλων, έξοδα διαφημίσεων κ.ά.).

(γ) Ο πλανόδιος πωλητής

Ο λιανοπώλης αυτός περιφέρεται στις γειτονιές των πόλεων ή στα χωριά και πουλά το εμπόρευσμά του (φρούτα, οικιακά σκεύη, ρούχα, παγωτά κ.ά.) είτε περιοδικώς είτε σε λαϊκές αγορές, σε πανηγύρια ή σε κάποιες εκδηλώσεις. Αυτή η μορφή πώλησης, στη σύγχρονη εποχή εφαρμόζεται σε πολύ περιορισμένο βαθμό.

2.1.2.2 Σύγχρονοι οργανισμοί λιανικού εμπορίου

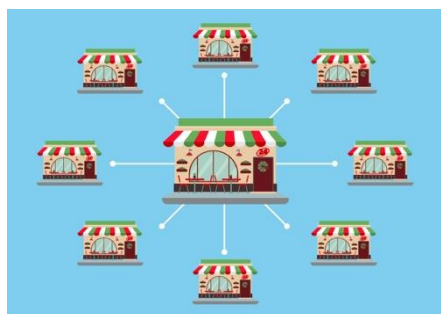
Οι μεγάλοι σύγχρονοι οργανισμοί, μέσω των οποίων διεξάγεται σήμερα το λιανικό εμπόριο, έχουν διάφορες μορφές, ανάλογα με τον τρόπο οργάνωσής τους. Οι κυριότερες είναι:

(α) Κλαδικές εκμεταλλεύσεις (departmental stores)

Οι επιχειρήσεις της μορφής αυτής είναι τεράστιοι οργανισμοί που στεγάζονται σε πολυώροφα κτήρια και ασχολούνται με μεγάλη ποικιλία εμπορευμάτων (Leroy Merlin, Marks & Spencer, Super Home). Η επιχείρηση υποδιαιρείται σε ξεχωριστούς κλάδους (departments), ο καθένας από τους οποίους ασχολείται με διαφορετικό είδος εμπορευμάτων, π.χ. κλάδος έτοιμων ενδυμάτων, επίπλων, ηλεκτρικών ειδών, εργαλείων, οικιακών συσκευών, παιχνιδιών, τροφίμων, πιατικών, καφετέριας κ.λπ.

(β) Πολλαπλά καταστήματα ή αλυσίδα καταστημάτων (multiplestores or chainstores)

Οι επιχειρήσεις της μορφής αυτής έχουν ένα κεντρικό κατάστημα (head office) και υποκαταστήματα (branches) σε διάφορα μέρη, είτε στο εσωτερικό της χώρας (home branches) είτε στο εξωτερικό (foreign branches). Εξειδικεύονται στην πώληση ενός προϊόντος, το οποίο ίσως και να παράγουν, π.χ. υποδήματα, ή πωλούν μια μεγάλη ποικιλία παρόμοιων προϊόντων, π.χ. τρόφιμα, ρούχα κλπ. Η

αγορά των προϊόντων γίνεται σχεδόν πάντοτε από το κεντρικό κατάστημα, που φροντίζει στη συνέχεια να εφοδιάζει τα υποκαταστήματα, ανάλογα με τις πωλήσεις τους. Τούτο γίνεται για εξασφάλιση καλύτερων όρων αγοράς των προϊόντων.

(γ) Υπεραγορές (supermarkets)

Οι υπεραγορές είναι σύγχρονα μεγάλα καταστήματα τα οποία διαθέτουν μεγάλη ποικιλία καταναλωτικών αγαθών, όπως τρόφιμα, οικιακά σκεύη, είδη ένδυσης, ηλεκτρικά είδη, παιχνίδια κ.λπ. (Lidl, Papantoniou, Άλφα-Μέγα κ.λπ.). Ο πελάτης διαλέγει μόνος του ό,τι θέλει, χωρίς την παρουσία του πωλητή. Σημαντικό μέρος της πελατείας των υπεραγορών προέρχεται από ολόκληρη την πόλη ή την ευρύτερη περιοχή. Η πελατεία τους πληροφορείται για τις τιμές και τις προσφορές των προϊόντων που διαθέτουν μέσω της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου και έγχρωμων τιμοκαταλόγων που διανέμονται στα γραμματοκιβώτια.

(δ) Εμπορικά κέντρα (Mall, Shopping centres)

Είναι μια σειρά καταστημάτων που καταλαμβάνουν τον χώρο ενός πολυώροφου κτιρίου και διαθέτουν μεγάλη ποικιλία εμπορευμάτων και υπηρεσιών όπως τρόφιμα, είδη ένδυσης και υπόδησης, ηλεκτρικά είδη, τηλέφωνα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, κομμωτήρια, γραφεία, εστιατόρια, καφετέριες κ.λπ. Χαρακτηριστικό των εμπορικών κέντρων είναι ότι τα διάφορα καταστήματα και γραφεία ανήκουν το καθένα σε διαφορετική επιχείρηση.

(ε) Ηλεκτρονικό Λιανικό Εμπόριο (E-commerce)

Στην περίπτωση αυτή η υποβολή των παραγγελιών γίνεται μέσω των ηλεκτρονικών μέσων και η αποστολή των εμπορευμάτων γίνεται μέσω του ταχυδρομείου ή άλλων σύγχρονων μορφών μεταφορών (DHL, Courier, κ.ά.).

Στην Κύπρο, το ηλεκτρονικό λιανικό εμπόριο έχει αυξηθεί σημαντικά, λόγω της ανάπτυξης των μέσων επικοινωνίας και των συγκοινωνιών.

Το μεγάλο πλεονέκτημα που έχουν οι σύγχρονοι οργανισμοί του λιανικού εμπορίου για τον πελάτη είναι ότι προσφέρουν σ' αυτόν μεγάλη ποικιλία εμπορευμάτων και έτσι τον απαλλάσσουν από την ταλαιπωρία να ψάχνει από τόπο σε τόπο για να βρει τα είδη που χρειάζεται. Σήμερα, κάποιος μπορεί πολύ εύκολα να ψάξει στο διαδίκτυο και μπορεί να βρει και να αγοράσει οτιδήποτε από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου. Στα θετικά για τις αγορές μέσω διαδικτύου είναι ο εύκολος τρόπος πληρωμής, αλλά και το χαμηλότερο κόστος του προϊόντος ή της υπηρεσίας που θα αγοράσει ο καταναλωτής.

Φυσικά, είναι δυνατόν να δημιουργηθεί μεγάλο πρόβλημα στον καταναλωτή, που ονομάζεται «πυρετός της αγοράς». Ο καταναλωτής βλέποντας τόσα πολλά είδη, μπορεί να αγοράσει και πράγματα που δεν προγραμματίσει ή που δεν τα έχει άμεση ανάγκη, με συνέπεια να διαταράσσεται ο οικογενειακός του προϋπολογισμός. Παράλληλα υπάρχει ο κίνδυνος εξαπάτησης ή υποκλοπής των στοιχείων της τραπεζικής κάρτας. Γι' αυτό οι καταναλωτές πρέπει πάντα να ψωνίζουν από ασφαλή διαδικτυακά καταστήματα.

2.1.3 Ο Καταναλωτής

Όλες οι ενέργειες των παραγωγών και εμπόρων έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τον καταναλωτή. Ο καταναλωτής είναι ο τελικός προορισμός των εμπορευμάτων, ο τελευταίος κρίκος στη διακίνησή τους. Αν λοιπόν, τα αγαθά που φθάνουν κοντά του δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του, είναι λογικό ότι δεν θα τα αγοράσει, εκτός αν από αδυναμία ή άγνοια ή έλλειψη προστασίας γίνει το θύμα ασυνείδητων πωλητών.

Προστασία του Καταναλωτή

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας εισήγαγε τη χρήση συντηρητικών, χρωστικών, φυτοφαρμάκων, εντομοκτόνων, αντιβιοτικών, ορμονών, γενετικά μεταλλαγμένων προϊόντων και άλλων ουσιών, που μπορεί να βλάψουν την υγεία των καταναλωτών.

Στο εμπόριο υπάρχει η τάση να επιδιώκεται το εύκολο κέρδος άσχετα με την προσφερόμενη ποιότητα του προϊόντος.

Για να μπορέσουν οι καταναλωτές να αντιδράσουν και να αποφύγουν την εκμετάλλευση, πρέπει αφενός οι ίδιοι να ενωθούν σε οργανωμένα σύνολα και αφετέρου να απαιτήσουν από το κράτος να λάβει τα αναγκαία μέτρα προστασίας τους. Με την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετήσαμε τους νόμους και κανονισμούς που διέπουν την προστασία των καταναλωτών και που εφαρμόζονται σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα συμφέροντα των καταναλωτών μπορούν να προστατευθούν κυρίως με τους πιο κάτω θεσμούς ή μέσα:

Σύνδεσμοι Προστασίας Καταναλωτών

Οι καταναλωτές συνασπίζονται σε συνδέσμους που αντιδρούν δυναμικά και διεκδικούν μέτρα προστασίας τους. Στην Κύπρο έχουμε τον **Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών** και την **Παγκύπρια Ένωση Καταναλωτών**, των οποίων κύριοι σκοποί και στόχοι είναι:

- **Η προώθηση και προάσπιση των συμφερόντων των καταναλωτών** με κάθε νόμιμο μέσο και η διεξαγωγή αγώνα για να τυγχάνουν σεβασμού από όλους τα βασικά δικαιώματα των καταναλωτών, όπως το δικαίωμα επιλογής, του ελέγχου της ποιότητας και της υγιεινής, καθώς και η αποφυγή της αισχροκέρδειας.
- **Η ψήφιση νομοθεσίας για αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών** σε περιπτώσεις ακατάλληλων ή επικίνδυνων προϊόντων και γενικά για την προστασία τους από κάθε είδους εκμετάλλευση.
- **Η εκπαίδευση, πληροφόρηση και διαφώτιση του καταναλωτή**, ώστε να γνωρίζει τα δικαιώματά του και να αποκτά καταναλωτική συνείδηση. Για το σκοπό αυτό ο σύνδεσμος εκδίδει το περιοδικό «Ο Καταναλωτής» και διάφορα ενημερωτικά φυλλάδια.

Στην ιστοσελίδα <https://www.katanalotis.org.cy/> μέσα από ερωτηματολόγια, ο σύνδεσμος βοηθά τους καταναλωτές στην:

- Σωστή υγιεινή και μεταχείριση τροφίμων σε οικιακό επίπεδο.
- Εξοικονόμηση ενέργειας στο σπίτι.
- Προστασία από χρηματοπιστωτικά και ασφαλιστικά προϊόντα.

Το σλόγκαν του συνδέσμου είναι: **Είσαι καταναλωτής; Έχεις δικαιώματα.**

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού

Η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για τη διατήρηση του ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού σε όλους τους τομείς δράσης της οικονομίας, με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο, αλλά και την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών.

Επίσης, η Επιτροπή επιφορτίζεται με την υποχρέωση εκπλήρωσης του στόχου που δημιουργεί τις συνθήκες και προϋποθέσεις ώστε να προσφέρονται στον καταναλωτή αγαθά και υπηρεσίες σε καλύτερες τιμές, καλύτερη ποιότητα και εξυπηρέτηση. Ταυτόχρονα, επιτυγχάνεται η αύξηση της αποτελεσματικότητας, της παραγωγικότητας και των επενδύσεων των επιχειρήσεων καθώς και η δημιουργία ενός κλίματος ευνοϊκού προς την έρευνα, την καινοτομία, την τεχνολογική πρόοδο και την ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνικής ευημερίας εν γένει.

Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή

Η Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή αποτελεί μια από τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας. Αποστολή της Υπηρεσίας είναι η διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών στη νέα ελευθεροποιημένη αγορά.

Βασικοί στόχοι:

Η επαρκής προστασία της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών και η προώθηση της ανάπτυξης ενός νομοθετικού πλαισίου που θα διασφαλίζει συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά.

Τηλεφωνική Γραμμή καταναλωτή 1429

Στα πλαίσια της ενημέρωσης και εξυπηρέτησης των καταναλωτών, η υπηρεσία έθεσε σε ισχύ σε Παγκύπρια βάση τη λειτουργία της δωρεάν τηλεφωνικής γραμμής του καταναλωτή με αριθμό 1429, όπου μπορούν να υποβάλουν εισηγήσεις, παράπονα ή καταγγελίες.

Παρατηρητήρια τιμών

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της αγοράς του λιανικού εμπορίου και της πληροφόρησης των καταναλωτών, καθιερώθηκαν τα «**παρατηρητήρια λιανικών τιμών**», που καταγράφουν και παρακολουθούν τις τιμές των βασικών ειδών πρώτης ανάγκης και ευρείας χρήσης σε πολλά καταστήματα της Κύπρου.

Όπου διαπιστώνονται παραβάσεις, η υπηρεσία έχει την εξουσία να επιβάλλει πρόστιμο στους παραβάτες ή να τους παραπέμπει στη Δικαιοσύνη. Μπορεί επίσης να απαγορεύει την πώληση προϊόντων που είναι επικίνδυνα για την υγεία των καταναλωτών ή δεν πληρούν τους κανόνες ασφάλειας.

ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Από τον Μάιο του 2004 δημιουργήθηκε η Μονάδα Ευρωπαϊκών Δικτύων για εξυπηρέτηση του Πολίτη/Καταναλωτή/Επιχειρηματία.

Στη Μονάδα Ευρωπαϊκών Δικτύων φιλοξενούνται τα πιο κάτω δίκτυα:

Κέντρο SOLVIT

Το [Solvit](#) είναι μια εντελώς δωρεάν και εύχρηστη υπηρεσία που σκοπό έχει να βοηθά τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ να βρίσκουν γρήγορες και ρεαλιστικές λύσεις σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην εσωτερική αγορά. Είναι ένα δίκτυο επίλυσης προβλημάτων στην εσωτερική αγορά, το οποίο συστάθηκε τον Ιούλιο του 2002 μετά από πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με σκοπό να αντιμετωπίσει την ανομοιομορφία και να προωθήσει την εναρμόνιση μεταξύ των κρατών μελών. Στο δίκτυο αυτό συμμετέχουν σήμερα, τα 28 κράτη μέλη της Ε.Ε. καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν και της Νορβηγίας.

Το SOLVIT είναι μια υπηρεσία που παρέχουν οι εθνικές διοικήσεις και παρέχεται δωρεάν. Πρόκειται για διαδικτυακή κυρίως υπηρεσία, αν και υπάρχει ένα κέντρο SOLVIT σε κάθε χώρα.

Ευρωπαϊκό Κέντρο Καταναλωτή Κύπρου

Σκοπός της ύπαρξης και της λειτουργίας του Δικτύου είναι: (α) η εξασφάλιση παροχής πληροφοριών και συμβουλών σε καταναλωτές που πραγματοποιούν αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και (β) η εξωδικαστική επίλυση διαφορών μεταξύ προμηθευτών και καταναλωτών, που έχουν ανακύψει από συναλλαγές που οι καταναλωτές πραγματοποίησαν σε κράτη-μέλη της Ένωσης εκτός της χώρας διαμονής τους.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Ο τομέας ασφάλειας προϊόντων έχει την ευθύνη εφαρμογής του Νόμου της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των καταναλωτών από προϊόντα που κατασκευάζονται στην ΕΕ ή εισάγονται.

Γενική Οδηγία:

Οι παραγωγοί (κατασκευαστές, οι αντιπρόσωποί τους και άλλοι συμμετέχοντες στην αλυσίδα εφοδιασμού) είναι υποχρεωμένοι να διαθέτουν στην αγορά μόνο ασφαλή προϊόντα.

Χρήσιμες σημάνσεις της Ε.Ε. που αφορούν στα προϊόντα

- ▶ **Σύστημα RAPEX** – Το σύστημα RAPEX είναι ένα Ευρωπαϊκό διαδικτυακό σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών για τα επικίνδυνα καταναλωτικά προϊόντα (δεν συμπεριλαμβάνονται τρόφιμα, ιατρικές συσκευές και φάρμακα) που κυκλοφορούν στην αγορά των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στην αγορά της Νορβηγίας, της Ισλανδίας και του Λιχτενστάιν, που συμμετέχουν στο σύστημα.
- ▶ **Προϊόντα με τη σήμανση CE** (Conformite Europeenne) - Ευρωπαϊκή Συμμόρφωση. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο από κατασκευαστές που βρίσκονται εντός της ΕΕ όσο και εκτός, φτάνει να συμμορφώνονται με τις νομοθεσίες και τις οδηγίες της ΕΕ.

Κυπριακός Οργανισμός Προώθησης Ποιότητας (ΚΟΠΠ)

Ο Κυπριακός Οργανισμός Προώθησης Ποιότητας, γνωστός ως ΚΟΠΠ (CYS-CYSAB), ιδρύθηκε το 2002 και λειτουργεί κάτω από την αιγίδα του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Βασικοί σκοποί του Οργανισμού είναι:

- Η εισαγωγή και διαχείριση του εθνικού συστήματος διαπίστευσης.
- Η εισαγωγή και λειτουργία του συστήματος επιθεώρησης και εφαρμογής των αρχών ορθής εργαστηριακής πρακτικής.
- Η διαχείριση του εθνικού συστήματος τεχνικής πληροφόρησης.
- Η υλοποίηση δράσεων για προώθηση και στήριξη υποδομών ποιότητας.

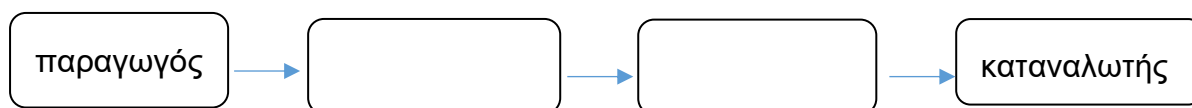
Εργοστασιακή Προστασία

Την προστασία του καταναλωτή και κατ' επέκταση του εμπορίου αναλαμβάνουν κάποτε και οι ίδιοι οι κατασκευαστές, είτε ως άτομα είτε ως οργανωμένο σύνολο. Ως άτομα προσφέρουν εγγύηση (guarantee) ορισμένης διάρκειας στον καταναλωτή, με την οποία αναλαμβάνουν την ευθύνη για οποιαδήποτε βλάβη μέσα στον χρόνο της εγγύησης, νοούμενου ότι αυτή δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του πελάτη.

Άλλοτε πάλι συνοδεύουν τα προϊόντα τους με ειδικά σήματα (quality marks), αφού εξασφαλίσουν την πιστοποίηση της αρμόδιας κρατικής υπηρεσίας. Τέτοια σήματα συνοδεύουν τα κασμίρια, τα ακριβά ποτά, τα αρώματα κ.ά.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να παρουσιάσετε με ένα απλό διάγραμμα τις διακρίσεις του εμπορίου.
2. Να συμπληρώσετε την πιο κάτω αλυσίδα:

3. Ο κύριος Γεωργίου αγοράζει καρπούζια από το Παραλίμνι προς €0.40 το κιλό και τα πουλά στον κύριο Κωνσταντίνου στη Λευκωσία προς €0,60 το κιλό. Ο κύριος Κωνσταντίνου τα πουλά στην υπεραγορά του προς €1 το κιλό. Ο κύριος Παπαστεφάνου αγοράζει 10 κιλά καρπούζια.
 Να σημειώσετε πιο κάτω την ιδιότητα του καθενός, επιλέγοντας ένα για κάθε περίπτωση: **καταναλωτής, χονδρέμπορος, λιανοπώλης.**

Κωνσταντίνου .....

Παπαστεφάνου .....

Γεωργίου .....

4. Να αναφέρετε ποιες υπηρεσίες προσφέρει ο χονδρέμπορος στον παραγωγό και να τις εξηγήσετε.
5. Ποιες υπηρεσίες προσφέρει ο χονδρέμπορος στον λιανοπώλη; Να περιγράψετε μία από αυτές. Να δώσετε τρία παραδείγματα επιχειρήσεων που διεξάγουν εργασίες χονδρεμπορίου.
6. Ποια μειονεκτήματα παρουσιάζει η παρεμβολή του χονδρεμπόρου στην αγορά; Νομίζετε ότι θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί η αλυσίδα και με ποιο τρόπο;
7. Να εξηγήσετε τι εννοούμε λιανικό εμπόριο. Να δώσετε τρία παραδείγματα επιχειρήσεων που διεξάγουν λιανικό εμπόριο.
8. Με ποιους τρόπους διεξάγεται σήμερα το σύγχρονο εμπόριο; Να εξηγήσετε έναν τρόπο.

9. Να χαρακτηρίσετε το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων ως Ορθό ή Λάθος. Να σημειώσετε το κάθε γράμμα με τον αντίστοιχο χαρακτηρισμό. (π.χ. **α. – Ορθό** ή **α. – Λάθος** κ.λπ.)
- α. Ο χονδρέμπορος πληροφορεί και κατατοπίζει τον παραγωγό για την τρέχουσα κατάσταση και τις τάσεις που διαμορφώνονται στην αγορά (εγχώρια και διεθνή) όσον αφορά τις προτιμήσεις των καταναλωτών.
  - β. Ο λιανοπώλης προσφέρει πιστωτικές ευκολίες στον χονδρέμπορο.
  - γ. Το λιανικό εμπόριο διεξάγεται σήμερα μόνο με την παραδοσιακή του μορφή.
  - δ. Οι λιανοπώλες προμηθεύονται τα εμπορεύματα είτε από τους χονδρέμπορους, είτε κατευθείαν από τους παραγωγούς.

Εξετάσεις Τετραμήνων, 2020-2021

10. Ποιους κινδύνους διατρέχει στην εποχή μας ο καταναλωτής; Πώς προστατεύεται ο Κύπριος καταναλωτής;
11. Ποια είναι η αποστολή και ποιοι οι στόχοι της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού;
12. Ποια είναι η αποστολή και οι στόχοι της Υπηρεσίας Προστασίας Καταναλωτή;
13. Να εξηγήσετε με ποιο τρόπο η Ευρωπαϊκή Ένωση προστατεύει τους καταναλωτές.
14. Να εξηγήσετε το σύστημα RAPEX και τη σήμανση CE.
15. Το σλόγκαν του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών είναι: «Είσαι καταναλωτής; Έχεις δικαιώματα». Να σχολιάσετε αυτό το σλόγκαν.
16. Καταναλωτής αγόρασε ψυγείο γνωστής ευρωπαϊκής μάρκας. Το ψυγείο παρουσίασε προβλήματα λειτουργίας από τον πρώτο μήνα. Παρά τις επανειλημμένες επισκέψεις των τεχνικών της γνωστής μάρκας, δεν βρέθηκε η βλάβη και το ψυγείο συνέχισε να παρουσιάζει προβλήματα. Τι θα πρέπει να κάνει ο συγκεκριμένος καταναλωτής κατά τη γνώμη σας; Να εξηγήσετε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΕΝΟΤΗΤΑ II – ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν τις διακρίσεις του εξωτερικού εμπορίου.
- Να ξέρουν τους φορείς του εισαγωγικού εμπορίου και να περιγράφουν τον ρόλο του κάθε φορέα.
- Να περιγράφουν τη διαδικασία εισαγωγής εμπορευμάτων.
- Να γνωρίζουν τον ρόλο και τη χρήση των φορτωτικών εγγράφων.
- Να αναγνωρίζουν τις διαφορές αποθηκών του δημοσίου και ιδιωτικών αποθηκών.
- Να εξηγούν τους τρόπους πληρωμής κατά τη διεξαγωγή του εξωτερικού εμπορίου.
- Να κατανοούν πότε υπάρχουν περιορισμοί στο εμπόριο και να τους εξηγούν.
- Να ιεραρχούν τις πηγές άντλησης πληροφοριών για την εισαγωγή εμπορευμάτων.
- Να γνωρίζουν ποιοι ασχολούνται με το εξαγωγικό εμπόριο και με ποιο τρόπο.
- Να αντιλαμβάνονται και να εξηγούν τη διαδικασία με την οποία γίνονται οι πωλήσεις προς το εξωτερικό.
- Να διακρίνουν τα μέτρα και τα κίνητρα που προωθεί το κράτος για να υποβοηθήσει τις εξαγωγές.
- Να αξιολογούν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζονται στην προσπάθεια προώθησης των εξαγωγών.
- Να εξηγούν τι σημαίνει διαμετακόμιση εμπορευμάτων.
- Να αντιλαμβάνονται και να εξηγούν για ποιους λόγους μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια χώρα ως διαμετακομιστικός σταθμός.
- Να ξέρουν τους λόγους που η Κύπρος χρησιμοποιείται σαν διαμετακομιστικός σταθμός και ποια είναι τα οφέλη που απολαμβάνει.
- Να αξιολογούν τα μέτρα που παίρνει η Κύπρος για να ενισχύσει την προώθηση του διαμετακομιστικού εμπορίου.

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (FOREIGN TRADE)

Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με το εξωτερικό εμπόριο, που υποδιαιρείται σε εισαγωγικό, εξαγωγικό και διαμετακομιστικό.

Το εμπόριο δεν περιορίζεται μεταξύ των κατοίκων μιας χώρας αλλά επεκτείνεται και μεταξύ των κατοίκων άλλων χωρών. Γι' αυτό ονομάζεται και **διεθνές εμπόριο** (international trade). Η συνεργασία μεταξύ των χωρών και η ανταλλαγή

αγαθών είναι αναγκαία, γιατί καμία χώρα, όσο πλούσια και αν είναι, δεν μπορεί να παραγάγει όλα τα αγαθά που χρειάζεται από μόνη της.

Οι λόγοι που επιβάλλουν την ανταλλαγή αγαθών μεταξύ των χωρών είναι:

α) Φυσικοί

Το κλίμα, η μορφολογία και η σύσταση του εδάφους επηρεάζουν αποφασιστικά την παραγωγή των αγαθών, κυρίως των γεωργικών. Στη σημερινή εποχή τα τεχνολογικά μέσα έχουν βελτιωθεί σημαντικά, ώστε οι χώρες να μπορούν να ανακαλύπτουν και να αξιοποιούν τον φυσικό πλούτο τους πιο εύκολα. Για παράδειγμα η Κύπρος, η Αίγυπτος και το Ισραήλ ανακαλύπτουν κοιτάσματα φυσικού αερίου και πετρελαίου χρησιμοποιώντας τεχνολογίες που δεν υπήρχαν παλαιότερα.

β) Τεχνοοικονομικοί

Χώρες φτωχές σε φυσικούς πόρους, αλλά πλούσιες σε κεφάλαια και τεχνολογία, με εργατικό δυναμικό επαγγελματικά και επιστημονικά καταρτισμένο, όπως η Ιαπωνία, η Κίνα, η Ινδία, το Χονγκ Κονγκ, μπορούν να επιδοθούν στην παραγωγή βιομηχανικών, τεχνολογικών και άλλων προϊόντων και υπηρεσιών.

Για τους πιο πάνω λόγους, αρκετές χώρες παράγουν αγαθά με χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας και ευνοϊκότερους όρους από άλλες. Η Αυστραλία λ.χ. παράγει φθηνότερο κρέας και μαλλί, επειδή έχει εκτεταμένα και πλούσια λιβάδια. Οι Μεσογειακές χώρες παράγουν λαχανικά και φρούτα με χαμηλότερο κόστος από άλλες. Η Βραζιλία παράγει τον καλύτερο καφέ λόγω του κλίματος. Η Αγγλία, η Γαλλία, η Γερμανία, οι Η.Π.Α., η Κίνα και η Ιαπωνία παράγουν φθηνότερα μηχανήματα και ηλεκτρικά είδη, επειδή διαθέτουν άφθονα κεφάλαια, μεγάλη εμπειρία και τεχνική παράδοση. Μερικές χώρες που έχουν καλύτερο κλίμα και αξιοθέατα αναπτύσσουν τον τουρισμό (Κύπρος, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία κ.ά.), άλλες έχουν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου (Αραβικές χώρες), και άλλες κοιτάσματα διαφόρων πρώτων υλών μεγάλης σπουδαιότητας (χώρες της Αφρικής).

Η κάθε χώρα λοιπόν έχει το δικό της **συγκριτικό πλεονέκτημα** να παράγει ορισμένα αγαθά με χαμηλότερο **κόστος ευκαιρίας** και να μην παράγει εκείνα τα αγαθά που μπορεί να προμηθευτεί πιο φθηνά από άλλες χώρες, αφού η φύση την ευνόησε με τους απαραίτητους πόρους και τις καλύτερες συνθήκες. Το συμφέρον κάθε χώρας είναι να κατευθύνει τους πόρους που διαθέτει, φυσικούς και ανθρώπινους, στην παραγωγή εκείνων των αγαθών που, συγκριτικά με άλλες χώρες, παράγονται με ευνοϊκότερους όρους και επομένως με χαμηλότερο κόστος. Έτσι, επιτυγχάνεται μια διεθνής εξειδίκευση της χώρας, ένας διεθνής καταμερισμός των έργων μέσω των επιχειρήσεων. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, οι αλλαγές στις επικοινωνίες και στις μεταφορές επέφεραν σοβαρότατες αλλαγές και διαμόρφωσαν σημαντικά τον οικονομικό χάρτη τα τελευταία χρόνια. Τα πλεονεκτήματα του διεθνούς καταμερισμού απολαμβάνουν όλοι οι άνθρωποι της γης.

2.2 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (IMPORT TRADE)

Εισαγωγικό εμπόριο είναι ο κλάδος του εξωτερικού εμπορίου που ασχολείται με τις εισαγωγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών από το εξωτερικό στη χώρα μας.

Πιο κάτω εξετάζονται, ειδικότερα, οι φορείς του εισαγωγικού εμπορίου, η διαδικασία εισαγωγής και εκτελώνισης των εμπορευμάτων και τα διάφορα προβλήματα ή περιορισμοί που σχετίζονται με το εισαγωγικό εμπόριο.

2.2.1 Φορείς του εισαγωγικού εμπορίου

Τα πρόσωπα που ασχολούνται με το εισαγωγικό εμπόριο κατατάσσονται στις πιο κάτω κατηγορίες:

- **Αντιπρόσωποι - Διανομείς (distributing agents)**

Οι αντιπρόσωποι - διανομείς εξασφαλίζουν αντιπροσωπείες από διάφορα εργοστάσια και οίκους του εξωτερικού, από τα οποία εισάγουν εμπορεύματα για δικό τους λογαριασμό, καταβάλλοντας συνήθως το αντίτιμο κατά την εισαγωγή τους. Την τιμή πώλησης καθορίζουν οι ίδιοι οι εισαγωγείς, εκτός και αν τα αγαθά είναι ελεγχόμενα, οπότε την καθορίζει το κράτος.

Οι εισαγωγείς της κατηγορίας αυτής (άτομα ή εταιρείες) διαθέτουν μεγάλα κεφάλαια, αποθηκευτικούς χώρους και φερεγγυότητα και γνωρίζουν καλά τις συνθήκες της τοπικής αγοράς. Διαθέτουν μεγάλο δίκτυο υποαντιπροσώπων ή και δικών τους υποκαταστημάτων στις διάφορες πόλεις, μέσω των οποίων γίνεται η διανομή (πώληση των αγαθών).

Φυσικά, μέσα στη σημερινή σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και ακόμη περισσότερο με την ένταξή μας στην Ε.Ε., οι αντιπροσωπείες έχουν περιοριστεί σε σημαντικό βαθμό. Μπορεί μια εμπορική εταιρεία να εισάγει εμπορεύματα από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου. Βλέπουμε τελευταία να κυκλοφορούν στην αγορά γνωστές μάρκες αναψυκτικών, καφέ, χυμών από διάφορες εισαγωγικές επιχειρήσεις.

Η πώληση των εισαγόμενων εμπορευμάτων μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους:

- **Από τον ίδιο τον αντιπρόσωπο – εισαγωγέα:** Αυτός διαθέτει δικό του κατάστημα ή και υποκαταστήματα σε άλλες πόλεις, τα οποία πουλούν τα εμπορεύματα κατευθείαν στους καταναλωτές.
- **Μέσω υποαντιπροσώπων (subagents):** Οι υποαντιπρόσωποι είναι λιανοπώλες που αναλαμβάνουν να πουλήσουν τα εμπορεύματα με προμήθεια που παίρνουν από τον γενικό αντιπρόσωπο - διανομέα. Επειδή η αμοιβή τους είναι η προμήθεια, λέγονται «αντιπρόσωποι με προμήθεια» (commission agents) και είναι υποχρεωμένοι να πουλούν στις τιμές που τους ορίζει ο γενικός αντιπρόσωπος.
- **Από μεταπωλητές (dealers):** Αυτοί αγοράζουν τα εμπορεύματα από τον γενικό αντιπρόσωπο σε τιμές χονδρικής πώλησης και πουλούν λιανικώς σε

υψηλότερες τιμές. Η τιμή λιανικής πώλησης άλλοτε καθορίζεται από τον γενικό αντιπρόσωπο και άλλοτε αφήνεται στην κρίση του μεταπωλητή.

Ο γενικός αντιπρόσωπος διανομέας μπορεί να αντιπροσωπεύει περισσότερα από ένα εργοστάσια διαφορετικού προϊόντος. Δεν είναι σπάνιο μία εταιρεία να αντιπροσωπεύει διάφορα εργοστάσια με παρόμοια προϊόντα. Για παράδειγμα, οι εισαγωγείς αυτοκινήτων, οικιακών ηλεκτρικών συσκευών, κινητών τηλεφώνων, Η.Υ. έχουν συνήθως μεταπωλητές.

- **Αντιπρόσωποι - Παραγγελιοδόχοι (Commercial representatives)**

Οι αντιπρόσωποι - παραγγελιοδόχοι, όπως λέγονται διαφορετικά, εξασφαλίζουν κατ' αποκλειστικότητα αντιπροσωπεύει εργοστασίων και εργάζονται για λογαριασμό των οίκων που αντιπροσωπεύουν. Συλλέγουν παραγγελίες από μικροεμπόρους του εσωτερικού, που τις υποβάλλουν στα εργοστάσια για εκτέλεση. Αμείβονται με προμήθεια που παίρνουν από τα εργοστάσια και που υπολογίζεται πάνω στην αξία των παραγγελιών που υποβάλλουν. Η αξία των εισαγόμενων αγαθών μειωμένη κατά την προμήθεια θα αποσταλεί στον εξαγωγέα μέσω τράπεζας. Μέσω παραγγελιοδόχων εισάγονται στην Κύπρο ξυλεία, υφάσματα, ποτά, καπνός και άλλα.

- **Ξένες εταιρίες που εγγράφονται στην Κύπρο**

Πολλές εταιρείες και εργοστάσια του εξωτερικού βρίσκουν ότι είναι προς το συμφέρον τους να ιδρύουν εργοστάσια στην Κύπρο σε συνεργασία με Κύπριους ενδιαφερόμενους, για παραγωγή ή εισαγωγή αγαθών ή υπηρεσιών που προορίζονται για την τοπική αγορά και για εξαγωγές ή επανεξαγωγές.

- **Τοπικοί βιομήχανοι που παράγουν με ξένα σήματα ή ευρεσιτεχνίες (Licenced manufacturers)**

Πολλοί βιομήχανοι εξασφαλίζουν άδειες από εργοστάσια του εξωτερικού για να παράγουν προϊόντα χρησιμοποιώντας ευρεσιτεχνία (patent) του ξένου εργοστασίου που τους εξουσιοδότησε. Για τον σκοπό αυτό εισάγουν ακατέργαστες ή ημικατεργασμένες πρώτες ύλες (λ.χ. μπίρα Carlsberg). Στις περιπτώσεις αυτές, επειδή η εγχώρια εταιρεία παράγει και πουλά το συγκεκριμένο προϊόν στην αγορά με την εμπορική επωνυμία της ξένης εταιρείας από την οποία της παραχωρήθηκε η άδεια παραγωγής του, υποχρεούται να ακολουθεί αυστηρά την παραγωγική διαδικασία που ακολουθεί η ξένη εταιρεία και να χρησιμοποιεί τεχνολογία και πρώτες ύλες που

ποιοτικά τυγχάνουν της έγκρισής της. Άλλοτε πάλι τους δίνουν άδεια να συσκευάζουν ή εμφιαλώνουν προϊόντα που εισάγονται και έχουν το σήμα (trade mark) του ξένου εργοστασίου. Έτσι, πραγματοποιούν εισαγωγές αγαθών (π.χ. διάφορες σκόνες απορρυπαντικών).

2.2.2 Διαδικασία εισαγωγής εμπορευμάτων

Για την εισαγωγή εμπορευμάτων στην Κύπρο, ακολουθείται η πιο κάτω διαδικασία:

(α) Η εξασφάλιση άδειας εισαγωγής εμπορευμάτων (import licence)

Το εμπόριο σήμερα έχει φιλελευθεροποιηθεί σε μεγάλο βαθμό και ως εκ τούτου για έναν πολύ μεγάλο αριθμό εμπορευμάτων δεν απαιτείται άδεια εισαγωγής τους. Για ορισμένα ειδικά προϊόντα απαιτείται άδεια εισαγωγής τους από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας. Συνήθως η άδεια παρέχεται χωρίς πολλές διατυπώσεις, γιατί στην Κύπρο επικρατούν συνθήκες ελεύθερου εμπορίου, κυρίως λόγω της Ε.Ε., αρκεί να μην παραβλάπτεται το δημόσιο συμφέρον ή να πρόκειται για είδη που η εισαγωγή τους επιτρέπεται κάτω από προϋποθέσεις, τόσο για λόγους υγείας, όσο και για λόγους ασφάλειας (π.χ. φρούτα, πυρομαχικά, ναρκωτικά κ.ά.).

(β) Η υποβολή παραγγελίας

Ο εξαγωγέας υποβάλλει παραγγελία στον εξαγωγέα με φαξ ή e-mail ή μέσω άλλων ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας.

(γ) Το άνοιγμα ανέκκλητης πίστωσης

Όταν ο εξαγωγέας απαντήσει ότι δέχεται την παραγγελία και ανακοινώσει την ημερομηνία που θα γίνει η φόρτωση, ο εισαγωγέας ανοίγει πίστωση σε μια τράπεζα στο όνομα του εξαγωγέα (αν η εξόφληση θα γίνει με άνοιγμα πίστωσης) και καταθέτει στην τράπεζα την αξία των εμπορευμάτων ή μέρος αυτής. Αυτό γίνεται για να είναι σίγουρος ο εξαγωγέας ότι μετά την αποστολή των εμπορευμάτων θα εισπράξει τα χρήματα. Πιο πολλά για την ανέκκλητη πίστωση θα δούμε πιο κάτω.

(δ) Η φόρτωση των εμπορευμάτων

Ο εξαγωγέας, όταν ειδοποιηθεί από την τράπεζα της χώρας του για το άνοιγμα της πίστωσης, θα φορτώσει τα εμπορεύματα στο πλοίο και θα τα αποστείλει στον Κύπριο εισαγωγέα. Επίσης θα παραδώσει στην τράπεζά του τα αναγκαία φορτωτικά έγγραφα (φορτωτική, τιμολόγιο κ.ά.) και θα εισπράξει την αξία των εμπορευμάτων. Μετά η τράπεζά του θα στείλει τα έγγραφα στην τράπεζα του εισαγωγέα.

(ε) Η παραλαβή των εγγράφων και η εκτελώνιση των εμπορευμάτων

Όταν φθάσει το πλοίο στην Κύπρο, ο ναυτιλιακός πράκτορας που το αντιπροσωπεύει θα ειδοποιήσει τον εισαγωγέα, ώστε να φροντίσει για την έγκαιρη παραλαβή των εμπορευμάτων. Ο εισαγωγέας θα μεταβεί στο πρακτορείο του πλοίου και θα παραλάβει το Διατακτικό Παράδοσης (Delivery Order), αφού του πληρώσει τυχόν ναύλα ή άλλα φορτωτικά έξοδα. Μετά θα μεταβεί στην τράπεζά του για να καταβάλει το υπόλοιπο της αξίας των εμπορευμάτων, αν πλήρωσε μόνο προκαταβολή, και η τράπεζα θα του παραδώσει τα φορτωτικά έγγραφα. Στη συνέχεια, ο εισαγωγέας θα προβεί στην εκτελώνιση των εμπορευμάτων, αν χρειάζεται. Οι περισσότεροι εισαγωγείς προτιμούν να αναθέτουν τη διαδικασία της εκτελώνισης σε ειδικευμένα αδειούχα πρόσωπα, τους εξουσιοδοτημένους οικονομικούς φορείς (εκτελωνιστές), γιατί έτσι αποφεύγουν την ταλαιπωρία για τη συμπλήρωση εντύπων και εξοικονομούν πολύτιμο χρόνο. Φυσικά, αρκετές διαδικασίες δεν ισχύουν, γιατί το εμπόριο έχει φιλελευθεροποιηθεί και δεν απαιτούνται πολύπλοκες διαδικασίες εισαγωγής.

2.2.3 Φορτωτικά έγγραφα

Τα φορτωτικά έγγραφα που συνοδεύουν τα εμπορεύματα από το εξωτερικό είναι:

(α) Φορτωτική (Bill of Lading)

Το έγγραφο αυτό εκδίδεται από τον μεταφορέα σε τέσσερα αντίτυπα (πρωτότυπο και τρία αντίγραφα) που υπογράφονται από τον πλοίαρχο του πλοίου που κάνει τη μεταφορά. Το ένα αντίγραφο το κρατά ο μεταφορέας και το πρωτότυπο με άλλα δύο αντίγραφα παραδίδονται στον εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας κρατά το ένα αντίγραφο για λογαριασμό του και το δεύτερο αντίγραφο το στέλνει στον ναυτιλιακό πράκτορα που βρίσκεται στη χώρα του εισαγωγέα, για να ελέγξει και πιστοποιήσει την ταυτότητα του παραλήπτη. Το πρωτότυπο το αποστέλλει, μαζί με τα άλλα έγγραφα, στον εισαγωγέα μέσω της τράπεζάς του.

Η φορτωτική περιέχει τα πιο κάτω στοιχεία:

- Τον αριθμό της φορτωτικής
- Το όνομα και τη διεύθυνση εξαγωγέα και εισαγωγέα
- Το όνομα της ναυτιλιακής εταιρείας
- Το είδος του εμπορεύματος
- Τον αριθμό των κιβωτίων και το βάρος του εμπορεύματος
- Τα λιμάνια φόρτωσης και προορισμού
- Τις ημερομηνίες φόρτωσης και αναμενόμενης άφιξης του πλοίου
- Τη διαδρομή του πλοίου.

Η φορτωτική είναι πολύ σημαντικό έγγραφο και εξυπηρετεί τρεις βασικούς σκοπούς:

- Αποδεικνύει την ασφαλή παραλαβή των εμπορευμάτων από τον πλοίαρχο και την τοποθέτησή τους πάνω στο πλοίο. Αν τα εμπορεύματα υποστούν ζημιά κατά την παραλαβή τους από τον πλοίαρχο, χωρίς να ευθύνεται αυτός, αυτό αναγράφεται στη φορτωτική για να τον απαλλάξει από την καταβολή αποζημιώσεων. Η φορτωτική στην περίπτωση αυτή είναι γνωστή ως Βεβαρημένη Φορτωτική (Dirty Bill of Lading) σε αντίθεση με την Καθαρή Φορτωτική (Clean Bill of Lading).
- Αποδεικνύει τη σύμβαση μεταφοράς μεταξύ εξαγωγέα, φορτωτή και του πλοίαρχου (μεταφορικής εταιρείας) και προσδιορίζει τον βαθμό της ευθύνης του μεταφορέα για την ασφαλή μεταφορά των εμπορευμάτων.
- Αποδεικνύει τον ιδιοκτήτη των εμπορευμάτων. Ο κάτοχος του πρωτότυπου της φορτωτικής μπορεί και δικαιούται να ζητήσει παράδοση των εμπορευμάτων.

Με βάση την ιδιότητα της αυτή, η φορτωτική μπορεί να μεταβιβαστεί από τον εισαγωγέα σε άλλο πρόσωπο, με οπισθογράφηση.

Όταν τα εμπορεύματα αποστέλλονται με αεροπλάνο, αντί για φορτωτική (Bill of Lading) εκδίδεται το Airway Bill και αν αποστέλλονται με τρένο, εκδίδεται το Railway Bill, που περιέχει τα ίδια στοιχεία όπως η φορτωτική, με τη διαφορά ότι δεν είναι μεταβιβάσιμο έγγραφο.

(β) Το Τιμολόγιο (Invoice)

Το έγγραφο αυτό το εκδίδει ο εξαγωγέας σε δύο αντίτυπα. Το πρωτότυπο το αποστέλλει στον εισαγωγέα και το αντίγραφο το κρατάει ο ίδιος. Το τιμολόγιο περιλαμβάνει την επωνυμία του εξαγωγέα, την επωνυμία του εισαγωγέα, την ημερομηνία, την πλήρη περιγραφή, την ποσότητα και την αξία των εμπορευμάτων. Με βάση το τιμολόγιο υπολογίζονται οι δασμοί εισαγωγής (import duties), αν υπάρχουν.

(γ) Το Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο (Insurance Policy)

Τα εμπορεύματα κατά τη μεταφορά τους διατρέχουν πολλούς κινδύνους, γι' αυτό πρέπει να ασφαρίζονται. Την ασφάλιση την αναλαμβάνει είτε ο εισαγωγέας είτε ο εξαγωγέας. Αν την ασφάλιση την αναλάβει ο εξαγωγέας, είναι υποχρεωμένος να αποστείλει στον εισαγωγέα το ασφαλιστήριο συμβόλαιο. Μ' αυτό θα μπορέσει να εισπράξει αποζημίωση από την ασφαλιστική εταιρεία σε περίπτωση βλάβης των εμπορευμάτων κατά τη μεταφορά.

(δ) Το Πιστοποιητικό προέλευσης (Certificate of origin)

Το έγγραφο αυτό εκδίδεται από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της χώρας του εξαγωγέα και αποδεικνύει τη χώρα παραγωγής. Δεν είναι υποχρεωτικό έγγραφο και ζητείται κατ' εξαίρεση από το τελωνείο σε περίπτωση που υπάρχει εύλογη υποψία ότι τα εμπορεύματα προέρχονται από χώρα με την οποία η Κύπρος δεν διατηρεί εμπορικές σχέσεις, π.χ. τρόφιμα από Τουρκία.

(ε) Το Πιστοποιητικό Κίνησης (Movement Certificate - EUR 1)

Εκδίδεται από τον εξαγωγέα και πιστοποιείται από τις τελωνειακές αρχές της χώρας του. Αποδεικνύει ότι τα εμπορεύματα προέρχονται από χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή χώρα με ειδικό καθεστώς με την Ευρωπαϊκή Ένωση και χρησιμεύει για την επιβολή χαμηλότερου δασμού στη χώρα εισαγωγής.

(στ) Το κιβωτιολόγιο (Packing list)

Το έγγραφο αυτό περιέχει ποσοτική και ποιοτική περιγραφή του περιεχομένου του κιβωτίου. Π.χ. το κιβώτιο αρ. 1 περιέχει 100 τεμάχια από το Α εμπόρευμα, το κιβώτιο αρ. 2 περιέχει 60 τεμάχια από το Α εμπόρευμα και 20 τεμάχια από το Β εμπόρευμα κ.ο.κ.

Χρησιμεύει για την εύκολη διαπίστωση τυχόν ελλειμμάτων από τις τελωνειακές αρχές κατά την εκτελώνιση των εμπορευμάτων.

(ζ) Πιστοποιητικό Υγείας (Certificate of Health)

Το πιστοποιητικό αυτό εκδίδεται από τις υγειονομικές αρχές της χώρας του εξαγωγέα και αποδεικνύει πως τα εισαγόμενα εμπορεύματα (τρόφιμα, ζώα κ.ά.) είναι απαλλαγμένα από ασθένειες και επιβλαβείς ουσίες, που θα μπορούσαν να προσβάλουν την υγεία των καταναλωτών και να προκαλέσουν μολυσματικές ασθένειες στην κτηνοτροφία. Όταν πρόκειται για εισαγόμενα ζώα, αυτά μπαίνουν σε περιορισμό για ορισμένο χρονικό διάστημα, μέχρι πιστοποίησης της υγείας τους.

(η) Πιστοποιητικό Ποιότητας (Certificate of Quality)

Το έγγραφο αυτό εκδίδεται από μεγάλες εταιρείες και βεβαιώνει την καλή ποιότητα των προοριζόμενων για εξαγωγή εμπορευμάτων. Το έγγραφο αυτό εκδίδεται μόνο όταν ζητηθεί από τον εισαγωγέα, σε περίπτωση που δεν είναι βέβαιος για την αξιοπιστία του εξαγωγέα.

Από τα πιο πάνω φορτωτικά έγγραφα το τιμολόγιο και η φορτωτική είναι απαραίτητα για κάθε εισαγωγή. Αντίθετα, τα υπόλοιπα χρειάζονται μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις, π.χ. το πιστοποιητικό κίνησης όταν πρόκειται για εμπορεύματα από χώρες με προτιμησιακό δασμό, το πιστοποιητικό υγείας για τα ζώα κ.ο.κ.

2.2.4 Εκφόρτωση και αποθήκευση εμπορευμάτων στις αποθήκες του τελωνείου

Κάθε πλοίο που φθάνει σε κυπριακό λιμάνι, πρέπει μέσα σε 24 ώρες να παραδώσει στις τελωνειακές αρχές έκθεση του πλοιάρχου (μανιφέστο), που να δίνει λεπτομέρειες για το πλοίο και την εθνικότητά του, το πλήρωμά του, τον αριθμό και το όνομα των επιβατών που μεταφέρει, την ποσότητα και το είδος του φορτίου και από ποιο λιμάνι ξεκίνησε για να φθάσει στην Κύπρο. Χωρίς την έκθεση αυτή δεν δίνεται άδεια εκφόρτωσης των εμπορευμάτων ή αποβίβασης των επιβατών.

Ύστερα από την εκφόρτωσή τους, τα εμπορεύματα μεταφέρονται στις αποθήκες του τελωνείου. Επειδή ο αποθηκευτικός χώρος του τελωνείου είναι κατά κανόνα περιορισμένος σε σύγκριση με τον όγκο των εισαγόμενων εμπορευμάτων, τα τελωνεία επιβάλλουν υψηλά αποθηκευτικά δικαιώματα, για να εξαναγκάζουν τους εισαγωγείς είτε να τα παραλαμβάνουν αμέσως είτε να τα μεταφέρουν σε άλλες αποθήκες, τις λεγόμενες αποθήκες αποταμίευσης.

Τα αποθηκευτικά δικαιώματα καθορίζονται με νόμο ή κανονισμό που προβλέπει αύξουσα κλίμακα, ανάλογα με τις μέρες και το βάρος των εμπορευμάτων.

Όταν περάσουν 30 μέρες και δεν παρουσιαστεί ο παραλήπτης, τα εμπορεύματα μεταφέρονται σε ειδικές Κρατικές Αποθήκες Αποταμίευσης (Republic Warehouses). Εκεί παραμένουν για περίοδο τριών μηνών και αν δεν παρουσιαστεί ο παραλήπτης, πωλούνται σε δημόσιο πλειστηριασμό, αφού δημοσιευθεί πρώτα στην επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Από το προϊόν της πώλησης αφαιρούνται οι δασμοί και τα δικαιώματα της αποθήκης και το υπόλοιπο κατατίθεται στο δημόσιο ταμείο.

2.2.5 Αποθήκευση Εμπορευμάτων στις Αποθήκες Αποταμίευσης (Bonded Warehouses)

Όπως είδαμε, τα εμπορεύματα που εκφορτώνονται στο λιμάνι μπορούν να παραμείνουν στις αποθήκες του τελωνείου για διάστημα το πολύ ενός μήνα. Αν ο εισαγωγέας δεν θέλει να τα εκτελωνίσει μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα, τότε είναι υποχρεωμένος να τα μεταφέρει στις λεγόμενες «Αποθήκες Αποταμίευσης».

Ο εισαγωγέας πιθανόν να θέλει την αποθήκευση των εμπορευμάτων του στις αποθήκες αποταμίευσης για τους εξής λόγους:

- Δεν θέλει ή ίσως δεν μπορεί να πληρώσει τον εισαγωγικό δασμό για όλα τα εμπορεύματα. Έτσι, του δίνεται η δυνατότητα να εκτελωνίζει τμηματικά τα εμπορεύματα, όταν τα χρειάζεται.
- Δεν έχει οικονομική ευχέρεια να πληρώσει τον εξαγωγέα. Σ' αυτή την περίπτωση μπορεί να βάλει ενέχυρο στην τράπεζά του τα εμπορεύματα, πληρώνοντας μια προκαταβολή και η τράπεζα αναλαμβάνει να πληρώσει τον εξαγωγέα. Στη συνέχεια, μπορεί να πληρώνει τμηματικά την τράπεζα και να παίρνει μέρος των εμπορευμάτων του, καταβάλλοντας και τον ανάλογο δασμό.
- Έχει τη δυνατότητα επανασυσκευασίας και επανεξαγωγής των εμπορευμάτων του, χωρίς να υποχρεωθεί να τα εκτελωνίσει προηγουμένως.
- Μπορεί να πουλήσει εμπορεύματα σε καταστήματα αθασμολόγητων ειδών ή άλλα δικαιούχα πρόσωπα.

Το τελωνείο ασκεί έλεγχο πάνω στις αποθήκες αποταμίευσης. Διατηρεί στοιχεία αναφορικά με τα εισερχόμενα και εξερχόμενα από την αποθήκη εμπορεύματα, τόσο σε ποσότητα όσο και σε αξία, σύμφωνα με την τελωνειακή διαδικασία.

Ο δασμός για τα εμπορεύματα που βρίσκονται σε αποταμίευση υπολογίζεται πάνω στην αξία που θα έχουν τη μέρα της εκτελώνισής τους και όχι τη μέρα της αποθήκευσής τους, γιατί στο μεταξύ ίσως να έχει αλλάξει η τιμή συναλλάγματος σε σχέση με το ευρώ. Μπορεί επίσης να γίνει επανεκτίμηση της αξίας των εμπορευμάτων σε ορισμένες περιπτώσεις.

Τα εμπορεύματα μπορούν να παραμείνουν σε Αποθήκες Αποταμίευσης για απεριόριστο χρονικό διάστημα εκτός και αν ο Διευθυντής Τελωνείων ορίσει ημερομηνία ειδικά για εμπορεύματα των οποίων η μακροχρόνια παραμονή μπορεί να βλάψει το περιβάλλον ή την υγεία ανθρώπων και ζώων. Οι αποθήκες αποταμίευσης, που υπάρχουν στην Κύπρο, ανήκουν σε ιδιώτες και είναι δύο ειδών:

(α) Ιδιωτικής Χρήσης (Private): Αυτές ανήκουν στους ίδιους τους εισαγωγείς, οι οποίοι αποθηκεύουν σ' αυτές μόνο δικά τους εμπορεύματα.

(β) Δημόσιας Χρήσης ή Γενικές (General): Αυτές ανήκουν σε ιδιώτες και δέχονται εμπορεύματα για αποθήκευση από διάφορους εισαγωγείς. Στον ιδιοκτήτη των εμπορευμάτων δίδεται Αποδεικτικό Αποταμίευσης (Entry Certificate), το οποίο

αποδεικνύει την κυριότητα των εμπορευμάτων. Ο ιδιοκτήτης των εμπορευμάτων μπορεί να τα πουλήσει μεταβιβάζοντας το αποδεικτικό αποταμίευσης.

2.2.6 Εκτελώνιση Εμπορευμάτων

Εκτελώνιση ή τελωνισμός, σύμφωνα με τον Νόμο περί Τελωνειακών Δασμών και Φόρων Κατανάλωσης του 1977 και με τους εναρμονισμένους νόμους της Ε.Ε. σημαίνει την πληρωμή του δασμού που αναλογεί στα εμπορεύματα και την απομάκρυνσή τους από το τελωνείο μετά από σχετικό έλεγχο ή την αποθήκη αποταμίευσης.

2.2.6.1 Δασμολογική διάκριση εμπορευμάτων

Για τελωνειακούς σκοπούς τα εμπορεύματα, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους, διακρίνονται στις πιο κάτω κατηγορίες:

(α) Υποκείμενα σε δασμό (Dutiable): Είναι τα εισαγόμενα εμπορεύματα που προορίζονται για κατανάλωση από το ευρύ κοινό και υπόκεινται σε δασμό.

(β) Απαλλαγμένα δασμού (Duty Free): Στην κατηγορία αυτή ανήκουν κυρίως τα μηχανήματα και μερικές πρώτες ύλες που προορίζονται για ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής, επιστημονικά όργανα, ορισμένα βιβλία, ειδικές γραφομηχανές για τυφλούς, τεχνητά μέλη για ασθενείς κλπ.

(γ) Απαγορευμένα (Prohibited): Είναι τα είδη που απαγορεύεται η εισαγωγή τους είτε γιατί θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια ασφάλεια (όπλα και πυρομαχικά) είτε γιατί προσβάλλουν τη δημόσια αιδώ (εκδόσεις και υλικό αισχρού περιεχομένου).

(δ) Ελεγχόμενα (Restricted): Είναι τα είδη που η εισαγωγή τους υπόκειται σε έλεγχο από το κράτος με σκοπό την πρόληψη μολυσματικών ασθενειών (ζωντανά ζώα, φρούτα, φυτά, άνθη, κ.ά.)

2.2.6.2 Υπολογισμός του δασμού

Το ποσό του δασμού που θα πληρωθεί υπολογίζεται με δύο τρόπους:

- **Κατά αξία (ad Valorem):** Δηλαδή με ποσοστιαία αναλογία πάνω στην αξία του εμπορεύματος (%). Ως τέτοια αξία λαμβάνεται η τιμή C.I.F. που περιλαμβάνει όλα τα έξοδα μέχρι να φθάσει το εμπόρευμα στο λιμάνι προορισμού, δηλαδή το κόστος (cost), τα ασφάλιστρα (insurance) και τα ναύλα (freight) και επιπλέον τα εκφορτωτικά έξοδα.
- **Κατά μονάδα (specific duty):** Ανάλογα με τη φύση του εμπορεύματος.

2.2.7 Τελωνειακές Διασαφήσεις

Για να μπορέσει ο εισαγωγέας να παραλάβει τα εμπορεύματά του από το τελωνείο, συμπληρώνει ένα έντυπο που λέγεται «Διασάφηση».

Υπάρχουν πολλών ειδών διασαφήσεις ανάλογα με το πώς θέλει να χειριστεί τα εμπορεύματά του ο εισαγωγέας, π.χ. να τα εκτελωνίσει, να ζητήσει επιστροφή δασμού, να τα επανεξαγάγει κ.λπ.

Η κυριότερη από τις τελωνειακές διασαφήσεις είναι η **Διασάφηση Εισαγωγής (Importation Entry)**.

Η διασάφηση αυτή συντάσσεται σε τρία αντίγραφα. Το ένα επιστρέφεται στον εισαγωγέα και τα δυο κρατούνται από το τελωνείο. Το τελωνείο κρατεί το ένα στα αρχεία του και το δεύτερο το αποστέλλει στο Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών για τη σύνταξη μηνιαίας στατιστικής αναφορικά με τις εισαγωγές.

Στη διασάφηση περιέχονται τα πιο κάτω στοιχεία:

- Το όνομα του εισαγωγέα
- Το όνομα και η εθνικότητα του πλοίου
- Λεπτομερής περιγραφή των εμπορευμάτων με αναφορά στην κατηγορία του δασμολογίου, στο οποίο εμπίπτουν ώστε να αναγνωρίζονται εύκολα
- Η χώρα προέλευσης
- Το ποσό του πληρωτέου δασμού
- Η στατιστική κλάση
- Δήλωση της αξίας των εμπορευμάτων
- Ισοτιμία ξένου συναλλάγματος.

Μαζί με τη διασάφηση εισαγωγής πρέπει να κατατεθούν και τα ακόλουθα έγγραφα: Τιμολόγιο, φορτωτική, διατακτικό παράδοσης, πιστοποιητικό ελέγχου συναλλάγματος (E.C.2) – όταν απαιτείται.

Αν κατά τον έλεγχο των εμπορευμάτων διαπιστωθεί ότι η ποσότητα που δηλώθηκε διαφέρει από αυτή που βρίσκεται στην αποθήκη του τελωνείου, τότε συντάσσεται συμπληρωματική διασάφηση, με την οποία θα πληρωθεί συμπληρωματικός δασμός ή θα επιστραφεί αν πληρώθηκε περισσότερος.

Για διάφορες άλλες περιπτώσεις συντάσσονται διαφορετικές διασαφήσεις, π.χ. διασάφηση διαμετακόμισης ή επανεξαγωγής, διασάφηση επιστροφής δασμού κλπ.

2.2.8 Τελωνειακές Αμφισβητήσεις

Για να μπορέσει ο εισαγωγέας να παραλάβει τα εμπορεύματά του από το τελωνείο πρέπει προηγουμένως να πληρώσει τον εισαγωγικό δασμό, σύμφωνα με τη διασάφηση εισαγωγής που έχει ήδη συμπληρώσει ο ίδιος ή ο εκτελωνιστής του. Το τελωνείο ελέγχει τα στοιχεία που δηλώνει ο εισαγωγέας και υπάρχει πιθανότητα να αμφισβητήσει την ορθότητά του για δύο βασικά αιτίες:

- Αμφισβητείται η αξία των εμπορευμάτων που δηλώνει ο εισαγωγέας. Είναι ενδεχόμενο το τελωνείο να θεωρήσει ότι η αξία των εμπορευμάτων που αναγράφεται στο τιμολόγιο δεν αντιπροσωπεύει την πραγματική τους αξία και να κάνει δική του εκτίμηση, με βάση την οποία θα υπολογιστεί ο δασμός.
- Αμφισβητείται η δασμολογική κλάση στην οποία δηλώθηκε το εμπόρευμα από τον εισαγωγέα και κατατάσσεται από το τελωνείο σε άλλη κλάση με υψηλότερο συντελεστή δασμού.

Και στις δύο περιπτώσεις, ο εισαγωγέας καταβάλλει τον δασμό που ορίζει το τελωνείο με διαμαρτυρία και στη συνέχεια καταφεύγει στον Διευθυντή του Τελωνείου στη Λευκωσία, που θα παραπέμψει το θέμα στο Τμήμα Εκτιμήσεων, για να επανεξετάσει την περίπτωση. Αν δικαιωθεί, του επιστρέφεται ο δασμός που πλήρωσε επιπλέον του κανονικού, διαφορετικά μπορεί να καταφύγει στο Δικαστήριο που αποφασίζει τελεσίδικα.

2.2.9 Τρόποι πληρωμής στο Εξωτερικό Εμπόριο

Οι τρόποι πληρωμής των εισαγόμενων εμπορευμάτων είναι οι πιο κάτω:

(α) Πληρωμή έναντι φορτωτικών εγγράφων (cash against documents)

Ο εξαγωγέας αποστέλλει τα φορτωτικά έγγραφα στην τράπεζα ή και στον ίδιο τον εισαγωγέα, με δικαιούχο πάντοτε την τράπεζα. Στη συνέχεια, η τράπεζα καλεί τον εισαγωγέα να καταβάλει την αξία των εμπορευμάτων και του μεταβιβάζει τα έγγραφα για την εκτελώνισή τους. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται στην περίπτωση που ο εξαγωγέας γνωρίζει τον εισαγωγέα από προηγούμενες συναλλαγές και τον εμπιστεύεται ότι θα πληρώσει μόλις του παρουσιαστούν τα έγγραφα. Η Τράπεζα, στη συνέχεια, αποστέλλει το ποσό στον εξαγωγέα.

(β) Πληρωμή με άνοιγμα ανέκκλητης πίστωσης (letter of credit)

Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται στην περίπτωση που ο εξαγωγέας δεν γνωρίζει καλά τον εισαγωγέα. Με το άνοιγμα της πίστωσης εξασφαλίζονται τόσο ο εξαγωγέας ότι θα πληρωθεί όσο και ο εισαγωγέας ότι θα παραλάβει τα εμπορεύματα. Η πίστωση αυτή λέγεται και Ενέγγυος Πίστωση γιατί η τράπεζα του εξαγωγέα εγγυάται την αποστολή των εγγράφων και η τράπεζα του εισαγωγέα την πληρωμή των χρημάτων

(Documentary Credit). Ο όρος ανέκκλητη σημαίνει πως ο εισαγωγέας δεν δικαιούται να μετανιώσει και να ανακαλέσει την πίστωση, πράγμα που θα έθιγε τα συμφέροντα του εξαγωγέα, εκτός αν μεσολαβήσουν έκτακτα και απρόβλεπτα γεγονότα.

(γ) Πληρωμή με αποδοχή Συναλλαγματικής (Documentary Bill of Exchange)

Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται όταν ο εξαγωγέας θέλει να κάνει πίστωση στον εισαγωγέα για την εξόφληση της αξίας των εμπορευμάτων. Έτσι, μαζί με τα φορτωτικά έγγραφα αποστέλλει και μια συναλλαγματική στην τράπεζα του εισαγωγέα με οδηγίες να την παρουσιάσει στον εισαγωγέα για αποδοχή. Μετά την αποδοχή της, του παραδίδει τα έγγραφα για την εκτελώνιση των εμπορευμάτων. Η συναλλαγματική αυτή, που συνοδεύει τα φορτωτικά έγγραφα, λέγεται και Συναλλαγματική Συνοδευτική Εγγράφων (Documentary Bill).

Η συναλλαγματική, μετά την αποδοχή της από τον εισαγωγέα επιστρέφεται στον εξαγωγέα. Αυτός είτε αναμένει τη λήξη της για να εισπράξει την απαίτησή του, είτε την προεξοφλεί σε μια τράπεζα. Κατά τη λήξη της συναλλαγματικής ο εισαγωγέας θα προσέλθει στην τράπεζά του για να την εξοφλήσει και αυτή θα εμβάσει τα χρήματα στην τράπεζα του εξαγωγέα.

2.2.10 Περιορισμοί στο εισαγωγικό εμπόριο (restrictions to imports)

Το ελεύθερο εμπόριο (free trade) έχει ως προϋπόθεση την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών από χώρα σε χώρα. Σήμερα σχεδόν όλα τα κράτη εφαρμόζουν τους κανόνες του ελεύθερου εμπορίου. Η Ε.Ε., η Αμερική, ο Καναδάς, η Αυστραλία, Ιαπωνία, Κίνα και όλα τουλάχιστον τα αναπτυσσόμενα κράτη χρησιμοποιούν τους κανόνες του ελεύθερου εμπορίου. Έχει περιοριστεί σχεδόν τελείως η προστατευτική πολιτική, σε όλα τα κράτη.

Όλα τα κράτη του κόσμου σχεδόν, ανταγωνίζονται σ' ένα διεθνές περιβάλλον με ελεύθερο το εμπόριο και τη διακίνηση. Φυσικά από αυτόν τον ανταγωνισμό επωφελείται σε μεγάλο βαθμό ο καταναλωτής. Από την άλλη, δεν προστατεύονται οι ντόπιες επιχειρήσεις και παραγωγοί, στις φτωχές κυρίως χώρες. Είναι πολύ δύσκολο οι φτωχές χώρες να ανταγωνισθούν τις πλούσιες και τεχνολογικά ανεπτυγμένες χώρες με αποτέλεσμα να μεγαλώνει το χάσμα.

Ο περιορισμός στις εισαγωγές επιτυγχάνεται με τα πιο κάτω μέτρα:

(α) Δασμοί (duties)

Με την επιβολή δασμών μειώνονται οι εισαγωγές, γιατί τα ξένα προϊόντα γίνονται πιο ακριβά σε σύγκριση με τα εγχώρια. Φυσικά λόγω της φιλελευθεροποίησης και της ελεύθερης διακίνησης των αγαθών και υπηρεσιών, έχουν περιορισθεί σημαντικά οι δασμοί. Συμφωνίες μεταξύ των κρατών και μεταξύ της Ε.Ε. και άλλων κρατών για τους δασμούς έχουν περιορίσει σημαντικά την επιβολή δασμών.

Γενικά ο στόχος των δασμών είναι διπλός:

- Ταμειευτικός: Με τους δασμούς ενισχύεται το ταμείο του κράτους.
- Προστατευτικός: Με τους δασμούς επιτυγχάνεται η προστασία της εγχώριας παραγωγής. Έχει περιορισθεί σημαντικά αυτός ο ρόλος των δασμών λόγω των συμφωνιών για ελεύθερη διακίνηση των αγαθών και υπηρεσιών.

Οι δασμοί που επιβάλλονται από κάθε χώρα περιέχονται σε ειδικό βιβλίο, που λέγεται **δασμολόγιο**. Μέσα σ' αυτό είναι ταξινομημένα τα διάφορα εισαγόμενα εμπορεύματα με τον αντίστοιχο δασμό που τα βαρύνει.

Το δασμολόγιο εγκρίνεται με νόμο του κράτους, που κατά διαστήματα τροποποιείται για να δώσει μεγαλύτερη ή μικρότερη προστασία στην επιτόπια παραγωγή.

Μερικά προϊόντα μπορεί να απαλλάσσονται από την καταβολή δασμού για ένα διάστημα, αν αυτό εξυπηρετεί την οικονομία του τόπου. Τέτοια είναι τα γεωργικά μηχανήματα, οι πρώτες ύλες κ.ά.

(β) Άδειες Εισαγωγής (Import Licences)

Το εισαγωγικό εμπόριο ρυθμίζεται με τον νόμο περί εισαγωγών του 1962 και 1967. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ρυθμίζει και περιορίζει την εισαγωγή προϊόντων για έναν από τους πιο κάτω λόγους:

- Για προστασία της εγχώριας παραγωγής και βιομηχανίας
- Για προστασία του δημόσιου συμφέροντος, π.χ. απαγορευμένα
- Για την εφαρμογή διεθνών συμφωνιών
- Για τη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών

Παραδείγματα εμπορευμάτων που χρειάζονται άδεια εισαγωγής είναι τα φάρμακα, τα είδη ένδυσης και υπόδησης, τα μηχανήματα κ.λπ.

(γ) Συναλλαγματικός Έλεγχος (Exchange Control)

Όλες οι χώρες δεν χρησιμοποιούν το ίδιο νόμισμα. Γι' αυτό, ο διακανονισμός ενός χρέους προς το εξωτερικό δεν είναι τόσο απλή υπόθεση όσο ο διακανονισμός στο εσωτερικό.

Τα εισαγόμενα αγαθά πρέπει να πληρωθούν στο νόμισμα του εξαγωγέα ή σε κάποιο άλλο νόμισμα αποδεκτό από τον εξαγωγέα, όπως δολάρια, στερλίνες, γιεν, κ.ά. Τα ξένα αυτά νομίσματα λέγονται Συναλλάγμα (Exchange). Όλα τα κράτη φροντίζουν να διατηρούν αρκετά αποθέματα συναλλάγματος, γιατί με αυτό μπορούν να κάνουν πληρωμές σε ξένες χώρες για εισαγωγές προϊόντων και τυχόν άλλες υποχρεώσεις. Το συναλλάγμα αποκτάται με τις εξαγωγές, τον τουρισμό, τα εμβάσματα των αποδήμων, την ξένη βοήθεια και τα δάνεια από το εξωτερικό (π.χ. τη Διεθνή Τράπεζα). Η Κεντρική Τράπεζα ασκεί εποπτεία πάνω στα αποθέματα του συναλλάγματος.

2.2.11 Πηγές πληροφοριών για την εισαγωγή εμπορευμάτων

Οι έμποροι που επιθυμούν να εισαγάγουν εμπορεύματα στην Κύπρο μπορούν να πάρουν πληροφορίες από τις πιο κάτω πηγές:

- Τον Κλάδο Εξωτερικού Εμπορίου του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας.
- Το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, το οποίο συγκεντρώνει πληροφορίες μέσω των διπλωματικών υπηρεσιών της Κύπρου στο εξωτερικό και μέσω των εμπορικών ακολούθων των ξένων πρεσβειών που βρίσκονται στην Κύπρο. Παραγόμενα είδη, τιμές και διευθύνσεις εργοστασίων προσφέρονται στους ενδιαφερόμενους εισαγωγείς.
- Το διαδίκτυο (internet) και από ιστοσελίδες που διατηρούν οι επιχειρήσεις για εμπορική χρήση και πρόσβαση και μέσω άλλων δικτύων ηλεκτρονικής προβολής (Face book, You Tube).
- Τις ξένες πρεσβείες και προξενεία που βρίσκονται στην Κύπρο.
- Τους εμπορικούς οδηγούς που εκδίδουν διάφοροι ιδιωτικοί οργανισμοί.
- Τις διεθνείς εκθέσεις που γίνονται στις διάφορες χώρες.
- Τα αρμόδια Υπουργεία ξένων χωρών με απευθείας επικοινωνία μέσω φαξ, ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και άλλων ηλεκτρονικών μέσων.
- Εξειδικευμένοι κατάλογοι και περιοδικά.

2.3 ΕΞΑΓΩΓΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (EXPORT TRADE)

Εξαγωγικό εμπόριο είναι ο κλάδος του εξωτερικού εμπορίου που ασχολείται με τις εξαγωγές εμπορευμάτων από τη δική μας χώρα στο εξωτερικό.

Στο μέρος αυτό εξετάζονται ειδικότερα οι φορείς του εξαγωγικού εμπορίου, η οργάνωση και οι τρόποι προώθησής του και τα διάφορα προβλήματα που σχετίζονται με αυτό.

2.3.1 Φορείς του εξαγωγικού Εμπορίου

Τα πρόσωπα που ασχολούνται με το εξαγωγικό εμπόριο στην Κύπρο είναι:

- **Έμποροι**

Οι έμποροι αγοράζουν διάφορα προϊόντα από τους παραγωγούς (γεωργούς, κτηνοτρόφους, βιομήχανους) και τα εξάγουν σε άλλες χώρες.

- **Βιομήχανοι**

Τα πρόσωπα αυτά κατασκευάζουν προϊόντα από επιτόπιες ή εισαγόμενες πρώτες ύλες και τα αποστέλλουν στο εξωτερικό.

- **Εταιρίες παραγωγών**

Οι συνθήκες της παγκοσμιοποίησης έχουν οδηγήσει πολλές επιχειρήσεις να συνενωθούν και να δημιουργήσουν μεγάλες εταιρείες με πολλαπλά οφέλη τόσο στα κόστη όσο και στη διείσδυση σε μεγάλες αγορές. Η γεωργική παραγωγή συγκεντρώνεται σε εταιρείες ή οργανισμούς και εξάγεται στο εξωτερικό ή διατίθεται στο εσωτερικό.

- **Το κράτος**

Η Κύπρος ως μέλος της Ε.Ε. έχει ελεύθερες εμπορικές σχέσεις και συναλλαγές με τα άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε., και ακολουθεί επίσης τις εμπορικές συμφωνίες που υπογράφει η Ε.Ε. με άλλα κράτη εκτός Ε.Ε.. Επίσης, συνάπτει ακόμη και τις δικές της διμερείς συμβάσεις με άλλα κράτη με μονοετή ή διετή διάρκεια, που προβλέπουν την αμοιβαία εξαγωγή διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών καθορισμένης αξίας. Στα εξαγόμενα είδη περιλαμβάνεται παραγωγή του ιδιωτικού τομέα καθώς και κάποια είδη που σε μερικές περιπτώσεις το ίδιο το κράτος παράγει. Οι συμφωνίες αυτές περιλαμβάνουν το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών.

2.3.2 Οργάνωση και τρόποι προώθησης του εξαγωγικού εμπορίου

Η συμφωνία για πραγματοποίηση εξαγωγής εμπορευμάτων μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους:

- **Πώληση απευθείας από την Κύπρο**

Οι εισαγωγείς κυπριακών προϊόντων (άτομα, εταιρείες, οργανισμοί) επισκέπτονται την Κύπρο και έρχονται σε άμεση επαφή με παραγωγούς, βιομήχανους, εμπόρους και κρατικές υπηρεσίες. Αφού ερευνήσουν τις λεπτομέρειες που σχετίζονται με τα εμπορεύματα για τα οποία ενδιαφέρονται, συνάπτουν συμφωνίες αγοράς ή προαγοράς τους. Για τον σκοπό αυτό προσφέρουν μεγάλη εξυπηρέτηση διάφορες διεθνείς εκθέσεις που γίνονται στην Κύπρο, που τις επισκέπτονται πολλοί έμποροι από πολλές χώρες.

- **Πώληση μέσω ηλεκτρονικών μέσων**

Οι επιχειρήσεις διαθέτουν δικές τους ιστοσελίδες, όπου σε αυτές προβάλλουν τα προϊόντα τους και δέχονται παραγγελίες με ηλεκτρονικά μέσα. Σήμερα γίνονται μεγάλες εμπορικές συναλλαγές και συμφωνίες μέσω του διαδικτύου, τόσο απευθείας σε εμπόρους και επιχειρηματίες όσο και με τους καταναλωτές. Οι πληρωμές γίνονται με πιστωτικές κάρτες, για να υπάρχει εξασφάλιση του αγοραστή.

- **Πώληση στο εξωτερικό από παραγγελιοδόχους και αντιπροσώπους**

Οι παραγγελιοδόχοι στο εξωτερικό δέχονται παραγγελίες από πελάτες τους, που τις υποβάλλουν για εκτέλεση στον τοπικό εξαγωγέα. Ενδέχεται όμως να υπάρχει και μόνιμος αντιπρόσωπος διανομέας, που να εισάγει αποκλειστικά εμπορεύματα για δικό του λογαριασμό και να τα διαθέτει στη χώρα του.

- **Πώληση από γραφείο που εδρεύει στο εξωτερικό**

Αντί του συστήματος των παραγγελιοδόχων και αντιπροσώπων, πολλές εξαγωγικές επιχειρήσεις προτιμούν να ιδρύσουν δικά τους γραφεία στις μεγάλες αγορές του εξωτερικού, να τα στελεχώσουν με δικό τους προσωπικό και μέσω αυτών να συντονίζουν τη διανομή των προϊόντων τους. Έτσι, εξασφαλίζουν πιο γρήγορα παραγγελίες και επιλύουν επί τόπου όποια προβλήματα τύχει να παρουσιαστούν.

- **Επίσκεψη του εξαγωγέα στο εξωτερικό**

Εκτός από τους πιο πάνω τρόπους με τους οποίους μπορεί να εξασφαλιστεί μια παραγγελία για εξαγωγή εμπορευμάτων στο εξωτερικό, υπάρχει και η παραγγελία που εξασφαλίζεται από τον κατασκευαστή εξαγωγέα με απευθείας επίσκεψή του στο εξωτερικό. Οι επισκέψεις αυτές παίρνουν τη μορφή περιοδείας με ανάλογα δείγματα ή συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις με ιδιωτικά ή κρατικά περίπτερα κατόπιν συνεργασίας με το κράτος.

2.3.3 Κρατικά μέτρα για προώθηση των εξαγωγών

Όπως όλα τα κράτη έτσι και η Κύπρος λαμβάνει διάφορα μέτρα και παρέχει διάφορα κίνητρα για προώθηση των εξαγωγών της. Τέτοια μέτρα είναι:

- Η συμμετοχή με κρατικά περίπτερα σε διεθνείς εκθέσεις στο εξωτερικό
- Η σύναψη διμερών εμπορικών συμβάσεων με ξένες χώρες
- Η ίδρυση οργανισμού προτύπων για την τυποποίηση των κυπριακών προϊόντων που προορίζονται για εξαγωγή
- Η ίδρυση εμπορικών κέντρων σε διάφορες χώρες για προβολή των κυπριακών προϊόντων και προώθηση των εξαγωγών

- Η εκπαίδευση στελεχών της βιομηχανίας και τεχνικού προσωπικού με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας, τη μείωση του κόστους και τη βελτίωση της ποιότητας των κυπριακών προϊόντων για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους στις αγορές του εξωτερικού. Η εκπαίδευση αυτή παρέχεται μέσω των τεχνικών σχολών, της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού και του Κέντρου Παραγωγικότητας και επιχορηγούνται από την Ε.Ε. και το κράτος.

2.3.4 Προβλήματα του εξαγωγικού εμπορίου

Βασικός στόχος του εξαγωγικού εμπορίου είναι η προώθηση των εξαγωγών, που επιδιώκεται με τη διατήρηση των εξωτερικών αγορών και την κατάκτηση νέων. Η επίτευξη του στόχου αυτού συναντά διάφορες δυσκολίες, οι κυριότερες από τις οποίες είναι:

- Οι διακυμάνσεις στις ισοτιμίες των νομισμάτων των διαφόρων χωρών, που είναι δυνατό να επηρεάσουν αρνητικά τις εξαγωγές. Για παράδειγμα, αν μειωθεί η ισοτιμία της αγγλικής λίρας έναντι του ευρώ, τα κυπριακά προϊόντα θα γίνουν πιο ακριβά στην αγγλική αγορά και αυτό θα επηρεάσει αρνητικά τις εξαγωγές μας προς την Αγγλία.
- Οι τελωνειακοί δασμοί και οι ποσοτικοί περιορισμοί που επιβάλλονται από τις διάφορες χώρες στις εισαγωγές, για προστασία της δικής τους παραγωγής.
- Οι μεγάλες αποστάσεις που δυσκολεύουν τις εξαγωγές σε άλλες χώρες, κυρίως λόγω του ότι η Κύπρος είναι νησί, αυξάνεται το κόστος μεταφοράς και ο κίνδυνος φθοράς ή αλλοίωσης των εμπορευμάτων, ιδιαίτερα των γεωργικών.

2.4 ΔΙΑΜΕΤΑΚΟΜΙΣΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (TRANSIT TRADE)

2.4.1 Έννοια διαμετακόμισης

Διαμετακομιστικό εμπόριο είναι ο κλάδος του εξωτερικού εμπορίου που ασχολείται με την εισαγωγή εμπορευμάτων από το εξωτερικό, όχι για επιτόπια κατανάλωση, αλλά με σκοπό την επανεξαγωγή.

Με την έννοια εισαγωγή και επανεξαγωγή εννοείται απλά η είσοδος των εμπορευμάτων σε μια χώρα και στη συνέχεια η έξοδος τους, χωρίς να υποστούν τη διαδικασία εκτελωνίσης. Το λιμάνι της χώρας αποτελεί

έναν διαμετακομιστικό σταθμό και προσφέρει τις υπηρεσίες του για εκφόρτωση και επαναφόρτωση των εμπορευμάτων.

Αν η επανεξαγωγή θα γίνει σε μεταγενέστερο χρόνο, τότε τα εμπορεύματα θα παραμείνουν στις αποθήκες του λιμανιού μέχρι να γίνει η φόρτωσή τους.

Με τον όρο επανεξαγωγή, σε στενότερη έννοια, νοούνται τα εμπορεύματα που εισάγονται στη χώρα, κυρίως πρώτες ύλες, με σκοπό την επεξεργασία και μετατροπή τους σε έτοιμο προϊόν που προορίζεται για επανεξαγωγή. Στην περίπτωση αυτή θα καταβληθεί ο εισαγωγικός δασμός, αλλά κατά την επανεξαγωγή ο εισαγωγέας θα διεκδικήσει επιστροφή του δασμού για όσες πρώτες ύλες χρησιμοποιήθηκαν, έτσι που το εξαγόμενο προϊόν θα διατηρήσει την ανταγωνιστικότητά του από πλευράς τιμής στην αγορά του προορισμού του.

2.4.2 Λόγοι διαμετακόμισης

- Το πλοίο δεν προσεγγίζει το λιμάνι προορισμού. Ένα πλοίο τακτικής γραμμής μεταφέρει εμπορεύματα με προορισμό διάφορες χώρες. Ξεφορτώνει όλα τα εμπορεύματα σε ένα λιμάνι, (λιμάνι διαμετακόμισης) και στη συνέχεια τα εμπορεύματα στέλνονται στα διάφορα λιμάνια προορισμού με άλλα πλοία. Αν τα εμπορεύματα προορίζονται για διαμετακόμιση, τούτο αναγράφεται στη φορτωτική και στο μανιφέστο του πλοίου.
- Αλλαγή δρομολογίου του πλοίου για διάφορους λόγους. Έρχονται εμπορεύματα π.χ. στην Κύπρο που παρόλο ότι είναι δηλωμένα για άλλη χώρα, εντούτοις ξεφορτώνονται προσωρινά στην Κύπρο. Τούτο γίνεται λόγω εξαιρετικών και απρόβλεπτων γεγονότων, όπως π.χ. κρίση σε γειτονικές χώρες, η συμφόρηση σε γειτονικά λιμάνια, απεργίες κ.λπ.
- Η χρησιμοποίηση μιας χώρας ως περιφερειακού κέντρου διανομής εμπορευμάτων. Υπάρχει περίπτωση μια χώρα να χρησιμοποιηθεί ως διαμετακομιστική αποθήκη. Έρχονται, δηλαδή, τα εμπορεύματα με τελικό προορισμό π.χ. την Κύπρο, όχι όμως για επιτόπια κατανάλωση, αλλά για να αποσταλούν σε διάφορες γειτονικές χώρες είτε στην αρχική τους μορφή είτε κατόπιν κάποιας νέας συσκευασίας.

2.4.3 Η Κύπρος ως χώρα διαμετακομιστικού εμπορίου

Οι λόγοι που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του διαμετακομιστικού εμπορίου στην Κύπρο είναι:

- Η γεωγραφική της θέση. Η Κύπρος έχει ιδανική θέση στην ανατολική Μεσόγειο. Το άνοιγμα της διώρυγας του Σουέζ διευκολύνει πολλές ναυτιλιακές εταιρείες να χρησιμοποιούν την Κύπρο ως διαμετακομιστικό σταθμό.
- Η ύπαρξη και βελτίωση έργων υποδομής, όπως η εκβάθυνση των λιμανιών Λεμεσού και Λάρνακας, η δημιουργία αποθηκών και χώρων για φύλαξη

εμπορευματοκιβωτίων (containers), ο σύγχρονος εξοπλισμός των λιμανιών (γερανοί κ.ά.), το σύγχρονο οδικό δίκτυο κ.λπ.

- Οι εξαιρετικές βοηθητικές υπηρεσίες που προσφέρονται στο διαμετακομιστικό εμπόριο π.χ. τράπεζες, ασφάλειες, τηλεπικοινωνίες κ.λπ.

Η ανάπτυξη του διαμετακομιστικού εμπορίου αποφέρει πολλά οφέλη στον τόπο, όπως:

- Αποθηκευτικά δικαιώματα, ανάλογα με τον όγκο και τον χρόνο παραμονής των εμπορευμάτων στις αποθήκες του λιμανιού
- Λιμενικά και άλλα δικαιώματα για τις παρεχόμενες διευκολύνσεις
- Δικαιώματα και αμοιβές προσώπων που ασχολούνται με τη διεκπεραίωση της διαμετακόμισης, από τη στιγμή που τα εμπορεύματα φθάνουν στην Κύπρο μέχρι και την ώρα που φορτώνονται, π.χ. αμοιβές ναυτλιακών πρακτόρων, εργατών, αποθηκάρων, οδηγών, εκτελωνιστών, τελωνειακών και λιμενικών υπαλλήλων, μεταφορικών εταιρειών κ.λπ.

2.4.4 Κρατικά μέτρα προώθησης του διαμετακομιστικού εμπορίου

Το κράτος μπορεί να προωθήσει το διαμετακομιστικό εμπόριο με την ίδρυση ελεύθερων ζωνών ή και ελεύθερων λιμανιών και την παροχή όλων των αναγκαίων διευκολύνσεων σε εισαγωγείς που επιθυμούν να επανεξαγάγουν τα εμπορεύματα τους.

- **Ελεύθερες Ζώνες (Free Zones)**

Η ελεύθερη ζώνη αποτελεί τελωνειακό θεσμό που χρησιμοποιείται για τη διευκόλυνση του εξωτερικού εμπορίου με την παροχή κινήτρων για συγκέντρωση και διανομή εμπορευμάτων, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη του διαμετακομιστικού εμπορίου.

Η διευκόλυνση αυτή του εξωτερικού εμπορίου συνίσταται στη μη επιβάρυνση των εισαγομένων εμπορευμάτων με δασμούς και φόρους που εφαρμόζονται κατά την εισαγωγή, καθώς και στη μη εφαρμογή των προβλεπόμενων για την εισαγωγή μέτρων εμπορικής πολιτικής.

Η ελεύθερη ζώνη αποτελεί τμήμα του λιμανιού ή χώρο κοντά στο λιμάνι ή άλλο χώρο όπου τα εμπορεύματα μπορούν να εισαχθούν και να επανεξαχθούν, αφού υποστούν ή όχι κάποια επεξεργασία.

Οι ελεύθερες ζώνες αποτελούν τμήματα του τελωνειακού εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή χώρους που βρίσκονται στο έδαφος αυτό, χωρισμένα από το υπόλοιπο τελωνειακό έδαφος, όπου:

- Τα εμπορεύματα που προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρούνται, ως προς την εφαρμογή εισαγωγικών δασμών και μέτρων εμπορικής πολιτικής στον τομέα των εισαγωγών, ως μη ευρισκόμενα στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, εφόσον δεν έχουν τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία ούτε υπό άλλο τελωνειακό καθεστώς ούτε χρησιμοποιούνται ή καταναλίσκονται υπό όρους διαφορετικούς από αυτούς που προβλέπουν οι τελωνειακές ρυθμίσεις·
- **Τα εμπορεύματα που προέρχονται από χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης** για τα οποία αυτό προβλέπεται από ειδική κοινοτική ρύθμιση απολαμβάνουν, λόγω της τοποθέτησής τους σε ελεύθερη ζώνη, μέτρων που συνδέονται, κατά κανόνα, με την εξαγωγή των εμπορευμάτων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Σε ποιες γενικές κατηγορίες χωρίζεται το εξωτερικό εμπόριο;
2. Ποιοι λόγοι επιβάλλουν την ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των χωρών;
3. Να αναφέρετε τους κυριότερους φορείς του εισαγωγικού εμπορίου.
4. Να εξηγήσετε με συντομία πώς εργάζεται ο αντιπρόσωπος.
5. Να εξηγήσετε με ποιους τρόπους ο αντιπρόσωπος μπορεί να προωθήσει τα εισαγόμενα προϊόντα.
6. Να αναφέρετε τρεις διαφορές μεταξύ υποαντιπροσώπου και μεταπωλητή.
7. Οι αντιπρόσωποι παραγγελιοδόχοι και οι αντιπρόσωποι διανομείς εργάζονται με διαφορετικό τρόπο. Να βρείτε τουλάχιστον τρεις σημαντικές διαφορές τους.
8. Να περιγράψετε με συντομία τη διαδικασία εισαγωγής εμπορευμάτων από το εξωτερικό για εμπορεύματα που απαιτείται άδεια εισαγωγής.
9. Να εξηγήσετε τι είναι το «άνοιγμα ανέκκλητης πίστωσης», πότε ανοίγεται και για ποιο λόγο.
10. Ποια φορτωτικά έγγραφα στέλνει ο εξαγωγέας στον εισαγωγέα;
11. Γιατί η «φορτωτική» θεωρείται το σημαντικότερο έγγραφο; Να εξηγήσετε τους λόγους.
12. Να αναφέρετε 5 στοιχεία που περιέχει η φορτωτική.
13. Ποιος πρέπει να φροντίζει ώστε να εκδίδονται τα πιο κάτω έγγραφα;

α) Τιμολόγιο	.....
β) Άνοιγμα ανέκκλητης πίστωσης	.....
γ) Φορτωτική	.....
δ) Άδεια εισαγωγής	.....
ε) Παραγγελία	.....
στ) Ασφαλιστήριο συμβόλαιο	.....

14. Να σημειώσετε στα πιο κάτω **ΟΡΘΟ** ή **ΛΑΘΟΣ**:

- α) Η φορτωτική δεν μεταβιβάζεται .....
β) Η ασφάλιση μεταφοράς εμπορευμάτων
γίνεται πάντοτε από τον εξαγωγέα .....
γ) Το πιστοποιητικό προέλευσης εκδίδεται από
τον εξαγωγέα .....
δ) Η ανέκκλητη πίστωση ανοίγεται στο όνομα
του εισαγωγέα .....
ε) Το κιβωτιολόγιο είναι κιβώτια ένα μέτρο επί ένα .....
στ) Η φορτωτική λέγεται «καθαρή» όταν τα
τα εμπορεύματα παραληφθούν από τον
πλοίαρχο χωρίς οποιαδήποτε ζημιά .....

15. Σε τι διαφέρουν οι αποθήκες του τελωνείου από τις κρατικές αποθήκες αποταμίευσης;

16. Για ποιους λόγους ο εισαγωγέας μεταφέρει τα εμπορεύματά του σε αποθήκες αποταμίευσης;

17. Σε τι διαφέρουν οι αποθήκες αποταμίευσης ιδιωτικής και δημόσιας χρήσης;

18. Να σημειώσετε στα πιο κάτω **ΟΡΘΟ** ή **ΛΑΘΟΣ**:

- α) Στις αποθήκες του τελωνείου τα εισαγόμενα
εμπορεύματα μπορούν να παραμείνουν μέχρι 3 μήνες .....
β) Το τελωνείο ασκεί έλεγχο πάνω στις αποθήκες
αποταμίευσης .....
γ) Ο δασμός του τελωνείου υπολογίζεται πάνω στην αξία
των εμπορευμάτων τη μέρα της εισαγωγής τους .....
δ) Οι αποθήκες αποταμίευσης είναι κρατικές .....
ε) Τα εμπορεύματα στις αποθήκες αποταμίευσης δεν είναι
απαραίτητο να ασφαρίζονται .....

19. Τα εισαγόμενα εμπορεύματα πρέπει να «εκτελωνίζονται». Να εξηγήσετε τι εννοούμε.

20. Με ποιους τρόπους υπολογίζεται το ποσό του δασμού;

21. Τι είναι η «διασάφηση εισαγωγής» και σε τι χρησιμεύει;

22. Ο Π. Παλληκαρίδης δεν αποδέχεται τον δασμό που του επέβαλε το τελωνείο για τα εισαγόμενα εμπορεύματά του. Τι θα πρέπει να κάνει κατά τη γνώμη σας; Ποιοι λόγοι επιβάλλουν τις ενέργειές του;

23. Να αντιστοιχίσετε τη στήλη Α με τη στήλη Β.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Πληρώνω τον δασμό για τα εισαγόμενα εμπορεύματα	α. Κατά μονάδα
2. Πληρώνω τον δασμό ενώ διαμαρτύρομαι	β. Διασάφηση εισαγωγής
3. Για να παραλάβω τα εμπορεύματα απαιτείται	γ. Δασμολογική διάκριση
4. Υπολογισμός δασμού	δ. Εκτελωνισμός
5. Υποκείμενα σε δασμό	ε. Τελωνειακή αμφισβήτηση

24. Με ποιους τρόπους ο εισαγωγέας μπορεί να πληρώσει τον εξαγωγέα;

25. Με ποιους τρόπους το κράτος μπορεί όταν θέλει, να περιορίσει τις εισαγωγές εμπορευμάτων;

26. Να αναφέρετε τέσσερις τρόπους, που κάποιος έμπορος μπορεί να βρει πληροφορίες για εισαγωγή εμπορευμάτων.

27. Να ονομάσετε τους φορείς του εξαγωγικού εμπορίου και να τους εξηγήσετε σε συντομία.

28. Με ποιους τρόπους το κράτος προωθεί το εξαγωγικό εμπόριο;

29. Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει το κράτος στην προσπάθειά του να προωθήσει το εξαγωγικό εμπόριο.

30. Να εξηγήσετε με απλά λόγια τι είναι το διαμετακομιστικό εμπόριο.

31. Ποιοι λόγοι επιβάλλουν ώστε να γίνεται διαμετακόμιση εμπορευμάτων;

32. Γιατί η Κύπρος θεωρείται διαμετακομιστικός σταθμός των εμπορευμάτων;

33. Ποια τα οφέλη του διαμετακομιστικού εμπορίου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ (COMMERCIAL CORRESPONDENCE)

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν τον ορισμό της αλληλογραφίας.
- Να αντιλαμβάνονται τις τρεις διακρίσεις της αλληλογραφίας, ανάλογα με τα πρόσωπα που ανταλλάσσουν τα έγγραφα.
- Να κατανοούν τη σημασία της αλληλογραφίας στο εμπόριο και στη διεξαγωγή των συναλλαγών.
- Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της φύλαξης των εγγράφων της αλληλογραφίας.
- Να διακρίνουν τα κυριότερα έγγραφα της αλληλογραφίας και πότε χρησιμοποιείται το καθένα από αυτά.
- Να μπορούν να ετοιμάζουν τα έγγραφα της αλληλογραφίας όταν τους ζητηθεί.
- Να εξηγούν τα γενικά καθήκοντα του τμήματος αλληλογραφίας.
- Να κατανοούν τη σημαντικότητα της επιστολής στην αλληλογραφία.
- Να γνωρίζουν τα υποχρεωτικά στοιχεία της εμπορικής επιστολής και τη θέση τους.
- Να μάθουν τα επιπλέον στοιχεία της εμπορικής επιστολής και τη θέση τους.
- Να κατανοούν τη σημασία και την εφαρμογή των αρετών της εμπορικής επιστολής.
- Να είναι γνώστες των τριών συστημάτων διάταξης εμπορικών επιστολών και ιδιαίτερα του σύγχρονου συστήματος.
- Να αντιλαμβάνονται τη σημασία και τα είδη φακέλων.

ΓΕΝΙΚΑ

Όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί αισθάνονται την ανάγκη επικοινωνίας μεταξύ τους. Ο άνθρωπος εκτός από προφορικά, επικοινωνεί με τους συνανθρώπους του και γραπτώς.

Στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με την εμπορική αλληλογραφία και ειδικότερα με την εμπορική επιστολή.

Οι άνθρωποι κατά τη γραπτή τους επικοινωνία ανταλλάσσουν διάφορα έγγραφα.

Το σύνολο των εγγράφων που ανταλλάσσουν τα πρόσωπα μεταξύ τους με σκοπό τη συνεννόησή τους λέγεται **αλληλογραφία**.

3.1 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ανάλογα με τα πρόσωπα που ανταλλάσσουν τα έγγραφα, η αλληλογραφία διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

- **Ιδιωτική αλληλογραφία** (Personal correspondence): Διεξάγεται μεταξύ φίλων, συγγενών και γενικά γνωστών, για ιδιωτικές υποθέσεις.
- **Επίσημη αλληλογραφία** (Official correspondence): Ανταλλάσσεται μεταξύ των διαφόρων κρατών ή μεταξύ των υπηρεσιών ενός κράτους ή ακόμη μεταξύ του κράτους και των πολιτών του.
- **Εμπορική αλληλογραφία** (Commercial correspondence): Διεξάγεται μεταξύ εμπόρων, βιομηχάνων και άλλων επιχειρηματιών, καθώς και των πελατών τους, με σκοπό τη διεξαγωγή των συναλλαγών τους.

Στη συνέχεια θα ασχοληθούμε μόνο με την εμπορική επιστολή.

3.2 ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στην εμπορική ζωή η ανταλλαγή επιστολών έχει μεγάλη σπουδαιότητα, τόσο για τη σύναψη, προώθηση και διεκπεραίωση εμπορικών και οικονομικών συνεργασιών όσο και για την προβολή και ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

Η αλληλογραφία αποτελεί τη βάση του εμπορίου. Οι περισσότερες εμπορικές συναλλαγές διεξάγονται με ανταλλαγή γραπτών μηνυμάτων. Το κυριότερο μέσο γραπτής επικοινωνίας είναι η επιστολή. Η επιστολή μεταφέρει πληροφορίες, απόψεις, εισηγήσεις, αποφάσεις, παραγγελίες. Η επιστολή θα δεσμεύσει, θα δείξει συνέπεια ή θα φανερώσει ασυνέπεια και θα προκαλέσει ευαρέσκεια ή δυσαρέσκεια. Τέλος, η επιστολή θα χρησιμεύσει ως αποδεικτικό στοιχείο ενώπιον δικαστηρίου, αν οι περιστάσεις οδηγήσουν τους επηρεαζόμενους ως εκεί.

Συχνά οι επιστολές αποτελούν τη μοναδική γραπτή απόδειξη μιας συναλλαγής. Οι προφορικές συμφωνίες κινδυνεύουν να παρερμηνευτούν ή να ξεχαστούν, για αυτό πρέπει να συνάπτονται εξ αρχής γραπτώς, ή αν έχουν κλείσει προφορικά να επιβεβαιώνονται στη συνέχεια και γραπτώς. Οι επιστολές και τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στη διεξαγωγή των συναλλαγών πρέπει να φυλάσσονται με μεγάλη προσοχή, γιατί από αυτά μπορεί να εξαρτώνται μεγάλα ποσά χρημάτων.

3.3 ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

3.3.1 Επιστολή (letter)

Είναι το σπουδαιότερο έγγραφο της αλληλογραφίας. Ειδικά με την εμπορική επιστολή θα ασχοληθούμε αναλυτικά στη συνέχεια.

3.3.2 Υπηρεσιακό σημείωμα (Memorandum ή Memo)

Είναι ένα σύντομο γραπτό μήνυμα που προορίζεται για εσωτερική συνεννόηση μεταξύ προσώπων που εργάζονται στον ίδιο οργανισμό.

<p>ΝΕΜΙΣΚΟ ΛΤΔ</p> <p>ΑΠΟ Γενικό Διευθυντή ΠΡΟΣ Διευθυντή Προσωπικού</p> <p>ΘΕΜΑ Τήρηση ωραρίου</p> <p>Επειδή έχω παρατηρήσει ότι γίνονται κάποιες παρατυπίες αναφορικά με τον χρόνο προσέλευσης και αναχώρησης ορισμένων υπαλλήλων, παρακαλώ να μεριμνήσετε ώστε να τηρείται κανονικά το ωράριο εργασίας από όλο το προσωπικό.</p>	<p>ΣΗΜΕΙΩΜΑ</p> <p>ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 10 Μαρτίου 2022 ΑΡ. ΦΑΚΕΛΟΥ 1/37</p>
--	---

3.3.3 Υπόμνηση (Reminder)

Είναι έντυπη και σύντομη επιστολή με κενά, που συμπληρώνεται ανάλογα με την περίπτωση και χρησιμοποιείται για γνωστοποίηση ή υπενθύμιση κάποιου θέματος μικρής σημασίας ή μεγάλης συχνότητας, π.χ. αποστολή υπόμνησης σε έναν πελάτη για εξόφληση του λογαριασμού του.

<p>A. ΑΝΔΡΕΟΥ & ΣΙΑ Λήδρας 180, 1091 ΛΕΥΚΩΣΙΑ</p> <p>Κύριο/ους .....</p> <p>.....</p> <p>Σας πληροφορούμε ότι το υπόλοιπο του λογαριασμού σας την ..... 20..... ανερχόταν σε € .....</p>	
--	--

3.3.4 Ταχυδρομικό Δελτάριο ή Κάρτα (Postcard)

Χρησιμοποιείται για σύντομα θέματα ρουτίνας που δεν είναι εμπιστευτικά και αποστέλλεται μέσω του ταχυδρομείου, χωρίς φάκελο.

ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ & ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΛΤΔ

Περικλέους 15, Λευκωσία

ΔΜ/ΚΘ

22 Ιουνίου 2022

Ευχαριστούμε για την επιστολή σας της 15^{ης} Ιουνίου.

Θα διερευνήσουμε την υπόθεση και θα επικοινωνήσουμε μαζί σας το συντομότερο.

3.3.5 Τηλεγράφημα (Telegram)

Διαβιβαζόταν μέσω του τηλεγραφείου και χρησιμοποιείτο όταν το μήνυμα έπρεπε να φτάσει γρήγορα στον προορισμό του.

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει καθιερώσει πολύ πιο σύγχρονα μέσα επικοινωνίας, όπως το **τέλεφαξ** (fax) και το **ηλεκτρονικό ταχυδρομείο** (e-mail), τα οποία τείνουν να καταργήσουν τα άλλα μέσα γραπτής επικοινωνίας. Το τηλεγράφημα δεν χρησιμοποιείται πια στην εμπορική αλληλογραφία.

3.4 ΤΜΗΜΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Σε μεγάλες και καλά οργανωμένες επιχειρήσεις λειτουργεί, συνήθως, ξεχωριστό τμήμα αλληλογραφίας. Αυτό δείχνει τη μεγάλη σημασία που αποδίδεται στην αλληλογραφία και τον όγκο της εργασίας που συγκεντρώνεται σε μια εμπορική επιχείρηση. Αλλά και στις μικρές επιχειρήσεις πάντα υπάρχει κάποιο πρόσωπο που ασχολείται υπεύθυνα με την αλληλογραφία.

Το τμήμα αλληλογραφίας ασχολείται, κυρίως, με τη δακτυλογράφηση των επιστολών, την ταξινόμηση των επιστολών και των εσωκλειστων εγγράφων και την αρχειοθέτησή τους, εκτός από εκείνες που φυλάσσουν οι Τμηματάρχες άλλων τμημάτων στους δικούς τους φακέλους, με τρόπο που να είναι εύκολη η αναφορά σε αυτές, όταν χρειαστεί. Το τμήμα αυτό είναι, επίσης, αρμόδιο για την έγκαιρη και σωστή ταχυδρόμηση επιστολών και δεμάτων. Ασχολείται ακόμη με την αποστολή διαφημιστικού υλικού, εκτός και αν υπάρχει ειδικό τμήμα Διαφημίσεων που ασχολείται με αυτά.

3.5 Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Είναι το σπουδαιότερο έγγραφο της αλληλογραφίας. Για να προκαλεί καλή εντύπωση στον παραλήπτη και να πετυχαίνει τον σκοπό της, πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή στο περιεχόμενό της αλλά και σε άλλα στοιχεία, όπως η τακτοποίηση των μερών της, η καθαρότητα, το επιστολόχαρτο, ο φάκελος, η δακτυλογράφηση και, γενικά, η όλη της εμφάνιση. Ας μην ξεχνούμε ότι η επιστολή εκπροσωπεί τον αποστολέα της στα μάτια του παραλήπτη.

3.5.1 Στοιχεία εμπορικής επιστολής (Απαραίτητα / Υποχρεωτικά)

1. ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΔΑ Τυπώνεται κατά κανόνα, στο τυπογραφείο, στο πάνω μέρος του επιστολόχαρτου. Αποτελείται από την επωνυμία της επιχείρησης και την ταχυδρομική της διεύθυνση. Μπορεί επιπρόσθετα να περιλαμβάνει το είδος των εργασιών της, τον αριθμό τηλεφώνου και φαξ, την ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο της, το σήμα κλπ. Είναι γνωστή και ως διεύθυνση του αποστολέα.

2. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ Γράφεται μετά την επικεφαλίδα. Περιλαμβάνει τη μέρα, τον μήνα και το έτος. Ο μήνας πρέπει να γράφεται ολογράφως, π.χ. 20 Ιουνίου 2018.

3. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ Γράφεται μετά την ημερομηνία στο αριστερό μέρος της επιστολής. Περιέχει το όνομα και την πλήρη διεύθυνση του παραλήπτη. Γράφεται πάντοτε στην αιτιατική. Είναι γνωστή και σαν εσωτερική διεύθυνση.

4. ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ Ακολουθεί την εσωτερική διεύθυνση και αρχίζει από το αριστερό περιθώριο. Η προσφώνηση είναι ανάλογη με τις σχέσεις αποστολέα και παραλήπτη. Οι πιο συνηθισμένοι τύποι προσφώνησης είναι: Κύριε, Κυρία, Κύριοι, Αξιότιμε Κύριε, Αγαπητέ Κύριε, Αγαπητέ Κύριε Ναθαναήλ.

5. ΚΕΙΜΕΝΟ Ή ΚΥΡΙΟ ΣΩΜΑ Αποτελεί το κύριο μέρος της επιστολής και περιέχει το μήνυμα που θέλει να μεταδώσει ο αποστολέας προς τον παραλήπτη. Πρέπει να είναι σύντομο, περιεκτικό, με συνοχή και συνέπεια και να αναφέρει με ακρίβεια εκείνο που πρέπει να μεταδοθεί στον παραλήπτη για να μην υπάρχουν περιθώρια για αμφισβητήσεις. Το κείμενο κάθε επιστολής χωρίζεται σε παραγράφους. Στην πρώτη αναφέρεται απλά η αφορμή που δόθηκε για τη σύνταξη της επιστολής. Στην επόμενη αναπτύσσεται το κύριο θέμα για το οποίο γράφεται η επιστολή. Αν το θέμα παίρνει έκταση, καλύτερα να χρησιμοποιηθούν περισσότερες από μία παράγραφοι. Στην τρίτη παράγραφο προσπαθούμε να πετύχουμε ένα ευχάριστο κλείσιμο του κειμένου, εκφράζοντας π.χ. ευχαριστίες για τη συνεργασία και την προτίμηση που μας δείχνει ο παραλήπτης, ή ελπίδες για νέα συνεργασία, παράκληση για γρήγορη ανταπόκριση κ.ά.

6. ΦΙΛΟΦΡΟΝΗΣΗ Γράφεται στο κάτω μέρος αμέσως μετά το κείμενο. Αποτελείται από μία μικρή φράση με την οποία ο αποστολέας εκφράζει τα αισθήματά του προς τον παραλήπτη. Πρέπει να είναι σοβαρή και ανάλογη με τις σχέσεις αποστολέα και παραλήπτη. Επίσης, η φιλοφρόνηση πρέπει να είναι ανάλογη με την προσφώνηση.

7. ΥΠΟΓΡΑΦΗ Κάτω από τη φιλοφρόνηση μπαίνει η υπογραφή του αποστολέα, η οποία πρέπει απαραίτητα να είναι χειρόγραφη και με στυλό. Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα ότι η υπογραφή είναι ανάλογη με την ιδιότητα του αποστολέα της επιστολής. Στις επιστολές που στέλνονται από ατομική επιχείρηση, η υπογραφή είναι όπως πιο κάτω:

Με εκτίμηση

Δ. Παναγιωτίδης

Στις επιστολές που αποστέλλει εταιρική επιχείρηση, το πρόσωπο που έχει δικαίωμα υπογραφής πρέπει να υπογράψει για την εταιρεία, αναφέροντας συγχρόνως και την ιδιότητά του ως εξής:

Με εκτίμηση

ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α/ΦΟΙ ΠΕΤΡΑΚΗ & ΣΙΑ

Ν. Πετράκης

Διευθυντής

Τα πιο πάνω 7 στοιχεία είναι βασικά και πρέπει να υπάρχουν σε όλες τις επιστολές.

Εκτός από αυτά όμως, είναι δυνατό να υπάρχουν και τα πιο κάτω στοιχεία:

1. ΘΕΜΑ Μετά την προσφώνηση και πριν από το κύριο σώμα, γράφεται ένας σύντομος τίτλος ή μια σύντομη περίληψη του κειμένου της επιστολής. Αυτό βοηθά τον παραλήπτη να γνωρίζει από την αρχή σε τι αναφέρεται η επιστολή που θα διαβάσει και για να γίνεται πιο εύκολα η διανομή των επιστολών στα αρμόδια τμήματα.

2. ΕΣΩΚΛΕΙΣΤΑ Ή ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ Είναι τα έγγραφα που επισυνάπτονται στην επιστολή και εσωκλείονται στον φάκελο μαζί με αυτή.

Όταν στην επιστολή επισυνάπτεται κάποιο έγγραφο, σημειώνεται κάτω από την υπογραφή η λέξη «Συνημμένα». Η λέξη «Συνημμένα» μπορεί να γραφτεί ολόκληρη ή σε συντομογραφία, με κεφαλαία ή μικρά γράμματα. Η αναγραφή των συνημμένων εγγράφων είναι προαιρετική. Είναι ακόμη δυνατό να αναγραφεί και ο αριθμός των συνημμένων εγγράφων π.χ. Συνημ: 3. Άλλος

τρόπος ένδειξης συνημμένου εγγράφου είναι να γραφτούν τρεις συνεχόμενες παύλες ή τελείες στο αριστερό περιθώριο, απέναντι από το σημείο που αναφέρεται το εσωκλειστο. Στην περίπτωση αυτή, η λέξη «συνημμένα» στο κάτω μέρος είναι προαιρετική.

3. ΑΡΧΙΚΑ Ή ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ Είναι τα αρχικά του ονόματος του συντάκτη της επιστολής και της δακτυλογράφου. Γράφονται είτε στο κάτω μέρος της επιστολής είτε πάνω από την ημερομηνία είτε στην ίδια γραμμή, όταν η ημερομηνία γράφεται δεξιά, π.χ. ΑΚ/ΜΔ. Δίπλα στα αρχικά μπορεί να σημειώνεται και ο αριθμός φακέλου ή πρωτοκόλλησης της επιστολής, π.χ. ΑΚ/ΜΔ/125.

4. ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ Είναι η ενημέρωση και κάποιου τρίτου ή περισσότερων προσώπων για το περιεχόμενο της επιστολής. Στην περίπτωση αυτή η επιστολή δακτυλογραφείται σε περισσότερα αντίτυπα. Στο τέλος της σελίδας θα φαίνεται η λέξη «ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ» και κάτω από αυτή το/τα όνομα/τα – κάποτε και η διεύθυνση – του/των πρόσθετου/των παραλήπτη/τών.

5. ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ Είναι προσθήκη που γίνεται για να συμπληρωθεί κάποια παράλειψη στο κείμενο της επιστολής. Με τη χρήση προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (word), η οποιαδήποτε διόρθωση ή προσθήκη γίνεται πολύ εύκολα. Το υστερόγραφο σήμερα απέκτησε άλλη έννοια. Όταν θέλουμε να επιστήσουμε την προσοχή του παραλήπτη σε κάποιο σπουδαίο σημείο, το παραλείπουμε εσκεμμένα από το κείμενο και το παραθέτουμε στο τέλος σαν υστερόγραφο. Το υστερόγραφο, όταν υπάρχει, δακτυλογραφείται κάτω από την υπογραφή και αρχίζει από το περιθώριο, οι γραμμές του όμως δεν έχουν το μήκος των άλλων γραμμών του κειμένου, αλλά περίπου το μισό τους.

Το ακόλουθο υπόδειγμα δείχνει πώς τακτοποιούνται τα μέρη της επιστολής κατά τη σύγχρονη μέθοδο:

ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΔΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΦΙΛΟΦΡΟΝΗΣΗ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

3.5.2 Αρετές της Εμπορικής Επιστολής

1. ΣΥΝΤΟΜΙΑ Για εξοικονόμηση χρόνου, τόσο στη σύνταξη όσο και στη δακτυλογράφηση, αλλά και από σεβασμό στον χρόνο του παραλήπτη, πρέπει να αποφεύγονται η πολυλογία και οι επαναλήψεις, ώστε η επιστολή να είναι σύντομη και περιεκτική.

2. ΣΑΦΗΝΕΙΑ Το κείμενο της επιστολής πρέπει να είναι διατυπωμένο σωστά, ώστε το νόημα κάθε πρότασης να είναι σαφές και να μη μένουν αμφιβολίες στον αναγνώστη. Να προτιμώνται οι απλές και όχι οι πολυσύνθετες και μακροσκελείς προτάσεις.

3. ΑΚΡΙΒΕΙΑ Να χρησιμοποιούνται οι κατάλληλες λέξεις, οι ορθοί εμπορικοί και τεχνικοί όροι και οι ακριβείς ονομασίες, για να μην υπάρχει κίνδυνος παρανόησης ή παρερμηνείας.

4. ΑΠΛΟΤΗΤΑ Η γλώσσα πρέπει να είναι απλή, να αποφεύγονται οι σπάνιες και εξεζητημένες λέξεις, ρητορικά ή λογοτεχνικά σχήματα και ασυνήθιστοι τρόποι διατύπωσης.

5. ΕΥΓΕΝΕΙΑ Το κείμενο πρέπει να είναι διατυπωμένο πάντοτε με ευγενή τρόπο. Ακόμα και στην περίπτωση που δικαιολογείται, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται λέξεις ή εκφράσεις που είναι ταπεινωτικές ή προσβλητικές για τον παραλήπτη.

Εκτός από τις πιο πάνω αρετές που αφορούν στο κείμενο της επιστολής, πρέπει να προσέξουμε και τα πιο κάτω:

1. ΓΛΩΣΣΑ Η γλώσσα πρέπει να είναι η δημοτική. Να αποφεύγεται η ανάμικτη γλώσσα. Στο κείμενο χρησιμοποιούμε μόνο ενικό ή μόνο πληθυντικό αριθμό. Όταν η επιστολή στέλνεται από ατομική επιχείρηση, πρέπει να χρησιμοποιείται το α' ενικό πρόσωπο, π.χ. σας στέλνω. Όταν η επιστολή στέλνεται από εταιρεία, είναι πιο ορθό να χρησιμοποιείται το α' πληθυντικό πρόσωπο, π.χ. σας στέλνουμε. Εξυπακούεται ότι ο αποστολέας απευθύνεται στον παραλήπτη πάντοτε στον πληθυντικό.

2. ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ Μια επιστολή γεμάτη με ορθογραφικά ή συντακτικά λάθη δημιουργεί άσχημη εντύπωση και μειώνει τον αποστολέα στα μάτια του παραλήπτη.

3. ΚΑΘΑΡΟΤΗΤΑ - ΚΑΛΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ Η εμφάνιση της επιστολής πρέπει να είναι άσπρη. Η ακαταστασία, τα σβησίματα, οι συμπληρώσεις ή διορθώσεις, το γράψιμο ενός γράμματος πάνω σε άλλο δημιουργούν κακές εντυπώσεις.

4. ΣΩΣΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ Όλα τα στοιχεία της επιστολής πρέπει να είναι τοποθετημένα στη σωστή τους θέση, ανάλογα με το σύστημα διάταξης που εφαρμόζεται. Να υπάρχουν κανονικά περιθώρια, τόσο στα αριστερά όσο και στα δεξιά.

3.5.3 Συστήματα Διάταξης των Επιστολών

Οι εμπορικές επιστολές είναι σχεδόν πάντοτε δακτυλογραφημένες και μόνο κατ' εξαίρεση χειρόγραφες. Τα διάφορα μέρη της επιστολής κατατάσσονται με ένα ορισμένο τρόπο, ώστε η εμφάνισή της να είναι καλαίσθητη. Στην πράξη ακολουθούνται διάφορα συστήματα διάταξης των επιστολών, τα κυριότερα των οποίων είναι:

3.5.3.1 Κλασικό Σύστημα

Δίνει πολύ μεγάλη σημασία στην αρμονική και ισορροπημένη διάταξη των διαφόρων στοιχείων στο επιστολόχαρτο. Το μειονέκτημα του συστήματος αυτού είναι ότι απαιτεί πολλές μετρήσεις και υπολογισμούς κατά τη δακτυλογράφηση. Ακριβώς για αυτό τον λόγο δεν χρησιμοποιείται σήμερα σε μεγάλη έκταση.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Υφασματέμπορος

Τήνου 20 3015 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Τηλ. 22 490010 ΦΑΞ 22 406277

e-mail: ageorgiou@cytanet.com.cy

ΑΓ/ΚΔ

24 Μαρτίου, 2022

Κύριο Κ. Βασιλείου,

Λήμνου 37,

3042 ΛΕΜΕΣΟΣ.

Κύριε,

Διατηρώ από το 1992 κατάστημα υφασμάτων και ειδών νεωτερισμού με αρκετή πελατεία.

Ο κοινός μας φίλος Δ. Ιωάννου με πληροφόρησε ότι εισάγετε κατ' αποκλειστικότητα τα αγγλικά κασμίρια «DIANA». Επειδή πιστεύω ότι υπάρχουν μεγάλες προοπτικές διάθεσης των ειδών αυτών στην πόλη μου, σας παρακαλώ να μου στείλετε το συντομότερο δυνατό δείγματα, τιμές και όρους πώλησης.

Αν μείνω ικανοποιημένος από την ποιότητα και τις τιμές, θα υποβάλω σύντομα μεγάλη παραγγελία.

Με εκτίμηση

Α. Γεωργίου

3.5.3.2 Σύγχρονο (κάθετο) σύστημα

Είναι απλό, πρακτικό και εύκολο σύστημα σε σύγκριση με το κλασικό, γιατί όλα τα στοιχεία αρχίζουν από το αριστερό περιθώριο. Η επικεφαλίδα είναι καλύτερα να τοποθετείται στο κέντρο, συνήθως είναι τυπωμένη από το τυπογραφείο και περιέχει και άλλα στοιχεία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Υφασματέμπορος
Τήνου 20 3015 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Τηλ. 22 490010 ΦΑΞ 22 406277
e-mail: ageorgiou@cytanet.com.cy

ΑΓ/ΚΔ

24 Μαρτίου 2022

Κύριο Κ. Βασιλείου
Λήμνου 37
3042 ΛΕΜΕΣΟΣ

Κύριε

Διατηρώ από το 1992 κατάστημα υφασμάτων και ειδών νεωτερισμού με αρκετή πελατεία.

Ο κοινός μας φίλος Δ. Ιωάννου με πληροφόρησε ότι εισάγετε κατ' αποκλειστικότητα τα αγγλικά κασμίρια «DIANA». Επειδή πιστεύω ότι υπάρχουν μεγάλες προοπτικές διάθεσης των ειδών αυτών στην πόλη μου, σας παρακαλώ να μου στείλετε δείγματα, τιμές και όρους πώλησης.

Αν μείνω ικανοποιημένος από την ποιότητα και τις τιμές, θα υποβάλω σύντομα μεγάλη παραγγελία.

Με εκτίμηση

Α. Γεωργίου

3.5.3.3 Ημικλασικό σύστημα

Είναι συνδυασμός του Κλασικού και του Σύγχρονου συστήματος. Η ημερομηνία και η υπογραφή τοποθετούνται δεξιά, ενώ τα υπόλοιπα στοιχεία αριστερά.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Υφασματέμπορος
Τήνου 20 3015 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Τηλ. 22 490010 ΦΑΞ 22 406277
e-mail: ageorgiou@cytanet.com.cy

ΑΓ/ΚΔ

24 Μαρτίου 2022

Κύριο Κ. Βασιλείου
Λήμνου 37
3042 ΛΕΜΕΣΟΣ

Κύριε

Διατηρώ από το 1992 κατάστημα υφασμάτων και ειδών νεωτερισμού με αρκετή πελατεία.

Ο κοινός μας φίλος Δ. Ιωάννου με πληροφόρησε ότι εισάγετε κατ' αποκλειστικότητα τα αγγλικά κασμίρια «DIANA». Επειδή πιστεύω ότι υπάρχουν μεγάλες προοπτικές διάθεσης των ειδών αυτών στην πόλη μου, σας παρακαλώ να μου στείλετε δείγματα, τιμές και όρους πώλησης.

Αν μείνω ικανοποιημένος από την ποιότητα και τις τιμές, θα υποβάλω σύντομα μεγάλη παραγγελία.

Με εκτίμηση

Α. Γεωργίου

Τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στη συνέχεια ακολουθούν κυρίως το Σύγχρονο Σύστημα Διάταξης.

3.6 Φάκελος

Οι επιστολές, μετά τη δακτυλογράφησή τους, τοποθετούνται στον κατάλληλο φάκελο και στέλνονται στον παραλήπτη. Οι φάκελοι προσφέρονται σε διάφορους τύπους και μεγέθη (τετράγωνοι ή ορθογώνιοι, με το άνοιγμα στη μεγάλη ή στη μικρή πλευρά κλπ.).

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να χρησιμοποιείται το κατάλληλο σχήμα και μέγεθος φακέλου, ανάλογα με τις διαστάσεις του υλικού που πρόκειται να σταλεί. Οι περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν φακέλους με την επωνυμία και τη διεύθυνσή τους τυπωμένη στην πάνω αριστερή γωνιά. Η διεύθυνση του παραλήπτη τυπώνεται από

τη μέση προς τα κάτω, ώστε στο πάνω μέρος να μένει χώρος στα δεξιά για το γραμματόσημο και τη σφραγίδα του ταχυδρομείου. Το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένων word προσφέρει τη δυνατότητα δημιουργίας και εκτύπωσης της διεύθυνσης του παραλήπτη στον φάκελο. Οι ενδείξεις «ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ», «ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ» κλπ. γράφονται πάνω από τη διεύθυνση του παραλήπτη.

Πολλοί οργανισμοί χρησιμοποιούν φακέλους με διαφανές πλαίσιο (παραθυράκι). Στην περίπτωση αυτή, η επιστολή πρέπει να διπλώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε όταν τοποθετηθεί στον φάκελο να φαίνεται από το διαφανές πλαίσιο η διεύθυνση του παραλήπτη. Τέτοιους φακέλους χρησιμοποιούν οι κυβερνητικές υπηρεσίες και διάφοροι μεγάλοι οργανισμοί, όπως Α.Η.Κ., Α.Τ.Η.Κ, τράπεζες κ.ά. Σήμερα οι μεγάλοι οργανισμοί, όπως οι τράπεζες, διαθέτουν μηχανές δίπλωσης των επιστολών και τοποθέτησής τους στους φακέλους εξοικονομώντας χρόνο και χρήμα, αφού αποστέλλουν χιλιάδες επιστολές και καταστάσεις λογαριασμών κάθε μήνα στους πελάτες τους.

Σταδιακά πολλοί οργανισμοί αντικαθιστούν την ταχυδρομική αποστολή τιμολογίων, καταστάσεων λογαριασμών, επιστολών σε πελάτες τους με την ηλεκτρονική, δηλαδή στο e-mail του πελάτη. Σε αρκετές περιπτώσεις δίνουν και κάποια κίνητρα, ώστε να ωθήσουν τους πελάτες τους να αποδεχτούν και να εφαρμόσουν τις νέες αυτές μεθόδους.

Υπόδειγμα φακέλου:

Κ. ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ ΛΤΔ
Νίκης 38
Λευκωσία

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ
Κύριο Κώστα Χριστοδουλίδη
Ρήγα Φεραίου 5
3052 ΛΕΜΕΣΟΣ

3.7 Υποδείγματα Επιστολών

Για τη σύνταξη μιας όσο το δυνατό τέλειας επιστολής πρέπει να ακολουθείται η εξής διαδικασία: Πρώτα πρέπει να βρεθούν και να σημειωθούν τα σημεία που θα τονιστούν. Μετά, αφού ιεραρχηθούν τα σημεία, να αρχίσει η σύνταξη της επιστολής με οδηγό την ακόλουθη προεργασία.

Παράδειγμα 1:

Ζήτηση Δειγμάτων και Τιμών

Ο έμπορος Δ. Γεωργιάδης από τη Λεμεσό, Τήνου 39, πληροφορείται ότι η εταιρεία Ε. Κωνσταντίνου Λτδ, Λήδρας 226 Λευκωσία, διαθέτει τα είδη αρωμάτων και καλλυντικών που τον ενδιαφέρουν. Αποστέλλει επιστολή και ζητά δείγματα και τιμές.

Κύρια σημεία:

1. Ο Δ. Γεωργιάδης εξηγεί το ενδιαφέρον του για τα αρώματα και τα καλλυντικά.
2. Παραθέτει επιχειρήματα για να πείσει τον πωλητή να ανταποκριθεί.
3. Ζητά την αποστολή δειγμάτων και τιμοκαταλόγου.
4. Εκφράζει ελπίδα για συνεργασία.

Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Αρώματα Καλλυντικά
Τήνου 39 3089 ΛΕΜΕΣΟΣ

10 Αυγούστου 2022

Ε. Κωνσταντίνου Λτδ
Λήδρας 226
1053 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Κύριοι

ΖΗΤΗΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΩΝ

Πληροφορήθηκα ότι έχετε αναλάβει την αντιπροσώπευση στην Κύπρο των νέων Γαλλικών καλλυντικών και αρωμάτων «SPACE».

Το κατάστημά μου είναι γνωστό στη Λεμεσό για τη μεγάλη ποικιλία καλλυντικών και αρωμάτων που διαθέτει. Για αυτό παρακαλώ να μου στείλετε δείγματα και τιμές των ειδών σας, γιατί οι πελάτες μου ήδη άρχισαν να δείχνουν ενδιαφέρον γι' αυτά.

Ελπίζω ότι οι τιμές και οι όροι πώλησής σας θα με ικανοποιήσουν, ώστε σύντομα να υποβάλω την πρώτη μου παραγγελία.

Με εκτίμηση

Δ. Γεωργιάδης

Παράδειγμα 2: Αποστολή Δειγμάτων και Τιμών

Η εταιρεία Ε. Κωνσταντίνου Λτδ απαντά στην επιστολή του Δ. Γεωργιάδη και αναφέρει ότι του αποστέλλει με το ταξί «ΕΡΜΗΣ» δείγματα αρωμάτων και καλλυντικών, μαζί με τιμοκατάλογο.

Κύρια σημεία

1. Η εταιρεία Ε. Κωνσταντίνου Λτδ αναφέρει τη λήψη της επιστολής του Γεωργιάδη, διαβιβάζοντας ταυτόχρονα τις ευχαριστίες της.
2. Αναφέρει την αποστολή των δειγμάτων και τιμοκαταλόγου.
3. Εκφράζει βεβαιότητα για συνεργασία.

Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΤΔ Εισαγωγές - Εξαγωγές
Λήδρας 226 1051 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

20 Αυγούστου 2022

Κύριο Δ. Γεωργιάδη
Τήνου 39
3089 ΛΕΜΕΣΟΣ

Κύριε

Αποστολή δειγμάτων και τιμών

Πήραμε την επιστολή σας της 10ης Αυγούστου και σας ευχαριστούμε για την ευκαιρία που μας δίνετε να σας εξυπηρετήσουμε.

Σας αποστέλλουμε με το ταξί «ΕΡΜΗΣ» ένα δέμα που περιέχει δείγματα όλων των ειδών μας, μαζί με τιμοκατάλογο.

Είμαστε βέβαιοι ότι οι ασυναγώνιστες τιμές μας και οι ευνοϊκοί όροι πώλησης θα σας ικανοποιήσουν πλήρως, ώστε να αρχίσει μεταξύ μας μια καλή συνεργασία.

Με εκτίμηση
Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΛΤΔ

Χ. Ανδρέου
Διευθυντής

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι λέγεται αλληλογραφία και ποιος είναι ο σκοπός της;
2. Σε ποιες κατηγορίες διακρίνεται η αλληλογραφία;
3. Ποια είναι η σημασία της αλληλογραφίας στο εμπόριο;
4. Ποια είναι τα κυριότερα έγγραφα της αλληλογραφίας;
5. Να δημιουργήσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας Υπηρεσιακό Σημείωμα με την πιο κάτω μορφή: Το στέλνει ο Γενικός Διευθυντής στους Τμηματάρχες, με θέμα την αργοπορία ορισμένων υπαλλήλων στην προσέλευσή τους στην εργασία. Να αναπτύξετε το θέμα με τον τρόπο που θεωρείτε καλύτερο.

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	
ΑΠΟ:	ΗΜΕΡΟΜ.: .....
ΠΡΟΣ:	ΑΡ. ΦΑΚ.: .....
ΘΕΜΑ:	
.....	
.....	
.....	

6. Ποια είναι τα κυριότερα στοιχεία μιας εμπορικής επιστολής;
7. Να σχεδιάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας την επικεφαλίδα μιας ξενοδοχειακής επιχείρησης, όπως θα θέλατε να τυπωθεί στο τυπογραφείο. Να ψάξετε στο διαδίκτυο και να πάρετε ιδέες από διάφορες επιχειρήσεις του ξενοδοχειακού κλάδου.
8. Ο μήνας, στη θέση της ημερομηνίας στην εμπορική επιστολή γράφεται .....

Όταν μια επιστολή αποστέλλεται από εταιρεία, το όνομα της εταιρείας ως αποστολέας γράφεται αμέσως μετά από την .....

Όταν μαζί με μια επιστολή αποστέλλουμε και κάποιο άλλο έγγραφο, τότε στο κάτω μέρος της επιστολής γράφουμε τη λέξη .....

9. Ποιες αρετές πρέπει να έχει μια σωστή εμπορική επιστολή;
10. Ποια άλλα σημεία πρέπει να προσέξουμε για να θεωρείται μια εμπορική επιστολή καλή;
11. Να συντάξετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας επιστολή με σύγχρονη διάταξη με τα πιο κάτω στοιχεία:

Την επιστολή στέλνει η εταιρεία «Α. Μαύρος Λτδ», που ασχολείται με πωλήσεις υλικών οικοδομής, Καλύμνου 12, Τ.Τ. 3020 Λεμεσός, στον πελάτη της εργολάβο Δημήτριο Κόκκινο, Παπανικολή 20, Τ.Τ. 4031 Πάφος, για να του ανακοινώσει την ίδρυση υποκαταστήματός της στην Πάφο. Όπου χρειάζεται να χρησιμοποιήσετε υποθετικά στοιχεία.

12. Σε συνέχεια της προηγούμενης επιστολής, να συντάξετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή της την επιστολή απάντησης του Δημήτριου Κόκκινου. Όπου χρειάζεται, να χρησιμοποιήσετε υποθετικά στοιχεία.
13. Να διαβάσετε με προσοχή και να σχολιάσετε τα πιο κάτω αποσπάσματα από εμπορικές επιστολές:
  - Είναι με αισθήματα ανυπέρβλητης υπερηφάνειας και αγαλλίασης που ανακοινώνουμε την έναρξη λειτουργίας του εξαιρετικού και αξεπέραστου υποκαταστήματος της εταιρείας μας στη Λάρνακα.
  - Δεν δεχόμαστε τις παρατηρήσεις σου ότι τάχα κάναμε λάθος στην εκτέλεση της παραγγελίας σου. Η εταιρεία μας ποτέ δεν κάνει λάθη. Όλοι οι πελάτες μας που παραπονούνται έχουν άδικο. Αν έγινε κάποιο μικρό λάθος, οφείλεται στην απειρία του καινούργιου υπαλλήλου μας Γιάννη Δημητρίου, που προσλήφθηκε την περασμένη εβδομάδα.
  - Σας παρακαλώ να μου στείλετε 100 ζευγάρια παπούτσια της τελευταίας σας παραγωγής.
14. Να χαρακτηρίσετε το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων ως Ορθό ή Λάθος. (π.χ. **α. – Ορθό** ή **α. – Λάθος** κ.λπ.)
  - α.** Το ταχυδρομικό δελτάριο ή κάρτα είναι ένα γραπτό μήνυμα με εμπιστευτικές πληροφορίες.
  - β.** Όταν στην επιστολή επισυνάπτεται κάποιο έγγραφο, σημειώνεται κάτω από την υπογραφή η λέξη «Συνημμένα».
  - γ.** Οι περισσότερες επιχειρήσεις προτιμούν να στέλνουν τηλεγράφημα στους πελάτες τους αντί ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail).
  - δ.** Η αλληλογραφία αποτελεί τη βάση του εμπορίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ

(BUYING AND SELLING)

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να κατανοούν τι σημαίνει εμπορική αγοραπωλησία.
- Να διακρίνουν τα πρόσωπα που λαμβάνουν μέρος στην εμπορική αγοραπωλησία.
- Να διακρίνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του πωλητή και του αγοραστή.
- Να αντιλαμβάνονται τι σημαίνει το τίμημα της αγοραπωλησίας.
- Να γνωρίζουν ότι η μη τήρηση των όρων της σύμβασης επιφέρει συνέπειες.
- Να εμπεδώσουν τους βασικούς όρους σύναψης και εκτέλεσης μιας αγοραπωλησίας.
- Να κατανοούν το ενιαίο μετρικό σύστημα για τον καθορισμό της ποσότητας.
- Να διακρίνουν τα εμπορεύματα που χρειάζονται συσκευασία και να γνωρίζουν τι σημαίνει «μικρό βάρος», «απόβαρο» και «καθαρό βάρος».
- Να κατανοούν τους τρόπους καθορισμού της ποιότητας των εμπορευμάτων.
- Να αξιολογούν τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον καθορισμό της τιμής.
- Να αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα των τιμοκαταλόγων και τη σημασία της εμπορικής έκπτωσης.
- Να κατανοούν τη σημασία του χρόνου παράδοσης και μεταβίβασης της ιδιοκτησίας των εμπορευμάτων.
- Να γνωρίζουν τη σημασία του καθορισμού του τόπου παράδοσης και τους όρους καθορισμού του.
- Να είναι σε θέση να συντάσσουν επιστολή για ζήτηση δειγμάτων, τιμών και όρων πώλησης και να αντιλαμβάνονται τη σημασία της έγκαιρης αποστολής τους.
- Να μπορούν να υποβάλουν παραγγελία είτε με δελτίο παραγγελίας είτε με επιστολή και την επιβεβαίωση λήψης της από τον πωλητή.
- Να αντιλαμβάνονται τη διαδικασία της εκτέλεσης μιας παραγγελίας.
- Να εντοπίζουν τα λάθη ή παραλείψεις και τη διόρθωσή τους κατά την εκτέλεση μιας παραγγελίας.
- Να μπορούν να εκδώσουν μια απόδειξη είσπραξης.
- Να κατανοούν τη σημασία της αποστολής κατάστασης λογαριασμού.
- Να εξοικειωθούν με τα εμπορικά έγγραφα, να τα διακρίνουν σε εσωτερικά και εξωτερικά, καθώς και τα στοιχεία τους.

Η **Εμπορική Αγοραπωλησία** είναι η κυριότερη συναλλαγή του εσωτερικού και εξωτερικού εμπορίου.

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξεταστούν:

- Η έννοια της εμπορικής αγοραπωλησίας από οικονομικής άποψης
- Οι κυριότεροι όροι σύναψης και εκτέλεσης της εμπορικής αγοραπωλησίας
- Ο τρόπος της σύναψης και εκτέλεσης των αγοραπωλησιών στην καθημερινή ζωή
- Η μορφή, το περιεχόμενο και η σημασία των εμπορικών εγγράφων που συνδέονται με την αγοραπωλησία.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ

Εμπορική αγοραπωλησία είναι η σύμβαση με την οποία ένα πρόσωπο (ο πωλητής) μεταβιβάζει την κυριότητα των εμπορευμάτων του σε ένα άλλο πρόσωπο (τον αγοραστή) αντί ορισμένου τιμήματος.

Στην αγοραπωλησία παίρνουν μέρος δύο πρόσωπα: ο πωλητής και ο αγοραστής. Ο πωλητής έχει στην κατοχή (κυριότητα) του εμπορεύματα, που τα προορίζει για πώληση. Ο αγοραστής επιθυμεί να αποκτήσει τα εμπορεύματα και προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την απόκτησή τους. Σε κάθε αγορά αντιστοιχεί πώληση και σε κάθε πώληση απαραίτητως αγορά. Για αυτό η συναλλαγή ονομάζεται απλώς αγορά και εννοείται και η πώληση, ή απλώς πώληση και εννοείται και η αγορά. Πιο ορθά είναι να ονομάζεται αγοραπωλησία.

Τα εμπορεύματα πρέπει να είναι ορισμένα. Αν π.χ. ο αγοραστής μπει σε ένα κατάστημα ενδυμάτων και δηλώσει ότι θέλει να αγοράσει ένα σακάκι, ο πωλητής πρέπει να ξεχωρίσει ένα από τα πολλά και, αν συμφωνεί και ο αγοραστής, να του το παραδώσει. Τα εμπορεύματα είναι δυνατό να παραδοθούν από τον πωλητή στον αγοραστή αμέσως, όπως γίνεται π.χ. στην πώληση ετοιμοπαράδοτου αυτοκινήτου ή να συμφωνηθεί όπως η παράδοσή τους γίνει στο μέλλον, όπως συμβαίνει π.χ. στην πώληση αυτοκινήτου που θα φορτωθεί στο πλοίο, στο τέλος του μήνα.

Το τίμημα πρέπει να αποτελείται από χρήματα. Υπάρχουν όμως συμφωνίες στις οποίες ως αντάλλαγμα δεν δίνονται χρήματα, αλλά άλλα αγαθά. Οι συμφωνίες αυτές είναι συμφωνίες ανταλλαγής πράγματος με πράγμα και όχι αγοραπωλησίες.

4.1 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΩΛΗΤΗ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣΤΗ

Τα πρόσωπα που παίρνουν μέρος σε μια σύμβαση έχουν και δικαιώματα και υποχρεώσεις. Στην αγοραπωλησία, μάλιστα, τα δικαιώματα του ενός προσώπου αντιστοιχούν στις υποχρεώσεις του άλλου.

	Υποχρεώσεις	Δικαιώματα
Πωλητής	Παράδοση εμπορευμάτων	Είσπραξη τιμήματος
Αγοραστής	Πληρωμή τιμήματος	Παραλαβή εμπορευμάτων

Ο πωλητής πρέπει να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, για να γίνει δυνατή η παράδοση των εμπορευμάτων στον αγοραστή. Αν γίνουν έξοδα, για να καταστούν τα εμπορεύματα κατάλληλα για παράδοση, αυτά θα βαρύνουν τον πωλητή.

Η καταβολή του τιμήματος γίνεται συνήθως σε χρήμα. Άλλοτε συμφωνείται το τίμημα να πληρωθεί αμέσως, οπότε η αγοραπωλησία διεξάγεται τοις μετρητοίς και άλλοτε ύστερα από ορισμένο χρονικό διάστημα, οπότε διεξάγεται με πίστωση. Αν δεν γίνει καμία συμφωνία, τότε θεωρείται ότι η αγοραπωλησία γίνεται τοις μετρητοίς και ο πωλητής δικαιούται να ζητήσει την καταβολή του τιμήματος μόλις παραδώσει τα εμπορεύματα. Η παράδοση και η πληρωμή είναι όροι της αγοραπωλησίας αλληλένδετοι.

Οι συμβαλλόμενοι έχουν την υποχρέωση να τηρήσουν ακριβώς τους όρους της σύμβασης και αντίστοιχα έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από τον άλλο την ακριβή τήρηση των όρων της σύμβασης. Η αθέτηση (μη εκτέλεση) οποιουδήποτε όρου δυνατό να προκαλέσει επιζήμιες καταστάσεις. Εκείνος που έπαθε τις ζημιές έχει δικαίωμα να κινήσει αγωγή και να ζητήσει αποζημίωση, όχι μόνο για τη ζημιά που έπαθε από την παράβαση κάποιου όρου της σύμβασης, αλλά και για το κέρδος που θα πραγματοποιούσε αν ο παραβάτης δεν αθετούσε την υποχρέωσή του (διαφυγόν κέρδος).

4.2 ΚΥΡΙΟΙ ΟΡΟΙ ΣΥΝΑΨΗΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΜΙΑΣ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ

Ο ενδιαφερόμενος αγοραστής θα ζητήσει με επιστολή του ή με άλλο τρόπο πληροφορίες για τα εμπορεύματα που χρειάζεται. Ο πωλητής θα αποστείλει όλες τις σχετικές πληροφορίες, τιμοκαταλόγους, δείγματα κ.ά., με επιστολή. Ο αγοραστής αφού καταλήξει σε απόφαση, θα υποβάλει σχετική παραγγελία.

Η παραγγελία θα εκτελεσθεί μέσα στα πλαίσια των όρων και εμπορικών συνηθειών και θα γίνει η αποστολή των εμπορευμάτων στον αγοραστή μαζί με το τιμολόγιο, το δελτίο παραλαβής ή άλλα φορτωτικά έγγραφα.

Μεταξύ αγοραστή και πωλητή πρέπει να γίνει συμφωνία σχετικά με διάφορους όρους που αναφέρονται στη σύναψη και εκτέλεση της αγοραπωλησίας. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι:

- Καθορισμός της ποσότητας των εμπορευμάτων
- Καθορισμός της ποιότητας των εμπορευμάτων
- Καθορισμός της τιμής και του τρόπου πληρωμής
- Καθορισμός του τόπου παράδοσης των εμπορευμάτων
- Καθορισμός του χρόνου παράδοσης των εμπορευμάτων

4.2.1 Καθορισμός της ποσότητας των εμπορευμάτων

Στα προηγούμενα λέχθηκε ότι για να γίνει δυνατή η μεταβίβαση της κυριότητας των εμπορευμάτων, πρέπει αυτά να είναι ορισμένα. Ο καθορισμός της ποσότητάς τους είναι το πρώτο βήμα για να καθορισθεί πόσο μέρος από όλα τα εμπορεύματα προορίζεται για την αγοραπωλησία.

Η ποσότητα των εμπορευμάτων καθορίζεται, ανάλογα με το εμπόρευμα, με μονάδα βάρους, με μονάδα όγκου, με μονάδα μήκους, ή με κάποια άλλη αριθμητική μονάδα, όπως είναι π.χ. το κομμάτι, το ζευγάρι, η δωδεκάδα, κλπ. Σε όλες τις χώρες του κόσμου δεν χρησιμοποιούνται τα ίδια μέτρα και σταθμά.

4.2.1.1 Ενιαίο Μετρικό Σύστημα

Οι χώρες της Ε.Ε. υιοθέτησαν κοινό σύστημα μέτρων και σταθμών. Οι μονάδες αυτές αναφέρονται στη μέτρηση του μήκους, της επιφάνειας, του όγκου, της χωρητικότητας, της μάζας (βάρος), της θερμοκρασίας κ.ά.

Το μετρικό σύστημα βασίζεται στο Διεθνές Σύστημα Μονάδων, γνωστό ως SI [SI Systéme Internationale d' Unites (Διεθνές Σύστημα Μονάδων)] και αποτελείται από τις βασικές μονάδες, τα πολλαπλάσια και υποπολλαπλάσιά τους.

Οι κυριότερες μονάδες του συστήματος είναι οι ακόλουθες:

Μονάδα	Μέγεθος	Ονομασία	Σύμβολο
Μήκος	Μέτρο	Metre	m
Μάζα (Βάρος)	Χιλιόγραμμα	Kilogram	kg
Χρόνος	Δευτερόλεπτο	Second	s
Ηλεκτρικό ρεύμα	Αμπέρ	Ampere	A

Το ενιαίο μετρικό σύστημα παρουσιάζει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

- Είναι απλό και μαθαίνεται εύκολα.
- Όλες οι μονάδες του σχετίζονται μεταξύ τους και αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σύνολο.
- Βασίζεται στο δεκαδικό σύστημα και παρουσιάζει μεγαλύτερη ευχέρεια στους υπολογισμούς.
- Η υιοθέτησή του από πολλές χώρες διευκολύνει τις διεθνείς συναλλαγές.

Η Κύπρος, με απόφαση της Βουλής, υιοθέτησε το ενιαίο μετρικό σύστημα από την 1 Ιανουαρίου 1988.

4.3.1.2 Συσσκευασία και όροι καθορισμού της ποσότητας

Μερικά εμπορεύματα πωλούνται όπως είναι, χωρίς να απαιτούν ιδιαίτερη συσκευασία. Όμως είναι ανάγκη να συσκευαστούν σε περικαλύμματα (containers). Περικάλυμμα είναι οτιδήποτε στο οποίο περιέχονται εμπορεύματα, όπως το κουτί που περιέχει τσιγάρα, το κιβώτιο που περιέχει μηχανήματα, η σακούλα που περιέχει λίπασμα, ο κύλινδρος που περιέχει υγραέριο κλπ. Μερικά περικαλύμματα επιστρέφονται από τον αγοραστή στον πωλητή, αφού γίνει χρήση του περιεχομένου, όπως για παράδειγμα ο κύλινδρος του υγραερίου, ενώ άλλα δεν επιστρέφονται, όπως η σακούλα του λιπάσματος, το κουτί των τσιγάρων κ.ά. Στην περίπτωση των περικαλυμμάτων αξίας, η τιμή πώλησης του εμπορεύματος περιλαμβάνει και την αξία των περικαλυμμάτων. Αν ο αγοραστής επιστρέψει τα περικαλύμματα λαμβάνει πίσω την αξία τους. Ένα απλό παράδειγμα είναι οι μπουκάλες και τα κιβώτια των αναψυκτικών ή των οινοπνευματωδών ποτών.

Οι ακόλουθοι όροι, που αναφέρονται στον καθορισμό της ποσότητας και κυρίως του βάρους των πωλούμενων εμπορευμάτων, είναι χρήσιμοι κατά τη σύναψη μιας αγοραπωλησίας.

Μικτό βάρος (Gross weight) είναι το βάρος των εμπορευμάτων μαζί με το βάρος των περικαλυμμάτων.

Απόβαρο ή τάρρα (Tare) είναι το βάρος των περικαλυμμάτων.

Καθαρό βάρος (Net weight) είναι το βάρος των εμπορευμάτων χωρίς το απόβαρο.

Καθαρό βάρος = Μικτό βάρος – Απόβαρο

Η εύρεση του απόβαρου, η αφαίρεσή του από το μικτό βάρος και ο προσδιορισμός του καθαρού βάρους ονομάζεται **αποστάθμιση**.

4.2.2 Καθορισμός της ποιότητας

Η ποιότητα του εμπορεύματος καθορίζεται με διάφορους τρόπους, ανάλογα με το είδος του, οι κυριότεροι των οποίων είναι:

- **Με δείγμα:** Ο πωλητής αποστέλλει στον αγοραστή ένα μικρό μέρος από το εμπόρευμα. Π.χ. το δείγμα ενός κασμιριού είναι ένα μικρό κομμάτι από το ύφασμα. Πολλά δείγματα μαζί συγκεντρώνονται και αποτελούν μια συλλογή, το λεγόμενο δειγματολόγιο. Το δειγματολόγιο κασμιριών, για παράδειγμα, είναι μια συλλογή από μικρά κομμάτια υφασμάτων συγκεντρωμένα και δεμένα σε μορφή βιβλίου. Το κάθε δείγμα είναι αριθμημένο ή έχει κάποια ονομασία, για να είναι εύκολη η αναφορά στο επιθυμητό εμπόρευμα, ειδικά όταν δοθεί παραγγελία με επιστολή, με φαξ ή ηλεκτρονικά ή από το τηλέφωνο.
-
- **Με εικονογραφημένους καταλόγους:** Υπάρχουν εμπορεύματα που δεν είναι δυνατό να καθοριστούν με δείγμα. Τα μηχανήματα, τα αυτοκίνητα, τα έπιπλα, τα ηλεκτρικά είδη, δεν είναι δυνατό να περιληφθούν σε ένα δειγματολόγιο. Για αυτά τα εμπορεύματα εκδίδονται εικονογραφημένοι κατάλογοι, που περιέχουν την εικόνα του αντικειμένου και μια σύντομη περιγραφή του. Κάτω από την εικόνα υπάρχει αριθμός ή άλλος συμβολισμός, για να είναι εύκολη η αναφορά στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Οι εικονογραφημένοι κατάλογοι συχνά αναφέρουν και την τιμή του αντικειμένου, οπότε ονομάζονται εικονογραφημένοι τιμοκατάλογοι. (Βλέπε και στα επόμενα: Καθορισμός της τιμής).
  - **Με το σήμα:** Η ποιότητα του εμπορεύματος για αρκετά βιομηχανικά προϊόντα καθορίζεται με το εμπορικό του σήμα, δηλαδή με το διακριτικό γνώρισμα που φέρει το εμπόρευμα, μια λέξη, μια εικόνα, ένα γράμμα που χρησιμεύει στο να ξεχωρίζει το ένα από το άλλο. Λέγοντας π.χ. σαπούνι τουαλέτας «Άλφα» αντιλαμβάνονται και οι δυο, αγοραστής και πωλητής, ότι πρόκειται για το γνωστό κυπριακό σαπούνι και λέγοντας σαπούνι «Βήτα» εννοούν το γνωστό σαπούνι, που κατασκευάζεται στο εξωτερικό. Αν μάλιστα οριστεί το μέγεθος και η ποσότητά τους, τότε το εμπόρευμα είναι εντελώς καθορισμένο.
  - **Με χημική ανάλυση:** Σε ορισμένες περιπτώσεις οι συμβαλλόμενοι καταφεύγουν στη χημική ανάλυση, π.χ. λάδι οξύτητας 1°.
  - **Με βάση την προέλευσή τους:** Αυτό γίνεται στην περίπτωση που τα εμπορεύματα είναι γνωστά με βάση την προέλευσή τους, π.χ. ελιές Βόλου, ελιές Αμφισσας, καφές Βραζιλίας, λουκούμια Γεροσκήπου.

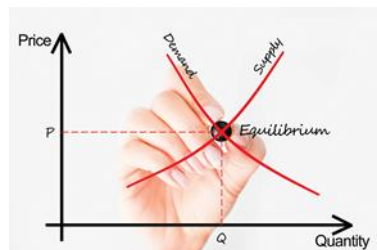
4.2.3 Καθορισμός της τιμής

Ο καθορισμός της τιμής των εμπορευμάτων γίνεται από τον πωλητή. Στο κόστος του εμπορεύματος προσθέτει το κέρδος του, για να καθορίσει την τιμή πώλησης.

Κόστος + Κέρδος = Τιμή πώλησης

Δεν πρέπει βέβαια να θεωρηθεί ότι το κέρδος του πωλητή και άρα και η τιμή πώλησης καθορίζονται αυθαίρετα. Αντίθετα, λαμβάνονται υπόψη πολλοί παράγοντες, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι:

- **Η ζήτηση και η προσφορά:** Αν η ζήτηση ενός αγαθού είναι μεγαλύτερη από την προσφορά του, τότε οι τιμές υψώνονται. Όταν συμβαίνει το αντίθετο, δηλαδή όταν η προσφορά είναι μεγαλύτερη από τη ζήτηση, τότε οι τιμές πέφτουν.

- **Ο τρόπος πληρωμής:** Η εξόφληση της αξίας των εμπορευμάτων γίνεται είτε τοις μετρητοίς (αμέσως) είτε με πίστωση (αργότερα). Συμφέρει στον πωλητή να καθορίσει χαμηλότερη τιμή, περιορίζοντας το κέρδος του, προκειμένου να πάρει τα χρήματά του αμέσως, γιατί παίρνει το κεφάλαιό του και μπορεί να το ξαναχρησιμοποιήσει. Για αυτό και στην περίπτωση που πωλούνται εμπορεύματα με πίστωση, ο πωλητής παραχωρεί τη

λεγόμενη ταμειακή έκπτωση (cash discount) σε πελάτες που εξοφλούν τους λογαριασμούς τους μέσα σε προκαθορισμένη προθεσμία, π.χ. μέσα σε έναν μήνα από την παράδοση. Η ταμειακή έκπτωση, π.χ. 5%, παραχωρείται στον αγοραστή κατά την πληρωμή του λογαριασμού του. Η αγορά, λοιπόν, τοις μετρητοίς είναι σχεδόν βέβαιο ότι αποτελεί τον φθηνότερο τρόπο αγοράς και, όπου είναι δυνατό, οι αγοραστές πρέπει να επωφελούνται από την παραχώρηση των ταμειακών εκπτώσεων που προσφέρουν οι πωλητές.

- **Ο τόπος παράδοσης:** Ο τόπος παράδοσης των εμπορευμάτων έχει σημασία στον καθορισμό της τιμής. Επειδή ορισμένα έξοδα, π.χ. μεταφορικά, καταβάλλονται από τον πωλητή, ο τελευταίος θα ζητήσει υψηλότερη τιμή για να καλύψει τα έξοδα αυτά.
- **Η εποχή πώλησης:** Οι πωλήσεις πολλών εμπορευμάτων επηρεάζονται από τις εποχές. Για αυτό πολλά καταστήματα μειώνουν τις τιμές πώλησης εφαρμόζοντας, ομαδικά ή μεμονωμένα, συστήματα εκπτώσεων ή τα λεγόμενα ξεπουλήματα (π.χ. Black Friday). Στην Κύπρο για παράδειγμα, δύο φορές τον

χρόνο, μια στο τέλος του χειμώνα και μια στο τέλος του καλοκαιριού, τα καταστήματα, κυρίως ειδών νεωτερισμού, εφαρμόζουν τις εκπτώσεις με βάση σχετικό νόμο. Τα εμπορεύματα αυτά πωλούνται πολλές φορές, κάτω από το κόστος, ώστε να ρευστοποιηθεί το εμπόρευμα, για να μην παραμείνει νεκρό στις αποθήκες ως την νέα εποχή. Έτσι:

- Το χρήμα χρησιμοποιείται για την προμήθεια ειδών της νέας εποχής.
- Αδειάζουν οι αποθήκες για να αποθηκευτούν τα νέα είδη.
- Αποφεύγεται ο κίνδυνος της απαξίωσης του εμπορεύματος λόγω αλλαγής της μόδας.

Η διαφήμιση ή αναγγελία πώλησης εμπορευμάτων σε τιμές εκπτώσεων, καθώς και η απαιτούμενη σήμανση των σχετικών προϊόντων ρυθμίζεται με σχετική νομοθεσία.

4.2.3.1 Τιμοκατάλογοι

Οι πωλητές εκδίδουν τιμοκατάλογους, στους οποίους φαίνονται τα είδη που προορίζονται για πώληση και οι τιμές τους. Οι τιμοκατάλογοι μπορεί να είναι ένα φύλλο χαρτί ή ολόκληρο βιβλιάριο. Όπου το είδος επιτρέπει, το αντικείμενο εικονίζεται με σχέδιο ή φωτογραφία, οπότε έχουμε τους εικονογραφημένους τιμοκαταλόγους. Στους τιμοκαταλόγους, κατά κανόνα, αναφέρονται και διάφοροι όροι πώλησης των εμπορευμάτων, δηλαδή προθεσμίες, εμπορικές εκπτώσεις κ.ά.

Οι τιμοκατάλογοι εκδίδονται κατά διαστήματα και αποστέλλονται σε όσους τους ζητούν και σε πιθανούς πελάτες. Οι τιμές και οι όροι που αναγράφονται στον τιμοκατάλογο συνήθως δεν αλλάζουν, ώσπου να εκδοθεί νέος.

Η εμπορική έκπτωση είναι δυνατό να παραχωρηθεί ως εξής:

- Ως ειδική έκπτωση σε αγοραστή που αγοράζει μεγάλη ποσότητα εμπορευμάτων.
- Ως ειδική έκπτωση σε νέο ή και παλιό αγοραστή με στόχο τη συνέχιση της συνεργασίας.
- Ως ειδική έκπτωση από τον χονδρέμπορο στον λιανοπώλη, όταν ο πρώτος καθορίζει την τιμή στην οποία θα πουλάει ο δεύτερος, οπότε το κέρδος του θα είναι η εμπορική έκπτωση.

Η εμπορική έκπτωση ονομάζεται και τιμολογιακή έκπτωση, γιατί φαίνεται αφαιρετικά στο τιμολόγιο, που εκδίδει ο πωλητής κατά την πώληση των εμπορευμάτων. Στους λογαριασμούς του καθολικού δεν γίνεται καμιά λογιστική εγγραφή.

4.2.4 Καθορισμός του χρόνου παράδοσης των εμπορευμάτων

4.2.4.1 Σημασία του χρόνου της μεταβίβασης της ιδιοκτησίας

Ο καθορισμός του χρόνου παράδοσης των εμπορευμάτων έχει μεγάλη σημασία, γιατί σε αυτό το χρονικό σημείο μεταβιβάζεται η ιδιοκτησία των εμπορευμάτων από τον πωλητή στον αγοραστή. Πριν ή μετά από αυτό το σημείο μπορεί να επέλθουν καταστροφές λόγω ανώτερης βίας. Γεννάται τότε το σοβαρό θέμα, ποιος θα επιβαρυνθεί με τις ζημιές. Ο κανόνας είναι ότι ο ιδιοκτήτης των εμπορευμάτων θα επιβαρυνθεί με τις ζημιές σε περίπτωση καταστροφής τους. Αν θέλει να καλυφθεί από τυχόν ζημιές, θα φροντίσει για την ασφάλισή τους εναντίον πιθανών κινδύνων.

4.2.4.2 Γενικά για τη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας

Ο ιδιοκτήτης ενός πράγματος έχει το δικαίωμα να το διαθέτει όπως θέλει, π.χ. να το ενεχυριάσει, να το δωρίσει, να το καταστρέψει ακόμα, αν θέλει.

Η μεταβίβαση της ιδιοκτησίας των εμπορευμάτων από τον πωλητή στον αγοραστή γίνεται με την παράδοσή τους. Εξυπακούεται ότι τα εμπορεύματα είναι έτοιμα για παράδοση, διαφορετικά ο πωλητής θα υποστεί όλα τα έξοδα, για να καταστούν κατάλληλα για παράδοση.

Η παράδοση έχει διάφορες μορφές:

- **Πραγματική παράδοση:** Στην περίπτωση αυτή ο πωλητής παραδίδει το εμπόρευμα στα χέρια του αγοραστή. Στην πώληση, π.χ. ενός ρολογιού, ο πωλητής θα το αφαιρέσει από τη βιτρίνα και θα το παραδώσει στον αγοραστή. Στην πώληση μιας τηλεόρασης, ο πωλητής θα ξεχωρίσει μία από τον τύπο που επιθυμεί ο αγοραστής και θα του την παραδώσει ή θα τη μεταφέρει με δικό του αυτοκίνητο και θα την παραδώσει στο σπίτι του αγοραστή.
- **Συμβολική παράδοση:** Αν η πραγματική παράδοση, λόγω του είδους του αντικειμένου, δεν είναι δυνατή, τότε γίνεται συμβολική παράδοση. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να βγαίνει το συμπέρασμα ότι έχει γίνει η παράδοση.

Μερικά παραδείγματα συμβολικής παράδοσης είναι:

- Η εκφώνηση των συνόρων ενός οικοπέδου, το όνομα αγοραστή και πωλητή, η τιμή και η ημερομηνία από τον κτηματολογικό υπάλληλο ισοδυναμούν με παράδοση.
- Όταν τα εμπορεύματα βρίσκονται στην αποθήκη του πωλητή και ο τελευταίος παραδώσει τα κλειδιά της αποθήκης στον αγοραστή.
- Τα εμπορεύματα βρίσκονται στις αποθήκες του τελωνείου. Ο εισαγωγέας μεταβιβάζει το διατακτικό παράδοσης (delivery order) και εξουσιοδοτεί τον νέο αγοραστή να τα παραλάβει.

4.2.5 Καθορισμός του τρόπου παράδοσης

4.2.5.1 Σημασία του τρόπου παράδοσης

Είδαμε πιο πάνω ότι η μεταβίβαση της ιδιοκτησίας των εμπορευμάτων γίνεται με την παράδοσή τους από τον πωλητή στον αγοραστή. Συνεπώς, ο τρόπος της παράδοσης έχει μεγάλη σημασία, γιατί από εκείνο το σημείο επέρχεται η μεταβίβαση της ιδιοκτησίας των εμπορευμάτων και ο αγοραστής αναλαμβάνει την ευθύνη των εξόδων και τον κίνδυνο της καταστροφής τους. Ο χρόνος της μεταβίβασης της ιδιοκτησίας των εμπορευμάτων είναι, εξάλλου, συνδεδεμένος με τον τρόπο της παράδοσης.

Σχετικά με τον τρόπο παράδοσης ισχύει ο κανόνας ότι, αν δεν γίνει καμιά συμφωνία για αυτόν, τότε ο αγοραστής είναι υποχρεωμένος να παραλάβει τα εμπορεύματα από το κατάστημα του πωλητή. Ο αγοραστής, συνεπώς, θα επιβαρυνθεί με τα έξοδα της μεταφοράς τους από το κατάστημα του πωλητή μέχρι το δικό του και θα φέρει την ευθύνη για τον κίνδυνο καταστροφής τους. Εννοείται ότι ο πωλητής οφείλει να παράσχει όλες τις διευκολύνσεις, για να καταστούν τα εμπορεύματα κατάλληλα για παραλαβή. Αν στην εμπορική ζωή συνηθίζεται να γίνεται μεταφορά διαφόρων ειδών (ψυγείων, πλυντηρίων κ.ά.) και παράδοση στον τόπο του αγοραστή, αυτή είναι μια εμπορική συνήθεια και ο κανόνας εξακολουθεί να ισχύει.

Ο ακριβής καθορισμός του τρόπου της παράδοσης έχει μεγαλύτερη σημασία όταν γίνεται αγορά εμπορευμάτων από το εξωτερικό και μεταφέρονται με πλοίο ή με άλλο μεταφορικό μέσο. Ό,τι ισχύει για τη μεταφορά με πλοίο ισχύουν κατ' αναλογία και στις μεταφορές με άλλα μεταφορικά μέσα.

4.2.5.2 Όροι καθορισμού του τρόπου παράδοσης

Όταν ο πωλητής και ο αγοραστής βρίσκονται σε μακρινές αποστάσεις, για τον τρόπο παράδοσης συμφωνούνται ορισμένοι όροι καθιερωμένοι ή απλές φράσεις, όπως:

- **LOCO**

Ο αγοραστής υποχρεούται να παραλάβει τα εμπορεύματα από εκεί όπου βρίσκονται, δηλαδή από το κατάστημα ή την αποθήκη ή το εργοστάσιο του πωλητή και με δικά του έξοδα να τα μεταφέρει στις δικές του αποθήκες: Ο όρος LOCO, που σημαίνει τόπος, είναι ισοδύναμος με τους όρους Ex Warehouse (από την αποθήκη του πωλητή) και Ex Works (από το εργοστάσιο του πωλητή).

- **F.A.S.**

Προέρχεται από τα αρχικά των αγγλικών λέξεων Free Alongside Ship (ελεύθερο το εμπόρευμα παραπλεύρως του πλοίου). Αντίστοιχος όρος είναι ο ιταλικός Sotto Palanco (κάτω από τον γερανό του πλοίου). Ο πωλητής - εξαγωγέας έχει την υποχρέωση να μεταφέρει τα εμπορεύματα μέχρι το λιμάνι και να τα ξεφορτώσει κοντά στο πλοίο, με τρόπο που να είναι εύκολο να φορτωθούν με τον γερανό του πλοίου πάνω σε αυτό. Με τη μεταφορά των εμπορευμάτων κοντά στο πλοίο, ο πωλητής εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του και δεν φέρει καμιά ευθύνη για ζημιές που τυχόν θα πάθουν τα εμπορεύματα, είτε κατά τη φόρτωση είτε κατά τη μεταφορά τους με το πλοίο.

- **F.O.B.**

Προέρχεται από τα αρχικά των αγγλικών λέξεων Free on Board (ελεύθερο πάνω στο πλοίο). Είναι πολύ συνηθισμένος όρος και προτιμάται από πολλά εργοστάσια του εξωτερικού. Ο αγοραστής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει την ασφαλιστική εταιρεία της προτίμησης και εμπιστοσύνης του, ενώ ο πωλητής απαλλάσσεται από

την ευθύνη της ασφάλισης των εμπορευμάτων.

Ο πωλητής - εξαγωγέας έχει την υποχρέωση να μεταφέρει τα εμπορεύματα στο λιμάνι της αναχώρησης του πλοίου και να φροντίσει για τη φόρτωσή τους. Ο όρος ακολουθείται σχεδόν πάντοτε από το όνομα του λιμανιού της φόρτωσης, όπως π.χ. F.O.B. Λίβερπουλ.

Το πλοίο θα το υποδείξει ο αγοραστής ή θα αφεθεί ελεύθερος ο αποστολέας να το διαλέξει εκείνος. Οφείλει τότε ο αποστολέας να ειδοποιήσει έγκαιρα τον παραλήπτη σε ποιο πλοίο θα φορτωθούν τα εμπορεύματα, για να φροντίσει για την ασφάλισή τους και την πληρωμή των ναύλων.

Αφού φορτωθούν κανονικά τα εμπορεύματα και αποσταλούν τα αναγκαία φορτωτικά έγγραφα, ο αποστολέας απαλλάσσεται από οποιοσδήποτε άλλες ευθύνες.

- **C.I.F.**

Προέρχεται από τα αρχικά των αγγλικών λέξεων Cost, Insurance, Freight (κόστος, ασφάλιστρα, ναύλος) και σημαίνει ότι:

Στην τιμή που συμφωνήθηκε μεταξύ αγοραστή και πωλητή περιλαμβάνονται το κόστος των εμπορευμάτων, τα ασφάλιστρα και ο ναύλος μέχρι να φτάσουν στο λιμάνι

προορισμού. Επομένως, η ευθύνη του αγοραστή αρχίζει από τη στιγμή που το πλοίο αγκυροβολεί στο λιμάνι εκφόρτωσης.

Αν, για παράδειγμα, Κύπριος εισαγωγέας κάνει παραγγελία εμπορευμάτων από την Αγγλία παραδοτέων C.I.F. στη Λεμεσό, η ευθύνη του αρχίζει από τη στιγμή που το πλοίο αγκυροβολεί στο λιμάνι της Λεμεσού.

Ο όρος C.I.F. ακολουθείται πάντοτε από το όνομα του λιμανιού εκφόρτωσης, π.χ. C.I.F. Limassol, C.I.F. Larnaca, κ.λπ.

- **C & F**

Πρόέρχεται από τα αρχικά των αγγλικών λέξεων Cost and Freight (κόστος και ναύλος). Μοιάζει με τον όρο C.I.F., με τη διαφορά ότι τα ασφάλιστρα βαρύνουν τον αγοραστή. Επομένως, η ευθύνη του πωλητή τελειώνει όταν τα εμπορεύματα φορτωθούν στο πλοίο.

4.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ

4.3.1 Γενικά

Το τμήμα αγορών κάθε επιχείρησης είναι υπεύθυνο για τον κανονικό και έγκαιρο εφοδιασμό της με εμπορεύματα. Σημαντικό έργο του είναι να ερευνά και να ανακαλύπτει πηγές από τις οποίες μπορεί να προμηθευτεί εμπορεύματα καλής ποιότητας και σε ανταγωνιστικές τιμές.

Για να μπορέσει να κάνει την πιο κατάλληλη επιλογή, το τμήμα αγορών πρέπει πρώτα να εντοπίσει τους προμηθευτές και να ζητήσει από αυτούς δείγματα, τιμοκαταλόγους, άλλα στοιχεία και πληροφορίες που του χρειάζονται. Μετά τη συγκέντρωση και μελέτη των στοιχείων αυτών, θα επιλέξει τον καταλληλότερο προμηθευτή, λαμβάνοντας υπόψη την ποιότητα, την τιμή, το κόστος μεταφοράς κ.λπ. Προτού πάρει την τελική απόφαση, είναι καλό να συμβουλευτεί και άλλα τμήματα της επιχείρησης.

4.3.2 Ζήτηση δειγμάτων, τιμών και όρων πώλησης

Η ζήτηση δειγμάτων γίνεται συνήθως με επιστολή. Στην επιστολή πρέπει να γίνεται αναφορά στα είδη που ενδιαφέρουν τον αγοραστή και ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους ζητούνται τα δείγματα και οι τιμές. Οι λόγοι πρέπει να είναι πειστικοί, ώστε να δίνεται σε αυτήν η απαιτούμενη προσοχή από τον παραλήπτη.

Α. Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Υφασματέμπορος
Κινύρα 35 ΠΑΦΟΣ

ΑΚΔ/ΓΚ

14 Αυγούστου 2022

Κύριο Γ. Κυριακίδη
Δημοκρατίας 234
1062 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Κύριε

Ζήτηση δειγμάτων και τιμών

Διατηρώ κατάστημα υφασμάτων με πολυάριθμη πελατεία και πληροφορήθηκα ότι εισάγετε κατ' αποκλειστικότητα τα κασμίρια SUPERFINE.

Η ζήτηση των κασμιριών SUPERFINE από πελάτες μου με ωθεί να επεκτείνω τις εργασίες μου και στα είδη αυτά. Κατόπιν τούτου, παρακαλώ να μου στείλετε δείγματα, τιμές και όρους πώλησης των ειδών σας.

Ελπίζω η ποιότητα, οι τιμές και οι όροι πώλησης να είναι ικανοποιητικοί, ώστε να αρχίσει μεταξύ μας μια επωφελής συνεργασία.

Με εκτίμηση

Α.Κ. Δημητρίου

4.3.3 Αποστολή δειγμάτων, τιμών και όρων πώλησης

Η αποστολή δειγμάτων και τιμών έχει μεγάλη σημασία, γιατί από αυτήν εξαρτάται η μελλοντική συνεργασία. Για τον λόγο αυτό ο πωλητής θα τα στείλει, χωρίς καθυστέρηση, μαζί με μια συνοδευτική επιστολή στην οποία θα τονίζει τα πλεονεκτήματα των εμπορευμάτων του, τους ευνοϊκούς όρους πώλησης που προσφέρει σε νέους πελάτες κ.λπ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ
Δημοκρατίας 234 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

20 Αυγούστου 2022

Κύριο Α. Κ. Δημητρίου
Κινύρα 35
5020 ΠΑΦΟΣ

Κύριε

Αποστολή δειγμάτων και τιμών

Πήρα την επιστολή σας της 14^{ης} Αυγούστου 2022 και χαίρομαι για την ευκαιρία που μου δίνετε να σας εξυπηρετήσω.

Σας ταχυδρόμησα σε ξεχωριστό φάκελο το τελευταίο δειγματολόγιο χειμερινών ανδρικών κασμιριών, μαζί με τον τιμοκατάλογο.

Είμαι βέβαιος ότι η εξαιρετική ποιότητα και οι ασυναγώνιστες τιμές μου θα σας ικανοποιήσουν πλήρως, ώστε να αρχίσει μεταξύ μας μια αμοιβαία επωφελής συνεργασία.

Με εκτίμηση

Γ. Κυριακίδης

4.3.4 Υποβολή παραγγελίας (Order)

Η υποβολή παραγγελίας από τον αγοραστή μπορεί να γίνει με επιστολή, με δελτίο παραγγελίας και με άλλο τρόπο.

(α) Με επιστολή

Στην περίπτωση αυτή, ολόκληρη η παραγγελία διατυπώνεται μέσα στην επιστολή.

Α. Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Κινύρα 35
ΠΑΦΟΣ

ΑΚΔ/ΓΚ

25 Αυγούστου 2022

Κύριο Γεώργιο Κυριακίδη
Δημοκρατίας 234
1062 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Κύριε

Ευχαριστώ για την επιστολή σας της 20ης Αυγούστου 2022, καθώς και για το δειγματολόγιο και τον τιμοκατάλογο των ειδών σας.

Παρακαλώ να μου αποστείλετε τα πιο κάτω είδη:

50 μέτρα κασμίρι A 165
50 μέτρα κασμίρι A 166
40 μέτρα κασμίρι A 167

Η εξόφληση του τιμολογίου σας θα γίνει σε 15 μέρες από την παραλαβή των εμπορευμάτων.

Παρακαλώ να αποσταλούν τα εμπορεύματα το αργότερο μέχρι τις 31 Αυγούστου.

Με εκτίμηση

Α.Κ. Δημητρίου

β) Με δελτίο παραγγελίας

Η υποβολή παραγγελιών επαναλαμβάνεται σε συχνά χρονικά διαστήματα. Για αυτό οι έμποροι υποβάλλουν τις παραγγελίες τους με ειδικούς τύπους εγγράφων ή ηλεκτρονικά. Πολλά στοιχεία και όροι της παραγγελίας είναι τυπωμένα και απομένει να συμπληρωθούν τα απαραίτητα στοιχεία για κάθε περίπτωση.

Σε μερικές επιχειρήσεις το δελτίο παραγγελίας έχει αντικαταστήσει ολωσδιόλου την υποβολή παραγγελίας μέσω επιστολής.

Έντυπη παραγγελία:

A. Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Κινύρα 35 ΠΑΦΟΣ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

No. 00304

25/8/2022

ΠΡΟΣ Γ. Κυριακίδη
Δημοκρατίας 234
Λευκωσία

Παρακαλώ να αποστείλετε τα πιο κάτω είδη:

Ποσότητα	Είδος	Αρ. Καταλόγου
50 μέτρα	κασμίρι	A 165
50 μέτρα	κασμίρι	A 166
40 μέτρα	κασμίρι	A 167

Χρόνος παράδοσης: Μέχρι 31 Αυγούστου 2022

Τόπος παράδοσης: Στο κατάστημά μου

Χρόνος πληρωμής: 15 μέρες μετά την παραλαβή

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

Όταν η παραγγελία δίνεται σε περιοδεύοντα υπάλληλο ή αντιπρόσωπο του πωλητή, συμπληρώνει συνήθως εκείνος δικό του δελτίο παραγγελίας, που υπογράφεται από τον αγοραστή.

4.3.5 Βεβαίωση λήψης παραγγελίας

Όταν ο πωλητής πάρει την παραγγελία και ιδίως όταν η εκτέλεσή της δεν πρόκειται να γίνει αμέσως, πρέπει να επιβεβαιώσει τη λήψη της και να δηλώσει την πρόθεσή του να την εκτελέσει με τους όρους που θέτει ο πελάτης. Αυτό μπορεί να γίνει με επιστολή, φαξ ή e-mail.

4.3.6 Εκτέλεση της παραγγελίας

Για να σταλούν τα εμπορεύματα στον πελάτη, είναι απαραίτητο να συσκευαστούν, αν δεν είναι ήδη συσκευασμένα, σε κατάλληλα κιβώτια, δοχεία, σάκους, δέματα κ.λπ. Για τον σκοπό αυτό το Τμήμα Πωλήσεων εκδίδει Εντολή Συσκευασίας (Packing Slip) που θα απευθύνεται στην αποθήκη, το προσωπικό της οποίας είναι υπεύθυνο για τη συσκευασία των εμπορευμάτων.

Αφού γίνει η κατάλληλη συσκευασία, τα εμπορεύματα στέλνονται στους πελάτες, είτε με ιδιότητα μεταφορικά μέσα είτε με ξένα.

(α) Αποστολή με ιδιότητα μεταφορικά μέσα

Στην περίπτωση αυτή εκδίδεται από τον πωλητή Δελτίο Παράδοσης (Delivery Note), που για τον αγοραστή αποτελεί δελτίο παραλαβής και αποστέλλεται στον αγοραστή μαζί με τα εμπορεύματα. Αυτό εκδίδεται από το Τμήμα Αποθήκης της επιχείρησης σε τρία αντίτυπα και περιέχει το όνομα του πωλητή, το όνομα του αγοραστή και λεπτομερή περιγραφή των εμπορευμάτων κατά κιβώτια, δέματα κ.λπ. Ο παραλήπτης, αφού ελέγξει τα εμπορεύματα, υπογράφει το ένα αντίτυπο και το επιστρέφει στον αποστολέα και κρατά το άλλο για τον εαυτό του.

(β) Αποστολή με ξένα μεταφορικά μέσα

Στην περίπτωση αυτή, η εταιρεία μεταφορών, που παραλαμβάνει τα εμπορεύματα για μεταφορά, εκδίδει το Δελτίο Αποστολής (Way Bill). Αυτό περιέχει την εταιρική επωνυμία της, το όνομα του αποστολέα, το όνομα του παραλήπτη και περιγραφή των αντικειμένων που δόθηκαν για μεταφορά. Η περιγραφή δεν επεκτείνεται στο περιεχόμενο των κιβωτίων ή δεμάτων, αφού ο μεταφορέας δεν αναλαμβάνει ευθύνη για το

ακριβές περιεχόμενο των κλειστών κιβωτίων. Περιέχεται, επίσης, στο δελτίο φράση για συμπλήρωση, ώστε να φαίνεται αν τα μεταφορικά είναι πληρωμένα από τον αποστολέα ή πληρωτέα από τον παραλήπτη.

Όταν τα εμπορεύματα συσκευάζονται για την αποστολή τους σε δέματα, κιβώτια, χαρτόνια κ.λπ., το δελτίο αποστολής, όπως αναφέρθηκε, δεν περιέχει λεπτομερή περιγραφή της ποσότητας και της ποιότητας των εμπορευμάτων. Για αυτό ο λεπτομερής έλεγχος των παραληφθέντων είναι αδύνατος. Για να καταστεί δυνατός ο έλεγχος πρέπει να στέλνεται έγκαιρα, είτε μέσω του ταχυδρομείου είτε με φαξ είτε με e-mail είτε μαζί με τα εμπορεύματα, κάποιο έγγραφο ή το Τιμολόγιο, που περιέχει εκτός από την αξία και λεπτομερή περιγραφή της ποσότητας των εμπορευμάτων.

Τιμολόγιο (invoice)

Το τιμολόγιο εκδίδεται από τον πωλητή και αποστέλλεται στον αγοραστή κατά την εκτέλεση της παραγγελίας. Είναι το κυριότερο έγγραφο της αγοραπωλησίας. Με αυτό ο πωλητής ζητά από τον πελάτη να πληρώσει την αξία των εμπορευμάτων, βάσει της συμφωνίας.

Το τιμολόγιο περιέχει τα εξής στοιχεία:

- Τα ονόματα και τις διευθύνσεις του πωλητή και του αγοραστή.
- Τον αριθμό της παραγγελίας, σε εκτέλεση της οποίας εκδόθηκε. Χρησιμεύει στον παραλήπτη για να ελέγξει αν τα εμπορεύματα που του αποστάθηκαν είναι εκείνα που παράγγειλε.
- Τον αύξοντα αριθμό του τιμολογίου. Σε αυτό τον αριθμό πρέπει να αναφέρεται ο αγοραστής για οποιοδήποτε θέμα τυχόν προκύψει.
- Λεπτομερή περιγραφή των εμπορευμάτων. Αναφέρονται αναλυτικά η ποσότητα, η τιμή κατά μονάδα, η συνολική αξία, η εμπορική έκπτωση. Σε χώρες όπου ισχύει ο φόρος προστιθέμενης αξίας/Value Added Tax (ΦΠΑ/ VAT) υπάρχει ξεχωριστή στήλη για τον φόρο αυτό.
- Τους όρους πληρωμής. Αναφέρονται βασικά ο τρόπος εξόφλησης του τιμολογίου και η ανάλογη ταμειακή έκπτωση, π.χ. για εξόφληση σε 7 μέρες, 5% έκπτωση, για εξόφληση σε 15 μέρες 3% έκπτωση κλπ.
- Τα γράμματα Ε. Λ. ή Π., που είναι τα αρχικά των λέξεων Εξαιρουμένων Λαθών ή Παραλείψεων (E. & O. E. = Errors and Omission Excepted). Με τον τρόπο αυτό καλύπτεται ο πωλητής για τυχόν λάθη στο τιμολόγιο. Παράλληλα ο αγοραστής νομιμοποιείται να ζητήσει τις οικονομικές επανορθώσεις που προκύπτουν από τον εντοπισμό λάθους ή παράλειψης. Νομικά το λάθος ουδέποτε αποτελεί «τετελεσμένο γεγονός».

Το τιμολόγιο εκδίδεται σε δύο ή περισσότερα αντίτυπα. Το πρωτότυπο αποστέλλεται στον αγοραστή και ένα τουλάχιστον αντίτυπο μένει στον πωλητή.

Όταν η πώληση γίνεται τοις μετρητοίς, τυπώνεται στο τιμολόγιο με ειδική σφραγίδα η λέξη «ΠΛΗΡΩΘΗΚΕ» (PAID) και υπογράφει ο ταμίας ή εκδίδεται απόδειξη είσπραξης, στην οποία αναγράφεται και ο αριθμός του τιμολογίου.

Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

No. 00122

Λεωφόρος Δημοκρατίας 234

Αρ. Μητρώου Φ.Π.Α. 10016772

1062 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ημερομηνία: 31/8/2022

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ

ΠΡΟΣ Α Κ Δημητρίου
Κινύρα 35, Πάφος

ΑΡ. ΠΑΡ. 304

ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ €	ΑΞΙΑ €
50 μέτρα	Κασμίρι SUPERFINE	A165	4	200,00
60 μέτρα	Κασμίρι SUPERFINE	A166	3	180,00
40 μέτρα	Κασμίρι SUPERFINE	A167	3	<u>120,00</u>
				500,00
		Μείον 10% έκπτωση		<u>50,00</u>
				450,00
		Συν Φ.Π.Α. 19%		<u>85,50</u>
		Ε.Λ. ή Π.		<u>535,50</u>

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΑΓΟΡΑΣΤΗ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΠΩΛΗΤΗ

Όροι: Έκπτωση 3% αν η εξόφληση γίνει σε διάστημα 15 ημερών

Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας είναι ένας έμμεσος φόρος ο οποίος επιβάλλεται πάνω στα αγαθά και στις υπηρεσίες, δηλαδή σε κάθε φορολογητέα συναλλαγή. Είναι έμμεσος φόρος γιατί επιβαρύνει τον καταναλωτή, αλλά εισπράττεται και αποδίδεται στο κράτος από τις επιχειρήσεις. Ο κάθε παραγωγός και εμπορευόμενος ενεργεί σαν εισπράκτορας για το κράτος καταβάλλοντας ΦΠΑ πάνω στην αξία που έχει προσθέσει, δηλαδή τη διαφορά του φόρου που εισπράττει και του φόρου που κατέβαλε.

Σήμερα ισχύουν οι πιο κάτω συντελεστές ΦΠΑ:

- Κανονικός συντελεστής 19%
- Μειωμένος συντελεστής 9%
- Μειωμένος συντελεστής 5%
- Μηδενικός συντελεστής 0%
- Εξαιρέσεις

Σύμφωνα με την περί ΦΠΑ Νομοθεσία, κάθε πρόσωπο που πραγματοποιεί φορολογητέες συναλλαγές (κανονικού, μειωμένου και μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ) οφείλει να εγγραφεί στο Μητρώο ΦΠΑ αν η αξία των φορολογητέων συναλλαγών του κατά την περίοδο ενός έτους έχει υπερβεί τις €15.600.

4.3.7 Παράπονα κατά την εκτέλεση της παραγγελίας

Ο αγοραστής, κατά τον έλεγχο της ποσότητας και της ποιότητας των εμπορευμάτων με βάση το δελτίο παραλαβής και τον έλεγχο της αξίας τους με βάση το τιμολόγιο, μπορεί να ανακαλύψει λάθη και παραλείψεις που μπορεί να είναι:

- Η αποστολή εμπορευμάτων μικρότερης ή μεγαλύτερης ποσότητας.
- Η αποστολή εμπορευμάτων διαφορετικών από το δείγμα, χειρότερης ή καλύτερης ποιότητας.
- Η ύπαρξη εμπορευμάτων που έπαθαν βλάβη στη μεταφορά.
- Αριθμητικό λάθος στο τιμολόγιο.
- Καθυστέρηση αποστολής των εμπορευμάτων από τον πωλητή.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ο αγοραστής πρέπει να ειδοποιεί τον πωλητή για τα λάθη ή τις παραλείψεις που διαπιστώνονται και να απαιτεί τη διόρθωσή τους. Η ειδοποίηση δίνεται συνήθως με επιστολή που συνήθως αποστέλλεται με φαξ ή e-mail για περισσότερη ταχύτητα. Οποιοδήποτε και να είναι το παράπονο, η διατύπωση της επιστολής δεν πρέπει να έχει αγενές ύφος. Πρέπει να αναφέρεται σε αυτήν η αφορμή της δυσαρέσκειας, να προτείνεται κάποια διευθέτηση της διαφοράς και να εκφράζεται η βεβαιότητα ότι ο πωλητής θα ανταποκριθεί αμέσως.

Οι επιχειρήσεις πρέπει να δίνουν πολύ μεγάλη σημασία στη διευθέτηση των παραπόνων που υποβάλλουν οι πελάτες, διαφορετικά κινδυνεύουν να τους χάσουν. Η διόρθωση των λαθών γίνεται με την έκδοση, ανάλογα με την περίπτωση, του κατάλληλου εγγράφου.

Αν εξαιτίας του λάθους ο αγοραστής χρεώθηκε με ποσό μεγαλύτερο από το κανονικό, ο πωλητής θα εκδώσει και θα στείλει στον αγοραστή, για το ποσό της διαφοράς Πιστωτικό Σημείωμα (Credit Note).

Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ
 Δημοκρατίας 234
 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

No. 001611

Ημερομηνία: 5/9/2022

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΙΣΤΩΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ: Α. Κ. Δημητρίου

ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΤΙΜΗ	ΠΟΣΟ
		€	€
20 μέτρα	Κασμίρι Α 165	4.00	80.00
	Μείον 10% έκπτωση		8.00
			72.00
			=====

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

Το Πιστωτικό Σημείωμα εκδίδεται τουλάχιστον σε δύο αντίτυπα. Το πρωτότυπο αποστέλλεται στον αγοραστή και το αντίγραφο παραμένει στον πωλητή, για να κάνει τις κατάλληλες διορθώσεις στα λογιστικά βιβλία.

Πιστωτικό Σημείωμα εκδίδεται, επίσης, όταν επιστρέφονται διάφορα υλικά συσκευασίας που είχαν χρεωθεί στους πελάτες, όπως π.χ. κενά κιβώτια, κύλινδροι, μπουκάλια κ.ά. ή ακόμα και στην περίπτωση που ο πωλητής παραχωρεί ειδική έκπτωση (allowance) στον πελάτη, για να κρατήσει ελαττωματικά ή κτυπημένα εμπορεύματα.

Η διόρθωση λαθών ή παραλείψεων μπορεί να γίνει και με την έκδοση Χρεωστικού Σημειώματος (Debit Note) από τον αγοραστή. Αντί δηλαδή ο αγοραστής να περιμένει πιστωτικό σημείωμα από τον πωλητή, εκδίδει ο ίδιος χρεωστικό σημείωμα σε βάρος του. Εντούτοις, η διευθέτηση της διαφοράς με την έκδοση πιστωτικού σημειώματος από τον πωλητή θεωρείται πιο ορθή διαδικασία.

Χρεωστικό σημείωμα μπορεί να εκδώσει και ο πωλητής σε βάρος του αγοραστή, όταν για κάποιον λόγο τον χρέωσε με μικρότερο ποσό ή όταν θέλει να τον χρεώσει με έξοδα ή τόκους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ

Για τη διευθέτηση παραπόνων αποστέλλεται επιστολή στην οποία εκφράζεται λύπη για την ταλαιπωρία, δίνονται εξηγήσεις για το λάθος και βεβαιώνεται η λήψη μέτρων, ώστε να μην επαναληφθεί αυτό.

4.3.8 Καταβολή του τιμήματος

Με την καταβολή του τιμήματος ολοκληρώνεται η διαδικασία της αγοραπωλησίας. Ο αγοραστής πληρώνει τον πωλητή και παίρνει από αυτόν απόδειξη είσπραξης (Receipt), στην οποία φαίνεται τότε και πόσα πλήρωσε. Η απόδειξη αυτή εκδίδεται σε δύο αντίτυπα, όπου το πρωτότυπο δίνεται στον αγοραστή και το αντίγραφο μένει στον πωλητή. Έτσι η ίδια απόδειξη, για τον πωλητή είναι απόδειξη είσπραξης και για τον αγοραστή απόδειξη πληρωμής.

Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Αρ. 001612

Δημοκρατίας 234

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ημερομηνία 15/9/2022

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ

Εισπράχθηκαν από Α. Κ. Δημητρίου
Ευρώ Τριακόσια εβδομήντα οκτώ
για εξόφληση λογαριασμού.

€378 =

Ο ΕΙΣΠΡΑΞΑΣ

.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ

Η καταβολή του τιμήματος γίνεται συνήθως με την αποστολή επιταγής από τον αγοραστή στον πωλητή. Η επιταγή αποστέλλεται μαζί με συνοδευτική επιστολή ή σημείωμα.

4.3.9 Κατάσταση λογαριασμού (Statement of account)

Στο τέλος κάθε μήνα ο πωλητής αποστέλλει στους πελάτες του Κατάσταση Λογαριασμού (statement of account), στην οποία φαίνεται το ποσό των χρημάτων που οφειλόταν στη αρχή του μήνα, η αξία νέων πωλήσεων που έγιναν μέσα στον μήνα, οι επιστροφές εμπορευμάτων, αν έγιναν, το ποσό των χρημάτων που πληρώθηκε και τυχόν εκπτώσεις που χορηγήθηκαν. Το υπόλοιπο είναι το οφειλόμενο πόσο, που πρέπει να πληρωθεί στον προμηθευτή, βάσει των όρων της αγοραπωλησίας. Είναι φανερό πως η Κατάσταση Λογαριασμού αποτελεί πιστό αντίγραφο του λογαριασμού του πελάτη που βρίσκεται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης και, συνήθως, αποστέλλεται στο τέλος κάθε μήνα.

Η κατάσταση λογαριασμού που ακολουθεί δείχνει τις συναλλαγές ενός πελάτη με τον προμηθευτή του για τον μήνα Σεπτέμβριο.

Οι αυξήσεις του χρέους φαίνονται στη στήλη της Χρέωσης και οι μειώσεις στη στήλη της Πίστωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Δ. ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ & ΥΙΟΙ

Λήδρας 510

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

30 Σεπτεμβρίου 2022

Κ Χαριλάου

Ανεξαρτησίας 355

ΛΕΜΕΣΟΣ

Όροι: 5% 7 μέρες
2½% 15 μέρες

Ημερομηνία	Λεπτομέρειες	Χρέωση €	Πίστωση €	Υπόλοιπο €
2017				
Σεπτ. 1	Υπόλ. Αυγούστου			300.50
Σεπτ. 9	Τιμολόγιο 192236	49.50		350.00
Σεπτ. 12	Τιμολόγιο 192299	80.60		430.60
Σεπτ. 18	Πιστ. Σημ. 002932		30.60	400.00
Σεπτ. 22	Χρ. Σημ. 002245	5.00		405.00
Σεπτ. 27	Μετρητά (αποδ.187)		300.00	105.00

4.4 ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ Ή ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ

4.3.1 Έννοια

Τα εμπορικά έγγραφα ή δικαιολογητικά, είναι έντυπα που χρησιμοποιούνται για να μεταβιβάζουν πληροφορίες από επιχείρηση σε επιχείρηση ή από πρόσωπο σε πρόσωπο, είτε μέσα στην ίδια την επιχείρηση είτε έξω από αυτή.

4.4.2 Σημασία

Τα έγγραφα είναι για το λογιστήριο η πρώτη ύλη των λογιστικών εγγραφών. Οι λογιστικές εγγραφές στηρίζονται απαραίτητα σε δικαιολογητικά. Δεν επιτρέπεται να γίνει εγγραφή σε λογιστικό βιβλίο, αν δεν στηρίζεται σε ένα τουλάχιστον αποδεικτικό έγγραφο. Το λογιστήριο συγκεντρώνει όλα τα έγγραφα, τα αξιολογεί και βάσει αυτών εξυπηρετεί όλες τις λειτουργίες της επιχείρησης.

Τα έγγραφα, εφόσον πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, γίνονται δεκτά ως μαρτυρία ενώπιον των δικαστικών αρχών. Για αυτό πρέπει να καταβάλλεται κάθε φροντίδα για την ορθή σύνταξή τους, αλλά και τη φύλαξη και ταξινόμησή τους, ώστε να είναι εύκολη η εύρεσή τους και η αναφορά σε αυτά όποτε χρειαστεί.

Η σημασία των δικαιολογητικών στη διοικητική και λογιστική οργάνωση είναι πολύ μεγάλη. Το καλό δικαιολογητικό εξοικονομεί δαπάνες σε ημερομίσθια ή μισθούς και μετριάξει την πνευματική κόπωση των εργατών ή υπαλλήλων.

4.4.3 Κατηγορίες εμπορικών εγγράφων

Τα εμπορικά έγγραφα διακρίνονται σε δυο κατηγορίες:

- **Εξωτερικά**

Προέρχονται από πρόσωπα εκτός της επιχείρησης και καταρτίζονται από τους αποστολείς τους. Τέτοια έγγραφα είναι τα τιμολόγια αγοράς, οι αποδείξεις πληρωμής, τα δελτία παραλαβής, τα πιστωτικά σημειώματα, οι φορτωτικές, τα ασφαλιστήρια συμβόλαια κ.ά.

- **Εσωτερικά**

Αυτά καταρτίζονται από ειδικούς υπαλλήλους της επιχείρησης. Τέτοια έγγραφα είναι τα δελτία παραγγελιών, τα τιμολόγια πώλησης, τα πιστωτικά ή χρεωστικά σημειώματα, οι αποδείξεις είσπραξης κ.ά.

4.4.4 Χρήσιμες παρατηρήσεις

Η σύνθεση του δικαιολογητικού, η κατάταξη των στοιχείων του ή των πληροφοριών του και η σύνταξή του είναι έργο ειδικού υπαλλήλου. Πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στα εξής:

- Το έγγραφο πρέπει να είναι πλήρες και σαφές, να περιλαμβάνει τόσο τις βασικές πληροφορίες όσο και τις επουσιώδεις.
- Το μέγεθος, το σχήμα, το χρώμα, αλλά προπαντός η γραμμογράφηση του είναι στοιχεία που εγγυώνται την αποφυγή λαθών.
- Ορθό και χρήσιμο είναι να φέρει ημερομηνία και να έχει αύξοντα αριθμό και μάλιστα κατά χρονιά, όπως π.χ. 923/16.
- Μετά τη συμπλήρωση κάθε εμπορικού εγγράφου και πριν την αποστολή του, πρέπει αυτό να ελέγχεται από τον αρμόδιο υπάλληλο.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται και στα εξωτερικά έγγραφα. Αυτά πρέπει μετά την παραλαβή τους, να ακολουθούν ορισμένη πορεία για να καταλήξουν στον προορισμό τους.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να συμπληρωθούν τα κενά:
  - Η κυριότερη εμπορική συναλλαγή είναι η .....
Είναι μια ..... δηλαδή μια συμφωνία μεταξύ δύο τουλάχιστον προσώπων, με σκοπό τη δημιουργία έννομων αποτελεσμάτων.
  - Στα δικαιώματα του ..... αντιστοιχούν οι ..... του πωλητή.
  - Να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες λέξεις στο πιο κάτω κείμενο:
κέρδος, αποζημίωση, υποχρέωση, όρος, αθέτηση, ζημιά, παραβάτης, αγωγή, ζημιωθείς, σύμβαση.
Ο ..... δικαιούται να κινήσει ..... και να ζητήσει ..... για τη ..... που έπαθε από την ..... κάποιου ..... της ..... αλλά και για το ..... που θα πραγματοποιούσε, αν ο ..... δεν αθετούσε την ..... του.
2. Να αναφέρετε τους όρους που πρέπει να συμφωνηθούν κατά τη σύναψη μιας αγοραπωλησίας.
3. Πώς καθορίζεται η ποσότητα των εμπορευμάτων; Να αναφέρετε μέτρα που καθορίζουν την ποσότητα των εμπορευμάτων.
4. Να συμπληρωθεί ο πιο κάτω πίνακας:

Μικτό βάρος	Απόβαρα	Καθαρό βάρος
1.330 κιλά	20 κιλά	..... κιλά
980 κιλά	..... κιλά	950 κιλά
..... κιλά	15 κιλά	325 κιλά
760 κιλά	..... κιλά	748 κιλά

5. Τι είναι το μετρικό σύστημα και ποια είναι τα πλεονεκτήματά του;
6. Ποιοι είναι οι συνηθέστεροι τρόποι καθορισμού της ποιότητας των εμπορευμάτων;
7. Ποιους παράγοντες λαμβάνει υπόψη ο πωλητής για να καθορίσει την τιμή πώλησης;
8. Να επιλέξετε την ορθή απάντηση.
Το καθαρό ποσό που πρέπει να πληρωθεί για εμπορεύματα τιμολογιακής αξίας €1.000, με 20% εμπορική έκπτωση και 5% ταμειακή έκπτωση είναι:
  - α) €1.200
  - β) €820
  - γ) €760

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ

9. Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ της ταμειακής και της εμπορικής έκπτωσης;
10. Να εξηγήσετε τι σημαίνουν οι πιο κάτω όροι:
- C & F
  - F.O.B
  - F.A.S
  - C.I.F.
  - Ex Works
11. Να ετοιμάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας μια επιστολή με την οποία ο Γιώργος Αρμεύτης, από τη Λεμεσό (Μακεδονίας 22, ΤΤ 3612), ο οποίος διαθέτει κατάστημα πώλησης ηλεκτρικών συσκευών, ζητά από τον εισαγωγέα ηλεκτρικών συσκευών Δημήτρη Χαραλάμπους Λτδ, (Μακαρίου 124, ΤΤ 1030 Λευκωσία) τιμοκατάλογο και όρους πώλησης των εμπορευμάτων του. Όπου χρειάζεται, να χρησιμοποιήσετε δικά σας στοιχεία.
12. Να ετοιμάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας την απαντητική επιστολή της εταιρείας Δημήτρη Χαραλάμπους Λτδ. Όπου χρειάζεται, να χρησιμοποιήσετε δικά σας στοιχεία.
13. Με βάση το πιο κάτω υπόδειγμα, να ετοιμάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας παραγγελία του Γιώργου Αρμεύτη προς την εταιρεία Δημήτρη Χαραλάμπους Λτδ. Να χρησιμοποιήσετε είτε δικά σας στοιχεία είτε στοιχεία που θα σας δοθούν από τον/την καθηγητή/ριά σας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΜΕΥΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΩΛΗΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 22 – 3612 ΛΕΜΕΣΟΣ				
Ημερ. .../.../.....	ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ		Αρ.:.....	
ΠΡΟΣ:				
.....				
Παρακαλούμε όπως μας αποστείλετε τα πιο κάτω είδη:				
ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΡ.ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ €	ΑΞΙΑ €
Χρόνος παράδοσης:			ΥΠΟΓΡΑΦΗ	
Τόπος παράδοσης:			.....	
Χρόνος πληρωμής:			.....	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ

14. Να ετοιμάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας επιστολή από την εταιρεία Δημήτρης Χαραλάμπους Λτδ προς τον Γιώργο Αρμεύτη, με την οποία να βεβαιώνεται η λήψη της παραγγελίας που έχετε ετοιμάσει. Ποιος είναι ο πιο γρήγορος τρόπος αποστολής της επιστολής αυτής;
15. Να ετοιμάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας ένα τιμολόγιο το οποίο εκδίδει η εταιρεία Δημήτρης Χαραλάμπους Λτδ, με βάση την παραγγελία του Γιώργου Αρμεύτη, την οποία ετοιμάσατε στην άσκηση 13. Στη συνολική αξία προσφέρεται 10% εμπορική έκπτωση. Δίδεται το πιο κάτω υπόδειγμα:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΛΤΔ		ΑΡ.Φ.Π.Α. 100623184Α		
ΕΙΣΑΓΩΓΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΜΑΚΑΡΙΟΥ 124 – 1030 ΛΕΥΚΩΣΙΑ				
Ημερομ.: .../.../.....		ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ		Αρ.: .....
ΠΡΟΣ:		Αρ.Παραγγελίας:		
.....		Ημερομ.παραγγ.:.../.../.....		
ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΡ.ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ €	ΑΞΙΑ €
ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΑΓΟΡΑΣΤΗ		ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΠΩΛΗΤΗ		
.....		.....		
Όροι: Έκπτωση 5% αν η εξόφληση γίνει εντός 15 ημερών				

16. Γιατί το τιμολόγιο δεν πρέπει να εκδίδεται πριν από τη συσκευασία των εμπορευμάτων;
17. Να αναφέρετε περιπτώσεις οι οποίες δυνατόν να προκαλέσουν παράπονα από τον αγοραστή, κατά την παραλαβή των εμπορευμάτων.
18. Κατά την παραλαβή των εμπορευμάτων της άσκησης 15, ο Γιώργος Αρμεύτης διαπιστώνει ότι για ένα είδος τού στάλθηκαν διαφορετικά προϊόντα από εκείνα που είχε παραγγείλει. Τα επιστρέφει στην εταιρεία Δημήτρης Χαραλάμπους Λτδ, η οποία και εκδίδει το σχετικό Πιστωτικό Σημείωμα. Να το ετοιμάσετε με βάση το πιο κάτω:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΛΤΔ
ΕΙΣΑΓΩΓΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ
ΜΑΚΑΡΙΟΥ 124 – 1030 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΑΡ.Φ.Π.Α. 100623184Α

Ημερομ.: .../.../.....

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αρ.: .....

ΠΡΟΣ: .....
.....

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ

ΠΟΣΟ
€

.....
.....
.....
.....

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

19. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ χρεωστικού και πιστωτικού σημειώματος; Ποιος εκδίδει το καθένα και σε ποιες περιπτώσεις;
20. Εντός 10 ημερών από την ημερομηνία του τιμολογίου, ο Γιώργος Αρμεύτης εξοφλεί με μετρητά το τιμολόγιό του. Να ετοιμάσετε την απόδειξη είσπραξης που εκδίδει ο πωλητής:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΛΤΔ
ΕΙΣΑΓΩΓΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ
ΜΑΚΑΡΙΟΥ 124 – 1030 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΑΡ. ....

ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ

Εισπράχθηκαν από .....

Ευρώ ..... €.....

για .....

..... 20.....

Ο ΕΙΣΠΡΑΞΑΣ

.....

21. Να συμπληρωθούν οι πιο κάτω προτάσεις:

- Η παραγγελία εκδίδεται από τον ....., ενώ το τιμολόγιο εκδίδεται από τον .....
- Η εξόφληση ενός ποσού αποδεικνύεται με .....
- Το χρεωστικό σημείωμα εκδίδεται από τον ....., ενώ το πιστωτικό σημείωμα εκδίδεται από τον .....

22. Να τοποθετήσετε με τη σειρά έκδοσής τους τα πιο κάτω έγγραφα:

	Πιστωτικό σημείωμα
	Παραγγελία
	Τιμολόγιο
	Απόδειξη είσπραξης
	Επιστολή ζήτησης δειγμάτων
	Επιστολή αποστολής δειγμάτων

23. Να σημειώσετε επίσης στα πιο πάνω κουτάκια ποια έγγραφα εκδίδονται από τον πωλητή (Π) και ποια από τον αγοραστή (Α).

24. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Στήλης Α με εκείνες της Στήλης Β (πχ. 1.α ή 1.β κ.λπ.):

Στήλη Α	
α)	Τιμολόγιο
β)	Αποστάθμιση
γ)	Αποθηκάριος
δ)	Πιστωτικό σημείωμα
ε)	Διόρθωση λάθους τιμολογίου
στ)	Εξόφληση υπολοίπου
ζ)	Αξία εμπορευμάτων

Στήλη Β	
1.	Δελτίο παραλαβής
2.	Επιστροφή περικαλυμμάτων
3.	Τιμολόγιο
4.	Πιστωτικό σημείωμα
5.	Πωλητής
6.	Απόβαρο
7.	Απόδειξη είσπραξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να αναφέρουν τις βοηθητικές υπηρεσίες του εμπορίου.
- Να γνωρίζουν πώς συμβάλλουν οι συγκοινωνίες στο εμπόριο και στην οικονομία.
- Να αναφέρουν τις κατηγορίες μεταφορών.
- Να διακρίνουν τα χερσαία μέσα μεταφοράς και τη χρήση τους στο εμπόριο.
- Να αντιλαμβάνονται τη σημασία των θαλάσσιων συγκοινωνιών και τη σημασία τους στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.
- Να εξηγούν τη συμβολή των λιμενικών εγκαταστάσεων στο εμπόριο.
- Να κατανοούν τι είναι σημαίες ευκαιρίας και τους κινδύνους που μπορεί να προκαλέσουν.
- Να αναφέρουν τις αρμοδιότητες του Υφυπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας.
- Να εξηγούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των αερομεταφορών.
- Να γνωρίζουν τι είναι διαφήμιση, τους σκοπούς της και τους λόγους χρησιμοποίησής της από τις επιχειρήσεις.
- Να διακρίνουν τα κυριότερα μέσα διαφήμισης στο εμπόριο και τη συμβολή τους.
- Να αξιολογούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διαφήμισης.
- Να κατανοούν τους κανόνες και την ηθική της διαφήμισης.
- Να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους οι επιχειρήσεις πρέπει να διαθέτουν κατάλληλες αποθήκες στο σωστό μέρος.
- Να εξηγούν ποιοι διατηρούν αποθήκες και το είδος τους.
- Να κατανοούν τους λόγους αποθήκευσης.
- Να αντιλαμβάνονται τη διαχείριση μιας αποθήκης και ποιος έχει την ευθύνη.
- Να γνωρίζουν την έννοια των μεθόδων αποτίμησης αποθεμάτων.
- Να δύνανται να υπολογίζουν το τελικό απόθεμα με τις διάφορες μεθόδους.
- Να γνωρίζουν τι είναι οι Εξουσιοδοτημένοι Οικονομικοί Φορείς, πώς μπορεί κάποιος να εξασκήσει αυτό το επάγγελμα και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται.
- Να εξηγούν τον ρόλο και τη συμβολή των ταχυδρομείων και των σχετικών ιδιωτικών υπηρεσιών στο εμπόριο.
- Να κατανοούν τη συμβολή των τηλεπικοινωνιών στην επέκταση του εμπορίου.

- Να διακρίνουν τη σταθερή και την κινητή τηλεφωνία και τη χρήση τους στο εμπόριο.
- Να γνωρίζουν για τις κάρτες τηλεφώνου, την υπηρεσία φαξ και τις σύγχρονες υπηρεσίες του διαδικτύου.
- Να εξηγούν τις έννοιες της ασφάλισης, του κινδύνου και της ασφαλιστικής αγοράς.
- Να κατανοούν τις βασικές αρχές της ασφάλισης.
- Να αναφέρουν τους κλάδους ασφαλειών και τις κατηγορίες του κλάδου θάλασσας και μεταφορών.

5.1 ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ (Transport)

5.1.1 Γενικά

Οι συγκοινωνίες αποτελούν μια ουσιώδη βοηθητική υπηρεσία του εμπορίου. Εκατομμύρια τόνοι φορτίων διακινούνται κάθε μέρα για να φτάσουν στον προορισμό τους και να ικανοποιήσουν τις ανθρώπινες ανάγκες. Χωρίς τις συγκοινωνίες οι εμπορικές και οικονομικές συναλλαγές σήμερα θα ήταν φτωχότερες και όχι μόνο. Πολλές χώρες και μεγάλες περιοχές του κόσμου χωρίς τις συγκοινωνίες θα παρέμεναν φτωχές, παραμελημένες και υποανάπτυκτες, γεγονός που θα επηρέαζε σημαντικά την παγκόσμια οικονομία και ευημερία.

Η συνεχής ανάπτυξη των συγκοινωνιών προσφέρει στους εμπόρους όλη τη βοήθεια που χρειάζονται για τη γρήγορη και ασφαλή διακίνηση των αγαθών, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Προϊόντα άγνωστα πριν λίγο καιρό κατακλύζουν σήμερα την αγορά, προκαλώντας τεράστιες μεταβολές στις συνήθειες της ζωής των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα φθάνουν τα προϊόντα από τα εργοστάσια των μακρινών χωρών στους καταναλωτές, σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου. Η ελευθερία στη διακίνηση των προϊόντων και υπηρεσιών

και η διακίνηση των μέσων μεταφοράς χωρίς μεγάλες διατυπώσεις επέφερε τρομακτικές αλλαγές στην αύξηση του εμπορίου, κυρίως σε ό,τι αφορά τον χρόνο και το κόστος.

5.1.2 Είδη συγκοινωνίας

Η συγκοινωνία, ανάλογα με το μέσο μεταφοράς που χρησιμοποιείται, διακρίνεται στις κατηγορίες:

- α) Χερσαία συγκοινωνία
- β) Θαλάσσια συγκοινωνία
- γ) Εναέρια συγκοινωνία

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ακόμη και το **διαδίκτυο** σαν ένα σύγχρονο και εξειδικευμένο μέσο μεταφοράς ψηφιακών προϊόντων. Επίσης τους **αγωγούς** (μέσω ξηράς ή και θάλασσας) για τη μεταφορά καυσίμων, φυσικού αερίου, χημικών κ.ά.

5.1.2.1 Χερσαία Συγκοινωνία (Land Transport)

Χερσαία είναι η συγκοινωνία που διεξάγεται πάνω στην επιφάνεια της γης, κάτω από την επιφάνειά της και στα νερά της ξηράς.

Η αρτιότητα της χερσαίας συγκοινωνίας κάθε χώρας εξαρτάται από δύο παράγοντες:

- Το συγκοινωνιακό δίκτυο που συνδέει τις διάφορες περιοχές της
- Τα μέσα μεταφοράς που κυκλοφορούν σε αυτό

I. Το **συγκοινωνιακό δίκτυο** των χερσαίων μεταφορών περιλαμβάνει όλους τους τρόπους σύνδεσης των περιοχών κάθε χώρας, όπως:

Το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, γέφυρες, σήραγγες και αγωγούς μεταφοράς πετρελαίου και υγραερίου. Όλες οι χώρες δίνουν μεγάλη βαρύτητα στην κατασκευή και βελτίωση των πιο πάνω έργων, γιατί τα θεωρούν σημαντικό παράγοντα για την οικονομική τους ανάπτυξη. Για αυτό τεράστια ποσά

ξοδεύονται κάθε χρόνο σε όλες τις χώρες για τη βελτίωση του οδικού δικτύου τους στο εσωτερικό και τη σύνδεσή τους με τις άλλες χώρες, όπου αυτό είναι δυνατό.

II. Τα **μέσα χερσαίας μεταφοράς** που κυκλοφορούν σε κάθε χώρα είναι ανάλογα με το συγκοινωνιακό της δίκτυο. Τα κυριότερα είναι: το αυτοκίνητο, το τρένο και το τρόλεϊ.

Μικρής σημασίας ή συμπληρωματικά μέσα είναι τα ζώα, το ποδήλατο, η μοτοσυκλέτα και σε μερικές χώρες το τραμ.

Πιο κάτω εξετάζονται τα δυο πιο σπουδαία μέσα των χερσαίων μεταφορών: το αυτοκίνητο και το τρένο.

α) Το αυτοκίνητο

Το αυτοκίνητο παρουσιάζει ταχύτητα και ευελιξία κινήσεων, που το καθιστούν αναντικατάστατο στις μεταφορές προσώπων και εμπορευμάτων. Η σύγχρονη τεχνική έχει κατασκευάσει αυτοκίνητα ειδικά για κάθε χρήση. Άλλα μεταφέρουν επιβάτες και ονομάζονται επιβατηγά και άλλα μεταφέρουν φορτία και ονομάζονται φορτηγά. Και στις δύο κατηγορίες υπάρχει μεγάλη ποικιλία αυτοκινήτων, από πολύ μικρά μέχρι υπερμεγέθη.

Τα αυτοκίνητα υποδιαιρούνται, επίσης, με κριτήριο, τη χρήση από τον ιδιοκτήτη τους σε αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης και δημόσιας χρήσης. **Ιδιωτικής χρήσης** είναι τα αυτοκίνητα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά του ιδιοκτήτη τους ή, αν πρόκειται για επιχειρήσεις, του προσωπικού και των εμπορευμάτων τους.

Δημόσιας χρήσης είναι τα αυτοκίνητα που μεταφέρουν επιβάτες, αν είναι επιβατηγά, και φορτία, αν είναι φορτηγά, έναντι αμοιβής.

β) Το τρένο ή σιδηρόδρομος

Το τρένο αποτελεί το βασικό μεταφορικό μέσο χερσαίας μεταφοράς στα τελευταία εκατό χρόνια. Οι συνθήκες της λειτουργίας του και ο τεράστιος ανταγωνισμός που δέχεται από το αυτοκίνητο κάνουν την εκμετάλλευσή του προβληματική. Για τον λόγο αυτό πολλά κράτη έχουν εθνικοποιήσει τους σιδηρόδρομους, ώστε τα μεγάλα έξοδα εγκατάστασης και λειτουργίας τους να καλύπτονται από το Δημόσιο Ταμείο. Τα τρένα υποδιαιρούνται σε δυο βασικές κατηγορίες:

- **Επιβατηγά**, που μεταφέρουν μόνο επιβάτες με πολύ ελαφρές αποσκευές ή χωρίς αυτές, και
- **Φορτηγά**, που μεταφέρουν μόνο εμπορεύματα.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο ενώνει συχνά δύο ή και περισσότερες χώρες μετά από συμφωνία.

Το τρένο σε σύγκριση με το αυτοκίνητο παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι μπορεί να μεταφέρει βαριά και ογκώδη φορτία και είναι πιο οικονομικό για μεγάλες αποστάσεις. Παρουσιάζει όμως το σοβαρό μειονέκτημα ότι δεν έχει την ευελιξία του αυτοκινήτου. Για αυτόν τον λόγο θα απαιτηθεί συμπλήρωση της μεταφοράς των εμπορευμάτων μέχρι τις αποθήκες με αυτοκίνητο.

5.1.2.2 Θαλάσσια Συγκοινωνία (Sea Transport)

Η σημασία της θαλάσσιας συγκοινωνίας υπήρξε πολύ μεγάλη για την ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου και τη διάδοση του πολιτισμού. Οι αναπτυσσόμενες πόλεις της αρχαιότητας ήταν παράλιες. Αυτό δείχνει τη μεγάλη σημασία που είχαν στην αρχαιότητα οι θαλάσσιες συγκοινωνίες. Εξάλλου, τα πλοία χρησιμοποιήθηκαν ως μέσα μεταφοράς πολύ πιο πριν από τα αυτοκίνητα και τα αεροπλάνα. Η Κύπρος, χάρη στο ναυτικό της, κατόρθωσε να πάρει την τεράστια ανάπτυξή της και να έχει αξιοζήλευτη θέση κατά την αρχαιότητα, αναπτύσσοντας το εμπόριο. Αλλά και στη σύγχρονη εποχή το εμπορικό ναυτικό της Κύπρου κατέχει αξιοζήλευτη θέση μεταξύ των κρατών που διαθέτουν εμπορικό στόλο και της προσφέρει μεγάλα εισοδήματα κάθε χρόνο με τη μορφή άδηλων πόρων. Η εφεύρεση, όμως, και η τελειοποίηση του αεροπλάνου αφαίρεσε ένα μεγάλο μέρος από τα εισοδήματα της ναυτιλίας.

Το θέμα των θαλάσσιων συγκοινωνιών πρέπει να εξετάζεται από δύο σκοπίες: των λιμενικών εγκαταστάσεων και διευκολύνσεων που διαθέτει η χώρα και των διαθέσιμων πλωτών μέσων που την εξυπηρετούν.

α) Λιμάνια και λιμενικές εγκαταστάσεις

Κάθε χώρα που βρέχεται από θάλασσα ή έχει διέξοδο σε αυτή, ακόμα και όταν δεν διαθέτει δικό της εμπορικό στόλο, πρέπει να έχει καλά λιμάνια ώστε να εξυπηρετείται το εμπόριό της από ξένα πλοία. Για να θεωρείται καλό ένα λιμάνι πρέπει να ικανοποιεί ορισμένα κριτήρια, όπως: να παρέχει προστασία στα πλοία, να διαθέτει άρτιο εξοπλισμό (αποβάθρες, γεραμούς, ρυμουλκά κ.ά.), να διαθέτει αποθηκευτικούς χώρους, να διαθέτει οργανωμένες υπηρεσίες (λιμενικές, τελωνειακές, αστυνομίας, εφοδιασμού, συντήρησης πλοίων κ.ά.) για γρήγορη και αποτελεσματική εξυπηρέτηση και, τέλος, να συνδέεται με καλό οδικό δίκτυο για τη γρήγορη μετακίνηση επιβατών και εμπορευμάτων.

Η Κύπρος ως νησί, μετά την ανεξαρτησία της έδωσε μεγάλη βαρύτητα στη βελτίωση των λιμανιών της, για εξυπηρέτηση τόσο του δικού της εξωτερικού εμπορίου όσο και του διαμετακομιστικού εμπορίου.

Σήμερα στις ελεύθερες περιοχές λειτουργούν ουσιαστικά δύο μεγάλα λιμάνια γενικής χρήσης, το λιμάνι της Λεμεσού και το λιμάνι της Λάρνακας, καθώς και ένα βιομηχανικό λιμάνι στον Βασιλικό και τρεις ειδικό λιμενικοί σταθμοί για πετρελαιοειδή στη Λάρνακα, Δεκέλεια και Μονή. Οι υπόλοιπες λιμενικές εγκαταστάσεις της Κύπρου, δηλαδή το λιμάνι της Αμμοχώστου (το μεγαλύτερό μας λιμάνι πριν την εισβολή) και ο ειδικός λιμενικός σταθμός για μεταλλεύματα στο Καραβοστάσι, καθώς και το λιμανάκι της Κερύνειας, έχουν κηρυχθεί από την κυπριακή κυβέρνηση ως κλειστά, μετά την κατάληψή τους από τους Τούρκους, το 1974.

β) Πλωτά μέσα

Τα πλωτά μέσα μπορούν να διαχωριστούν σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τη χρήση και τον προορισμό τους.

- **Επιβατηγά πλοία:** Τα πλοία αυτά μεταφέρουν, κυρίως, επιβάτες και μικρά φορτία εμπορευμάτων. Διακρίνονται σε πλοία τακτικής γραμμής που το δρομολόγιο τους εκτελείται σε τακτή ημερομηνία, είτε υπάρχουν επιβάτες είτε όχι, και σε άλλα πλοία μη τακτικής γραμμής που εκτελούν έκτακτα δρομολόγια, ανάλογα με την παρουσιαζόμενη ζήτηση, όπως τα κρουαζιερόπλοια που εκτελούν έκτακτες κρουαζιέρες.

- **Φορτηγά πλοία:** Τα πλοία αυτά μεταφέρουν εμπορεύματα, είτε σε τακτικά δρομολόγια (φορτηγά τακτικής γραμμής) είτε μετά από ναύλωσή τους (φορτηγά μη τακτικής γραμμής). Ορισμένα είναι εξειδικευμένα για τη μεταφορά συγκεκριμένου προϊόντος, όπως πετρελαιοφόρα (tankers), πλοία μεταφοράς χαρτομάζας, κατεψυγμένων κρεάτων, σιτηρών, μεταλλευμάτων κ.ά. Η πιο πρόσφατη επαναστατική αλλαγή στις μεταφορές είναι τα πλοία εμπορευματοκιβωτίων (container ships).

Τα πλοία αυτά είναι κατασκευασμένα έτσι ώστε να δέχονται μεγάλα εμπορευματοκιβώτια και να αξιοποιείται πλήρως ο ωφέλιμος χώρος φόρτωσης που διαθέτουν. Τα εμπορευματοκιβώτια έχουν πάρει μεγάλη έκταση στο

εξωτερικό εμπόριο, για αυτό κατασκευάζονται σε προκαθορισμένα μεγέθη με εσωτερικό διαχωρισμό του χώρου τους ή και χωρίς διαχωρισμό. Για τη σύντομη φόρτωση και εκφόρτωσή τους υπάρχουν ειδικές εγκαταστάσεις γερανών μεγάλης ανυψωτικής δύναμης στα διάφορα λιμάνια. Το μεγάλο πλεονέκτημά τους, για το οποίο προτιμώνται από τους εμπόρους, είναι η ασφάλεια που παρέχουν στα εμπορεύματα κατά τη μεταφορά και ο εκμηδενισμός των κλοπών στα λιμάνια. Αν τα εμπορεύματα ενός εμπόρου δεν είναι αρκετά για να γεμίσει ολόκληρο το εμπορευματοκιβώτιο (container), μπορεί να συμπληρωθεί αυτό με εμπορεύματα άλλων εμπόρων και να διαμοιρασθούν αναλογικά τα μεταφορικά έξοδα. Όλα τα πλοία, επιβατηγά και φορτηγά, πρέπει να εγγράφονται στο νηολόγιο μιας χώρας, της δικής τους ή ξένης και υπόκεινται στο νομικό καθεστώς της χώρας που εγγράφονται. Η χώρα αυτή εισπράττει δικαιώματα από τα πλοία που εγγράφονται και, συγχρόνως, ασκεί έλεγχο σε αυτά ως προς την καταλληλότητα και ασφάλειά τους για τις μεταφορές.

Η Κύπρος, στην προσπάθειά της να προσελκύσει πλοία για να εγγραφούν στο

κυπριακό νηολόγιο, έλαβε τα τελευταία χρόνια διάφορα μέτρα. Εφάρμοσε, επίσης, πιο αυστηρούς κανονισμούς ασφάλειας και ελέγχου των πλοίων, ώστε να μην κατηγορηθεί η κυπριακή σαν σημαία ευκαιρίας. Επίσης, με την ένταξή μας στην Ε.Ε. και με την εναρμόνισή μας με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο που αφορά τη

ναυτιλία, έχουμε εξελιχθεί και καταταχθεί σε υπολογίσιμη και σημαντική θέση στον παγκόσμιο ναυτιλιακό χάρτη. Ο Κυπριακός εμπορικός στόλος σήμερα συγκαταλέγεται ανάμεσα στους 10 μεγαλύτερους στόλους παγκοσμίως και κατέχει την τρίτη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ποσοστό 12% του συνολικού στόλου των 28 κρατών μελών της ΕΕ. Το 2009 υπήρχαν εγγεγραμμένα στο κυπριακό νηολόγιο 1.853 πλοία, ολικής χωρητικότητας 21.581.424 κ.ο.χ. (ολική χωρητικότητα σε κόρους).

Λόγω της μεγάλης σημασίας της εμπορικής ναυτιλίας για την Κύπρο, ιδρύθηκε την 1^η Μαρτίου 2018 το **Υφυπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας**, το οποίο αποτελεί μετεξέλιξη του ΤΕΝ (**Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας**). Στόχος του Υφυπουργείου είναι η διατήρηση και περαιτέρω ανάπτυξη μιας ασφαλούς, κοινωνικά υπεύθυνης και βιώσιμης ναυτιλίας, για την ενίσχυση της εθνικής οικονομίας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, τεχνογνωσίας και εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ: Το Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας λειτουργεί κάτω από το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων και είναι υπεύθυνο για την αποτελεσματική εφαρμογή της περί εμπορικής ναυτιλίας νομοθεσίας και των διεθνών ναυτιλιακών συμβάσεων, στις οποίες η Κύπρος είναι συμβαλλόμενο μέρος.

Αναλυτικότερα, οι **αρμοδιότητες** του Τμήματος περιλαμβάνουν:

- Τη χάραξη ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την Κυπριακή ναυτιλία.
- Τον συντονισμό και την υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής ναυτιλίας.
- Τον συνεχή εκσυγχρονισμό της ναυτιλιακής νομοθεσίας.
- Την προώθηση και στήριξη των επενδύσεων στη ναυτιλία.
- Την προώθηση της ναυτιλιακής κατάρτισης, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.
- Την προβολή, προώθηση και ανάδειξη του Κυπριακού Νηολογίου και της Κυπριακής ναυτιλίας στο εξωτερικό και στο εσωτερικό.
- Την εκπόνηση μελετών, ερευνών αγοράς και την ανάλυση στατιστικών δεδομένων για τη ναυτιλία.
- Την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της δομής και των διαδικασιών του Υφυπουργείου.
- Την εποπτεία του ναυτιλιακού τομέα και την ενημέρωση και πληροφόρηση των ναυτιλιακών επιχειρήσεων για τις διατάξεις της ναυτιλιακής νομοθεσίας.
- Την εκπόνηση και υποβολή προτάσεων για μεταρρυθμίσεις στη ναυτιλιακή βιομηχανία.

5.1.2.3 Εναέρια Συγκοινωνία (Air Transport)

Η αερομεταφορά είναι η τελευταία εξέλιξη στον τομέα των μεταφορών. Στην αρχή χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά επιβατών. Στη συνέχεια όμως επεκτάθηκε και στη μεταφορά εμπορευμάτων.

Τα κυριότερα μειονεκτήματα των αερομεταφορών είναι το υψηλό κόστος μεταφοράς και τα περιορισμένα όρια βάρους και όγκου των προϊόντων που μπορούν να μεταφερθούν. Τα μειονεκτήματα αυτά όμως εξουδετερώνονται από την ταχύτητα μεταφοράς, τα χαμηλά έξοδα συσκευασίας και τα χαμηλότερα ασφάλιστρα.

Από τη σύγκριση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων που παρουσιάζουν οι αερομεταφορές εξάγεται το συμπέρασμα ότι η μεταφορά με αεροπλάνο, εμπορευμάτων μεγάλου βάρους ή όγκου είναι ασύμφορη. Για αυτό οι αερομεταφορές περιορίζονται, συνήθως, σε εμπορεύματα μεγάλης αξίας και μικρού σχετικά όγκου και βάρους όπως π.χ. το ταχυδρομείο, επιστημονικός εξοπλισμός, ρολόγια, κ.λπ. ή και σε αντικείμενα που η ταχύτητα μεταφοράς παίζει μεγαλύτερο ρόλο από το κόστος μεταφοράς, όπως π.χ. φάρμακα, εφημερίδες και περιοδικά, φρέσκα φρούτα και λαχανικά κ.λπ. Σήμερα οι αερομεταφορές χρησιμοποιούνται σε μεγάλη έκταση, κυρίως, για παραγγελίες μέσω internet, τόσο για εμπορικούς σκοπούς όσο και για καταναλωτικούς σκοπούς.

Για να εξυπηρετείται αποτελεσματικά η εναέρια συγκοινωνία, πρέπει να υπάρχουν σύγχρονα αεροδρόμια και αεροσκάφη για τη μεταφορά επιβατών ή φορτίων. Η Κύπρος διαθέτει σήμερα δύο υπερσύγχρονα διεθνή αεροδρόμια με όλες τις απαιτούμενες υπηρεσίες, για την εξυπηρέτηση τόσο του επιβατικού κοινού όσο και για εμπορικούς σκοπούς. Τα αεροσκάφη υποδιαιρούνται σε επιβατηγά και φορτηγά. Τα επιβατηγά διαθέτουν μικρό χώρο για τη μεταφορά φορτίου.

Οι περισσότερες αεροπορικές εταιρείες είναι μέλη της Διεθνούς Οργάνωσης Αεροπορικών Μεταφορών I.A.T.A. (International Air Transport Association). Οι βασικές αρμοδιότητες της οργάνωσης αυτής είναι να καθορίζει κανονισμούς που πρέπει να τηρούνται από τις αεροπορικές εταιρείες όσον αφορά στα ναύλα μεταφοράς επιβατών και φορτίων, να θεσπίζει κανόνες ασφάλειας και πτήσης αεροπλάνων, επιβατών και πληρωμάτων και να επιτρέπει τη διεξαγωγή ναυλωμένων πτήσεων κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις.

5.2 ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ (ADVERTISEMENT)

5.2.1 Γενικά

Πρωταρχικός στόχος κάθε επιχείρησης είναι το κέρδος, γιατί αυτό τη βοηθά να αναπτυχθεί. Από τι εξαρτάται όμως το ύψος του κέρδους; Το κέρδος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις πωλήσεις, δηλαδή την ικανότητα της επιχείρησης να πείθει τους πελάτες να προτιμούν τα δικά της προϊόντα ή υπηρεσίες και όχι εκείνα των ανταγωνιστών της. Για να μπορεί, όμως, η επιχείρηση να πραγματοποιεί πωλήσεις, πρέπει να παράγει προϊόντα που να είναι αναγκαία στο καταναλωτικό κοινό ή τουλάχιστον να πείθει ότι του είναι αναγκαία. Τον ρόλο της προσέλκυσης του πελάτη αναλαμβάνει η διαφήμιση.

Στο μάρκετινγκ η διαφήμιση καταλαμβάνει μια σημαντική θέση και είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για την προώθηση των πωλήσεων μιας επιχείρησης. Στα οικονομικά θεωρείται ότι η διαφήμιση επιβάλλει στον καταναλωτή τα προϊόντα που θα αγοράσει. Είναι πολύ σπουδαίος ο ρόλος της διαφήμισης στην προώθηση των πωλήσεων και του εμπορίου.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις διαθέτουν διαφημιστικό τμήμα, το οποίο είναι στελεχωμένο με ειδικευμένους διαφημιστές, γραφίστες, ειδικά πρόσωπα για έρευνα της αγοράς, τεχνικό προσωπικό και ανάλογο τεχνολογικό εξοπλισμό.

Οι επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν ειδικό τμήμα διαφημίσεων καταφεύγουν στις υπηρεσίες των διαφημιστικών γραφείων. Τα διαφημιστικά γραφεία είναι επιχειρήσεις που ειδικεύονται στο να διεξάγουν διαφημίσεις για λογαριασμό άλλων επιχειρήσεων έναντι αμοιβής. Διαθέτουν σύγχρονο τεχνικό εξοπλισμό, έμπειρους υπαλλήλους και γενικά όλα τα μέσα για να διαφημίσουν τα προϊόντα των επιχειρήσεων και να πετύχουν τον στόχο τους.

5.2.2 Έννοια και σκοπός της διαφήμισης

Η διαφήμιση περιλαμβάνει όλους τους τρόπους και τα μέσα που χρησιμοποιεί μια

επιχείρηση για προσέλκυση πελατών. Η ανάγκη για διαφήμιση του προϊόντος προέκυψε από τη μαζικοποίηση της παραγωγής. Οι βιομήχανοι παράγουν σήμερα για την άγνωστη ζήτηση. Είναι φανερό ότι αν μπορούσαν να επηρεάσουν τον άγνωστο πελάτη, θα είναι προς το συμφέρον τους.

Ο σκοπός της διαφήμισης είναι (α) **να πληροφορήσει** και (β) **να πείσει** τον πελάτη. Στην πρώτη περίπτωση η διαφήμιση περιορίζεται στο να πληροφορεί τους καταναλωτές για τις ιδιότητες, το χρώμα, την ποιότητα, την τιμή, τον τρόπο χρήσης του προϊόντος κ.ά. Ο πελάτης αφήνεται μόνος του να αποφασίσει για την αγορά του προσφερόμενου προϊόντος.

Στη δεύτερη περίπτωση, η διαφήμιση όχι μόνο πληροφορεί τον πελάτη για τις ιδιότητες ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, αλλά και προσπαθεί να τον πείσει να αγοράσει το συγκεκριμένο αγαθό. Ο τρόπος που χρησιμοποιεί για να πείσει τον καταναλωτή είναι ο υπερτονισμός και η υπερβολική έμφαση των πλεονεκτημάτων του αγαθού, με στόχο ο καταναλωτής να αγοράσει το αγαθό, ανεξάρτητα αν το χρειάζεται ή όχι. Το είδος αυτό της διαφήμισης γίνεται συχνά αντικείμενο κριτικής, γιατί οδηγεί στη σπατάλη οικονομικών πόρων για άχρηστα ίσως αντικείμενα.

Η διαφήμιση ακολουθεί σήμερα μια ανάμικτη μορφή, δηλαδή προσπαθεί συγχρόνως και να πληροφορήσει και κυρίως να πείσει. Πολλές φορές οι επιχειρήσεις διαφημίζουν απλώς και μόνο γιατί και οι ανταγωνιστές κάνουν το ίδιο. Η διαφήμιση αυξάνει το κόστος των εμπορευμάτων, με αποτέλεσμα οι καταναλωτές να πληρώνουν υψηλότερες τιμές για να τα αγοράσουν, για αυτό οι επιχειρήσεις πρέπει να χρησιμοποιούν με μέτρο τη διαφήμιση.

5.2.3. Μέσα διαφήμισης

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία μέσων με τα οποία η διαφήμιση είναι δυνατό να φτάσει στον αγοραστή. Δεν είναι όμως όλα τα μέσα κατάλληλα για τη διαφήμιση όλων των προϊόντων. Π.χ. ένα περιοδικό που απευθύνεται σε παιδιά δεν είναι κατάλληλο μέσο για τη διαφήμιση κρασιών ή κυνηγετικών όπλων.

Υπάρχουν, επίσης, προϊόντα που η διαφήμισή τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι απαγορευμένη, όπως π.χ. τα τσιγάρα μέσω της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου. Για αυτό ο διαφημιστής πρέπει να επιλέξει με προσοχή το διαφημιστικό μέσο, ώστε να είναι το πιο κατάλληλο για το προϊόν που διαφημίζει.

Τα κυριότερα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη διαφήμιση των αγαθών και υπηρεσιών είναι:

- Ραδιόφωνο και Τηλεόραση
- Έντυπα Μέσα (εφημερίδες, περιοδικά, διαφημιστικά φυλλάδια)
- Εξωτερική Διαφήμιση (πινακίδες σε δρόμους, έξω από την επιχείρηση, σε πολυσύχναστους χώρους)
- Διαφήμιση μέσω Συσκευασίας
- Μέσω Γενικών ή Ειδικών Εκθέσεων
- Διαδικτυακή Διαφήμιση σε τοπικά και διεθνή μέσα
- Social Media (Facebook, Instagram, You Tube, Twitter...)

(α) Τηλεόραση και ραδιόφωνο

Η τηλεόραση και το ραδιόφωνο έχουν εξελιχθεί στους πιο δυναμικούς τρόπους διαφήμισης αλλά και στους πιο δαπανηρούς. Η αποτελεσματικότητα της διαφήμισης μέσω της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από την επιλογή της κατάλληλης ώρας που θα γίνει η προβολή της διαφήμισης, π.χ. αν θα γίνει πριν ή κατά τη διάρκεια εκπομπής με υψηλή ακροατικότητα, αν θα γίνει την ώρα των παιδικών προγραμμάτων ή κατά τη διάρκεια προγραμμάτων για ενήλικες, αν η διαφήμιση γίνεται κατά τη διάρκεια των εργασιμών ωρών ή των ωρών ξεκούρασης.

(β) Έντυπα Μέσα (εφημερίδες, περιοδικά, διαφημιστικά φυλλάδια)

Η διαφήμιση τοποθετείται στην περίπτωση αυτή σε τέτοιο σημείο που να μπορεί εύκολα ο ενδιαφερόμενος να τη δει, π.χ. διαφημίσεις αθλητικών ειδών στις αθλητικές σελίδες, διαφημίσεις φορεμάτων στις σελίδες μόδας κ.λπ. Σε σύγκριση με τις εφημερίδες, τα περιοδικά έχουν το μειονέκτημα ότι είναι πιο ακριβά και αγοράζονται από λιγότερα πρόσωπα, αλλά παρουσιάζουν το πλεονέκτημα ότι δημοσιεύουν έγχρωμες διαφημίσεις και φυλάγονται για περισσότερο χρονικό διάστημα. Τα διαφημιστικά περιοδικά ή φυλλάδια τοποθετούνται στα γραμματοκιβώτια των σπιτιών ή των επιχειρήσεων μέσω ταχυδρομείου ή και με άλλους τρόπους.

(γ) Εξωτερική Διαφήμιση

Σε πινακίδες που τοποθετούνται σε δρόμους, οροφές σπιτιών, λεωφορεία ή έξω από το κατάστημα ή και οπουδήποτε αλλού. Στην περίπτωση αυτή η διαφήμιση, για να είναι αποτελεσματική, πρέπει να είναι απλή, εντυπωσιακή, πρωτότυπη και ελκυστική.

(δ) Διαφήμιση μέσω συσκευασίας

Η πιο φτηνή διαφήμιση γίνεται με το τύπωμά της πάνω στα περιτυλίγματα, σακούλια, μπουκάλια και σε άλλα μέσα συσκευασίας των προϊόντων. Έχει όμως το μειονέκτημα ότι δύσκολα την προσέχουν πιθανοί νέοι αγοραστές.

(ε) Συμμετοχή σε γενικές ή ειδικές εκθέσεις

Μεγαλύτερη σημασία έχουν οι ειδικές περιοδικές εκθέσεις, γιατί προσελκύουν τα άτομα που ενδιαφέρονται για τα προϊόντα της έκθεσης, π.χ. Διεθνής Έκθεση Κύπρου, έκθεση γεωργικών μηχανημάτων, έκθεση αυτοκινήτων κ.ά.

(στ) Διαδικτυακή Διαφήμιση

Η Διαδικτυακή Διαφήμιση αποτελεί μια σχετικά νέα και ενδιαφέρουσα μορφή διαφήμισης και προώθησης, η οποία συνεχώς κερδίζει έδαφος στις προτιμήσεις των διαφημιστών και των επιχειρήσεων. Η διαδικτυακή διαφήμιση και το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce) είναι μια μορφή εμπορίου παροχής αγαθών, η οποία πραγματοποιείται μέσω διαφόρων ηλεκτρονικών μέσων εξ αποστάσεως, χωρίς την προσωπική παρεμβολή πωλητή – αγοραστή. Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ένα από τα ισχυρότερα και πολυτιμότερα εργαλεία του σύγχρονου μάρκετινγκ, καθώς η ανάπτυξή του οδήγησε στη δημιουργία μιας νέας για τα ισχύοντα δεδομένα ομάδας καταναλωτικού κοινού, αρκετά δυναμικής.

Τα τελευταία χρόνια η Διαφήμιση στο Διαδίκτυο έχει εξαπλωθεί με τρομακτικό ρυθμό, αφού εκτός από κάποια banners σε σελίδες μεγάλων παροχών υπηρεσιών του Διαδικτύου, πολλές επιχειρήσεις έχουν πλέον τα δικά τους sites προκειμένου να διαφημίσουν τα προϊόντα τους και να δημιουργήσουν σχέσεις αξίας με τους πελάτες τους.

Τα κύρια είδη Διαδικτυακής Διαφήμισης είναι:

- **Η Διαφημιστική Ιστοσελίδα:** Τη δημιουργεί η επιχείρηση για να δείξει την παρουσία της στο διαδίκτυο για επικοινωνία και διαφήμιση.

- **Banners:** Είναι η παλαιότερη και πιο διαδεδομένη μορφή διαδικτυακής διαφήμισης. Είναι μικρά, ορθογώνια εικονίδια συνήθως που λειτουργούν ως σύνδεσμοι, δηλαδή αν ο χρήστης πατήσει στο banner, εισέρχεται στον διαδικτυακό χώρο της εταιρείας που διαφημίζεται.
- **Εργαλεία Αναζήτησης** (Google ...) είναι διαφημίσεις μικρού μεγέθους που περιλαμβάνουν τον τίτλο, τις δραστηριότητες και τον σύνδεσμο της κάθε ιστοσελίδας. Με τον τρόπο αυτό οι επιχειρήσεις καταφέρνουν να αυξήσουν τις επισκέψεις στην ιστοσελίδα τους, αφού διαφημίζονται μέσω των διαφόρων μηχανών αναζήτησης.
- **Άλλοι τρόποι ηλεκτρονικής διαφήμισης:** (Textlinks, Button, e-mail) υπάρχουν αρκετοί τρόποι ηλεκτρονικής διαφήμισης που συνεχώς αυξάνονται. Δεν αφορούν όμως το παρόν βιβλίο, γιατί αποτελούν περιεχόμενο του μαθήματος Μάρκετινγκ.

(ζ) Μέσα Κοινωνικής δικτύωσης Social Media (Facebook, Instagram, You Tube, Twitter)

Πρόκειται για Διαδικτυακούς Τόπους που παρέχουν ως υπηρεσία την παραγωγή και δημοσίευση περιεχομένου. Οι περισσότερες υπηρεσίες αυτής της μορφής ενθαρρύνουν - επιδιώκουν τη συζήτηση, τα σχόλια, την αλληλεπίδραση και τον διαμοιρασμό οποιασδήποτε πληροφορίας μεταξύ των χρηστών. Οι χρήστες κάνουν ψηφιακούς φίλους με τους οποίους και επικοινωνούν, ανταλλάσσουν απόψεις και ψηφιακό περιεχόμενο κάθε μορφής (εικόνες, κείμενα, συνδέσμους, video κ.λπ.). Παράλληλα, μπορούν να δημιουργούν ομαδικές σελίδες (groups), όπου μπορούν να προωθούν την πώληση και την αγορά διαφόρων ειδών. Υπάρχουν πολλά μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Σε παγκόσμιο επίπεδο τα μέσα με τους περισσότερους χρήστες είναι: το **Instagram**, **Facebook** το **Twitter**, το **Youtube**, το **Myspace**, το **Flickr**, η **Wikipedia**, το **Blogger** και το **Digg**.

Πολύ συχνά το περιεχόμενο το οποίο κάποιος χρήστης έχει δημοσιεύσει σε ένα από τα παραπάνω μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κυκλοφορεί με αστραπιαίους ρυθμούς στα υπόλοιπα. Οι ίδιοι οι χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προωθούν ένα προϊόν, αν πραγματικά τους αρέσει.

Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τα Social Media για να περάσουν τα μηνύματα που θέλουν στην αγορά και γενικά για να προωθήσουν τους δικούς τους στόχους.

5.2.4. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της διαφήμισης

Τα κυριότερα **πλεονεκτήματα** της διαφήμισης είναι τα εξής:

- Κάνει γνωστά στον καταναλωτή τα διάφορα προϊόντα που προσφέρονται στην αγορά και τον βοηθά να επιλέξει εκείνο που τον ενδιαφέρει.
- Ενθαρρύνει τον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών του ίδιου προϊόντος και τους ωθεί να βελτιώνουν συνεχώς την ποιότητα των προϊόντων.
- Αυξάνει τη ζήτηση των αγαθών με αποτέλεσμα τη μαζικοποίηση της παραγωγής και την αύξηση της απασχόλησης.
- Βοηθά στην προώθηση νέων προϊόντων.

Τα κυριότερα **μειονεκτήματα** της διαφήμισης είναι τα εξής:

- Αυξάνει τα έξοδα των επιχειρήσεων και κατά συνέπεια την τιμή πώλησης των αγαθών.
- Πολλές φορές αντί να βοηθά τον καταναλωτή στην επιλογή του καλύτερου αγαθού, του προκαλεί σύγχυση.
- Οδηγεί τον καταναλωτή στην αγορά εμπορευμάτων που ίσως να είναι άχρηστα για αυτόν.
- Εκμεταλλεύεται πολλές φορές τις αδυναμίες των καταναλωτών, με αποτέλεσμα να είναι κατακριτέα, περισσότερο από ηθικής παρά οικονομικής άποψης. Π.χ. παρουσιάζεται η κατανάλωση οινόπνευματων ποτών ή τσιγάρων σαν ένδειξη ωριμότητας ή λεπτού γούστου, διαφημίζονται τα παιδικά παιχνίδια για να επηρεαστούν τα μικρά παιδιά κ.λπ.

5.2.5. Η ηθική της διαφήμισης

Η διοχέτευση πληροφοριών στο κοινό μέσω της διαφήμισης δεν πρέπει να ξεπερνά ούτε τα όρια της **ηθικής** ούτε να φτάνει στο σημείο της **παραπλάνησης**. Επίσης, όταν η πληροφόρηση δεν είναι πλήρης, προκαλεί σύγχυση και για τον λόγο αυτό η γνώση της μισής αλήθειας μπορεί να είναι ταυτόσημη με παραπλάνηση. Βέβαια, το θέμα των ψευδών πληροφοριών είναι άλλο και το θέμα της «ελκυστικής» διαφήμισης διαφορετικό. Η απαίτηση για τιμιότητα και ακρίβεια στη διαφήμιση μπορεί στην πραγματικότητα να μην αρέσει πάντοτε στον πελάτη. Η καλή συσκευασία δεν είναι παραπλάνηση και δεν μπορεί να συνδεθεί με την ηθική της επιχείρησης. Αντίθετα, είναι κάτι που το ζητά ο καταναλωτής. Ο καταναλωτής θέλει την αλήθεια, αλλά θέλει και τις όμορφες εικόνες μιας ωραίας συσκευασίας του προϊόντος.

Η διαφήμιση είναι κατακριτέα όταν παραπλανεί τον καταναλωτή με ψευδείς πληροφορίες ή απόκρυψη στοιχείων και όταν εκμεταλλεύεται τις αδυναμίες των

ανθρώπων, π.χ. μικρών παιδιών, για να προωθήσει τις πωλήσεις. Για αυτό ο νόμος επεμβαίνει και θέτει φραγμούς στη διαφήμιση, όταν αυτό κρίνεται σκόπιμο. Π.χ. απαγορεύει τη διαφήμιση τσιγάρων μέσω της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου και θέτει περιορισμούς στη διαφήμισή τους μέσω των εφημερίδων. Τα τελευταία χρόνια έχουν βελτιωθεί και εκσυγχρονιστεί σημαντικά οι νόμοι που σχετίζονται με τις διαφημίσεις. Έχουν βελτιωθεί για να προστατεύουν τους καταναλωτές αλλά και τις επιχειρήσεις από ανταγωνιστές.

5.3. ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ (WAREHOUSING)

5.3.1. Γενικά

Μια σπουδαία υπηρεσία του εμπορίου είναι και η αποθήκευση των εμπορευμάτων. Οι παράγοντες που καθορίζουν το είδος, το μέγεθος και τον τόπο εγκατάστασης μιας αποθήκης διαφέρουν από επιχείρηση σε επιχείρηση. Μια αποθήκη μπορεί να είναι κοντά στα κέντρα κατανάλωσης, για να μπορεί η

επιχείρηση να εξυπηρετεί καλύτερα τους πελάτες της, άλλη μπορεί να είναι και κοντά σε λιμάνι για να μπορεί να εισάγει, να εξάγει ή να επανεξάγει ευκολότερα τα εμπορεύματά της. Ακόμα, μπορεί να είναι αποθήκη-ψυγείο για να διατηρούνται π.χ. φρούτα, λαχανικά, κρέατα, γαλακτοκομικά προϊόντα κλπ. Κάθε επιχείρηση πρέπει να διαθέτει τις σωστές αποθήκες ανάλογα με τα προϊόντα της από απόψεως υγιεινής, ασφάλειας για τους υπαλλήλους της, αλλά και να αξιοποιεί καλύτερα τους χώρους της.

5.3.2 Πρόσωπα που διατηρούν αποθήκες

Τα πρόσωπα που διατηρούν αποθήκες είναι οι βιομήχανοι, οι χονδρέμποροι και οι λιανοπώλες.

(α) Οι βιομήχανοι: Μια βιομηχανία χρειάζεται την αποθήκη για να διατηρεί τόσο τις πρώτες ύλες της σε ικανοποιητικές ποσότητες όσο και για τη φύλαξη των έτοιμων προϊόντων της μέχρι να διατεθούν. Το μέγεθος της αποθήκης ποικίλλει από βιομηχανία σε βιομηχανία και εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως:

- Το είδος των πρώτων υλών που χρησιμοποιεί, δηλαδή αν είναι μεγάλου όγκου, εποχιακές, εισαγόμενες, ακριβές, δυσεύρετες, αν χρησιμοποιούνται σε μεγάλη ποσότητα, αν θέλουν ειδική θερμοκρασία κ.λπ.
- Το είδος των έτοιμων προϊόντων, δηλαδή αν είναι ογκώδη, εποχιακά/εύθραυστα, αν θέλουν ειδική θερμοκρασία, αν προορίζονται για άμεση εξαγωγή ή όχι, αν θα αγοραστούν από χονδρέμπορο ή αν θα πουληθούν από τον ίδιο τον βιομήχανο στους εμπόρους και καταστηματάρχες.

(β) Οι χονδρέμποροι: Ο χονδρέμπορος χρειάζεται την αποθήκη για να μπορεί να αγοράζει μεγάλες ποσότητες από ντόπιους ή ξένους βιομήχανους - παραγωγούς. Το μέγεθός της εξαρτάται από το είδος των εμπορευμάτων με τα οποία ασχολείται ο χονδρέμπορος, την ποικιλία, αν είναι εποχιακά, αν είναι εισαγόμενα και το εργοστάσιο εξαγωγής που αντιπροσωπεύει απαιτεί μεγάλες παραγγελίες, τον αριθμό των πελατών (καταστημάτων λιανικής πώλησης) που έχει κ.λπ. Η αποθήκη του χονδρέμπορου παρομοιάζεται σαν μια κεντρική δεξαμενή στην οποία φθάνουν συνεχώς εμπορεύματα από τη βιομηχανία και από την οποία φεύγουν συνεχώς για να φτάσουν στους καταναλωτές μέσω των λιανοπωλητών.

(γ) Εισαγωγείς: Διαθέτουν μεγάλες αποθήκες, γιατί κατά καιρούς εισάγουν μεγάλες ποσότητες εμπορευμάτων. Ανάλογα με τα είδη των εμπορευμάτων που εισάγουν πρέπει να έχουν και τους κατάλληλους αποθηκευτικούς χώρους (π.χ. αποθήκες ψυγεία για φρούτα, κρέατα κ.ά.).

(δ) Οι λιανοπώλες: Ο λιανοπώλης χρειάζεται τη δική του μικρή, κατά κανόνα, αποθήκη. Το μέγεθός της εξαρτάται πάλι από πολλούς παράγοντες, οπωσδήποτε όμως είναι πολύ μικρότερη από την αποθήκη του βιομήχανου ή του χονδρέμπορου. Ο λιανοπώλης προτιμά να αγοράζει σε μικρές ποσότητες και να συμπληρώνει συχνά το απόθεμά του από την αποθήκη του χονδρέμπορου. Έτσι δεν δεσμεύει μεγάλα κεφάλαια και αποφεύγει τον κίνδυνο να του μείνουν πολλά εμπορεύματα.

5.3.3. Λόγοι που επιβάλλουν την αποθήκευση

Με τα σημερινά δεδομένα η αποθήκευση είναι αναγκαία για τους πιο κάτω λόγους:

- Η παραγωγή προηγείται της ζήτησης. Ο κόσμος, δηλαδή, αγοράζει συνήθως χωρίς να έχει κάνει παραγγελία, όπως γινόταν πριν αρκετά χρόνια.
- Η παραγωγή πολλών προϊόντων είναι εποχιακή. Η συγκομιδή ή παραγωγή γίνεται σε ορισμένες εποχές, π.χ. τα γεωργικά προϊόντα.
- Η ζήτηση ορισμένων προϊόντων είναι εποχιακή, όπως π.χ. τα είδη της θάλασσας, τα χειμερινά ενδύματα, τα χαλιά, τα αναψυκτικά κ.λπ. Επομένως, χρειάζεται φύλαξη σε ικανοποιητικές ποσότητες την εποχή που θα χρειαστούν.
- Ρυθμίζεται μια ομοιόμορφη προσφορά του προϊόντος, ώστε να αποφεύγεται η απότομη διακύμανση των τιμών λόγω έλλειψης ή υπερπροσφοράς.

5.3.4 Διαχείριση αποθήκης

Κατά κανόνα κάθε αποθήκη διευθύνεται από κάποιο αρμόδιο πρόσωπο, τον αποθηκάριο ή υπεύθυνο αποθήκης. Αυτός είναι υπόλογος στο τμήμα αγορών ή στο λογιστήριο και στη διεύθυνση της επιχείρησης. Για την ομαλή λειτουργία της αποθήκης πρέπει να συμπληρώνονται από τον αποθηκάριο ή τον βοηθό του τα ακόλουθα έντυπα:

(α) Δελτίο Εισαγωγής: Συμπληρώνεται κάθε φορά που εισέρχονται εμπορεύματα στην αποθήκη. Αν πρόκειται για εισαγωγή εμπορευμάτων από το εξωτερικό, στο δελτίο εισαγωγής αναφέρεται ο αριθμός της φορτωτικής (Bill of Lading), το όνομα του πλοίου, ο αριθμός του τιμολογίου, ποσότητα κατά είδος εμπορεύματος, ημερομηνία παραλαβής και υπογραφή παραλήπτη. Αν πρόκειται για επιτόπια αγορά, αναφέρεται το όνομα του προμηθευτή, ο αριθμός του τιμολογίου, η ημερομηνία παραλαβής και η ποσότητα κατά είδος εμπορεύματος.

(β) Δελτίο Εξαγωγής: Συμπληρώνεται κάθε φορά που εξέρχονται εμπορεύματα από την αποθήκη και αναφέρει το όνομα και τη διεύθυνση του πελάτη, τον αριθμό, την ημερομηνία, την ποσότητα κατά είδος εμπορεύματος και την υπογραφή του παραλήπτη. Μερικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν αντί του Δελτίου Εξαγωγής Αποθήκης το τιμολόγιο, στο οποίο αναφέρονται όλα τα πιο πάνω στοιχεία και επιπλέον η χονδρική τιμή πώλησης των εμπορευμάτων.

(γ) Ηλεκτρονικές Καρτέλες Αποθήκης: Για να γνωρίζει ο αποθηκάριος κάθε στιγμή τι απόθεμα υπάρχει στην αποθήκη, συμπληρώνει ξεχωριστά για κάθε είδος εμπορεύματος την ηλεκτρονική καρτέλα αποθήκης στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, στην οποία αναφέρονται τα ακόλουθα στοιχεία: ημερομηνία εισαγωγής ή εξαγωγής εμπορεύματος, εισερχόμενη ή εξερχόμενη ποσότητα, αναφορά στο δελτίο εισαγωγής ή εξαγωγής εμπορεύματος, υπόλοιπο, μονάδα εμπορεύματος, π.χ. τεμάχιο, κιλό, μέτρο κ.λπ., ελάχιστο απόθεμα (minimum level) και μέγιστο απόθεμα (maximum stock). Πριν το απόθεμα κάποιου είδους μειωθεί κάτω από το ελάχιστο όριο, ειδοποιούνται οι αρμόδιοι του τμήματος αγορών, στο οποίο υπάγονται συνήθως οι αποθήκες, για υποβολή νέας παραγγελίας. Στις καρτέλες αποθήκης δεν αναφέρεται συνήθως η αξία των εμπορευμάτων, για να μη γίνεται γνωστό στο προσωπικό της αποθήκης το κόστος, γιατί αυτό είναι υπόθεση του λογιστηρίου.

Όλες οι επιχειρήσεις διαθέτουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές και ειδικά προγράμματα για αποθήκες. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές επεξεργάζονται όλα τα στοιχεία εισαγωγής και εξαγωγής εμπορευμάτων στην αποθήκη και κάθε ορισμένο χρονικό διάστημα, συνήθως κάθε εβδομάδα ή κάθε μήνα, εκδίδουν κατάλογο με όλα τα είδη εμπορευμάτων και το απόθεμα (stock). Εκδίδουν επίσης κατάλογο, στον οποίο

φαίνονται, εκτός από τα είδη και τα αποθέματα, οι πωλήσεις κατά είδος και άλλες πληροφορίες. Να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή σε είδη που έχουν ημερομηνία λήξης.

Μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών κάθε μήνα (ή νωρίτερα), εκδίδεται κατάσταση παραγγελίας για τα εμπορεύματα που θα παραγγείλει το τμήμα αγορών από τους διάφορους προμηθευτές που βρίσκονται στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό. Όταν το απόθεμα (stock) για ένα εμπόρευμα φθάσει σε ένα ελάχιστο ποσό (minimum stock), τότε μπαίνει στην κατάσταση παραγγελίας και το ίδιο γίνεται για όλα τα εμπορεύματα, με αποτέλεσμα να εκδίδεται στο τέλος του μήνα η κατάσταση παραγγελίας.

Η ταξινόμηση των εμπορευμάτων σε μια αποθήκη πρέπει να γίνεται με κατάλληλο τρόπο, ώστε να διευκολύνεται ο έλεγχος και η απογραφή των αποθεμάτων οποτεδήποτε απαιτείται αυτό. Κατά διαστήματα γίνεται έλεγχος, δηλαδή γίνεται φυσική καταμέτρηση, για να διαπιστωθεί αν το υπόλοιπο που φαίνεται στην καρτέλα του ηλεκτρονικού υπολογιστή υπάρχει πράγματι στην αποθήκη (physical check). Σε επιχειρήσεις που υπάρχουν πολλά είδη γίνεται περιοδικός έλεγχος ορισμένων ειδών, γιατί είναι δύσκολο να γίνεται καταγραφή.

Επίσης, η ταξινόμηση της αποθήκης πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να εξοικονομείται χώρος και ακόμη να είναι εύκολη η πρόσβαση στο προσωπικό για να εκτελεί τις παραγγελίες. Στο εξωτερικό, φυσικά, στην εποχή της τεχνολογίας, χρησιμοποιούνται σύγχρονοι τρόποι αποθήκευσης και εκτέλεσης των παραγγελιών για την εξοικονόμηση χώρου, χρόνου και κόστους. Υπάρχουν αποθήκες σήμερα που χρησιμοποιούν ρομπότ και έτσι γίνεται γρήγορα η εκτέλεση των παραγγελιών.

Στο τέλος του λογιστικού έτους, που συνήθως είναι η 31η Δεκεμβρίου, γίνεται απογραφή του εμπορεύματος της αποθήκης και το τελικό απόθεμα (closing stock) αποστέλλεται στο λογιστήριο για το κλείσιμο των λογιστικών βιβλίων.

5.4. Η ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΗ (THE CLEARANCE)

Σήμερα ο θεσμός και το επάγγελμα του εκτελωνιστή έχει διαφοροποιηθεί και έχει εισαχθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ο θεσμός του **Εξουσιοδοτημένου Οικονομικού Φορέα** (Authorised Economic Operator). Από την 1^η Ιανουαρίου 2008 και εξής έχει τεθεί σε εφαρμογή το πιστοποιητικό AEO (Authorised Economic Operator).

Ποιος μπορεί να γίνει AEO;

Μπορεί να γίνει κάποιος που είναι:

- Εκτελωνιστής
- Μεταφορέας
- Διαχειριστής αποθήκης (τελωνειακής αποταμίευσης ή προσωρινής εναπόθεσης)
- Πράκτορας μεταφορών
- Εξαγωγέας ή Εισαγωγέας
- Κατασκευαστής / Παραγωγός

Κριτήρια που πρέπει να πληρούνται για το πιστοποιητικό ΑΕΟ

- Εμπειρία και συμμόρφωση προς τις τελωνειακές απαιτήσεις.
- Σύστημα ηλεκτρονικής καταχώρησης και φύλαξης των εμπορικών και μεταφορικών υποθέσεων (πράξεων), ώστε να επιτρέπει τους ελέγχους από το τελωνείο.
- Αποδεδειγμένη χρηματοπιστωτική φερεγγυότητα.
- Κατάλληλη ασφάλεια για τελωνειακές απλουστεύσεις (υποθέσεις).

Ο υποψήφιος για απόκτηση του πιστοποιητικού ΑΕΟ εξετάζεται στην τελωνειακή νομοθεσία, στα κριτήρια της τελωνειακής συμμόρφωσης και στα κατάλληλα πρότυπα τήρησης των βιβλίων και πρέπει επίσης να τηρεί τη χρηματοπιστωτική φερεγγυότητα.

Μετά την απόκτηση του πιστοποιητικού ΑΕΟ από το πρόσωπο που κρίθηκε κατάλληλο, θα πρέπει να ενημερωθεί το τελωνείο και επίσης θα πρέπει ο κάτοχος ΑΕΟ να ενημερώνει το τελωνείο για κάθε αλλαγή που μπορεί να συμβεί και αφορά στο ΑΕΟ.

Ο ΑΕΟ εργάζεται με εντολή και για λογαριασμό του εμπόρου, τον οποίο δεσμεύει με τις πράξεις του. Για τον λόγο αυτό παίρνει γραπτώς την εντολή από τον έμπορο.

Μετά την συμπλήρωση της διαδικασίας ο ΑΕΟ εκδίδει το «Εξοδολόγιο» που περιέχει όλα τα ποσά που έχει πληρώσει (ναύλα, δασμούς, μεταφορικά, αποθηκευτικά κλπ.) και την αμοιβή του και το στέλνει στον έμπορο για πληρωμή. Οι Εξουσιοδοτημένοι Οικονομικοί Φορείς συνηθίζουν να κάνουν πίστωση στους καλούς πελάτες τους ως μέρος καλύτερης εξυπηρέτησής τους.

5.5. ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

5.5.1. Γενικά

Η επινόηση του ταχυδρομείου ως οργανωμένης υπηρεσίας αποτελούσε παλαιότερα το γρηγορότερο σύστημα μεταφοράς της αλληλογραφίας και των μικρών εμπορευμάτων. Με την ανάπτυξη του οδικού δικτύου σε κάθε χώρα, το ταχυδρομείο άρχισε να μεταφέρεται με αυτοκίνητα και αργότερα με τρένα και με πλοία. Η ανάπτυξη της αεροπορικής συγκοινωνίας τον 20ό αιώνα πρόσθεσε μια νέα διάσταση στις ταχυδρομικές υπηρεσίες.

Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες στην Κύπρο είναι Κυβερνητικό Τμήμα, κάτω από τον έλεγχο του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων. Είναι οργανωμένο σε μια ενιαία διοικητική υπηρεσία. Τα Κεντρικά Γραφεία βρίσκονται στη Λευκωσία. Κάθε πόλη έχει το Επαρχιακό Ταχυδρομικό Γραφείο και έναν αριθμό Υποκαταστημάτων. Επίσης, κάθε Επαρχιακό Ταχυδρομικό Γραφείο έχει υποκαταστήματα σε μεγάλα αγροτικά κέντρα. Σε κάθε χωριό υπάρχει ένας ταχυδρομικός πράκτορας που εργάζεται με αμοιβή χωρίς να είναι υπάλληλος του ταχυδρομείου. Στον 21ο αιώνα όμως τα δεδομένα άλλαξαν και εκσυγχρονίστηκαν, όπως συμβαίνει σε όλους τους τομείς. Σήμερα αρκετά γραφεία μεταφορών διεξάγουν και ταχυδρομικές υπηρεσίες συνήθως γρηγορότερα από τις δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες. Ο ιδιωτικός τομέας έχει εισέλθει και σε αυτόν τον κλάδο και έχει προσφέρει ανταγωνισμό που εξυπηρετεί το αποτέλεσμα αλλά και το κόστος των μεταφορών. Αρκετά ιδιωτικά γραφεία σήμερα (G.A.P. AKIS EXPRESS, DHL, ACS, κ.ά.) εξυπηρετούν και βοηθούν το εμπόριο, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Η καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού είναι ένας από τους στόχους του ταχυδρομείου. Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες για ιδιωτικοποίηση των κρατικών ταχυδρομικών υπηρεσιών.

5.5.2 Υπηρεσίες Ταχυδρομείου και άλλων ιδιωτικών υπηρεσιών μεταφοράς

Οι κυριότερες υπηρεσίες του Ταχυδρομείου και των άλλων ιδιωτικών υπηρεσιών είναι το Επιστολικό Ταχυδρομείο, η Υπηρεσία Δεμάτων και η Υπηρεσία αποστολής χρημάτων.

Το **Επιστολικό Ταχυδρομείο** ασχολείται, κυρίως, με τη μεταφορά και διανομή επιστολών. Ανάλογα με τον προορισμό τους οι επιστολές διακρίνονται σε επιστολές εσωτερικού και επιστολές εξωτερικού. Τα ταχυδρομικά τέλη για τις επιστολές εσωτερικού καθορίζονται με βάση το βάρος τους, ανεξάρτητα από την απόσταση, ενώ για τις επιστολές εξωτερικού διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χώρα προορισμού τους και τον τρόπο αποστολής τους (αεροπορικές ή επιφανείας). Το ταχυδρομείο κάθε χώρας εισπράττει τα ταχυδρομικά τέλη για τις επιστολές που στέλνονται στο εξωτερικό. Τα ιδιωτικά γραφεία μεταφοράς επιστολών χρησιμοποιούν τις δικές τους χρεώσεις, ανάλογα με το βάρος, τον προορισμό, τον χρόνο παράδοσης κ.λπ. Μέσω του επιστολικού ταχυδρομείου στέλνονται επίσης ταχυδρομικά δελτάρια, έντυπα και μικροδέματα (δέματα με μικρό βάρος). Η **Υπηρεσία Δεμάτων** ασχολείται με τη μεταφορά και διανομή δεμάτων με ανώτατο βάρος μέχρι 20 kg. Το κόστος αποστολής των δεμάτων εσωτερικού εξαρτάται από το βάρος τους, ενώ των δεμάτων εξωτερικού

από το βάρος τους και την απόσταση. Μερικές επιχειρήσεις αποστολής δεμάτων αναλαμβάνουν και την είσπραξη της αξίας των εμπορευμάτων που αποστέλλονται.

Η **Υπηρεσία Αποστολής Χρημάτων** αναλαμβάνει την αποστολή χρημάτων στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό. Υπάρχουν φυσικά σήμερα πολλά ιδιωτικά γραφεία που ασχολούνται με την αποστολή χρημάτων (μετρητών), είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό όπως η Western Union.

Ταχυδρομικό Κιβώτιο (Post office box)

Στην πρόσοψη ή στην πλαϊνή πλευρά του οικήματος του ταχυδρομείου βρίσκονται εντοιχισμένα πολυάριθμα μικρά κιβώτια με αριθμημένες θυρίδες, που ανοίγουν από έξω με κλειδί. Αυτά τα ταχυδρομικά κιβώτια ή θυρίδες παραχωρούνται από το ταχυδρομείο με ενοίκιο σε διάφορες επιχειρήσεις ή οργανισμούς. Οι επιστολές που απευθύνονται σε μια επιχείρηση που έχει ενοικιασμένο ταχυδρομικό κιβώτιο, αντί να στέλνονται σε αυτή με τον ταχυδρομικό υπάλληλο, τοποθετούνται στο ταχυδρομικό της κιβώτιο και φροντίζει η ίδια για την παραλαβή τους. Το κυριότερο πλεονέκτημα του συστήματος αυτού είναι η αποφυγή της καθυστέρησης. Ο ενοικιαστής του ταχυδρομικού κιβωτίου μπορεί να παραλάβει την αλληλογραφία του οποιαδήποτε ώρα, ακόμα και σε ώρες που το ταχυδρομείο είναι κλειστό. Ο αποστολέας πρέπει να γράφει πάνω στον φάκελο μαζί με τη διεύθυνση του παραλήπτη και τον αριθμό της ταχυδρομικής του θυρίδας.

Συστημένα αντικείμενα (Registered)

Τα συστημένα αντικείμενα δεν ρίχνονται σε γραμματοκιβώτιο αλλά παραδίδονται στο Ταχυδρομείο και λαμβάνεται απόδειξη για την ταχυδρόμησή τους. Στον φάκελο τοποθετείται ετικέτα ή τυπώνεται σφραγίδα με την ένδειξη R (Registered), που δείχνει ότι το αντικείμενο είναι συστημένο. Ο αποστολέας, όταν θέλει να γνωρίζει ότι η επιστολή ή το δέμα του έχει παραληφθεί, τότε το στέλνει διπλοσυστημένο.

Ανεπίδοτα αντικείμενα

Αν δεν καταστεί δυνατή η παράδοση ενός ταχυδρομικού αντικειμένου (επιστολής ή δέματος), εφαρμόζεται η ακόλουθη διαδικασία:

- Αν το αντικείμενο έχει εξωτερικά τη διεύθυνση του αποστολέα, επιστρέφεται σε αυτόν χωρίς να ανοιχτεί.
- Αντικείμενα χωρίς διεύθυνση αποστολέα που προέρχονται από το εξωτερικό, επιστρέφονται στη χώρα αποστολής.
- Αντικείμενα χωρίς διεύθυνση αποστολέα που προέρχονται από το εσωτερικό ή που επιστράφηκαν από το εξωτερικό, κρατούνται για ορισμένο χρονικό διάστημα στο ταχυδρομείο και, αν δεν ζητηθούν από κανέναν, ανοίγονται. Αν το περιεχόμενό τους έχει κάποια αξία, πωλείται προς όφελος του κράτους. Διαφορετικά καταστρέφονται.

Γραμματόσημα και τέλη

Το γραμματόσημο είναι το χάρτινο ένσημο που βεβαιώνει ότι πληρώθηκε ένα ποσό, σε αντάλλαγμα του οποίου η ταχυδρομική υπηρεσία αναλαμβάνει να μεταφέρει ένα αντικείμενο στον προορισμό του. Μόνο οι Ταχυδρομικές Υπηρεσίες του κράτους έχουν δικαίωμα να εκδίδουν γραμματόσημα που προορίζονται για την προπληρωμή των ταχυδρομικών τελών.

Τρόποι καταβολής ταχυδρομικών τελών

Επιχειρήσεις με μεγάλη αλληλογραφία, για να εξοικονομήσουν τον χρόνο που σπαταλιέται στην επικόλληση γραμματοσήμων, χρησιμοποιούν ειδική μηχανή γραμματοσήμανσης (Franking machine).

Η μηχανή αυτή τυπώνει πάνω στον φάκελο μια κόκκινη ορθογώνια σφραγίδα που αντικαθιστά το γραμματόσημο και μια στρογγυλή σφραγίδα με το όνομα της πόλης και την ημερομηνία αποστολής.

Ρυθμίζεται από τις ταχυδρομικές αρχές για εκτύπωση σφραγίδων που η αξία τους πληρώνεται προκαταβολικά από τον κάτοχό της. Έχει ενσωματωμένο μετρητή για την αξία των σφραγίδων που εκτυπώνει και όταν συμπληρωθεί το ποσό για το οποίο έχει ρυθμιστεί, κλειδώνει αυτόματα.

5.6. ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ (TELECOMMUNICATIONS)

5.6.1 Γενικά

Τηλεπικοινωνία είναι κάθε επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων που γίνεται από μακριά.

Τα κυριότερα μέσα τηλεπικοινωνίας είναι το τηλέφωνο (telephone), το φαξ (fax), το e-mail και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Instagram, Face book, twitter κ.ά.).

Οι τηλεπικοινωνίες προσφέρουν ανεκτίμητες υπηρεσίες σε πολλούς τομείς. Εξυπηρετούνται όλοι οι κλάδοι της παραγωγής, ιδιαίτερα όμως το εμπόριο. Οι έμποροι, ενώ μένουν στον τόπο των εργασιών τους, μπορούν να επικοινωνούν αμέσως με τους πελάτες ή τους προμηθευτές τους, όχι μόνο στο εσωτερικό αλλά και στο εξωτερικό. Οι ανεπτυγμένες τηλεπικοινωνίες, το τηλέφωνο, το φαξ, το ίντερνετ και όλα τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας έφεραν το εμπόριο πολύ κοντά. Παράλληλα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις χώρες που είναι κέντρα προσφοράς υπηρεσιών (νομικές, λογιστικές, συμβουλευτικές), όπως η Κύπρος.

Οι τηλεπικοινωνίες είναι υπηρεσία που μπορεί κάποιος να την αγοράσει από διάφορες εταιρείες παροχής τηλεφωνικών και άλλων υπηρεσιών. Το κράτος σήμερα επεμβαίνει στον τομέα αυτό και είτε κάνει έλεγχο είτε ασκεί το ίδιο την επιχείρηση των τηλεπικοινωνιών με ξεχωριστή κρατική υπηρεσία ή με ξεχωριστό κρατικό οργανισμό. Η τηλεφωνία στην Κύπρο διεξάγεται από την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου – Α.ΤΗ.Κ. (Cyprus Telecommunications Authority - CYTA), που είναι κρατικός οργανισμός, καθώς και από άλλους ιδιωτικούς οργανισμούς.

Στην Κύπρο οι τηλεπικοινωνίες είναι αρκετά ανεπτυγμένες. Με την ανάπτυξη της κινητής τηλεφωνίας, έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά τα δεδομένα της αγοράς στον τομέα αυτό. Η ποιότητα της προσφερόμενης υπηρεσίας συγκρίνεται ευνοϊκά με τις πιο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου.

5.6.2 Τηλεφωνία

Το τηλέφωνο είναι το ευκολότερο και γρηγορότερο μέσο τηλεπικοινωνίας. Είναι επίσης αρκετά φθινό, όταν γίνεται ορθή χρήση του.

Σύγχρονες τηλεφωνικές συσκευές

Στις μεγάλες επιχειρήσεις υπάρχουν, συνήθως, εσωτερικές τηλεφωνικές συσκευές σε όλα τα γραφεία και η σύνδεση με το εξωτερικό τηλεφωνικό δίκτυο γίνεται μέσω ενός τηλεφωνικού συστήματος. Το τηλεφωνικό σύστημα αντικαθίσταται σταδιακά με σύγχρονες ηλεκτρονικές συσκευές αυτόματης τηλεφωνικής σύνδεσης και σιγά-σιγά καθιστά περιττή την παρεμβολή τηλεφωνήτριας. Σε επιχειρήσεις που έχουν καταστήματα σε διάφορες πόλεις υπάρχει η δυνατότητα τηλεφωνικής επικοινωνίας μεταξύ τους χωρίς οποιαδήποτε επιπλέον χρέωση.

5.6.2.1 Διακρίσεις τηλεφωνίας

Η Τηλεφωνία διακρίνεται σε:

- Αστική τηλεφωνία (εντός της πόλης)
- Υπεραστική Τηλεφωνία (εκτός πόλης)
- Διεθνή Τηλεφωνία (στο εξωτερικό).

Αξίζει να γνωρίζουμε ότι, τόσο στην υπεραστική τηλεφωνία όσο και στη Διεθνή τηλεφωνία, πρέπει να χρησιμοποιούμε ειδικό κωδικό (π.χ. Λεμεσός 25, Ελλάδα 0030).

5.6.2.2 Υπηρεσία κινητής τηλεφωνίας (Mobile telephone service)

Η κινητή τηλεφωνία σήμερα έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις και μπορεί να εξυπηρετήσει τον επιχειρηματία και το εμπόριο σχεδόν από οποιοδήποτε σημείο της γης. Συνεχώς βελτιώνεται η κινητή τηλεφωνία και προστίθενται νέα πλεονεκτήματα που βοηθούν τις εμπορικές και ιδιωτικές δραστηριότητες και ενέργειες. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μέσω της κινητής τηλεφωνίας τα ίδια μέσα και τρόπους επικοινωνίας που χρησιμοποιούμε στο γραφείο μας (Ίντερνετ, E-mail, Face book, ανταλλαγή μηνυμάτων, κ.ά.).

5.6.2.3 Κάρτα Τηλεφώνου

Η Α.ΤΗ.Κ., καθώς και άλλες εταιρείες παροχής υπηρεσιών τηλεφωνίας, εισήγαγαν την τηλεκάρτα. Με αυτήν μπορεί κάποιος να κάνει τηλεφωνική συνδιάλεξη οποιαδήποτε ώρα είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, από το κινητό του αφού έχει προαγοράσει την κάρτα.

Μπορεί, επίσης, κάποιος να αγοράσει κάρτα τηλεφώνου με αριθμό τηλεφώνου και με τηλεφωνικές μονάδες καθορισμένης αξίας και όταν τις εξαντλήσει να αγοράσει άλλες και να τις χρησιμοποιήσει, είτε για το εσωτερικό είτε και για το εξωτερικό. Οι κάρτες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για να εισέλθει κάποιος στο Ίντερνετ.

Η κάρτα εξυπηρετεί τους αλλοδαπούς που βρίσκονται στην Κύπρο αλλά και όσους δεν θέλουν να έχουν συνεχή σύνδεση με μια εταιρεία παροχής υπηρεσιών.

5.6.2.4 Υπηρεσία Φαξ (Fax)

Η υπηρεσία Φαξ είναι μια μοναδική μέθοδος επικοινωνίας με την οποία επιτυγχάνεται η μεταβίβαση πανομοιότυπου αντίγραφου ενός εγγράφου από μια τερματική συσκευή σε μια άλλη, χρησιμοποιώντας το τηλεφωνικό δίκτυο. Η υπηρεσία αυτή άρχισε να

λειτουργεί στην Κύπρο από το 1981 και αξίζει να σημειωθεί ότι η Κύπρος είναι η μόνη χώρα που είναι συνδεδεμένη με φαξ με όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου.

Με το φαξ μπορούν να αποσταλούν σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου γραπτά μηνύματα, όπως π.χ. τεχνικά σχέδια, γραφικές παραστάσεις, εμπορικά έγγραφα, συμβόλαια και γενικά οτιδήποτε εμφανίζεται σε χαρτί. Επειδή όμως η αποτύπωση γίνεται προς το παρόν σε μαυρόασπρο αντίγραφο, υπάρχει κίνδυνος να

μειωθεί η σαφήνιά του.

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει το φαξ είναι:

- Σιγουριά και ταχύτητα.
- Ευκολία στη χρήση.
- Χαμηλό κόστος.
- Δυνατότητα μετάδοσης ποικιλίας εγγράφων, κειμένων, παραστάσεων κ.ά., που ως γραπτά, έχουν αποδεικτική ισχύ.

5.6.3 Υπηρεσίες Διαδικτύου και Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας

Η υπηρεσία αυτή παρέχεται από τις διάφορες εταιρείες που δίδουν τη δυνατότητα στους χρήστες να συνδέονται, να πραγματοποιούν τηλεδιασκέψεις, να ανταλλάσσουν πληροφορίες σε όλους τους τομείς και πολύ περισσότερο στον εμπορικό τομέα. Σήμερα είναι το κατεξοχήν κυριότερο εργαλείο επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών παγκοσμίως. Οι εταιρείες παρέχουν, συνήθως, πακέτα που καλύπτουν σχεδόν όλο το φάσμα των υπηρεσιών επικοινωνίας σε χαμηλές και προσιτές τιμές. Οι συνδρομητές επιλέγουν ανάλογα με τον όγκο των εργασιών τους, και τα ανάλογα πακέτα παροχής υπηρεσιών από τις εταιρείες που τα πουλούν και που ειδικεύονται σε αυτά.

5.7 ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ (INSURANCES)

Εισαγωγή

Η ασφάλιση (insurance) είναι ένα από τα μέτρα που παίρνουν οι άνθρωποι, για να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που απειλούν είτε τους ίδιους είτε την περιουσία τους και να μετριάσουν τις συνέπειες που προκύπτουν από την πραγματοποίηση των κινδύνων αυτών.

Οι κίνδυνοι που απειλούν τη ζωή και την περιουσία του ανθρώπου είναι πολλοί. Κάποιοι από αυτούς απορρέουν από το περιβάλλον στο οποίο ζούμε και άλλοι από τις ενέργειες και την ίδια τη φύση του ανθρώπου.

5.7.1 Κίνδυνος (Hazard)

Έννοια του κινδύνου

Η ασφάλιση βασίζεται πάνω στην αξιολόγηση του ασφαλιστικού κινδύνου.

Ο ασφαλιστικός κίνδυνος ανάλογα με την προέλευσή του υποδιαιρείται σε δύο κατηγορίες:

1) Στον φυσικό κίνδυνο: Φυσικός κίνδυνος καλείται η αύξηση της πιθανότητας επέλευσης ενός ζημιογόνου γεγονότος, που μπορεί να αποδοθεί στη φυσική κατάσταση του ασφαλισμένου αντικειμένου. Για παράδειγμα, για τον κλάδο ζωής η ηλικία και το φύλο του ασφαλιζομένου, το ιστορικό κατάστασης υγείας, το επάγγελμά του.

2. Στον ηθικό κίνδυνο: Ηθικός κίνδυνος καλείται η αύξηση της πιθανότητας επέλευσης ενός ζημιογόνου γεγονότος, που ως αιτία του έχει τις προσωπικές ενέργειες του ασφαλισμένου. Για παράδειγμα η αδιαφορία του ασφαλισμένου για την ασφαλισμένη περιουσία του και ο δόλος.

5.7.2 Ασφαλιστική Αγορά

Η ασφαλιστική δραστηριότητα ως παραγωγικός κλάδος διεξάγεται, αναπτύσσεται και εξυπηρετείται σε μια ειδική αγορά που ονομάζεται **Ασφαλιστική Αγορά**.

Ασφαλιστικές επιχειρήσεις στην Κύπρο

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις στην Κύπρο έχουν αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό, γιατί οι Κύπριοι κατανοούν τα πολλά πλεονεκτήματα που τους παρέχουν οι ασφάλειες. Έμποροι, βιομήχανοι, υπάλληλοι και γενικά όλες οι τάξεις των πολιτών ασφαλίζονται κατά των διαφόρων κινδύνων, που απειλούν τη ζωή ή την περιουσία τους.

Αντασφαλιστικές Εταιρείες

Είναι μεγάλοι ασφαλιστικοί οργανισμοί, που παρέχουν προστασία στα ταμεία των ασφαλιστικών εταιρειών, έναντι του κινδύνου να υποστούν μεγάλες οικονομικές ζημιές.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις προβαίνουν σε αντασφάλεια, κυρίως, όταν το ποσό της ασφάλισης είναι πολύ μεγάλο σε σχέση με τις οικονομικές τους δυνατότητες και όταν υπάρχει μεγάλη πιθανότητα πραγματοποίησης του κινδύνου για τον οποίο ασφαλίστηκε.

5.7.3 Βασικές Αρχές Ασφάλισης

Στους διάφορους κλάδους ασφαλίσεων εφαρμόζονται ειδικοί όροι για την κάθε περίπτωση ξεχωριστά. Μερικές, όμως, βασικές αρχές ισχύουν για όλους γενικά τους τύπους ασφαλειών. Οι κυριότερες ασφαλιστικές αρχές είναι:

- **Η αρχή της απόλυτης καλής πίστης:** Μεταξύ των συμβαλλομένων πρέπει να υπάρχει ειλικρίνεια, εντιμότητα και εμπιστοσύνη.
- **Το ασφαλιστικό συμφέρον:** Ο ασφαλισμένος να υποστεί ζημιά αν προκύψει ο κίνδυνος.
- **Η γενεσιουργός αιτία:** Η αιτία της ζημιάς είναι σημαντική, αφού το συμβόλαιο καλύπτει συγκεκριμένους κινδύνους που αναφέρονται σε αυτό.

- **Η αποζημίωση:** Σε ενδεχόμενη πραγματοποίηση ασφαλισμένου κινδύνου, ο ασφαλισμένος θα πάρει την αποζημίωση που συμφωνήθηκε είτε με αντικατάσταση, είτε με αποκατάσταση, είτε με επιδιόρθωση, είτε με μετρητά. Σημαντικό είναι η περιουσία να ασφαρίζεται στην πραγματική της αξία.
- **Η υποκατάσταση και η συνεισφορά:** Υποκατάσταση είναι το δικαίωμα της ασφαλιστικής εταιρείας, μετά την αποζημίωση του ασφαλισμένου, να ανακτήσει τη ζημιά της χρησιμοποιώντας το όνομά του. Συνεισφορά είναι το δικαίωμα μιας ασφαλιστικής εταιρείας να ζητήσει από άλλες ασφαλιστικές εταιρείες να αποζημιώσουν ανάλογα με την ευθύνη των πελατών τους. Π.χ. σε ένα αυτοκινητιστικό ατύχημα εμπλέκονται τέσσερις οδηγοί, με διαφορετικό ποσοστό ευθύνης ο καθένας, τότε η κάθε εταιρεία θα συνεισφέρει ποσό ανάλογα με την ευθύνη του πελάτη της για την αποκατάσταση της συνολικής ζημιάς.

5.7.4 Κλάδοι ασφαλειών

Οι ασφαλιστικές εταιρείες στην Κύπρο διαχωρίζουν τους διάφορους κλάδους που ασφαλίζουν συνήθως σε δύο μεγάλες κατηγορίες: στον **κλάδο ζωής** και στον **γενικό κλάδο**. Αυτό εξαρτάται και από το μέγεθος και τον κύκλο εργασιών που μπορεί να ασφαλίσει μια εταιρεία, για παράδειγμα μπορεί να έχει κλάδο οχημάτων, κλάδο πυρός, κλάδο ευθύνης κ.ο.κ.

Γενικά θεωρείται ότι οι περισσότερες εταιρείες στην Κύπρο έχουν τους πιο κάτω κλάδους:

- ▶ **Γενικό κλάδο**
- ▶ **Κλάδο ζωής**
- ▶ **Κλάδο θάλασσας και μεταφορών**

Για τους σκοπούς του μαθήματος των Εμπορικών θα αναφερθούμε στον κλάδο θάλασσας και μεταφορών:

Η ασφάλιση κατά των κινδύνων που προκύπτουν από τη θάλασσα, μπορεί να υποδιαιρεθεί στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

(α) Ασφάλιση πλοίων ή σκαφών αναψυχής (Hull Insurance)

Η ασφάλιση πλοίων αναφέρεται στο σκάφος, στις μηχανές και στον εξοπλισμό του πλοίου. Η ασφάλιση καλύπτει τους κινδύνους από κακοκαιρία, προσάραξη, σύγκρουση (με άλλα πλοία), πρόσκρουση (π.χ. σε βράχο), πυρκαγιά και άλλους θαλάσσιους κινδύνους. Η ασφάλιση μπορεί να γίνει για ένα χρονικό διάστημα ή για ένα ορισμένο ταξίδι. Σήμερα η ασφάλιση πλοίου ή σκάφους αναψυχής είναι υποχρεωτική.

(β) Ασφάλιση Φορτίου (Cargo)

Καλύπτει το κόστος των εμπορευμάτων ή το κόστος και κάποιο ποσοστό κέρδους. Καλύπτει ακόμα και την αξία του ναύλου. Αφορά σε όλους τους κινδύνους των εμπορευμάτων (όταν είναι φορτωμένα στο πλοίο και στους κινδύνους φόρτωσης, εκφόρτωσης και μεταφόρτωσης) και, συνήθως, αρχίζει από την αποθήκη του πωλητή και τελειώνει στην αποθήκη του αγοραστή (from warehouse to warehouse). Η ασφάλιση του φορτίου έχει μεγάλη σημασία για την εξασφάλιση πίστωσης από την τράπεζα, όταν ο αγοραστής των εμπορευμάτων πληρώνει την αξία τους μετά την παραλαβή τους.

(γ) Ασφάλεια Ευθύνης του Πλοιοκτήτη (Shipowner's Liability)

Η ασφάλιση αυτή καλύπτει την ευθύνη του πλοιοκτήτη για πρόκληση τραυματισμού ή θανάτου σε επιβάτες ή σε μέλη του πληρώματος.

5.8 ΤΡΑΠΕΖΕΣ (BANKS)

Περισσότερα για τις τράπεζες και τις εργασίες τους αναφέρονται στο Κεφάλαιο 6 «Τράπεζες και Μέσα Πληρωμών».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

1. Να εξηγήσετε τη συμβολή των συγκοινωνιών για την οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου.
2. Οι συγκοινωνίες διακρίνονται στις πιο κάτω κατηγορίες:
  - I) .....
  - II) .....
  - III) .....
3. Από ποιους παράγοντες εξαρτάται η ποιότητα των Χερσαίων μεταφορών; Να εξηγήσετε.
4. Να εξηγήσετε τι είναι τα οχήματα «ιδιωτικής χρήσης» και τι «δημόσιας χρήσης». Να δώσετε παράδειγμα για τη κάθε περίπτωση.
5. Οι θαλάσσιες συγκοινωνίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Να εξηγήσετε με λίγα λόγια.
6. Να αναφέρετε 3 (τρία) χαρακτηριστικά ενός καλού λιμανιού.
  - α) .....
  - β) .....
  - γ) .....
7. Ένας εισαγωγέας εμπορευμάτων εισάγει από τη Σουηδία κινητά τηλέφωνα. Η παραγγελία του στο εργοστάσιο θα εκτελεστεί μέσω θαλάσσης. Να εξηγήσετε τι πρέπει να κάνει ώστε να εμπορεύματα να φθάσουν στο λιμάνι Λεμεσού, με το χαμηλότερο κόστος μεταφοράς και χωρίς οποιαδήποτε προβλήματα.
8. Να συγκρίνετε τις θαλάσσιες και τις εναέριας μεταφορές εμπορευμάτων.
9. Ποιο θεωρείτε το καταλληλότερο μέσο μεταφοράς στις πιο κάτω περιπτώσεις:

<u>Εμπορεύματα</u>	<u>Από</u>	<u>Στην</u>	<u>Μέσο μεταφοράς</u>
• Σίδηρος	Ρωσία	Κύπρο	.....
• Ρολόγια	Ελβετία	Ισραήλ	.....
• Τσιμέντα	Κύπρο	Αίγυπτο	.....
• Σταφύλι	Κύπρο	Αγγλία	.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

• Πετρέλαιο	Αγγλία	Ελλάδα	.....
• Έπιπλα	Λάρνακα	Λευκωσία	.....
• Κοσμήματα	Ισραήλ	Αμερική	.....
• Φρέσκα λαχανικά	Περιστερώνα	Λάρνακα	.....
• Νεκταρίνια	Έδεσσα	Αθήνα	.....
• Κεράσια	Μουτουλλά	Λεμεσό	.....

10. Πώς το TEN (Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας) συμβάλλει στην ανάπτυξη της ναυτιλίας της Κύπρου και ποιες είναι οι αρμοδιότητές του;

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

11. Γιατί είναι σημαντικός ο ρόλος της διαφήμισης σε μια επιχείρηση και γενικά στο εμπόριο και την οικονομία;

12. Να εξηγήσετε την έννοια και τον σκοπό της διαφήμισης.

13. Να εξηγήσετε γιατί οι επιχειρήσεις πρέπει να χρησιμοποιούν με μέτρο τη διαφήμιση.

14. Να αναφέρετε τέσσερα μέσα διαφήμισης και να εξηγήσετε δύο από αυτά.

15. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε πώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η διαδικτυακή διαφήμιση βοηθούν στο εμπόριο.

16. Ποια πλεονεκτήματα και ποια μειονεκτήματα έχει η διαφήμιση;

17. Η διαφήμιση δεν πρέπει να ξεπερνά τα «όρια της ηθικής», ούτε πρέπει να φτάνει στο «σημείο της παραπλάνησης». Να εξηγήσετε με βάση τα πιο πάνω τι εννοούμε και πώς αυτά επηρεάζουν τον καταναλωτή.

18. Ποια από τα πιο κάτω εμπορεύματα ή υπηρεσίες χρειάζονται διαφήμιση; Να σημειώσετε ΝΑΙ ή ΟΧΙ:

Τηλεοράσεις .....

Ηλεκτρισμός .....

Κινητή τηλεφωνία .....

Αυτοκίνητα .....

Φασόλια .....

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές .....

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ

19. Ποιοι συνήθως διατηρούν αποθήκες;
20. Για ποιους λόγους θα πρέπει να γίνεται αποθήκευση;
21. Να δώσετε με λίγα λόγια τον τρόπο που γίνεται η διαχείριση μιας αποθήκης.
22. Να συμπληρώσετε την πιο κάτω καρτέλα αποθήκης χρησιμοποιώντας τα στοιχεία που βρίσκονται κάτω από την καρτέλα:

Είδος εμπορεύματος: Βρύσες κουζίνας				
Μέγιστο απόθεμα: 100 τεμάχια				
Ελάχιστο απόθεμα: 10 τεμάχια				
Ημερομηνία	Αριθμός δελτίου	Εισαγωγή	Εξαγωγή	Υπόλοιπο
1/1/2016				80
8/1/2016	000127		20	60

Στις 15/9/16 πώλησε 30 τεμάχια – αρ. δελτίου 0001001

Στις 30/12/16 πώλησε 22 τεμάχια – αρ δελτίου 0002018

Στις 7/1/17 αγόρασε 92 τεμάχια – αρ δελτίου 2118

ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΗ

23. Γιατί μια επιχείρηση να θέλει να αναθέσει την εκτελώνιση των εμπορευμάτων της σε ειδικούς, τους ΑΕΟ (Authorized Economic Operator);
24. Ποιος μπορεί να γίνει ΑΕΟ;
25. Πώς μπορεί κάποιος να αποκτήσει το πιστοποιητικό ΑΕΟ;

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

26. Ποιος είναι ο ρόλος και η συμβολή των ταχυδρομικών υπηρεσιών και των άλλων υπηρεσιών στην ανάπτυξη του εμπορίου;
27. Να σχολιάσετε το μέλλον των ταχυδρομικών υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τη σημερινή σύγχρονη εποχή και τις απαιτήσεις της. Να εισηγηθείτε μέτρα και τρόπους για την ανάπτυξη των υπηρεσιών που προσφέρονται σήμερα.
28. Γιατί μια επιχείρηση να διατηρεί ταχυδρομική θυρίδα;
29. Να απαντήσετε ΟΡΘΟ ή ΛΑΘΟΣ:
- α. Το ταχυδρομικό κιβώτιο είναι το ίδιο με την ταχυδρομική θυρίδα .....
- β. Η διπλοσυστημένη επιστολή είναι αυτή που διπλώνεται δύο φορές. ....
- γ. Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες Κύπρου παραδίδουν τα δέματα δωρεάν, γιατί είναι υπηρεσία του κράτους. ....
- δ. Η μεταφορά μιας επιστολής στοιχίζει το ίδιο για τον αποστολέα είτε είναι στο Ακάκι είτε είναι στον Στρόβολο. ....
- ε. Κάποιος μπορεί να στείλει ένα δέμα στο εξωτερικό, μόνο μέσω του κρατικού ταχυδρομείου. ....
30. Να υπογραμμίσετε το σωστό:
- α) Όταν έχουμε συστημένη επιστολή, θα πρέπει να μας την παραδώσουν στο σπίτι.
- β) Ο ταχυδρόμος μάς παραδίδει τις επιστολές προσωπικά.
- γ) Για να στείλω δέμα, θα πρέπει να πληρώσω ανάλογα με το βάρος και το μέγεθός του.
- δ) Τα γραμματόσημα που πληρώνουμε για να ταχυδρομήσουμε μια επιστολή είναι σύμφωνα με τον όγκο της επιστολής.

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

31. Πώς συμβάλλουν οι τηλεπικοινωνίες στην ανάπτυξη του εμπορίου;
32. Να αναφέρετε δύο σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας. Πώς θεωρείτε ότι αυτοί συμβάλλουν στην ανάπτυξη του εμπορίου;
33. Το τηλέφωνο, το φαξ και το διαδίκτυο είναι οι κυριότεροι τρόποι επικοινωνίας σήμερα. Να τα συγκρίνετε μεταξύ τους και να αναφέρετε ποιο κατά τη γνώμη σας είναι το σημαντικότερο πλεονέκτημα για το καθένα.

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

34. Να εξηγήσετε τι είναι ασφάλιση και τους λόγους για τους οποίους ασφαλίζονται οι άνθρωποι και οι επιχειρήσεις.
35. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τις δύο κατηγορίες του ασφαλιστικού κινδύνου.
36. Να ταιριάξετε τη Στήλη Α (βασικές αρχές ασφάλισης) με τη Στήλη Β:

Στήλη Α Βασικές Αρχές ασφάλισης	
α)	Η αρχή της απόλυτης καλής πίστης
β)	Το ασφαλιστικό συμφέρον
γ)	Η γενεσιουργός αιτία
δ)	Η αποζημίωση
ε)	Η υποκατάσταση και η συνεισφορά

Στήλη Β	
1	Ο ασφαλισμένος να υποστεί ζημιά αν προκύψει ο κίνδυνος.
2	Μπορεί να γίνει με αντικατάσταση, αποκατάσταση, επιδιόρθωση ή με μετρητά.
3	Το δικαίωμα της ασφαλιστικής εταιρείας να ανακτά τη ζημιά της χρησιμοποιώντας το όνομα του ασφαλισμένου και να ζητήσει από άλλες ασφαλιστικές εταιρείες να αποζημιώσουν ανάλογα με την ευθύνη των πελατών τους.
4	Να υπάρχει ειλικρίνεια, εντιμότητα και εμπιστοσύνη μεταξύ των συμβαλλομένων.
5	Η αιτία της ζημιάς να είναι σημαντική, αφού το συμβόλαιο καλύπτει συγκεκριμένους κινδύνους που αναφέρονται σε αυτό.

37. Να αναφέρετε τους τρεις κλάδους ασφαλειών.
38. Ποιες είναι οι τρεις κατηγορίες στις οποίες υποδιαιρείται ο κλάδος θάλασσας και μεταφορών;
39. Να ταιριάξετε τις έννοιες στις πιο κάτω δύο στήλες (π.χ. **α - 1** ή **α - 2** κ.λπ.):

Στήλη Α		Στήλη Β	
α)	Χερσαία Συγκοινωνία	1	Πετρελαιοφόρα
β)	Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας	2	Υψηλό κόστος μεταφοράς
γ)	Εναέρια Συγκοινωνία	3	Αυτοκίνητο
δ)	Φορτηγά πλοία	4	Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων

Εξετάσεις Τετραμήνων, 2020-2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (BANKS AND MEANS OF PAYMENT)

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να δίνουν τον ορισμό της τράπεζας.
- Να γνωρίζουν τη συμβολή των τραπεζών στην οικονομία.
- Να διακρίνουν τις κυριότερες δραστηριότητες των εμπορικών τραπεζών.
- Να αντιλαμβάνονται τα διάφορα είδη των καταθέσεων.
- Να κατανοούν τις κατηγορίες των χορηγήσεων.
- Να διακρίνουν τα κριτήρια για χορηγήσεις από τις τράπεζες.
- Να γνωρίζουν τις λοιπές εργασίες των τραπεζών.
- Ειδικά για τις χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες, να διακρίνουν τα είδη σύμφωνα με τον τρόπο αποπληρωμής τους, τον εκδότη τους και το εισόδημα του κατόχου τους.
- Να κατανοούν τις νέες υπηρεσίες που προσφέρονται από τις τράπεζες.
- Να αντιλαμβάνονται τον ρόλο του ευρωσυστήματος στον καθορισμό των επιτοκίων στις χώρες της ζώνης του ευρώ.
- Να αντιλαμβάνονται τη χρήση των μετρητών και τις πληρωμές που γίνονται με αυτά.
- Να γνωρίζουν τι είναι επιταγή, τα στοιχεία της και τη χρήση της στις πληρωμές.
- Να κατανοούν τη λειτουργία του τρεχούμενου λογαριασμού, με παρατράβηγμα ή χωρίς παρατράβηγμα και τη σύνδεσή του με την επιταγή.
- Να ξέρουν τι είναι το ΚΑΠ (Κεντρικό Αρχείο Πληροφοριών) για ακάλυπτες επιταγές.
- Να γνωρίζουν τα στοιχεία του αποκόμματος της επιταγής και τη χρησιμότητά του.
- Να διακρίνουν τα πρόσωπα της επιταγής, καθώς και τις έννοιες «λευκή επιταγή» και μεταχρονολογημένη επιταγή.
- Να γνωρίζουν τις διαδικασίες εξαργύρωσης, κατάθεσης και μεταβίβασης της επιταγής.
- Να αντιλαμβάνονται τι είναι δίγραμμη επιταγή και τους λόγους διγράμμισης.
- Να γνωρίζουν τη διαδικασία εκκαθάρισης και συμψηφισμού των επιταγών.
- Να διακρίνουν την τραπεζική επιταγή και τη διαδικασία έκδοσής της.
- Να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία των καρτών, τη χρήση τους και τον ρόλο της JCC.

Εισαγωγή

Έννοια της Τράπεζας

Η λέξη Τράπεζα προέρχεται από το έπιπλο «Τράπεζα», δηλ. το τραπέζι, πίσω από το οποίο κάθονταν κατά την αρχαιότητα οι αργυραμοιβοί ασκώντας το επάγγελμά τους, που ήταν η ανταλλαγή νομισμάτων και πολύτιμων μετάλλων. Σήμερα, η δραστηριότητα των τραπεζών είναι τόσο πολύπλευρη και ο αριθμός των εργασιών τους τόσο μεγάλος, ώστε δύσκολα μπορεί να δοθεί ορισμός που να καλύπτει όλες τις δραστηριότητές τους.

Επειδή όμως, το κύριο έργο των τραπεζών είναι να δέχονται καταθέσεις με μικρό επιτόκιο και να δανείζουν χρήματα με μεγαλύτερο επιτόκιο, σαν ορισμός του τι είναι τράπεζα μπορεί να δοθεί ο πιο κάτω:

Τράπεζα είναι ο οικονομικός οργανισμός που δέχεται καταθέσεις με χαμηλό επιτόκιο και δανείζει τις καταθέσεις αυτές, όπως και άλλα δικά της κεφάλαια με υψηλότερο επιτόκιο. Επίσης διενεργεί με αμοιβή σειρά άλλων πράξεων για λογαριασμό τρίτων.

6.1 Η συμβολή των τραπεζών στην οικονομία

Σήμερα, το τραπεζικό σύστημα απλώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο και αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα ανάπτυξης των συναλλαγών, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Αποτελεί το σημαντικότερο στήριγμα της οικονομίας, γιατί οι τράπεζες:

- Βοηθούν στην ανάπτυξη του αποταμιευτικού πνεύματος των πολιτών, οι οποίοι καταθέτουν το περίσσειμα του εισοδήματός τους σ' αυτές.
- Συντελούν έμμεσα στη μείωση του κόστους ζωής. Με την ενθάρρυνση της αποταμίευσης συγκεντρώνονται στις τράπεζες μεγάλα ποσά, με συνέπεια να παρέχονται δάνεια με χαμηλό επιτόκιο εξαιτίας της μεγάλης προσφοράς των κεφαλαίων που δημιουργούνται.
- Συγκεντρώνουν τα μικροποσά, που είναι νεκρά στα χέρια εκείνων που τα αποταμιεύουν, και δημιουργούν μεγάλα κεφάλαια, τα οποία χρησιμοποιούνται για παραγωγικούς σκοπούς, συνήθως για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, επεκτάσεις των παλιών και επενδύσεις σε νέα τεχνολογία.

- Συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της οικονομικής πολιτικής του κράτους με την εφαρμογή διαφόρων μέτρων νομισματικής πολιτικής που επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.
- Διευκολύνουν σημαντικά τις συναλλαγές, κυρίως με τη γενίκευση της χρήσης των επιταγών και των τραπεζικών καρτών που επιτρέπουν στον κάτοχό τους την αγορά αγαθών και τη διενέργεια πληρωμών χωρίς τη χρήση μετρητών. Επίσης, η εγκατάσταση των Αυτόματων Ταμιακών Μηχανών (ΑΤΜ) και η εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας, που επιτρέπει στις τράπεζες να διεξάγουν τις εργασίες τους με τους πελάτες τους μέσω τηλεφώνου, ηλεκτρονικού υπολογιστή, διαδικτύου (Internet) και κινητού τηλεφώνου έχει σαν αποτέλεσμα να εξοικονομείται εργασία και χρόνος για τις τράπεζες και τους συναλλασσόμενους.

6.2 Κατηγορίες Τραπεζών

Με κριτήριο τις εργασίες με τις οποίες ασχολούνται οι διάφορες τράπεζες, μπορούν να καταταγούν στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

- Εμπορικές
- Εξειδικευμένες
- Εκδοτικές ή Κεντρικές

6.2.1 Εμπορικές Τράπεζες (Commercial Banks)

Οι Εμπορικές Τράπεζες είναι ο πιο αντιπροσωπευτικός τύπος τραπεζικού ιδρύματος και διεξάγουν τον μεγαλύτερο αριθμό των τραπεζικών εργασιών. Οι κυριότερες δραστηριότητες των Εμπορικών Τραπεζών μπορούν να χωριστούν στις ακόλουθες τρεις γενικές κατηγορίες:

- Καταθέσεις
- Χορηγήσεις
- Λοιπές εργασίες

6.2.1.1 Καταθέσεις – Κατηγορίες

- **Καταθέσεις Όψεως**

- Καταθέσεις σε Τρεχούμενο Λογαριασμό: Λογαριασμός με πολύ μικρό μέχρι και μηδενικό επιτόκιο, συνδεδεμένος με βιβλιάριο επιταγών.
- Καταθέσεις σε Λογαριασμό Ταμιευτηρίου: Προσφέρουν υψηλότερο επιτόκιο από τις καταθέσεις σε τρεχούμενο λογαριασμό και ο κάτοχός του δικαιούται να καταθέτει και να αποσύρει χρήματα όποτε θέλει.

- **Εμπρόθεσμες Καταθέσεις**

- Καταθέσεις υπό Προειδοποίηση: Ο κάτοχος του λογαριασμού δικαιούται να καταθέτει όποτε θέλει, όμως για να αποσύρει χρήματα πρέπει να ειδοποιήσει την τράπεζά του ορισμένο χρονικό διάστημα πιο μπροστά, το οποίο αρχίζει από μία εβδομάδα και φτάνει τους 12 μήνες. Όσο μεγαλύτερη είναι η περίοδος προειδοποίησης, τόσο μεγαλύτερο είναι το επιτόκιο που προσφέρεται.
- Καταθέσεις Προθεσμίας: Οι καταθέσεις γίνονται μία φορά για συγκεκριμένο ποσό, για ορισμένο χρονικό διάστημα από έναν μήνα μέχρι δύο χρόνια και με προκαθορισμένο επιτόκιο. Στον καταθέτη δίνεται ένα έγγραφο, το πιστοποιητικό εμπρόθεσμης κατάθεσης, γνωστό σαν γραμματίο. Όσο μεγαλύτερο είναι το ποσό και η διάρκεια της κατάθεσης, τόσο υψηλότερο είναι το επιτόκιο.

- **Καταθέσεις Δεσμευμένες:** Πρόκειται για καταθέσεις που μπορεί να αναληφθούν όταν αρθούν ορισμένες δεσμεύσεις, προαιρετικές ή αναγκαστικές, που τις συνοδεύουν.

- **Ειδικές Μορφές Καταθέσεων**

- Καταθέσεις σε Κοινό Λογαριασμό: Ο λογαριασμός ανήκει σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα από κοινού ή ατομικά (και, ή/και).
- Καταθέσεις σε Ξένο Νόμισμα: Μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. επιτρέπονται οι καταθέσεις σε ξένα νομίσματα.

6.2.1.2 Χορηγήσεις - Κατηγορίες

- **Τρεχούμενος Λογαριασμός με Παρατράβηγμα:** Με κάποιες εξασφαλίσεις παραχωρείται στον πελάτη το δικαίωμα να προβαίνει σε πληρωμές μέχρι ορισμένου ποσού επιπλέον των καταθέσεών του.
- **Δάνεια Τακτής Προθεσμίας:** Δάνεια με συγκεκριμένη περίοδο και προκαθορισμένο τρόπο αποπληρωμής.
  - Βραχυπρόθεσμα: Μέχρι έναν χρόνο, κυρίως για κεφάλαιο κίνησης.
  - Μεσοπρόθεσμα: Διάρκειας μεταξύ δύο και πέντε χρόνων, συνήθως για αγορά κεφαλαιουχικών αγαθών.
  - Μακροπρόθεσμα: Διάρκειας μεγαλύτερης των πέντε χρόνων, συνήθως για ανέγερση εγκαταστάσεων, κατοικιών, απόκτηση κεφαλαιουχικών αγαθών μεγάλης αξίας ή ακόμη και φοιτητικά.
- **Προεξόφληση συναλλαγματικών εξωτερικού:** Οι τράπεζες προεξοφλούν συναλλαγματικές που έχουν στα χέρια τους εξαγωγείς.
- **Χορηγήσεις με ενέχυρο εμπορεύματα ή χρεόγραφα:** Πρόκειται για βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις με ενέχυρα εμπορεύματα, συνήθως στις αποθήκες αποταμίευσης, ή αξιόγραφα.
- **Όρια προεξόφλησης εγγράφων εξαγωγών:** Προσωρινή χρηματοδότηση για εξαγωγές με ενέγγυο πίστωση.
- **Όρια Ενέγγυων Πιστώσεων:** Χορήγηση ορίου με εξασφαλίσεις σε πελάτες που εισάγουν εμπορεύματα με ενέγγυο πίστωση.
- **Λογαριασμός Επενδυτή:** Πιστωτική διευκόλυνση που παραχωρείται σε δραστήριους επενδυτές.
- **Διευκολύνσεις για Νέους Επαγγελματίες:** Χρηματοδοτικά σχέδια που παρέχονται σε νέους που θέλουν να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση.
- **Φοιτητικά πακέτα:** Λόγω των προοπτικών μακροχρόνιας συνεργασίας, οι τράπεζες προσελκύουν φοιτητές, προσφέροντάς τους πακέτα που συνήθως περιλαμβάνουν τρεχούμενο λογαριασμό με βιβλιάριο επιταγών, χρεωστική ή/και πιστωτική κάρτα, κάποιες μορφές χρηματοδότησης κ.ά.

- **Σπουδαστικά δάνεια:** Πρόκειται για μακροπρόθεσμα δάνεια για κάλυψη του κόστους των σπουδών που παραχωρούνται σταδιακά και η αποπληρωμή τους αρχίζει μετά το τέλος των σπουδών.

Κριτήρια για χορηγήσεις από τις τράπεζες

Τα κυριότερα κριτήρια που επηρεάζουν τη λήψη απόφασης είναι τα ακόλουθα:

- Η προσωπική **φερεγγυότητα** του αιτητή. Η τράπεζα εξετάζει κατά πόσο ο αιτητής είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του, αν είναι αξιόπιστος και γενικά αν εκτιμάται από τους εμπορικούς κύκλους με τους οποίους σχετίζεται.
- Ο **σκοπός** για τον οποίο θα χρησιμοποιηθεί.
- Η **βιωσιμότητα** της επιχείρησης του αιτητή.
- Η **εξασφάλιση** που παρέχει ο αιτητής. Η τράπεζα στηρίζεται, ως ένα βαθμό, στην προσωπική φερεγγυότητα του αιτητή. Για να είναι όμως σίγουρη ότι θα εισπράξει το ποσό που παραχώρησε, ζητά και εμπράγματα ή άλλες εξασφαλίσεις, που μπορεί να αποτελούνται από:

- ❖ Εγγραφή υποθήκης σε ακίνητη περιουσία.
- ❖ Ενέχυρο εμπορευμάτων, χρεογράφων, ασφαλειών ζωής κ.ά.
- ❖ Πάγια επιβάρυνση (fixed charge) επί πάγιων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης (π.χ. μηχανημάτων) ή/και κυμαινόμενη επιβάρυνση (floating charge) στα άλλα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης (π.χ. πάνω στο απόθεμα εμπορευμάτων).
- ❖ Προσωπικές εγγυήσεις. Αυτές μπορούν να δοθούν από τρίτους ή από τον ίδιο τον αιτητή στην περίπτωση που η νομική μορφή της επιχείρησής του είναι προσωπική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (Partnership).
- ❖ Η κατάθεση μισθού ή ενοικίων του αιτητή στην τράπεζα.
- ❖ Η δέσμευση καταθέσεων που έχει ο αιτητής στην τράπεζα.

6.2.1.3 Λοιπές Εργασίες

- **Άνοιγμα Ενέγγυας Πίστωσης:** Πρόκειται για πίστωση που ανοίγεται από τον εισαγωγέα σε όφελος του εξαγωγέα. Στην ενέγγυο πίστωση συμμετέχουν και οι τράπεζες των δύο. Με τη συγκεκριμένη πίστωση η τράπεζα του εισαγωγέα και σε αρκετές περιπτώσεις η τράπεζα του εξαγωγέα εγγυούνται την πληρωμή των χρημάτων, με εγγύηση τα φορτωτικά έγγραφα. Η ενέγγυος πίστωση διακρίνεται σε ανακλητή, η οποία μπορεί να τροποποιηθεί ή να ακυρωθεί και σε ανέκκλητη, την οποία ο αγοραστής δεν έχει δικαίωμα να ανακαλέσει.

- **Προκαταβολές επί Φορτωτικών Εγγράφων:** Προκαταβολές που δίνονται σε εξαγωγείς με εγγύηση τα φορτωτικά έγγραφα.
- **Είσπραξη Φορτωτικών Εγγράφων και Αξιών:** Είσπραξη από τις τράπεζες για λογαριασμό πελατών τους, φορτωτικών εγγράφων και άλλων αξιών, από τράπεζες, οργανισμούς και ιδιώτες του εσωτερικού ή του εξωτερικού.
- **Έκδοση Εγγυητικών Επιστολών ή Τραπεζικών Εγγυήσεων:** Η τράπεζα με εξασφαλίσεις εγγυάται ότι ο πελάτης της θα εκπληρώσει έγκαιρα συγκεκριμένη υποχρέωση που ανέλαβε με την υπογραφή του σε συμβόλαιο ή άλλη συμφωνία.
- **Πληρωμές για λογαριασμό πελατών βάσει Υφιστάμενης Εντολής:** Συνήθως αφορούν την πληρωμή για λογαριασμό πελατών επί τακτικής βάσεως, διαφόρων ποσών, όπως λογαριασμών τηλεφώνου ή ηλεκτρικού ρεύματος, με χρέωση κάποιου λογαριασμού τους.
- **Έκδοση Τραπεζικών Επιταγών:** Επιταγή που εκδίδεται από την τράπεζα στο όνομα ορισμένου προσώπου για πληρωμή ποσού στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, από υποκατάστημα της ίδιας τράπεζας ή από άλλη τράπεζα.
- **Διαβίβαση Τραπεζικών Εντολών:** Η τράπεζα έπειτα από αίτηση του πελάτη της, διαβιβάζει εντολή σε υποκατάστημά της ή σε άλλη τράπεζα του εσωτερικού ή του εξωτερικού για την καταβολή ορισμένου ποσού σε συγκεκριμένο πρόσωπο.
- **Σύστημα Διεθνών Διατραπεζικών Πληρωμών SWIFT** (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications): Είναι ένα γρήγορο σύστημα μεταφοράς χρηματικών ποσών από μια χώρα σε άλλη.
- **Έκδοση Χρεωστικών και Πιστωτικών καρτών:**

Η **Χρεωστική** ή η **Πιστωτική κάρτα** είναι έγγραφο σε μορφή πλαστικής κάρτας, το οποίο εκδίδεται από τράπεζες ή μεγάλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς στο όνομα ορισμένου προσώπου, με σκοπό να το χρησιμοποιεί για να κάνει πληρωμές κατά την αγορά υλικών αγαθών ή υπηρεσιών από ορισμένες επιχειρήσεις στο εσωτερικό ή και στο εξωτερικό. Ο θεσμός της έκδοσης των καρτών αυτών εμφανίστηκε πρώτα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όπου βρίσκονται οι κυριότερες τράπεζες και οργανισμοί που εκδίδουν τέτοιες διεθνείς κάρτες, όπως είναι η American Express, η Dinners Club κ.ά. και επεκτάθηκε αργότερα σε άλλες χώρες. Ευρεία χρήση των χρεωστικών και πιστωτικών καρτών γίνεται σήμερα και στην Κύπρο, τείνουν μάλιστα να αντικαταστήσουν σε μεγάλο βαθμό τη χρήση των επιταγών και των μετρητών στις

αγορές αγαθών και υπηρεσιών. Για τον σκοπό αυτό οι κυπριακές τράπεζες έχουν συνδεθεί με διεθνείς οργανισμούς που εκδίδουν τέτοιες κάρτες όπως π.χ. VISA, MASTERCARD, DINERS CLUB κ.ά. Οι κάρτες που εκδίδονται στην Κύπρο ισχύουν και στο εξωτερικό.

Διακρίσεις των καρτών: Στις χώρες με ανεπτυγμένο τραπεζικό σύστημα κυκλοφορούν διαφόρων ειδών κάρτες. Οι κάρτες που εκδίδονται σήμερα από τις κυπριακές τράπεζες μπορούν να διακριθούν, ανάλογα με τον τρόπο αποπληρωμής, τον οργανισμό που τις εκδίδει και το εισόδημα του κατόχου τους, στις ακόλουθες κατηγορίες:

(α) Σύμφωνα με τον τρόπο αποπληρωμής σε:

- Χρεωστικές (Debit cards)
- Πιστωτικές (Credit cards)
- Άμεσης εξόφλησης (Charge cards)
- Κάρτες διαδικτύου (Internet ή Web cards)

(β) Σύμφωνα με τον οργανισμό που τις εκδίδει:

- VISA
- MASTERCARD
- DINERS
- AMERICAN EXPRESS κ.ά.

(γ) Σύμφωνα με το εισόδημα του κατόχου τους:

- Κλασικές (Classic cards) - για μεσαίο εισόδημα
- Χρυσές (Gold cards) - για υψηλό εισόδημα
- Πλατινένιες (Platinum cards) - για πολύ υψηλό εισόδημα ή σε διάφορες άλλες ονομασίες που δίνει η τράπεζα που τις εκδίδει.

Οι Χρεωστικές κάρτες είναι συνδεδεμένες με τρεχούμενο λογαριασμό και κάθε συναλλαγή χρεώνεται απευθείας στον λογαριασμό του πελάτη και δεν έχουν ξεχωριστό πιστωτικό όριο.

Χρησιμοποιούνται για πληρωμή σε επιχειρήσεις που διαθέτουν μηχανές POS (Point of Sale) για άμεση σύνδεση με το κεντρικό σύστημα καρτών (JCC ή άλλων παρόμοιων) που έχουν ιδρύσει οι τράπεζες στην Κύπρο, καθώς επίσης για άμεση πρόσβαση στον τρεχούμενο λογαριασμό του κατόχου μέσω των ATM. Οι πιο σύγχρονες χρεωστικές κάρτες είναι ηλεκτρονικές (γι' αυτό και στην ονομασία τους μερικές απ' αυτές περιέχουν τη λέξη ELECTRON) και μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο σε μηχανές POS ή ATM.

Οι πιστωτικές κάρτες είναι ανεξάρτητες από οποιονδήποτε λογαριασμό του κατόχου τους και έχουν δικό τους πιστωτικό όριο, ανάλογο με το εισόδημα του κατόχου, το

οποίο μπορεί να εξοφληθεί πλήρως ή με δόσεις όταν ο κάτοχος πάρει την κατάσταση λογαριασμού της κάρτας.

Οι κάρτες άμεσης εξόφλησης (Charge cards) μπορεί να είναι πιστωτικές, δηλαδή με δικό τους πιστωτικό όριο ή απεριόριστης χρήσης χωρίς όριο, όπως η DINERS. Εκείνο που διαφοροποιεί αυτό το είδος κάρτας από τα άλλα δύο είναι ότι το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού της Charge card αποπληρώνεται εξ ολοκλήρου κάθε μήνα.

Οι κάρτες διαδικτύου (Internet ή Web cards) εξυπηρετούν τη συνεχώς αυξανόμενη τάση αγορών από το διαδίκτυο. Προσφέρουν ασφάλεια σε περίπτωση υποκλοπής των στοιχείων της κάρτας, αφού ο κάτοχός της καταθέτει περίπου το ποσό των αγορών που πρόκειται να κάνει. Δεν έχουν όριο, ούτε συνδέονται με κάποιο λογαριασμό.

Τα στοιχεία του δελτίου της κάρτας είναι τα ακόλουθα:

- το όνομα της τράπεζας ή του οργανισμού που την εκδίδει
- το όνομα του κατόχου
- η ημερομηνία λήξης του δελτίου
- ο κωδικός αριθμός του δελτίου
- η υπογραφή του κατόχου (συνήθως στην πίσω πλευρά του δελτίου).

Η κάρτα γίνεται δεκτή για πληρωμή λογαριασμών αγορών από επιχειρήσεις (καταστήματα, ξενοδοχεία, εστιατόρια κλπ.) που δηλώνουν ότι δέχονται να πωλούν υλικά αγαθά ή να προσφέρουν υπηρεσίες χρησιμοποιώντας ως μέσο πληρωμής την κάρτα. Η δήλωσή τους αυτή γίνεται με γραπτή συμφωνία τους με την εκδότρια τράπεζα της κάρτας και με την επικόλληση του σήματος της κάρτας στην είσοδο ή βιτρίνα του καταστήματος.

Για τα πλεονεκτήματα που αποκτούν οι επιχειρήσεις αυτές (προτιμώνται από τους κατόχους των καρτών, έχουν εξασφαλισμένη είσπραξη για ολόκληρο το ποσό) και για τις υπηρεσίες που τους προσφέρουν, οι εκδότριες τράπεζες τις επιβαρύνουν με μια μικρή προμήθεια πάνω στις συνολικές πωλήσεις μέσω της κάρτας, που σήμερα δεν υπερβαίνει το 1%. Το ποσοστό αυτό έχει τεθεί με ευρωπαϊκή οδηγία προς τους διεκπεραιωτές συναλλαγών με κάρτες. Οι κάρτες προσφέρουν πλεονεκτήματα και στους κατόχους τους, διότι όταν ένας πελάτης επισκέπτεται τέτοιες επιχειρήσεις είτε για να αγοράσει υλικά αγαθά είτε για να τύχει εξυπηρέτησης (από ξενοδοχείο, εστιατόριο, ταξιδιωτικό γραφείο κλπ.), χρησιμοποιεί την κάρτα του για να κάνει τις πληρωμές του, χωρίς να χρειάζεται να μεταφέρει χρήματα μαζί του.

6.3 Νέες Υπηρεσίες από τις Εμπορικές Τράπεζες

Το Τραπεζικό σύστημα στην Κύπρο, ακολουθώντας τα πρότυπα των μεγάλων Τραπεζικών Οργανισμών του εξωτερικού, έχει υιοθετήσει τα τελευταία χρόνια νέα συστήματα εξυπηρέτησης του κοινού, που βασίζονται πάνω στην προηγμένη τεχνολογία των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Τέτοια συστήματα είναι:

➤ **Οι Αυτόματες Ταμιακές Μηχανές**

(Automated Teller Machines ή ATM): Σκοπός των αυτόματων ταμιακών μηχανών είναι να προσφέρουν εικοσιτετράωρη εξυπηρέτηση στο κοινό αυτόματα και χωρίς την παρουσία οποιουδήποτε υπαλλήλου της Τράπεζας. Πρόκειται για τελειοποιημένους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, οι οποίοι επιτρέπουν στον κάτοχο μιας ειδικής μικρής πλαστικής κάρτας

που φέρει ένα κωδικό αριθμό ή της συνηθισμένης πιστωτικής ή χρεωστικής κάρτας (VISA, DIRECT κ.ά.) να διεκπεραιώνει, χρησιμοποιώντας την κάρτα του και έναν προσωπικό μυστικό αριθμό (pin number) τον οποίο γνωρίζει μόνο ο ίδιος, διάφορες τραπεζικές συναλλαγές, όπως είναι η ανάληψη μετρητών, η μεταφορά ποσών από έναν λογαριασμό του σε άλλο, η κατάθεση στο λογαριασμό του, η πληρωμή διαφόρων λογαριασμών όπως είναι οι λογαριασμοί ηλεκτρισμού, τηλεφώνου κλπ. και η ζήτηση διαφόρων πιστοποιητικών, καταστάσεων λογαριασμού, βιβλιαρίων επιταγών κλπ.

➤ Η διεκπεραίωση τραπεζικών εργασιών μέσω **τηλεφώνου** (σταθερού) συνδεδεμένου με το σύστημα ηλεκτρονικών υπολογιστών της τράπεζας (telephone banking) και μέσω **κινητού τηλεφώνου** (mobile banking). Το πιο

πάνω σύστημα είναι βασικά μια υπηρεσία που επιτρέπει την απευθείας σύνδεση του πελάτη με τους λογαριασμούς του από το σπίτι του, το γραφείο του ή όπου και αν βρίσκεται, φτάνει να διαθέτει ένα τηλέφωνο, κινητό ή σταθερό. Το τηλέφωνο είναι το μέσο με το οποίο ο πελάτης επικοινωνεί απευθείας με τους λογαριασμούς του και διεκπεραιώνει κάποιες τραπεζικές συναλλαγές.

- Η διεκπεραίωση τραπεζικών εργασιών μέσω **μικροϋπολογιστή** (personal computer banking) και μέσω του **διαδικτύου** (internet banking ή e-banking). Οι υπηρεσίες αυτές, μαζί με τις υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω τηλεφώνου, αποτελούν την τελευταία λέξη της τεχνολογικής επανάστασης στον τομέα της προσφοράς τραπεζικών υπηρεσιών. Με τη χρήση των νέων αυτών συστημάτων η τράπεζα προσφέρει στον πελάτη τη δυνατότητα να επικοινωνεί μαζί της διαβιβάζοντας και παίρνοντας πληροφορίες και μηνύματα, τα οποία εμφανίζονται στην οθόνη του μικροϋπολογιστή που βρίσκεται εγκαταστημένος στον τόπο εργασίας ή στο γραφείο ή ακόμα και στο σπίτι του πελάτη. Η επικοινωνία γίνεται είτε με τηλεφωνική γραμμή άμεσης πρόσβασης του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή του πελάτη, σε αντίστοιχες υπηρεσίες της τράπεζας ή με πρόσβαση σ' αυτές μέσω του διαδικτύου (internet).

Η Υπηρεσία αυτή εξυπηρετεί περισσότερο τις επιχειρήσεις και δημιουργήθηκε από τις τράπεζες για να ικανοποιήσει την ανάγκη του σύγχρονου επιχειρηματία να έχει στη διάθεσή του σημαντικές τραπεζοοικονομικές πληροφορίες τη στιγμή που τις χρειάζεται. Οι διάφορες τραπεζικές εργασίες που έχουν τη δυνατότητα να διεκπεραιώνουν οι συνδρομητές μέσω της Υπηρεσίας αυτής είναι οι ακόλουθες:

- Μεταφορά χρημάτων μεταξύ των λογαριασμών τους
- Οδηγίες για ανάκληση πληρωμής επιταγής (stop payment)
- Καταθέσεις σε λογαριασμούς τους
- Εμβάσματα
- Προαγορά/προπώληση συναλλάγματος
- Άνοιγμα πιστώσεων και τραπεζικών εντολών
- Οδηγίες για έκδοση βιβλιαρίων επιταγών και καταθέσεων, καταστάσεων λογαριασμού, διαφόρων πιστοποιητικών κλπ.

Πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής και της τηλεφωνικής εξυπηρέτησης είναι:

- ✓ Η αποσυμφόρηση των τηλεφωνημάτων και η μείωση των ουρών αναμονής στα καταστήματα.
- ✓ Η καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών και, για πολλές συναλλαγές, σε 24 ώρες την ημέρα και για 365 μέρες τον χρόνο. Οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται συνήθως δωρεάν.
- ✓ Η άμεση ενημέρωση των λογαριασμών των πελατών και η αποφυγή εκκρεμοτήτων.

- ✓ Η μείωση του κόστους διεκπεραίωσης των συναλλαγών.
- ✓ Η μείωση του κόστους λειτουργίας των τραπεζών, η αύξηση κύκλου εργασιών και των κερδών τους.

Τα τελευταία χρόνια οι τράπεζες ωθούν τους πελάτες τους στη χρήση των πιο πάνω μέσων. Χρεώνουν ένα μικρό ποσό για κάθε συναλλαγή που κάνουν οι πελάτες τους από τα ταμεία τους. Με αυτό τον τρόπο έχουν μειώσει σημαντικά το προσωπικό τους και παράλληλα εξασφαλίζουν επιπλέον εισοδήματα.

6.4 Τα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων στις χώρες της ζώνης του ευρώ

Τα επιτόκια στη διατραπεζική αγορά, δηλαδή αυτά που ισχύουν για τις συναλλαγές μεταξύ τραπεζών (και αφορούν συνήθως πολύ μεγάλα ποσά), είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη νομισματική πολιτική που ακολουθεί το Ευρωσύστημα και επομένως είναι πρακτικά ίδια σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ. Το Ευρωσύστημα καθορίζει τα επιτόκια βασιζόμενο σε ανάλυση των οικονομικών συνθηκών στο σύνολο της ζώνης του ευρώ και στη συνέχεια, με γνώμονα τα επιτόκια του Ευρωσυστήματος, διαμορφώνονται τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια της αγοράς. Τα επιτόκια λιανικής (χορηγήσεων και καταθέσεων) εξακολουθούν να παρουσιάζουν αποκλίσεις από χώρα σε χώρα.

6.5 ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Γενικά

Κατά τη διεξαγωγή διαφόρων εμπορικών συναλλαγών και κυρίως της αγοραπωλησίας που εξετάσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, δημιουργούνται υποχρεώσεις και απαιτήσεις μεταξύ των συναλλασσόμενων.

Οι χρεαπαιτήσεις αυτές είτε εξοφλούνται αμέσως είτε διακανονίζονται σε μεταγενέστερο χρόνο με την καταβολή μετρητών ή την έκδοση επιταγής ή με κάποιο άλλο πιστωτικό μέσο.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται η μορφή, το περιεχόμενο και ο μηχανισμός λειτουργίας των πιο διαδομένων μέσων διακανονισμού των χρεαπαιτήσεων, που είναι τα μετρητά, οι επιταγές, οι τραπεζικές επιταγές, οι τραπεζικές εντολές, οι άμεσες χρεώσεις, οι χρεωστικές κάρτες και οι πιστωτικές κάρτες. Μικρή αναφορά θα γίνει και σε μέσα που χρησιμοποιούνταν παλαιότερα, όπως οι συναλλαγματικές και τα γραμμάτια.

6.5.1 Μετρητά (cash)

Μετρητά θεωρούνται τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα. Εκδίδονται από την Εκδοτική (Κεντρική) Τράπεζα κάθε χώρας για να χρησιμοποιούνται σαν μέσο εξόφλησης των χρεαπαιτήσεων. Η Κύπρος από την 1^η Ιανουαρίου 2008 έχει ενταχθεί στη ζώνη των χωρών που χρησιμοποιούν το ευρώ. Η ευθύνη της έκδοσης και απόσυρσης από την κυκλοφορία των νομισμάτων και χαρτονομισμάτων ευρώ ανήκει στις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες, ενώ ο έλεγχος, η επίβλεψη και ο συντονισμός ασκούνται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Τα μετρητά έχουν διά νόμου εξοφλητική δύναμη και δεν μπορεί κανένας να τα αρνηθεί στις συναλλαγές. Ο κάθε χρεώστης μπορεί να πληρώνει το χρέος του με μετρητά και ο πιστωτής του να είναι υποχρεωμένος να τα δέχεται χωρίς να απαιτεί άλλο μέσο πληρωμής. Αντίθετα, ο πιστωτής έχει δικαίωμα να αρνηθεί, αν θέλει, τα άλλα μέσα πληρωμής - που θα δούμε πιο κάτω - και να απαιτήσει μετρητά.

Στις καθημερινές δοσοληψίες, όπως είναι το ψώνισμα, η μετακίνηση με το λεωφορείο κ.ά., όπου τα ποσά που καταβάλλονται είναι μικρά, χρησιμοποιούνται τα μετρητά σε μεγάλη κλίμακα. Σταδιακά, όμως, παρατηρείται η αυξανόμενη χρήση των χρεωστικών ή των πιστωτικών καρτών ακόμη και για μικροπληρωμές. Σε δοσοληψίες όπου απαιτείται η καταβολή μεγάλων χρηματικών ποσών, όπως συμβαίνει στην αγοραπωλησία ακινήτων, αυτοκινήτων κ.ά., τα μετρητά δεν είναι το πιο κατάλληλο μέσο πληρωμής, γιατί πρέπει να ληφθούν υπόψη παράγοντες ασφάλειας στην αποστολή και ευχέρειας στην καταμέτρησή τους.

Τα κέρματα αντιπροσωπεύουν μικροαξίες και χρησιμεύουν για διευκόλυνση και συμπλήρωση των πληρωμών. Γι' αυτό ένας χρεώστης δεν είναι ορθό να καταβάλλει μόνο κέρματα για εξόφληση ενός μεγάλου χρέους.

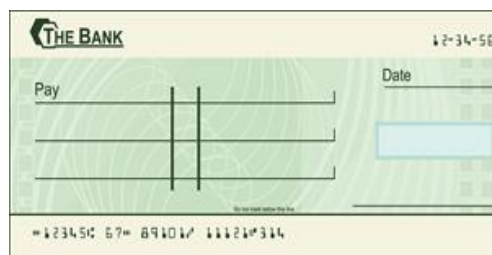
Νομισματική μονάδα της Κύπρου (ευρώ) με τα πολλαπλάσια και τα υποπολλαπλάσιά του:

6.5.2 Επιταγή (cheque)

6.5.2.1 Γενικά

Η επιταγή είναι ένα από τα πιο διαδεδομένα μέσα διακανονισμού των χρεαπαιτήσεων, ιδιαίτερα των εμπορικών. Η χρήση της επέφερε σημαντική εξέλιξη στον τρόπο διακανονισμού των χρεαπαιτήσεων. Συγκρινόμενη με τα μετρητά, παρουσιάζει αρκετά και σημαντικά πλεονεκτήματα.

Η επιταγή είναι έγγραφο με το οποίο δίνεται εντολή σε μια τράπεζα να πληρώσει, μόλις της ζητηθεί, ορισμένο ποσό χρημάτων στο πρόσωπο που αναφέρεται στην επιταγή ή στη διαταγή αυτού του προσώπου ή στον κομιστή.

Η επιταγή, επομένως, είναι έγγραφο όψεως, δηλαδή πληρώνεται από την τράπεζα αμέσως μόλις παρουσιαστεί στο ταμείο της.

6.5.2.2 Τρεχούμενοι Λογαριασμοί (Current Accounts)

Για να μπορεί κάποιος να πληρώνει με επιταγές, πρέπει να ανοίξει προηγουμένως τρεχούμενο λογαριασμό σε μια τράπεζα. Η διαδικασία που ακολουθείται για το άνοιγμα του τρεχούμενου λογαριασμού είναι απλή. Ο ενδιαφερόμενος παρουσιάζεται σε μια τράπεζα, συμπληρώνει την κατάλληλη αίτηση και η τράπεζα στη συνέχεια ανοίγει στο όνομά του λογαριασμό. Στον λογαριασμό αυτό δίνεται ένας κωδικός αριθμός, τον οποίο ο πελάτης χρησιμοποιεί στις καταθέσεις και στις αναλήψεις του.

Προτού η τράπεζα ανοίξει τον τρεχούμενο λογαριασμό, γίνεται έλεγχος από τον αρμόδιο υπάλληλό της, κατά πόσον ο ενδιαφερόμενος είναι καταχωρημένος στο ΚΑΠ (Κεντρικό Αρχείο Πληροφοριών) για εκδότες ακάλυπτων επιταγών. Την ευθύνη για τη λειτουργία του ΚΑΠ έχει η Κεντρική Τράπεζα. Στο ΚΑΠ καταχωρούνται πελάτες τραπεζών που σε περίοδο δώδεκα μηνών έχουν εκδώσει τουλάχιστον τρεις ακάλυπτες επιταγές ανεξαρτήτως ποσού ή το συνολικό ποσό ακάλυπτης επιταγής υπερβαίνει τις €2.000 ή έχουν καταδικαστεί με απόφαση δικαστηρίου για έκδοση ακάλυπτων επιταγών.

Η ανάληψη χρημάτων από τον τρεχούμενο λογαριασμό γίνεται με την έκδοση επιταγής. Η τράπεζα ετοιμάζει και παραδίδει σε κάθε πελάτη της ένα βιβλιάριο επιταγών (cheque book). Τα βιβλιάρια αυτά περιέχουν συνήθως 25 ή 50 επιταγές. Στο τέλος ή στην αρχή του βιβλιαρίου υπάρχουν επιπρόσθετα φύλλα, κατάλληλα γραμμογραφημένα, για να σημειώνει ο πελάτης τις καταθέσεις και αναλήψεις του, ώστε να γνωρίζει το υπόλοιπο του λογαριασμού του σε κάθε στιγμή. Με το κόστος του βιβλιαρίου επιταγών, στο οποίο περιλαμβάνονται και τα τέλη χαρτοσήμου, χρεώνεται ο λογαριασμός του πελάτη.

Κατά το άνοιγμα του τρεχούμενου λογαριασμού η τράπεζα ζητά και παίρνει από κάθε πελάτη της δείγμα της υπογραφής, το οποίο σαρώνει (σκανάρει) και διατηρεί στο μηχανογραφημένο σύστημά της. Χρησιμεύει για να διαπιστώνει η τράπεζα τη γνησιότητα της υπογραφής του στις επιταγές που θα φθάνουν κοντά της για πληρωμή. Ο πελάτης, για να είναι εξασφαλισμένος, οφείλει να ειδοποιεί αμέσως την τράπεζα σε περίπτωση απώλειας του βιβλιαρίου επιταγών του. Η ειδοποίηση μπορεί να γίνεται τηλεφωνικώς, αλλά στη συνέχεια πρέπει να επιβεβαιώνεται και γραπτώς.

Πολλοί πελάτες ζητούν και εξασφαλίζουν από την τράπεζά τους το δικαίωμα να κάνουν παρατράβηγμα (overdraft). Η τράπεζα δηλαδή επιτρέπει σε αυτούς να εκδίδουν επιταγές και να αποσύρουν, μέχρις ενός προκαθορισμένου ορίου, περισσότερα από όσα καταθέσανε. Στο ποσό του παρατραβήγματος η τράπεζα χρεώνει τόκο με επιτόκιο πολύ υψηλότερο από αυτό που ο λογαριασμός ωφελείται αν έχει χρεωστικό υπόλοιπο. Η επιταγή, όπως φαίνεται και στην πιο κάτω φωτογραφία, χωρίζεται σε δύο μέρη: στο αριστερό, που ονομάζεται απόκομμα και στο δεξιό, που είναι το κύριο μέρος της επιταγής.

6.5.2.3 Απόκομμα επιταγής (Counterfoil)

Αυτό φέρει τον ίδιο αριθμό με την επιταγή και παραμένει στο στέλεχος του βιβλιαρίου, ενώ η επιταγή αφαιρείται και παραδίνεται στον δικαιούχο. Τα στοιχεία του αποκόμματος είναι: (α) η ημερομηνία έκδοσης της επιταγής, (β) το όνομα του δικαιούχου, (γ) το ποσό, (δ) ο αριθμός της επιταγής. Ο εκδότης μπορεί να συμπληρώσει και τον λόγο της πληρωμής.

Τα στοιχεία αυτά είναι χρήσιμα στον εκδότη σε περίπτωση απώλειας της επιταγής. Μπορεί με βάση αυτά να ειδοποιεί την τράπεζά του και να σταματά την πληρωμή της επιταγής. Η ειδοποίηση αυτή πρέπει να είναι γραπτή.

Τα αποκόμματα έχουν και μια άλλη σημαντική χρησιμότητα. Βοηθούν στην καταχώρηση των λογιστικών εγγραφών.

6.5.2.4 Στοιχεία της επιταγής

(α) Ημερομηνία έκδοσης

Σύμφωνα με τον νόμο, στην επιταγή πρέπει να αναγράφεται η πραγματική ημερομηνία έκδοσής της.

Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες εκδίδονται επιταγές που έχουν ημερομηνία έκδοσης διαφορετική από την πραγματική ημερομηνία που εκδίδονται, χωρίς βέβαια αυτό να φαίνεται στο κείμενο της επιταγής.

Η επιταγή που έχει ημερομηνία προγενέστερη της πραγματικής ημερομηνίας της έκδοσης λέγεται ότι είναι **προχρονολογημένη** (ante-dated), π.χ. εκδίδεται επιταγή στις 6 Μαρτίου με ημερομηνία 10 Φεβρουαρίου. Με αυτή την ενέργεια ο εκδότης επιδιώκει να συντομεύσει την προθεσμία μέσα στην οποία θα παρουσιαστεί η επιταγή στην τράπεζα για είσπραξη. Στο πιο πάνω παράδειγμα αντί να λήγει η προθεσμία της εξαργύρωσης της επιταγής στις 6 Σεπτεμβρίου, θα λήγει στις 10 Αυγούστου.

Η επιταγή, εξάλλου, που έχει ημερομηνία έκδοσης μεταγενέστερη της πραγματικής ημερομηνίας έκδοσής της, λέγεται **μεταχρονολογημένη** (post-dated). Π.χ. εκδίδεται επιταγή στις 20 Απριλίου με ημερομηνία 5 Μαΐου. Μεταχρονολογημένη επιταγή εκδίδεται συνήθως για δύο λόγους: (α) γιατί δεν υπάρχει αντίκρισμα στον λογαριασμό του εκδότη, ενώ υπολογίζει να κάνει κατάθεση (να εμβάσει) μέχρι τη μέρα που εξαργυρώνεται η επιταγή και (β) γιατί μπορεί να έχει γίνει τέτοια συμφωνία με τον δικαιούχο, οπότε το ποσό παραμένει σε πίστη του εκδότη για περισσότερες μέρες.

Οι προχρονολογημένες και οι μεταχρονολογημένες επιταγές δεν είναι άκυρες για τον λόγο ότι έχουν χρονολογηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο. Οι επιταγές είναι έγκυρες ακόμη και αν δεν έχουν καθόλου ημερομηνία, δεδομένου ότι μπορεί να συμπληρωθεί οποτεδήποτε από τον κάτοχό τους.

(β) Πρόσωπα της επιταγής

Στην επιταγή παίρνουν μέρος κατά κανόνα τρία πρόσωπα:

- **Ο εκδότης** (drawer), δηλαδή το πρόσωπο που συμπληρώνει και υπογράφει την επιταγή.
- **Ο πληρωτής** (drawee), δηλαδή η τράπεζα που διατάσσεται να πληρώσει το ποσό της επιταγής και
- **Ο δικαιούχος ή κομιστής** (payee), δηλαδή το πρόσωπο στο οποίο θα γίνει η πληρωμή.

Μια επιταγή είναι δυνατό να είναι πληρωτέα στον ίδιο τον εκδότη. Στην περίπτωση αυτή παίρνουν μέρος δύο πρόσωπα μόνο, η τράπεζα και ο εκδότης, αφού εκδότης και δικαιούχος είναι το ίδιο πρόσωπο. Ο εκδότης συμπληρώνει στη θέση του δικαιούχου το όνομά του. Με τον τρόπο αυτό ο εκδότης μπορεί να αποσύρει χρήματα από τον λογαριασμό του.

(γ) Ποσό της επιταγής

Η επιταγή περιέχει το ποσό και αριθμητικώς και ολογράφως, με σκοπό την αποφυγή αλλοίωσης των αριθμών. Αν υπάρχει ασυμφωνία μεταξύ του ποσού που είναι γραμμένο αριθμητικώς και εκείνου που είναι γραμμένο ολογράφως, νομικώς, υπερισχύει το ολογράφως. Η τράπεζα όμως, σε τέτοια περίπτωση και σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση ασάφειας ή αμφιβολίας, θα αρνηθεί την εξαργύρωση της επιταγής και θα την παραπέμψει στον εκδότη.

(δ) Υπογραφή του εκδότη

Επιταγή χωρίς την υπογραφή του εκδότη είναι άκυρη. Η υπογραφή πρέπει να είναι όμοια με το δείγμα που έδωσε ο εκδότης στην τράπεζά του όταν άνοιξε τον λογαριασμό του.

6.5.2.5 Λευκή επιταγή (blank cheque)

Λευκή ονομάζεται η επιταγή της οποίας ένα ή περισσότερα στοιχεία δεν έχουν συμπληρωθεί από τον εκδότη, με την εντολή να συμπληρωθούν από τον κομιστή. Το μόνο απαραίτητο στοιχείο είναι η υπογραφή του εκδότη. Επειδή η λευκή επιταγή περικλείει κινδύνους, κυρίως όταν το στοιχείο που μένει κενό είναι το ποσό, πρέπει ο εκδότης για να προβεί σε τέτοια ενέργεια να έχει πλήρη εμπιστοσύνη στον κομιστή.

6.5.2.6 Μεταβίβαση επιταγής

Η μεταβίβαση της επιταγής, όπως και των άλλων εγγράφων σε διαταγή, γίνεται με οπισθογράφηση (endorsement), δηλαδή με την υπογραφή από τον δικαιούχο στο πίσω μέρος. Αυτό γίνεται και όταν θέλει ο ίδιος να εξαργυρώσει την επιταγή. Σε περίπτωση μεταβίβασης ο δικαιούχος, αν θέλει, καθορίζει ονομαστικά τον νέο δικαιούχο της και μετά την οπισθογραφή ή θέτει μόνο την υπογραφή του και την

παραδίνει στον νέο δικαιούχο. Η πρώτη περίπτωση ονομάζεται μεταβίβαση «σε διαταγή» (to the order). Η μεταβίβαση της επιταγής μπορεί να συνεχίζεται από πρόσωπο σε πρόσωπο, είτε με οπισθογράφηση σε διαταγή είτε με οπισθογράφηση στον κομιστή. Η διαδικασία σταματά όταν ο τελευταίος κάτοχός της αποφασίσει να την παρουσιάσει στην τράπεζά του για εξαργύρωση ή για κατάθεση.

6.5.2.7 Εμφάνιση επιταγής για εξαργύρωση ή κατάθεση

Η επιταγή, όπως έχει ήδη αναφερθεί, είναι έγγραφο «όψεως», δηλαδή πληρώνεται από την τράπεζα αμέσως, μόλις παρουσιαστεί στο ταμείο της. Ο ταμίας ελέγχει τα στοιχεία της αν είναι ορθά, διαπιστώνει αν ο λογαριασμός του εκδότη έχει αντίκρισμα, ζητά από τον κομιστή να οπισθογραφήσει την επιταγή, σημειώνοντας και τον αριθμό της ταυτότητάς του και στη συνέχεια τον πληρώνει.

Για την κατάθεση μιας επιταγής συμπληρώνεται το ειδικό έντυπο κατάθεσης επιταγών. Όταν η επιταγή κατατίθεται από τον πρώτο δικαιούχο, η οπισθογράφησης της δεν είναι απαραίτητη.

Οι επιταγές που γίνονται δεκτές για κατάθεση δεν ελέγχονται εκείνη τη στιγμή ως προς το αντίκρισμά τους, αλλά αργότερα. Αν κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί ότι μια επιταγή είναι ακάλυπτη ή κάποιο στοιχείο της είναι λανθασμένο, επιστρέφεται από την τράπεζα στον καταθέτη της με την ένδειξη "R/D" στο μπροστινό μέρος της. Η ένδειξη αυτή προέρχεται από τις αγγλικές λέξεις **Refer to Drawer** που σημαίνουν «απευθυνθείτε στον εκδότη». Ο καταθέτης δηλαδή πρέπει να βρει τον εκδότη της επιταγής και να διευθετήσει μαζί του το θέμα της κάλυψης της ή να διορθώσει το λανθασμένο στοιχείο και να υπογράψει δίπλα, αν η αιτία της επιστροφής ήταν αυτή. Είναι φανερό ότι μόνο ο εκδότης μπορεί να προβαίνει σε διορθώσεις λανθασμένων στοιχείων της επιταγής και τούτο διαπιστώνεται με την υπογραφή του κοντά στη διόρθωση. Συχνά οι τράπεζες χρησιμοποιούν τη φράση **Please Represent**, δηλαδή παρακαλούν τον δικαιούχο να ξανακαταθέσει την επιταγή, με την ελπίδα ότι αυτή τη φορά θα είναι καλυμμένη.

6.5.2.8 Στοιχεία λογιστικών εγγραφών

Το μεγαλύτερο μέρος των επιταγών δεν εξαργυρώνεται στην τράπεζα ή μεταβιβάζεται σε άλλα πρόσωπα από τον δικαιούχο, αλλά κατατίθεται σε λογαριασμό, με αποτέλεσμα την αύξηση του υπολοίπου. Ο συνετός επιχειρηματίας καταθέτει τις επιταγές που παίρνει στον λογαριασμό του χωρίς καθυστέρηση, κατά το δυνατό την ίδια μέρα ή την επομένη το πολύ. Με αυτή την τακτική ο επιχειρηματίας μπορεί να διαπιστώνει έγκαιρα την εγκυρότητα της επιταγής.

Τόσο η τράπεζα όσο και ο πελάτης διενεργούν λογιστικές εγγραφές για τις καταθέσεις και τις αναλήψεις. Στο τέλος κάθε μήνα η τράπεζα στέλνει στον πελάτη την Κατάσταση του Λογαριασμού του (Statement of Account). Ο πελάτης συγκρίνει την Κατάσταση του λογαριασμού του που πήρε από την τράπεζα με τον λογαριασμό που έχει ο ίδιος

στο δικό του Βιβλίο Ταμείου και συντάσσει την Κατάσταση Προσαρμογής της Τράπεζας (Bank Reconciliation Statement).

6.5.2.9 Δίγραμμη επιταγή (crossed cheque)

Δίγραμμη είναι η επιταγή που φέρει στο μπροστινό μέρος της δύο παράλληλες γραμμές (κάθετες ή διαγώνιες). Η διγράμμιση μπορεί να είναι τυπωμένη από την τράπεζα ή να γίνει με μελάνι από άλλο πρόσωπο, τον εκδότη ή τον κομιστή σε οποιοδήποτε στάδιο πριν από την παρουσίασή της στην τράπεζα.

Η δίγραμμη επιταγή δεν εξαργυρώνεται από την τράπεζα απευθείας στον κομιστή, αλλά πρέπει να κατατεθεί σε λογαριασμό. Οι παράλληλες γραμμές δεσμεύουν την

τράπεζα να μην καταβάλει αμέσως το ποσό στον κομιστή, αλλά να το εγγράψει πρώτα στον λογαριασμό του και μετά να το αποσύρει από αυτόν.

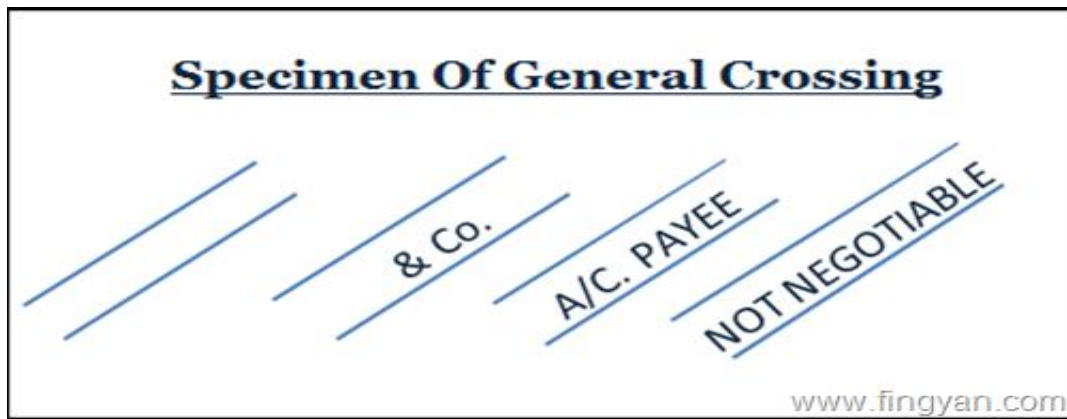
Το αποτέλεσμα της διγράμμισης είναι ολοφάνερο και έχει μεγάλη σπουδαιότητα: Η κυκλοφορία της επιταγής ως ρευστού χρήματος περιορίζεται, για αυτό ονομάζεται και περιορισμένη επιταγή. Δεν αλλάζει πολλά χέρια. Χρεώνεται στον λογαριασμό ενός προσώπου και πιστώνεται στον λογαριασμό άλλου. Σε περίπτωση αμφιβολιών ή αμφισβητήσεων είναι πολύ εύκολο να φανερωθεί η όλη πορεία που ακολούθησε η επιταγή.

Οι διγραμμίσεις διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

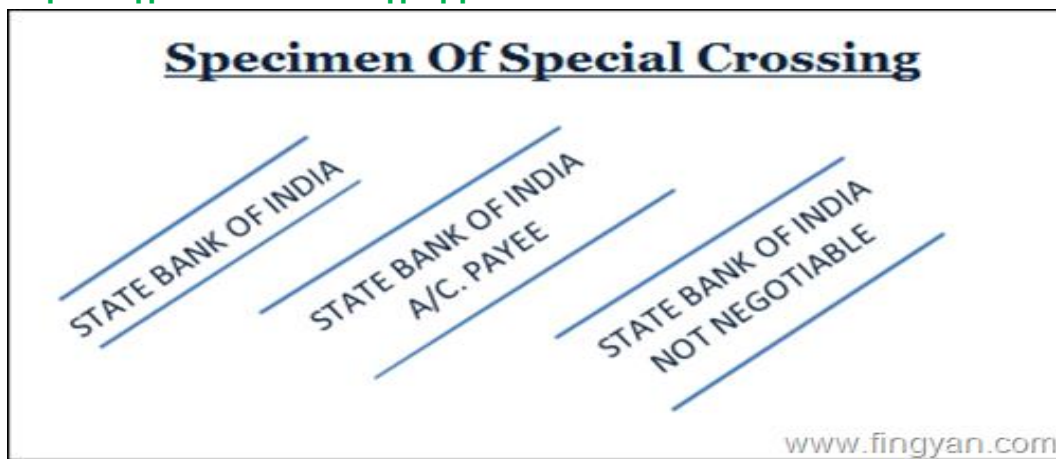
- Γενικές διγραμμίσεις
- Ειδικές διγραμμίσεις

Οι γενικές δίγραμμες επιταγές κατατίθενται σε λογαριασμό σε οποιαδήποτε τράπεζα. Αν η δίγραμμη επιταγή γράφει τη φράση «A/C payee only» η τράπεζα θα εγγράψει την επιταγή μόνο στον λογαριασμό του προσώπου που φαίνεται ως δικαιούχος. Υπάρχει άρα ο περιορισμός να μη μεταβιβαστεί σε άλλο πρόσωπο, αλλά να κατατεθεί από τον ίδιο τον δικαιούχο στον δικό του τραπεζικό λογαριασμό. Στις ειδικές διγραμμίσεις μεταξύ των δύο παράλληλων γραμμών αναφέρεται το όνομα μιας τράπεζας. Σε αυτή την περίπτωση, η επιταγή πρέπει να κατατεθεί σε λογαριασμό που είναι ανοιγμένος ή θα ανοιχτεί σε εκείνη την τράπεζα.

(α) Παραδείγματα γενικών διγραμμίσεων

(β) Παραδείγματα ειδικών διγραμμίσεων

Ο κομιστής δίγραμμης επιταγής που δεν έχει ανοιγμένο λογαριασμό στην Τράπεζα μπορεί να κάνει ένα από τα εξής:

- Να ανοίξει λογαριασμό στην τράπεζα.
- Να ζητήσει από κάποιο πρόσωπο που έχει λογαριασμό να του εξαργυρώσει την επιταγή. Το νέο πρόσωπο θα καταθέσει την επιταγή στον δικό του λογαριασμό.
- Να ζητήσει από τον εκδότη να ακυρώσει τη διγράμμιση γράφοντας στην επιταγή «πληρώστε μετρητά» (Pay cash) και προσθέτοντας κάτω από τη φράση την υπογραφή του.

6.5.2.10 Σημασία της επιταγής

Με τις επιταγές διακανονίζονται χρεαπαιτήσεις μεγάλων ποσών χωρίς να χρησιμοποιούνται καθόλου μετρητά. Τη θέση των μετρητών παίρνουν οι επιταγές. Τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση των επιταγών για τους επιχειρηματίες και τις συναλλαγές γενικά είναι σημαντικά. Τα κυριότερα πλεονεκτήματα είναι:

- Τα μετρητά παραμένουν σε κατάθεση στην τράπεζα και δανείζονται στους παραγωγικούς κλάδους, με αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής.
- Οι καταθέτες είναι ασφαλισμένοι με το να έχουν τα μετρητά τους στην τράπεζα παρά στο ταμείο τους.
- Αποφεύγεται η μεταφορά μετρητών από τον έναν τόπο στον άλλο και ο κίνδυνος της απώλειας ή της κλοπής τους κατά τη μεταφορά. Όταν χρειάζεται να γίνει μια πληρωμή σε άλλο τόπο, μπορεί εύκολα και σίγουρα να γίνει με την αποστολή επιταγής μέσω του ταχυδρομείου. Η επιταγή πλεονεκτεί σε περίπτωση που θα χαθεί γιατί, αν η απώλειά της διαπιστωθεί έγκαιρα, μπορεί να ειδοποιηθεί η τράπεζα να αρνηθεί την πληρωμή της.
- Αποφεύγεται το μέτρημα χρημάτων, που στις μεγάλες δοσοληψίες αποτελεί χάσιμο χρόνου. Όσο μεγάλο και αν είναι το ποσό, αρκεί ελάχιστος χρόνος για να συμπληρωθεί μια επιταγή, χωρίς ο χρεώστης και ο πιστωτής να διαθέτουν χρόνο για την καταμέτρηση των μετρητών.
- Οι έμποροι και οι άλλοι επιχειρηματίες μπορούν να τακτοποιούν τα χρέη τους χωρίς να εγκαταλείπουν τον τόπο της εργασίας τους, αποστέλλοντας ταχυδρομικές επιταγές μαζί με μια συνοδευτική επιστολή.

Στην καθημερινή ζωή οι επιταγές χρησιμοποιούνται πολύ. Αρκετοί υπάλληλοι παίρνουν τον μισθό τους στο τέλος του μήνα με επιταγή. Ακόμη και εργάτες παίρνουν το ημερομίσθιο τους σε επιταγή. Σήμερα πολλές επιχειρήσεις, ακόμη και το κράτος, μεταφέρουν στο τέλος του μήνα τον μισθό των υπαλλήλων τους σε λογαριασμό που αυτοί τηρούν σε εμπορικές τράπεζες.

Σήμερα η χρήση των επιταγών μειώνεται. Αντικαθίσταται με τη μεταφορά σε λογαριασμούς των δικαιούχων. Είτε πρόκειται για μισθούς είτε και για οφειλές από εμπορικές συναλλαγές.

6.5.2.11 Το Γραφείο Συμψηφισμού Επιταγών (Clearing House)

Αργά ή γρήγορα η επιταγή θα καταλήξει σε μια τράπεζα για να εξαργυρωθεί ή να κατατεθεί στον λογαριασμό του δικαιούχου. Αν ο εκδότης και ο δικαιούχος της επιταγής είναι πελάτες της ίδιας τράπεζας και η εξαργύρωση ή κατάθεσή της γίνεται σε αυτή την τράπεζα, τότε συμπληρώνεται η κυκλοφορία της επιταγής και ο κύκλος των λογιστικών εγγραφών. Αν όμως έχουν λογαριασμό σε διαφορετικές τράπεζες, τότε αρχίζει ένας κύκλος εκκαθάρισης των λογαριασμών μεταξύ των τραπεζών.

Τον ρόλο της εκκαθάρισης αναλαμβάνει το Γραφείο Συμψηφισμού Επιταγών, που λειτουργεί στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (Central Bank of Cyprus), την κρατική δηλαδή τράπεζα του τόπου. Αποτέλεσμα αυτού του συστήματος συμψηφισμών και του γεγονότος ότι όλες οι τράπεζες που λειτουργούν στον τόπο μας έχουν λογαριασμούς στην Κεντρική Τράπεζα, είναι να μεταφέρονται τεράστια ποσά

χρημάτων από τη μια τράπεζα στην άλλη με λογιστικές εγγραφές και να χρησιμοποιούνται ελάχιστα μετρητά για συμπληρωματικό διακανονισμό.

Στο Γραφείο Συμψηφισμού Επιταγών, κάθε εργάσιμη μέρα γίνεται ηλεκτρονική παρουσίαση από κάθε τράπεζα των επιταγών των άλλων τραπεζών ξεχωριστά, που πήρε από πελάτες της την προηγούμενη μέρα. Η ηλεκτρονική παρουσίαση επιτυγχάνεται με τη σάρωση (σκανάρισμα) αυτών των επιταγών. Οι εμπορικές τράπεζες πλέον, δεν ανταλλάσσουν επιταγές μεταξύ τους, αλλά ηλεκτρονικά αρχεία.

Έτσι έχουν αντίγραφα των επιταγών τους (images), ενώ το πρωτότυπο σώμα της επιταγής τηρείται στο κατάστημα κατάθεσής της.

Στο κύκλωμα αυτό δεν γίνεται χρήση μετρητών. Είναι φανερό η δύναμη της επιταγής να δημιουργεί χρήμα. Αν δεν χρησιμοποιούνταν οι επιταγές, θα χρειαζόταν να εκδοθεί περισσότερο χρήμα για τις ανάγκες των συναλλαγών. Για αυτό οι επιταγές έχουν ονομαστεί πιστωτικό ή λογιστικό χρήμα.

6.5.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ (BANK DRAFT)

Είναι επιταγή που εκδίδεται από μια τράπεζα και είναι πληρωτέα από υποκατάστημά της ή άλλη τράπεζα. Χρησιμοποιείται ως μέσο μεταφοράς χρημάτων και εξόφλησης χρεών τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, κυρίως όταν ο δικαιούχος θέλει να αποφύγει τον κίνδυνο της ακάλυπτης προσωπικής επιταγής.

Για την έκδοση τραπεζικής επιταγής ακολουθείται η εξής διαδικασία: ο χρεώστης ενός ορισμένου ποσού πληρώνει το ποσό στην τράπεζα ή η τράπεζα χρεώνει τον λογαριασμό του, μαζί με τα τραπεζικά δικαιώματα. Η τράπεζα εκδίδει την επιταγή και την παραδίδει στον πελάτη. Αυτός την παραδίδει ή την ταχυδρομεί στον πιστωτή του στο εσωτερικό ή εξωτερικό για να εξοφλήσει το χρέος του. Η επιταγή αυτή γίνεται εύκολα δεκτή από πρόσωπα που βρίσκονται στο εξωτερικό, γιατί εκδίδεται από τράπεζα και, επομένως, εμπνέει περισσότερη εμπιστοσύνη.

6.5.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΝΤΟΛΗ (BANK TRANSFER)

Η τράπεζα, ύστερα από γραπτή εντολή του πελάτη της, ειδοποιεί ηλεκτρονικά άλλη τράπεζα ή ένα υποκατάστημά της του εξωτερικού, αν η πληρωμή αφορά στο εξωτερικό, να πληρώσει ορισμένο ποσό χρημάτων σε συγκεκριμένο πρόσωπο. Η τράπεζα ειδοποιεί στη συνέχεια τον δικαιούχο να παρουσιαστεί και να εισπράξει το ποσό.

Μεταξύ των συνεργαζόμενων τραπεζών, όχι μόνο στην τραπεζική εντολή αλλά και σε άλλη περίπτωση, ανοίγονται λογιστικοί λογαριασμοί και τακτοποιούνται κατά διαστήματα τα υπόλοιπά τους.

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα στο ευρώ, έχει γίνει και ένταξή της στο SEPA (Single European Payment Area), δηλαδή η Ευρωπαϊκή Ένωση για πληρωμές θεωρείται μία ζώνη. Τι σημαίνει αυτό; Ότι ο κάθε πολίτης κράτους – μέλους μπορεί να πραγματοποιεί συναλλαγές και πληρωμές σε διάφορους οργανισμούς ή σε τρίτους στην ευρωπαϊκή επικράτεια, εύκολα και χωρίς επιπλέον χρεώσεις. Οι πληρωμές μπορεί να αφορούν σε μεταφορές, μόνιμες εντολές, άμεσες χρεώσεις, χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες. Π.χ. για πληρωμές λογαριασμών ηλεκτρικού, τηλεφώνου, ενοικίου κ.λπ. Οι λογαριασμοί των κρατών – μελών τηρούνται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Κεντρικές Τράπεζες.

6.5.5 ΚΑΡΤΕΣ (CARDS)

Για τις κάρτες έχουν αναφερθεί ήδη αρκετά. Η χρήση τους συνεχώς επεκτείνεται. Τα πλείστα καταστήματα σήμερα δέχονται κάρτες για τις πωλήσεις τους. Παράλληλα αρκετοί κάτοχοι καρτών πληρώνουν με αυτές για σχεδόν όλες τις αγορές τους. Πολύ χρήσιμη είναι η χρεωστική κάρτα για τους φοιτητές/σπουδαστές, αφού εκτός των πλεονεκτημάτων που αναφέρθηκαν πιο πάνω, οι γονείς τους μπορούν εύκολα και γρήγορα να καταθέσουν οποιαδήποτε στιγμή στον λογαριασμό τους και τα χρήματα να είναι άμεσα διαθέσιμα σε αυτούς. Επιπλέον, δεν επιβαρύνονται με οποιαδήποτε χρέωση για τις αναλήψεις τους.

Σήμερα διευρύνεται συνεχώς η χρήση των καρτών γενικά, στην πληρωμή των φόρων, των προστίμων, των εξωδίκων, των ασφαλειών, στην έκδοση διαφόρων αδειών, κ.ά. Ο κάτοχος της πιστωτικής κάρτας δικαιούται να πληρώσει στο τέλος κάθε μήνα είτε το 10% του πιστωτικού υπολοίπου του, επιβαρυνόμενος με τόκο επί του υπολοίπου του, είτε να εξοφλήσει ολόκληρο το υπόλοιπό του χωρίς να επιβαρυνθεί με οποιαδήποτε χρέωση, επωφελούμενος του διαστήματος μεταξύ της αγοράς και της πληρωμής. Συνήθως, ο κάτοχος της κάρτας δίνει εντολή στην τράπεζά του να μεταφέρει από κάποιο λογαριασμό όψεως του (τρεχούμενο ή ταμειευτηρίου) το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη της πιστωτικής του κάρτας. Σε περίπτωση μη έγκαιρης πληρωμής του ποσού της πιστωτικής κάρτας, ο κάτοχός της επιβαρύνεται με ψηλότερο επιτόκιο και άλλες χρεώσεις.

Στην Κύπρο οι τράπεζες για τη διευκόλυνση των διατραπεζικών πληρωμών, συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών, έχουν ιδρύσει το 1989 την **JCC Payment Systems**. Ανήκει εξ' ολοκλήρου σε τοπικές εμπορικές τράπεζες. Η Τράπεζα Κύπρου διατηρεί το μεγαλύτερο μερίδιο. Οι υπόλοιποι μέτοχοι είναι η Ελληνική Τράπεζα, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) και η AstroBank Ltd. Εξυπηρετεί, όμως, και τα υπόλοιπα τραπεζικά ιδρύματα. Σκοπός της JCC είναι η προσφορά αξιόπιστων υπηρεσιών σε τράπεζες, εμπόρους και καταναλωτές.

Η JCC προμηθεύει τους συμβεβλημένους εμπόρους με ειδικές συσκευές, συνδεδεμένες με το κέντρο εργασιών της, το οποίο είναι παράλληλα συνδεδεμένο με τους λογαριασμούς των κατόχων των καρτών στα τραπεζικά ιδρύματα. Έτσι γίνεται εύκολα και γρήγορα ο έλεγχος της κάρτας, καθώς και η ύπαρξη επαρκούς υπολοίπου για κάλυψη της αγοράς. Η JCC προσφέρει τις υπηρεσίες της σε όλους τους παροχείς καρτών που αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Σήμερα κάρτες εκδίδουν, κατόπιν συμφωνίας με την JCC και τις τράπεζες, και αρκετές επιχειρήσεις (π.χ. Aegean), αλλά και ποδοσφαιρικά σωματεία, προσφέροντας στους κατόχους τους κάποια ωφέληματα και στις ίδιες τις επιχειρήσεις ένα ποσοστό από την προμήθεια που παρακρατείται.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι ονομάζεται τράπεζα;
2. Γιατί θεωρείται ότι οι τράπεζες βοηθούν στην ανάπτυξη του εμπορίου και γενικά της οικονομίας;
3. Με κριτήριο τις εργασίες με τις οποίες ασχολούνται, οι τράπεζες διακρίνονται σε:
  - α) .....
  - β) .....
  - γ) .....
4. Οι εμπορικές τράπεζες διεξάγουν τις πιο κάτω κατηγορίες δραστηριοτήτων:
  - α) .....
  - β) .....
  - γ) .....
5. Να υπογραμμίσετε το ορθό. Οι καταθέσεις όψεως:
  - α) Αποφέρουν υψηλό τόκο
  - β) Μπορούν να αποσυρθούν οποτεδήποτε
  - γ) Χρειάζονται έναν μήνα προειδοποίηση για να αποσυρθούν
6. Ποια τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα του τρεχούμενου λογαριασμού έναντι των άλλων λογαριασμών;
7. Πότε αποφασίζει κάποιος να επιλέξει να ανοίξει λογαριασμό ταμιευτηρίου και γιατί;
8. Τι είναι οι εμπρόθεσμες καταθέσεις και σε ποιες κατηγορίες χωρίζονται;
9. Ποια διαφορά υπάρχει στον λογαριασμό όψεως και στον τρεχούμενο λογαριασμό με παρατράβηγμα;
10. Ποια κριτήρια λαμβάνει υπόψη της η τράπεζα για να χορηγήσει δάνειο σε κάποιον;
11. Ποιες εξασφαλίσεις μπορεί να ζητήσει η τράπεζα για να είναι σίγουρη ότι θα εισπράξει το ποσό που παραχώρησε υπό τύπο παρατραβήγματος ή δανείου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

12. Σε ποιες κατηγορίες διαχωρίζονται τα δάνεια ανάλογα με τον χρόνο εξόφλησής τους;
13. Να εξηγήσετε τι είναι τα φοιτητικά και τα σπουδαστικά δάνεια. Γιατί οι τράπεζες ενδιαφέρονται τόσο πολύ;
14. Τι είναι η ενέγγυος πίστωση;
15. Πόσοι λαμβάνουν μέρος στην ενέγγυο πίστωση; Πώς εξασφαλίζονται οι συμμετέχοντες;
16. Η ενέγγυος πίστωση διακρίνεται σε:
  - α) .....
  - β) .....
17. Για ποιο λόγο εκδίδεται μια εγγυητική επιστολή;
18. Ποιοι λογαριασμοί πελατών πληρώνονται συνήθως με εντολές;
19. Πότε μια τράπεζα εκδίδει τραπεζική επιταγή;
20. Ποια πλεονεκτήματα και ποια μειονεκτήματα παρουσιάζει η χρήση της κάρτας για τον επιχειρηματία, έναντι των άλλων τρόπων πληρωμής και είσπραξης (επιταγή, μετρητά);
21. Γιατί οι καταναλωτές προτιμούν όλο και περισσότερο να χρησιμοποιούν κάρτες στις πληρωμές τους;
22. Τι είναι χρεωστική και τι πιστωτική κάρτα;
23. Ποια στοιχεία είναι απαραίτητα και παρουσιάζονται στην κάρτα;
24. Να εξηγήσετε την υπηρεσία ATM, που προσφέρουν οι τράπεζες προς τους ιδιώτες και τις επιχειρήσεις.
25. Κάποιος πελάτης της τράπεζας μπορεί να εξυπηρετηθεί με σύστημα **telephone banking** ή **mobile banking**. Να εξηγήσετε.
26. Οι επιχειρήσεις σήμερα διεκπεραιώνουν τις πλείστες τραπεζικές εργασίες τους μέσω **personal computer banking** ή **internet banking** ή **e-banking**. Να περιγράψετε τις διαδικασίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

27. Ποιες τραπεζικές εργασίες μπορεί κάποιος να διεκπεραιώσει, μέσω διαδικτύου;
28. Ποια είναι σήμερα τα πιο διαδεδομένα μέσα πληρωμών;
29. Ποιο μέσο πληρωμών χρησιμοποιείται κυρίως στις καθημερινές δόσοληψίες; Ποιο μέσο πληρωμών κερδίζει συνεχώς έδαφος και γιατί;
30. Μπορεί κάποιος να αρνηθεί να δεχτεί τα μετρητά για διακανονισμό μιας συναλλαγής και γιατί;
31. Ποιες δυσκολίες βλέπετε στον διακανονισμό μιας συναλλαγής μεγάλου ποσού (π.χ. €10.000) με κέρματα;
32. Να σημειώσετε ποια από τις παρακάτω προτάσεις δίδει τον σωστό ορισμό της επιταγής:
- α) Μια εντολή από μια τράπεζα σε άλλη τράπεζα να πληρώσει στο δικαιούχο ορισμένο ποσό.
  - β) Μια εντολή από τον εκδότη που απευθύνεται στην τράπεζα και ζητά να πληρώσει ορισμένο ποσό στον δικαιούχο.
  - γ) Μια υπόσχεση από μια τράπεζα να πληρώσει στον δικαιούχο ορισμένο ποσό.
  - δ) Μια υπόσχεση από τον εκδότη να πληρώσει στον δικαιούχο ορισμένο ποσό.
33. Ο πατέρας σας θέλει να «ανοίξει τρεχούμενο λογαριασμό» στην τράπεζα. Να του εξηγήσετε τι πρέπει να κάνει, τι θα του ζητήσει η τράπεζα και ποια οφέλη να αναμένει από το άνοιγμα αυτού του λογαριασμού.
34. Να συμπληρώσετε την πιο κάτω επιταγή χρησιμοποιώντας τα ακόλουθα στοιχεία:

Ημερομηνία: σημερινή, εκδότης: Γιώργος Φιλίππου, δικαιούχος: Ευάγγελος Δημητριάδης, ποσό: €560, λόγος: εξόφληση τιμολογίου 1263

170423 ...../...../..... .... €	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ημερομηνία: ...../...../..... Ποσό αριθμητικώς € <input type="text"/> Πληρώστε σε διαταγή ..... Ευρώ .... Υπογραφή Εκδότη ..... Όνομα Εκδότη ..... Αρ. λογ. 24-241965 Αρ. Επιταγής 170423
--	---

35. Ποια στοιχεία περιέχει το απόκομμα της επιταγής και σε τι χρησιμεύει;
36. Ο Ζαχαρίας Χριστοδούλου ειδοποιεί την τράπεζά του ότι η επιταγή με αριθμό 398612 για ποσό €350 που είχε εκδώσει για τον πελάτη του Θεόδωρο Καλότυχο, έχει κλαπεί και τους ζητά να μην προχωρήσουν στην πληρωμή της. Η τράπεζα το ζητά και γραπτώς. Να συντάξετε στον ηλεκτρονικό σας υπολογιστή τη σχετική επιστολή.
37. Ποια στοιχεία περιέχει συνήθως μια επιταγή; Πότε μια επιταγή ονομάζεται λευκή;
38. Να εξηγήσετε τους πιο κάτω όρους:
- Προχρονολογημένη επιταγή
  - Μεταχρονολογημένη επιταγή
  - Ληγμένη επιταγή
  - Οπισθογράφηση
39. Να εξηγήσετε τους πιο κάτω όρους:
- Εξαργύρωση επιταγής
  - Κατάθεση επιταγής
  - Μεταβίβαση επιταγής
40. Ποιος είναι ο σκοπός και πιο το αποτέλεσμα της διγράμμισης μιας επιταγής;
41. Να δώσετε παραδείγματα γενικής και ειδικής διγράμμισης και να εξηγήσετε τη διαφορά τους.
42. Είστε υπάλληλος μιας τράπεζας. Ένας πελάτης της τράπεζας σας παρουσιάζει μια επιταγή για εξαργύρωση. Ποια στοιχεία θα ελέγξετε προτού εξοφλήσετε την επιταγή;
43. Οι τράπεζες καθημερινά δέχονται για κατάθεση χιλιάδες επιταγές άλλων τραπεζών. Ποιος τηρεί τους λογαριασμούς που προκύπτουν από τις απαιτήσεις ή τις υποχρεώσεις μεταξύ των τραπεζών και ποια διαδικασία ακολουθείται για να γίνει αυτό;
44. Να απαντήσετε ορθό ή λάθος:
- α) Ο πληρωτής της επιταγής είναι το πρόσωπο που την εκδίδει .....
  - β) Είναι δυνατό εκδότης και δικαιούχος της επιταγής να είναι το ίδιο πρόσωπο .....
  - γ) Η επιταγή πρέπει να έχει οριστική λήξη .....
  - δ) Συνέπεια της οπισθογράφησης είναι η ακύρωση της επιταγής .....

- ε) Η οπισθογράφιση δεν σημαίνει πάντα εξαργύρωση της επιταγής .....
- στ) Η δίγραμμη επιταγή δεν εξαργυρώνεται απευθείας στο ταμείο της τράπεζας .....
- ζ) Η δίγραμμη επιταγή παρουσιάζει μεγαλύτερη ασφάλεια .....
- η) Τη διγράμμιση δικαιούται να την κάνει μόνο ο εκδότης .....
- θ) Αν η τράπεζα ειδοποιηθεί έγκαιρα για την απώλεια επιταγής και μετά την εξοφλήσει, ευθύνεται έναντι του νόμιμου κομιστή .....
- ι) Ο εκδότης σε μερικές περιπτώσεις δικαιούται να εκδώσει επιταγές πέραν των καταθέσεών του .....
45. Είστε κάτοχος κάρτας (χρεωστικής ή πιστωτικής). Πού και πώς μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε; Ποια είναι σήμερα η τάση αναφορικά με τη χρήση των καρτών;
46. Ποια είναι τα κυριότερα είδη καρτών που γνωρίζετε;
47. Ποιοι είναι οι κυριότεροι παροχείς καρτών;
48. Τι γνωρίζετε για την JCC Payment Systems;
49. Σύντομα θα πάτε για σπουδές, αρκετοί από εσάς στο εξωτερικό. Ποιος είναι ο ευκολότερος και γρηγορότερος τρόπος να σας στέλνουν λεφτά οι γονείς σας;
50. Ποιο είδος κάρτας πρέπει να χρησιμοποιούμε για αγορές από το διαδίκτυο και γιατί;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (LEGAL FORMS OF BUSINESSES)

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να διακρίνουν τις μορφές των επιχειρήσεων ανάλογα με τον/τους ιδιοκτήτη/τες τους.
- Να αντιλαμβάνονται τα κύρια γνωρίσματα της ατομικής επιχείρησης.
- Να γνωρίζουν σε ποιες οικονομικές δραστηριότητες συναντώνται οι ατομικές επιχειρήσεις.
- Να διακρίνουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ατομικής επιχείρησης.
- Να αντιλαμβάνονται τη διαφορά μεταξύ φυσικών και νομικών προσώπων.
- Να γνωρίζουν τι είναι εταιρεία και ποιος είναι ο σκοπός της.
- Να διακρίνουν τις εταιρείες σε «προσωπικές» και σε «κεφαλαιουχικές».
- Να γνωρίζουν ποια είναι η ομόρρυθμη εταιρεία, την ευθύνη των συνεταίρων, τη λειτουργία της και τους λόγους διάλυσής της.
- Να κατανοούν την διαδικασία εγγραφής των προσωπικών εταιρειών και το πώς παρουσιάζεται η επωνυμία τους.
- Να καταλαβαίνουν τι είναι το καταστατικό και ποια στοιχεία περιλαμβάνει.
- Να αναγνωρίζουν και να αξιολογούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των προσωπικών εταιρειών.
- Να αντιλαμβάνονται τον λόγο ανάπτυξης των κεφαλαιουχικών εταιρειών και την ευθύνη των μετόχων.
- Να διακρίνουν τα δύο είδη των κεφαλαιουχικών εταιρειών.
- Να κατανοούν πότε μια ΜΕΠΕ είναι δημόσια, ποια είναι τα γνωρίσματά της, ποιος είναι ο απαιτούμενος αριθμός μετόχων και ποια είναι η ευθύνη τους.
- Να γνωρίζουν τι είναι η μετοχή, τις κατηγορίες μετοχών και τα δικαιώματά τους.
- Να διακρίνουν το καταστατικό και τον εσωτερικό κανονισμό, καθώς και τα στοιχεία που περιέχουν.
- Να κατανοούν τους τρόπους αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου μιας δημόσιας ΜΕΠΕ και τους τρόπους χρηματοδότησής της.
- Να γνωρίζουν τα καθήκοντα του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης, καθώς και τα είδη της.
- Να αντιλαμβάνονται τις μορφές διάλυσης μιας ΜΕΠΕ.

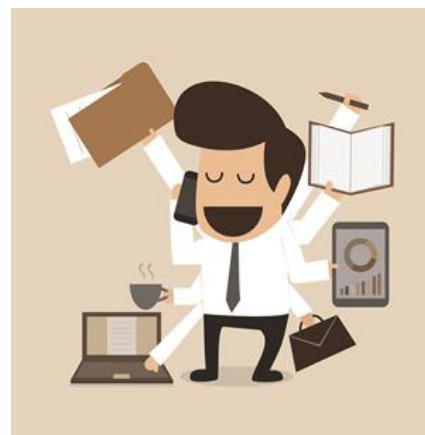
- Να γνωρίζουν τι είναι ιδιωτική ΜΕΠΕ και τα κύρια χαρακτηριστικά της.
- Να κατανοούν τον ρόλο και την πορεία του Συνεργατικού Κινήματος.
- Να διακρίνουν τις κατηγορίες των δημόσιων επιχειρήσεων και τις σύγχρονες τάσεις.
- Να αντιλαμβάνονται τι είναι οι μικτές επιχειρήσεις και τι οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί.

Εισαγωγή

Οι επιχειρήσεις, ανάλογα με το ποιος είναι ο ιδιοκτήτης τους, διακρίνονται σε:

- Ιδιωτικές (ατομικές ή εταιρικές), με ιδιοκτήτη τα άτομα.
- Δημόσιες, με ιδιοκτήτη το κράτος ή δημόσιους Οργανισμούς.
- Μικτές, με ιδιοκτήτη το κράτος και ιδιώτες μαζί.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται οι βασικές αρχές πάνω στις οποίες στηρίζονται η ίδρυση, η λειτουργία, η διοίκηση, ο έλεγχος, η κατανομή των κερδοζημιών και η διάλυση των πιο πάνω επιχειρήσεων.

Η νομική μορφή που μπορεί να πάρει μια επιχείρηση έχει μεγάλη σημασία για τις προοπτικές επιτυχίας της, αφού επηρεάζει:

- Τις σχέσεις της με τους τρίτους
- Το ποσό του κεφαλαίου που θα σχηματιστεί
- Την ικανότητά της για δανεισμό
- Την έκταση των κινδύνων που θα διατρέχουν οι ιδιοκτήτες της
- Την ευχέρεια διαχείρισής της
- Τη φορολογία των κερδών της κ.ά.

Έννοια Ιδιωτικών, Δημόσιων και Μικτών Επιχειρήσεων

Οι Ιδιωτικές επιχειρήσεις ιδρύονται από φυσικά πρόσωπα, δηλαδή άτομα, ή από νομικά πρόσωπα, δηλαδή εταιρείες. Αυτές λειτουργούν είτε ως ατομικές επιχειρήσεις, με ιδιοκτήτη ένα άτομο, είτε ως εταιρείες με ιδιοκτήτες δύο ή περισσότερα άτομα ή νομικά πρόσωπα.

Οι Δημόσιες επιχειρήσεις προσλαμβάνουν διάφορες μορφές. Κάποτε το κράτος ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα μέσω κρατικών υπηρεσιών (π.χ. Ταχυδρομεία),

κάποτε ιδρύει αυτοτελείς κρατικούς ή ημικρατικούς οργανισμούς (π.χ. Α.Η.Κ.) και κάποτε εφαρμόζει άλλες λύσεις, όπως μετοχικές εταιρείες ιδιωτικού δικαίου με μοναδικό μέτοχο το κράτος (δεν έχουν ιδρυθεί τέτοιες στην Κύπρο μέχρι σήμερα).

Οι Μικτές επιχειρήσεις, τέλος, λειτουργούν με διάφορες μορφές και συνδυασμούς, όπου συμμετέχουν τόσο το κράτος όσο και ιδιώτες (π.χ. όπως είναι οι Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου).

7.1 Ιδιωτικές Επιχειρήσεις (Private Enterprises)

7.1.1 Ατομική Επιχείρηση (Sole Trader)

7.1.1.1 Γενικά γνωρίσματα και σημασία της ατομικής επιχείρησης

Ατομική επιχείρηση είναι εκείνη που ανήκει σε ένα μόνο άτομο, τον επιχειρηματία.

Τα κύρια γνωρίσματα της ατομικής επιχείρησης είναι τα ακόλουθα:

- Ανήκει σε ένα μόνο άτομο.
- Δεν έχει δική της νομική οντότητα.
- Το μέγεθός της είναι μικρό και τα κεφάλαιά της περιορισμένα.
- Τα κέρδη και οι ζημιές ανήκουν εξ ολοκλήρου στον επιχειρηματία.
- Η ευθύνη του επιχειρηματία είναι απεριόριστη.
- Συναντάται, κυρίως, στο λιανικό εμπόριο, στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, στις βιοτεχνίες και στις προσωπικές επαγγελματικές υπηρεσίες.

7.1.1.2 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ατομικής επιχείρησης

Πλεονεκτήματα: Το έντονο ενδιαφέρον του επιχειρηματία, η γρήγορη λήψη αποφάσεων και η άμεση επαφή με το προσωπικό και τους πελάτες.

Μειονεκτήματα: Η απεριόριστη ευθύνη του ιδιοκτήτη, η δυσκολία επέκτασης και το γεγονός ότι όλα εξαρτώνται από ένα άτομο.

7.2 Εταιρείες

Γενικά

Οι εταιρείες θεωρούνται πρόσωπα υπό την έννοια του Δικαίου και επομένως έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις, όπως τα φυσικά πρόσωπα (βέβαια, όχι ακριβώς τα ίδια), π.χ. δικαιούνται να κατέχουν περιουσία στο όνομά τους και υποχρεούνται να καταβάλλουν φόρους στο κράτος, όπως και τα φυσικά πρόσωπα.

Συνεπώς, υπάρχουν σύμφωνα με τον νόμο δύο είδη προσώπων:

- Τα φυσικά ή τα άτομα, και
- Τα νομικά

Φυσικά πρόσωπα είναι όλοι οι άνθρωποι από τη στιγμή της γέννησής τους και έχουν όλοι, σύμφωνα με τον νόμο, δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Νομικά πρόσωπα είναι τα πρόσωπα που δημιουργεί ο νόμος, τα οποία, αν και δεν έχουν φυσική υπόσταση, αναγνωρίζονται από το Δίκαιο ως υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (π.χ. οι δήμοι, οι κοινότητες, τα σωματεία, οι μετοχικές εταιρείες, οι συνεργατικές εταιρείες και οι άλλες ενώσεις φυσικών προσώπων που δημιουργούνται για την πραγματοποίηση ορισμένου σκοπού).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των νομικών προσώπων το αποτελούν οι **εταιρείες**.

Ορισμός

Εταιρεία είναι η σύμβαση μεταξύ ενός ή περισσότερων προσώπων, με την οποία επιδιώκεται η πραγματοποίηση θεμιτού και, κυρίως, οικονομικού σκοπού.

Αν ο σκοπός της εταιρείας είναι καθαρά κερδοσκοπικός, τότε αυτή χαρακτηρίζεται ως **“εμπορική εταιρεία”**.

Είδη ή κατηγορίες εταιρειών

Οι εταιρείες, ανάλογα με το ποιοι και πόσοι είναι οι ιδιοκτήτες τους και με το τι ευθύνη έχουν αυτοί έναντι των δανειστών της εταιρείας σε περίπτωση διάλυσής της, διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Συνεταιρισμοί ή Προσωπικές Εταιρείες
2. Κεφαλαιουχικές ή Μετοχικές Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης

7.1.2 Συνεταιρισμοί ή Προσωπικές Εταιρείες (Partnerships)

Ορισμός

Συνεταιρισμός ή Προσωπική εταιρεία είναι η ένωση ενός αριθμού προσώπων που διεξάγουν από κοινού μια επιχείρηση, με σκοπό την πραγματοποίηση κέρδους.

Επομένως, από νομικής πλευράς η προσωπική εταιρεία δεν αποτελεί ξεχωριστή οντότητα, ανεξάρτητη από τα πρόσωπα που την αποτελούν, δηλαδή δεν είναι νομικό πρόσωπο.

Ο κατώτερος αριθμός προσώπων που απαιτείται σύμφωνα με τον νόμο για τη σύσταση μιας προσωπικής εταιρείας είναι δύο, ενώ ο ανώτερος αριθμός περιορίζεται στα είκοσι.

Η προσωπική εταιρεία είναι ο πιο απλός και πρόσφορος τύπος εταιρικής συνεργασίας για πρόσωπα που θέλουν να συνενώσουν τα κεφάλαια, τις γνώσεις και την πείρα τους.

Είδη Συνεταιρισμών ή Προσωπικών εταιρειών:

- Γενικός Συνεταιρισμός ή Ομόρρυθμη Εταιρεία ή (Ordinary or General Partnership)
- Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης ή Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Limited Partnership)

Στη συνέχεια θα χρησιμοποιείται η ονομασία Ομόρρυθμη και Ετερόρρυθμη εταιρεία μόνο.

Η βασική διαφορά μεταξύ των δυο εταιρειών βρίσκεται, κυρίως, στη διαφορετική ευθύνη που έχουν οι συνέταιροι των δυο εταιρειών. Στην ομόρρυθμη εταιρεία όλοι οι συνέταιροι ευθύνονται με όλη την περιουσία τους, προσωπικά και αλληλέγγυα, για τα χρέη της εταιρείας, ενώ στην ετερόρρυθμη, εκτός των ομόρρυθμων, υπάρχει και ένας αριθμός συνεταίρων που ευθύνονται μόνο μέχρι το ποσό της εισφοράς τους στην εταιρεία.

7.2.1.1 Η Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ordinary or General Partnership)

Ορισμός

Ομόρρυθμη είναι η προσωπική εταιρεία στην οποία όλοι οι συνέταιροι ευθύνονται προσωπικά, απεριόριστα και αλληλέγγυα για τα χρέη της.

Ευθύνη των συνεταίρων

Σύμφωνα με τον νόμο, η ευθύνη των συνεταίρων στην Ομόρρυθμη εταιρεία είναι:

- **Προσωπική**, δηλαδή ο καθένας τους ευθύνεται για τις υποχρεώσεις που ανέλαβε ο άλλος, εφόσον βέβαια οι συναλλαγές έγιναν για λογαριασμό και στο όνομα της εταιρείας.
- **Απεριόριστη**, δηλαδή οι συνέταιροι ευθύνονται για τα χρέη της εταιρείας σε περίπτωση διάλυσής της, όχι μόνο με το ποσό της εισφοράς τους στο κεφάλαιο της εταιρείας, αλλά και με ολόκληρη την ατομική τους περιουσία.
- **Αλληλέγγυα**, δηλαδή αν ένας από τους συνεταίρους δεν έχει ατομική περιουσία για να καλύψει το μερίδιο που του αναλογεί για τα χρέη της εταιρείας, είναι υποχρεωμένοι οι υπόλοιποι (ή ακόμη και ένας μόνος του, εφόσον δεν διαθέτουν περιουσία οι άλλοι) να πληρώσουν και το μερίδιο του αφερέγγυου συνεταίρου, μέχρι να εξοφληθούν πλήρως οι υποχρεώσεις της εταιρείας. Οι πιστωτές, λοιπόν, της εταιρείας μπορούν να κινήσουν αγωγή για τις απαιτήσεις τους είτε εναντίον της εταιρείας ως συνόλου είτε εναντίον οποιουδήποτε από τους συνεταίρους ατομικά.

Διοίκηση της εταιρείας

Κάθε συνέταιρος μπορεί να πάρει ενεργό μέρος στη διαχείριση της ομόρρυθμης εταιρείας. Ο καθένας τους μπορεί να ενεργεί ως εκπρόσωπος της εταιρείας και να τη δεσμεύει σε κάθε συμφωνία που γίνεται για λογαριασμό της.

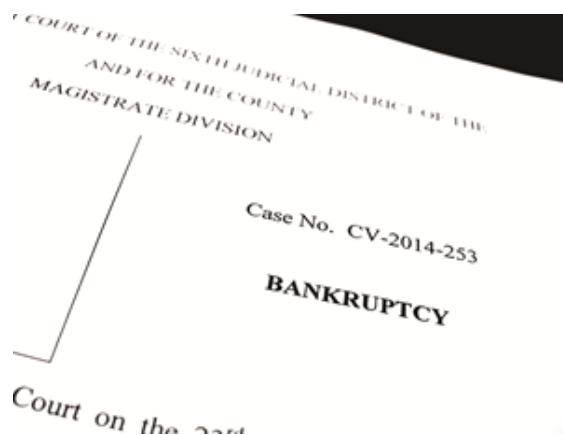
Διανομή των κερδών και των ζημιών

Βάσει του νόμου, οι συνέταιροι μοιράζονται τα κέρδη και τις ζημιές εξίσου, άσχετα με το κεφάλαιο που εισέφερε ο καθένας. Όμως αυτοί είναι ελεύθεροι να συμφωνήσουν όπως ο διαμοιρασμός των κερδών μεταξύ τους, γίνεται με βάση οποιαδήποτε άλλη αναλογία, π.χ. την αναλογία των κεφαλαίων τους.

Διάλυση της εταιρείας

Οι λόγοι διάλυσης μιας ομόρρυθμης εταιρείας είναι οι ακόλουθοι:

- Η παρέλευση του χρονικού διαστήματος για το οποίο ιδρύθηκε η εταιρεία.
- Η πραγματοποίηση του σκοπού για τον οποίο ιδρύθηκε η εταιρεία.
- Η αδυναμία πραγματοποίησης του σκοπού για τον οποίο ιδρύθηκε η εταιρεία, π.χ. ιδρύθηκε το 1974 εταιρεία για κατασκευή ξενοδοχείου στην Κερύνεια και αυτό έγινε ανέφικτο μετά την τουρκική εισβολή.
- Η καταγγελία της εταιρικής σύμβασης από έναν συνétairo.
- Η ομόφωνη απόφαση όλων των συνεταίρων.
- Ο θάνατος, η πτώχευση ή η αποχώρηση ενός συνεταίρου.
- Όταν υπάρχει δικαστική απόφαση για διάλυση της εταιρείας στις περιπτώσεις που αναφέρει ο νόμος, π.χ. όταν υπάρχει διανοητική αναπηρία ενός από τους συνεταίρους και σε κάθε περίπτωση στην οποία το δικαστήριο θα πειστεί ότι επιβάλλεται η διάλυσή της λόγω των περιστάσεων (όταν π.χ. η εταιρεία ασχολείται με παράνομες δραστηριότητες, όπως το λαθρεμπόριο).

7.2.1.2 Η Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Limited Partnership)

Ορισμός

Ετερόρρυθμη είναι η προσωπική εταιρεία στην οποία ένας τουλάχιστον συνέταιρος (ομόρρυθμος) ευθύνεται απεριόριστα και ένας τουλάχιστον (ετερόρρυθμος) ευθύνεται μόνο με ποσό ίσο με την εισφορά του στο κεφάλαιο της εταιρείας.

Προσωπική εταιρεία στην οποία όλοι οι συνέταιροι να ευθύνονται περιορισμένα, δεν υπάρχει. Αυτό συναντάται μόνο στις κεφαλαιουχικές εταιρείες και στις συνεργατικές εταιρείες.

Διοίκηση της εταιρείας

Η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανήκει μόνο στους ομόρρυθμους συνεταίρους. Ο ετερόρρυθμος συνétairos δεν μπορεί να κάμει καμιά πράξη διαχείρισης, ούτε να εργαστεί στις υποθέσεις της εταιρείας. Αν, παρά την απαγόρευση, ο ετερόρρυθμος ενήργησε κατά τέτοιο τρόπο, τότε θα ευθύνεται ως ομόρρυθμος, γιατί αυτό δημιουργεί την εντύπωση στους τρίτους ότι είναι ομόρρυθμος και, συνεπώς, πρέπει να

Διάλυση της εταιρείας

Για τη διάλυση της ετερόρρυθμης εταιρείας ισχύουν οι γενικοί λόγοι διάλυσης των άλλων εταιρειών. Όμως ούτε ο θάνατος, ούτε η πτώχευση ή η αποχώρηση ετερόρρυθμου συνεταίρου μπορούν να διαλύσουν την εταιρεία. Ακόμη, ο ετερόρρυθμος συνétairos δεν μπορεί να διαλύσει την εταιρεία με καταγγελία της σύμβασης και με ειδοποίησή του προς τους υπόλοιπους συνεταίρους.

Εγγραφή (Registration) των Προσωπικών Εταιρειών

Οι προσωπικές εταιρείες πρέπει να εγγράφονται ως εταιρείες στο Μητρώο των Ομόρρυθμων και Ετερόρρυθμων Εταιρειών που τηρείται από τον Έφορο Εταιρειών στο Τμήμα Επίσημου Παραλήπτη και Εφόρου του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας.

Η Επωνυμία των Προσωπικών Εταιρειών

Εμπορική επωνυμία είναι το όνομα με το οποίο κάποιο πρόσωπο εμφανίζεται στο κοινό και διεξάγει τις συναλλαγές του και οφείλει να την εγγράψει ως επωνυμία στο Τμήμα του Επίσημου Παραλήπτη και Εφόρου, Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, μέσα σε έναν μήνα από την έναρξη των εργασιών.

Το καταστατικό των προσωπικών εταιρειών (The Deed or Articles of Partnership)

Το καταστατικό είναι έγγραφο που συντάσσεται μεταξύ των συνεταίρων με σκοπό να περιληφθούν σε αυτό οι όροι και οι αναγκαίες λεπτομέρειες της λειτουργίας της εταιρείας.

Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα των Προσωπικών Εταιρειών

Πλεονεκτήματα:

- Η προσωπική, απεριόριστη και αλληλέγγυα ευθύνη των ομόρρυθμων συνεταίρων αποτελεί για τους δανειστές και τους πιστωτές μιας προσωπικής εταιρείας το μεγαλύτερο πλεονέκτημά της.
- Στις προσωπικές εταιρείες σμίγουν τα κεφάλαια, οι γνώσεις και η πείρα περισσότερων ατόμων.
- Στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχει εξοικονόμηση στις δαπάνες λειτουργίας.
- Η ευκολία σύστασης της προσωπικής εταιρείας, αφού απαιτούνται ελάχιστες νομικές διατυπώσεις για αυτό.
- Η προσωπική εταιρεία μπορεί να πάρει μεγαλύτερο μέγεθος από την ατομική.
- Οι προσωπικές εταιρείες διατηρούν πολλά από τα προσωπικά πλεονεκτήματα που έχει ο ατομικός επιχειρηματίας, γιατί είναι συνήθως μικρές.
- Οι εταιρείες αυτές έχουν μεγαλύτερη διάρκεια από την ατομική επιχείρηση.

Μειονεκτήματα:

- Ο κίνδυνος της προσωπικής, απεριόριστης και αλληλέγγυας ευθύνης, ενώ για τους δανειστές της εταιρείας αποτελεί πλεονέκτημα, για τους συνεταίρους αποτελεί μειονέκτημα και εμπόδιο στη συμμετοχή πολλών, ιδίως πλουσίων, σε προσωπικές εταιρείες.
- Η επιτυχία της επιχείρησης εξαρτάται από την αρμονία στις σχέσεις των συνεταίρων.
- Η προσωπική ευθύνη των συνεταίρων, δηλαδή το ότι οι αποφάσεις και οι πράξεις ενός συνεταίρου δεσμεύουν ανεξάρτητα όλους τους συνεταίρους.
- Η ανάγκη της επικοινωνίας μεταξύ των συνεταίρων πριν από τη λήψη μιας σημαντικής απόφασης, καθιστά την εταιρεία πιο δυσκίνητη από την ατομική επιχείρηση.
- Οι προσωπικές εταιρείες, όπως και οι ατομικές επιχειρήσεις, είναι σε μεγάλο βαθμό προσωποπαγείς.

7.2.2 Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (Companies)

Γενικά

Οι κεφαλαιουχικές εταιρείες αναπτύχθηκαν από την ανάγκη της συγκέντρωσης μεγαλύτερου κεφαλαίου για την ανάπτυξη μεγάλων επιχειρήσεων.

Πρέπει να τονιστεί ότι οι κεφαλαιουχικές εταιρείες αναγνωρίζονται από τον νόμο ως νομικά πρόσωπα με ξεχωριστή νομική προσωπικότητα, ανεξάρτητη από τα

πρόσωπα που τις αποτελούν. Μπορούν να συνάπτουν συμφωνίες, να υπογράψουν

συμβόλαια και γενικά να συναλλάσσονται με τρίτους. Αποκτούν δικαιώματα και υποχρεώσεις και άρα μπορούν να κινήσουν αγωγή ή να τους κινηθεί αγωγή για προστασία αυτών των δικαιωμάτων. Οι υποχρεώσεις τους είναι ξεχωριστές από τις υποχρεώσεις των μετόχων τους και όταν οι μέτοχοι εκπληρώσουν τη μοναδική υποχρέωση που ανέλαβαν έναντι της εταιρείας τους, να καταβάλουν δηλαδή ένα ορισμένο ποσό για τον σχηματισμό του κεφαλαίου της, παύουν να έχουν άλλες υποχρεώσεις.

Οι μέτοχοι ευθύνονται μόνο μέχρι το ποσό της εισφοράς τους, άσχετα με το μέγεθος των χρεών που μπορεί να δημιουργήσει η εταιρεία και με το αν μπορεί να τα αποπληρώσει όλα ή όχι. Η εταιρική περιουσία ανήκει στο νομικό πρόσωπο της εταιρείας και άρα οι προσωπικοί δανειστές των μετόχων δεν μπορούν να επέμβουν σε αυτή, πράγμα βέβαια που είναι σε θέση να κάνουν οι δανειστές της εταιρείας.

Τα κύρια είδη των κεφαλαιουχικών εταιρειών είναι:

- Η Δημόσια Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Public Limited Company).
- Η Ιδιωτική Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Private Limited Company).

Η **Δημόσια Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης** (ΔΜΕΠΕ) ονομάζεται Δημόσια λόγω της δημοσιότητας που επιβάλλει για αυτήν ο νόμος σε αρκετές περιπτώσεις, όπως π.χ. η υποχρέωση για δημοσίευση των τελικών λογαριασμών και του ισολογισμού της και γιατί είναι εταιρεία «ανοικτού τύπου», δηλαδή εταιρεία που προσφέρει τις μετοχές της στο κοινό για δημόσια εγγραφή. Η εταιρεία αυτή δεν πρέπει να συγχύζεται με τη Δημόσια επιχείρηση ή τους Κρατικούς οργανισμούς (που εξετάζονται πιο κάτω), δηλαδή την επιχείρηση - εταιρεία ή μη - που ανήκει στο κράτος.

Η **Ιδιωτική Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης** (ΙΜΕΠΕ) είναι μια ενδιάμεση κατάσταση μεταξύ προσωπικής και Δημόσιας Μετοχικής Εταιρείας. Ονομάζεται Ιδιωτική γιατί είναι «κλειστού τύπου» εταιρεία, δηλαδή η εγγραφή μετόχων σε αυτή δεν γίνεται ελεύθερα, αλλά με περιορισμούς.

7.2.2.1 Δημόσια Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Public Limited Company)

Έννοια και χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Δημόσια Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης είναι εκείνη που έχει κεφάλαιο διαιρεμένο σε μικρότερα μερίδια, τις μετοχές, που τις προσφέρει για δημόσια εγγραφή, και οι μέτοχοί της ευθύνονται μόνο μέχρι το ποσό της εισφοράς τους.

Ο ελάχιστος αριθμός μετόχων που μπορεί να έχει μια Δημόσια Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης στην Κύπρο είναι επτά. Ανώτατο όριο δεν υπάρχει.

Η εταιρεία αυτή σήμερα είναι ο πιο σημαντικός τύπος οργάνωσης των επιχειρήσεων στις χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής.

Παραδείγματα Δ.Μ.Ε.Π.Ε. που υπάρχουν στην Κύπρο είναι:

Τράπεζα Κύπρου Επενδύσεις Λτδ
Ελληνική Τράπεζα Λτδ
Louis Cruise Lines Ltd
ΚΕΟ Λτδ
CLR Investment Co. Ltd
Τσιμεντοποιία Βασιλικού Λτδ
Μινέρβα Ασφαλιστική Εταιρεία Λτδ
Tsokkos Hotels Ltd
Lordos Hotels (Holdings) Ltd
F.W. Woolworth & Co (Cyprus) Ltd
κ.ά.

Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Δημόσιας Μετοχικής Εταιρείας είναι τα ακόλουθα:

- Το κεφάλαιό της είναι διαιρεμένο σε ίσα μερίδια, τις μετοχές. Το ποσό που αναγράφεται σε κάθε μετοχή ονομάζεται ονομαστική αξία.
- Οι μετοχές κατά την έκδοσή τους προσφέρονται στο κοινό για δημόσια εγγραφή και στη συνέχεια μεταβιβάζονται ελεύθερα από πρόσωπο σε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό. Άρα οι μέτοχοι δεν είναι πάντα οι ίδιοι και, συνεπώς, ο θάνατος ή η πτώχευση ενός μετόχου δεν επιφέρουν τη διάλυση της εταιρείας.
- Κάθε μέτοχος ευθύνεται μέχρι το ποσό που ανέλαβε να πληρώσει για την αξία των μετοχών του.

Μετοχές

Μετοχή είναι το ελάχιστο μερίδιο στο οποίο διαιρείται το κεφάλαιο της μετοχικής εταιρείας.

Η μετοχή είναι τίτλος κυριότητας ενός μεριδίου στην περιουσία της εταιρείας.

Κάθε μετοχή εκπροσωπεί ορισμένα δικαιώματα για τον κάτοχό της, που περνούν κατά τη μεταβίβασή της σε άλλο

πρόσωπο. Τα δικαιώματα αυτά είναι τα εξής:

- Το δικαίωμα συμμετοχής στις γενικές συνελεύσεις
- Το δικαίωμα ψήφου (1 μετοχή = 1 ψήφος)
- Το δικαίωμα της λήψης μερίσματος (dividend), δηλαδή ενός ποσού από τα κέρδη
- Το δικαίωμα ελέγχου (υπό ορισμένες προϋποθέσεις)
- Το δικαίωμα συμμετοχής στη διανομή του εταιρικού κεφαλαίου και του προϊόντος της εκκαθάρισης της περιουσίας της εταιρείας σε περίπτωση διάλυσής της.
Η συμμετοχή αυτή του κάθε μετόχου γίνεται κατ' αναλογία προς τις μετοχές που κατέχει.

Οι κυριότερες κατηγορίες μετοχών είναι:

- Οι Προνομιούχες μετοχές και
- Οι Κοινές ή Συνήθεις μετοχές.

(α) Προνομιούχες Μετοχές (Preference Shares)

Το βασικά δικαιώματα - προνόμια των κατόχων προνομιούχων μετοχών είναι τα ακόλουθα:

- Το δικαίωμα να παίρνουν πρώτοι το μέρισμά τους από τα κέρδη της εταιρείας, πριν από την πληρωμή οποιουδήποτε μερίσματος στους κατόχους κοινών μετοχών.
- Το δικαίωμα - προνόμιο της συσσώρευσης κερδών. Αν κάποια χρονιά τα κέρδη δεν είναι αρκετά για να πληρωθεί το σταθερό μέρισμα των προνομιούχων μετοχών, η υποχρέωση της πληρωμής του δεν διαγράφεται, αλλά μεταφέρεται στις επόμενες χρονιές για να πληρωθεί από τα κέρδη που θα πραγματοποιηθούν τότε.
- Το δικαίωμα-προνόμιο να εισπράξουν πρώτοι την ονομαστική αξία (ολόκληρη ή μέρος) των μετοχών τους στην περίπτωση της διάλυσης της εταιρείας (Preferential as to the return on capital).

Τα ακριβή προνόμια των μετοχών αναγράφονται στο Καταστατικό της εταιρείας.

(β) Κοινές ή Συνήθεις Μετοχές (Ordinary or Equity Shares)

Χαρακτηριστικά των κοινών μετοχών

Οι μετοχές αυτές δεν παρέχουν κανένα επιπρόσθετο (από εκείνα που καθορίζει ο νόμος) δικαίωμα - προνόμιο στους κατόχους τους.

- Το μέρισμα που παίρνουν οι κάτοχοι των κοινών μετοχών δεν είναι σταθερό και εξαρτάται από το ύψος των κερδών που πραγματοποιεί η εταιρεία, αλλά και από τον οικονομικό προγραμματισμό της.

Όταν η εταιρεία έχει κέρδη, αλλά δεν τα μοιράζει στους μετόχους, τα μεταφέρει σε ειδικούς λογαριασμούς αποθεματικών (reserves) και έτσι αυξάνει το κεφάλαιο κίνησης της εταιρείας.

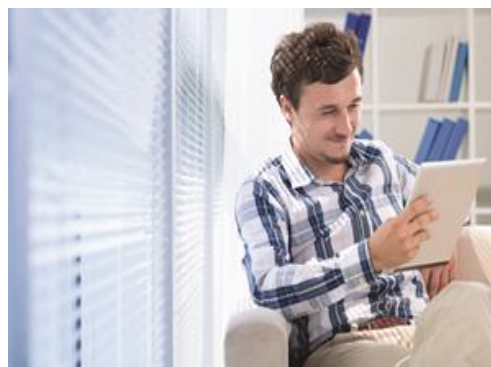
Το ύψος του μερίσματος για κάθε μετοχή υπολογίζεται είτε ως ένα ποσοστό πάνω στην ονομαστική αξία της κοινής μετοχής (π.χ. 6% πάνω στην ονομαστική αξία των €0,50 = €0,03) είτε ως ένα χρηματικό ποσό για κάθε μετοχή. Το ύψος του μερίσματος προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας προς τη Γενική Συνέλευση, η οποία και το εγκρίνει μετά από ψηφοφορία.

Το δικαίωμα ψήφου των μετόχων

Οι προνομιούχοι μέτοχοι κανονικά δεν έχουν δικαίωμα ψήφου, εκτός από την περίπτωση που καθυστερεί η καταβολή του μερίσματος τους ή όταν η Γενική Συνέλευση των μετόχων θα πάρει απόφαση για μεταβολή των δικαιωμάτων τους, ενώ οι κοινοί μέτοχοι έχουν το δικαίωμα της «μιας ψήφου για κάθε μια κοινή μετοχή» που κατέχουν.

Για την ίδρυση μιας εταιρείας απαιτείται η σύνταξη ορισμένων εγγράφων, συνήθως η εργασία αυτή γίνεται από δικηγόρο, και η υποβολή τους στον Έφορο Εταιρειών. Τα έγγραφα αυτά είναι τα ακόλουθα:

- Το Καταστατικό της Εταιρείας
- Ο Εσωτερικός Κανονισμός της Εταιρείας
- Κατάλογος ονομάτων των προσώπων που ανέλαβαν ως προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο, μαζί με τις έγγραφες δηλώσεις τους ότι δέχονται να ενεργούν ως σύμβουλοι.

Το καταστατικό της δημόσιας Μ.Ε.Π.Ε (memorandum of association)

Το Καταστατικό είναι ένα λεπτομερές έγγραφο που ρυθμίζει τις σχέσεις της εταιρείας με τον έξω κόσμο. Περιέχει θέματα που ενδιαφέρουν το κοινό που θα θελήσει να συνεργαστεί με την εταιρεία.

Ειδικότερα, το Καταστατικό της Δ.Μ.Ε.Π.Ε. πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

1. Την επωνυμία της εταιρείας με τη λέξη «Λίμιτεδ» (Limited) στο τέλος.
2. Τη διεύθυνση στην οποία θα βρίσκεται η έδρα της εταιρείας.
3. Τον σκοπό ή τους σκοπούς της εταιρείας.
4. Μια αναφορά στο ότι η ευθύνη των μετόχων είναι περιορισμένη.
5. Το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου με το οποίο η εταιρεία έχει πρόθεση να εγγραφεί, τον αριθμό των μετοχών που υποδιαιρείται το κεφάλαιό της και την ονομαστική αξία της κάθε μιας μετοχής.
6. Τα ονόματα και τις υπογραφές εφτά (7) τουλάχιστον μετόχων– ιδρυτών της εταιρείας.

Τα πιο πάνω στοιχεία θεωρούνται απαραίτητα. Εκτός όμως από αυτά, το Καταστατικό της εταιρείας μπορεί να περιέχει και άλλα, εφόσον το θεωρήσουν αναγκαίο οι ιδρυτές της.

Η κατάθεση του Καταστατικού μαζί με το Ιδρυτικό Έγγραφο (δηλαδή τη γραπτή συμφωνία μεταξύ των ιδρυτικών μελών για ίδρυση της εταιρείας) στον Έφορο Εταιρειών είναι υποχρεωτική.

Για την τροποποίηση του καταστατικού μιας εταιρείας χρειάζεται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης και επικύρωση της απόφασης αυτής από το Δικαστήριο.

Ο Εσωτερικός Κανονισμός της εταιρείας (Articles of Association)

Παράλληλα με το καταστατικό, είναι δυνατό να συνταχθεί προαιρετικά ο Εσωτερικός Κανονισμός της Εταιρείας και να υπογραφεί από όλους όσοι υπέγραψαν το καταστατικό.

Ο Εσωτερικός Κανονισμός είναι ένα έγγραφο που περιέχει κανονισμούς για την εσωτερική οργάνωση και τον τρόπο λειτουργίας της εταιρείας, όπως τον τρόπο της έκδοσης των μετοχών της, τον αριθμό των μελών, τον τρόπο της εκλογής, τις εξουσίες και τα καθήκοντα του Διοικητικού Συμβουλίου, τον χρόνο και τον τρόπο σύγκλησης των Γενικών Συνελεύσεων και άλλα σχετικά θέματα.

Αν δεν συνταχθούν κανονισμοί και δεν κατατεθούν στον Έφορο Εταιρειών, τότε η εταιρεία οφείλει να εφαρμόζει ακριβώς ό,τι αναφέρει ο νόμος για τα ζητήματα που έπρεπε να ρυθμίζουν οι κανονισμοί. Ο εσωτερικός κανονισμός δεν μπορεί να περιλαμβάνει διατάξεις που να τροποποιούν το Καταστατικό της Εταιρείας.

Έναρξη των εργασιών της εταιρείας

Η έναρξη των εργασιών γίνεται με την έκδοση του Πιστοποιητικού Εγγραφής ή Σύστασης της εταιρείας (Certificate of Incorporation), με το οποίο ο Έφορος Εταιρειών πιστοποιεί ότι η εταιρεία συστάθηκε και εγγράφηκε στο μητρώο εταιρειών ως εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.

Σχηματισμός του κεφαλαίου

Αφού συμπληρωθούν όλες οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των ιδρυτών της Δημόσιας Μετοχικής Εταιρείας, το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να προσπαθήσει να εξεύρει το αναγκαίο κεφάλαιο. Ο καθιερωμένος τρόπος είναι η έκδοση ενός εγγράφου που λέγεται «Πρόσκληση για Εγγραφή», κοινώς «Prospectus». Το έγγραφο αυτό είναι πολύ σημαντικό. Εκδίδεται και υπογράφεται από όλα τα πρόσωπα που αναφέρονται ως Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας. Περίληψη του εγγράφου αυτού δημοσιεύεται κατά κανόνα και στον καθημερινό τύπο υπό μορφή αγγελίας ή εγκυκλίου για να λάβει γνώση το ευρύτερο κοινό.

Σκοπός του εγγράφου αυτού, είναι να προσελκύσει το κοινό να αγοράσει τις μετοχές που εξέδωσε η εταιρεία.

Η έκδοση των μετοχών (Issue of shares)

Η έκδοση των μετοχών είναι δυνατό να γίνει:

- Στο άρτιο (at par), δηλαδή στην ονομαστική τους αξία, π.χ. μετοχή ονομαστικής αξίας €1 πωλείται στο κοινό αντί €1.
- Υπέρ το άρτιο (at a premium), δηλαδή πάνω από την ονομαστική τους αξία, π.χ. μετοχή ονομαστικής αξίας €1 πωλείται αντί €1,25, οπότε η εταιρεία πραγματοποιεί κέρδος €0,25 ανά μετοχή.
- Υπό το άρτιο (at a discount), δηλ. κάτω από την ονομαστική τους αξία, π.χ. μετοχή ονομαστικής αξίας €1 πωλείται αντί €0,80, οπότε η εταιρεία πραγματοποιεί ζημιά €0,20 ανά μετοχή για την έκπτωση που παραχώρησε στους μετόχους.

Η έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο γίνεται χωρίς νομικούς περιορισμούς. Από την πώληση υπέρ το άρτιο η εταιρεία πραγματοποιεί κεφαλαιακό κέρδος (capital profit). Βάσει του νόμου, το κέρδος αυτό πρέπει να μεταφέρεται στον λογαριασμό «Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο» (ή «Λογαριασμός από υπεραξία μετοχών», όπως αναφέρεται στον νόμο - Share premium account) και να παραμένει εκεί ως αποθεματικό κεφάλαιο (capital reserve), το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για ορισμένους σκοπούς που αναφέρει ο νόμος, όπως η έκδοση μετοχών δώρου στους μετόχους, η διαγραφή εξόδων ιδρύσεως ή εξόδων έκδοσης ομολογιών κ.λπ.

Η έκδοση μετοχών υπό το άρτιο δεν επιτρέπεται στην Κύπρο.

Η Εξόφληση των μετοχών

Η εξόφληση της αξίας των μετοχών μπορεί να γίνει με τους ακόλουθους τρόπους:

- Στο ακέραιο, δηλαδή ολόκληρο το ποσό (in full)
- Τμηματικά, δηλαδή με δόσεις (by instalments or calls)

Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας

Μια εταιρεία μπορεί να τροποποιήσει το μετοχικό της κεφάλαιο, δηλαδή να το αυξήσει ή να το μειώσει, κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσης.

Η αύξηση του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να γίνει είτε με έκδοση νέων μετοχών είτε με παραχώρηση μετοχών δώρου στους υφιστάμενους μετόχους είτε με μετατροπή των δικαιωμάτων αγοράς μετοχών σε μετοχές.

Μερικές άλλες δυνατότητες χρηματοδότησης είναι οι εξής:

- Η αυτοχρηματοδότηση με αποθεματοποίηση των κερδών (Self-financing).
- Τα τραπεζικά δάνεια και παρατραβήγματα (Bank loans and Bank overdrafts).
- Ο δανεισμός με το σύστημα της ενοικιαγοράς (Hire Purchase).
- Η χρηματοδότηση από ειδικούς χρηματοδοτικούς οργανισμούς.
- Η έκδοση Ομολογιών (Debentures).

Έκδοση Ομολογιών ή Χρεωστικών Ομολόγων (Debentures)

Η **Ομολογία** είναι ο δανειακός τίτλος που εκδίδει η δανειζόμενη εταιρεία και δίνει στους δανειστές της αντί άλλου πιστωτικού εγγράφου. Έχει ορισμένη ονομαστική αξία και συνήθως εκδίδεται στον κομιστή.

Η έκδοση των ομολογιών γίνεται κατά τον ίδιο τρόπο με τις μετοχές, δηλαδή στο άρτιο, υπέρ το άρτιο ή υπό το άρτιο και η εξόφλησή τους μπορεί να γίνει αμέσως στη λήξη ή με δόσεις.

Σύγκριση μετοχών και ομολογιών

Μετοχές

- Είναι ονομαστικοί τίτλοι
- Είναι τίτλοι κυριότητας
- Αποτελούν μέρος του κεφαλαίου
- Δικαιούνται μεταβαλλόμενο μέρος ανάλογα με τα κέρδη
- Δεν έχουν λήξη

Ομολογίες

- Είναι τίτλοι ονομαστικοί ή στον κομιστή
- Είναι δανειακοί τίτλοι
- Αποτελούν μέρος των χρεών
- Δικαιούνται σταθερό τόκο
- Συνήθως έχουν λήξη

Διοίκηση της εταιρείας

Η **διοίκηση** της εταιρείας ανατίθεται πάντοτε, σύμφωνα με τον νόμο, σε **Διοικητικό Συμβούλιο** που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων και εξουσιοδοτείται να διεξάγει όλες τις αναγκαίες πράξεις για τη λειτουργία της εταιρείας και με την υποχρέωση να συντάσσει ετησίως έκθεση των δραστηριοτήτων του, την οποία να ανακοινώνει μαζί με την παρουσίαση του Ισολογισμού και των Τελικών Λογαριασμών στη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Το **ανώτατο και κυρίαρχο σώμα διοίκησης** της εταιρείας, που μπορεί να αποφασίζει τελικά για όλα τα θέματα που αφορούν στην εταιρεία και για αυτήν ακόμα την τύχη της, είναι η **Γενική Συνέλευση των μετόχων**.

(β) Γενική Συνέλευση (General Meeting)

Γενική Συνέλευση είναι η συγκέντρωση των μετόχων που κλήθηκαν νόμιμα (δηλαδή σύμφωνα με τις πρόνοιες του Καταστατικού της εταιρείας) σε ορισμένο τόπο και χρόνο για τη συζήτηση προκαθορισμένων θεμάτων και για τη λήψη αποφάσεων.

Τη Γενική Συνέλευση τη συγκαλεί το Διοικητικό Συμβούλιο στις περιπτώσεις που ορίζει το Καταστατικό, είτε αυτεπάγγελα όταν το κρίνει σκόπιμο είτε όταν το ζητήσουν δύο ή περισσότεροι μέτοχοι που κατέχουν το 1/10 τουλάχιστον του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου.

Ο Περί εταιρειών νόμος της Κύπρου διακρίνει τέσσερα είδη Γενικής Συνέλευσης:

- **Θέσμια:** Η πρώτη γενική συνέλευση της εταιρείας.
- **Τακτική ή Ετήσια:** Συνέρχεται μια φορά τον χρόνο. Εκλέγει το Διοικητικό Συμβούλιο, εγκρίνει τις οικονομικές καταστάσεις και τον τρόπο διανομής των κερδών.
- **Έκτακτη:** Συγκαλείται γιατί το ζήτησαν δύο ή περισσότεροι μέτοχοι που κατέχουν τουλάχιστον το 1/10 των μετοχών και ασχολείται με έκτακτα θέματα.
- **Ειδική ή Καταστατική:** Συγκαλείται για αλλαγές στο καταστατικό ή στον εσωτερικό κανονισμό της εταιρείας.

Διάλυση της εταιρείας

Όπως για την ίδρυσή της, έτσι και για τη διάλυση της μετοχικής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης ακολουθείται ορισμένη τυπική διαδικασία, εκτός αν η εταιρεία για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν βρίσκεται σε δράση, έπαψε δηλαδή να ασκεί οποιαδήποτε εργασία. Στην περίπτωση αυτή, η διάλυσή της αποτελεί ουσιαστικά μια τυπική μόνο νομική διαδικασία, αφού δεν υπάρχει περιουσία για εκκαθάριση.

Κάθε διάλυση εταιρείας πρέπει να αναφέρεται στον Έφορο Εταιρειών, οπότε η εταιρεία διαγράφεται από το Μητρώο των Εταιρειών και το γεγονός αυτό δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Η διάλυση της μετοχικής εταιρείας μπορεί να πάρει μία από τις ακόλουθες τρεις μορφές:

- **Αναγκαστική**, με απόφαση του δικαστηρίου, είτε γιατί δεν μπορεί να πληρώσει τα χρέη της είτε γιατί παραβαίνει τυπικές διατάξεις του νόμου.

- **Εκούσια**, χωρίς την επίβλεψη δικαστηρίου, γιατί η Γενική Συνέλευση αποφάσισε τη λήξη των εργασιών ή τη συγχώνευσή της με άλλη εταιρεία.
- **Εκούσια** με την επίβλεψη δικαστηρίου, όταν το δικαστήριο διατάξει να συνεχιστεί μια εκούσια διάλυση με τη δική του επίβλεψη.

7.2.2.2 Ιδιωτική Μετοχική Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Private Limited Company)

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

Η Ιδιωτική Μετοχική εταιρεία είναι «κλειστού τύπου» κεφαλαιουχική εταιρεία, δηλαδή δεν μπορεί οποιoσδήποτε να γίνει μέτοχός της, αφού δεν γίνεται δημόσια έκδοση των μετοχών της και για τη μεταβίβασή τους απαιτείται η συγκατάθεση των άλλων μετόχων. Είναι ένας ενδιάμεσος τύπος εταιρείας, μεταξύ της προσωπικής και της κεφαλαιουχικής, απαλλαγμένος από πολλές τυπικές διατυπώσεις που ισχύουν για τις δημόσιες μετοχικές εταιρείες.

Ο τύπος της εταιρείας αυτής συνδυάζει τα πλεονεκτήματα τόσο των προσωπικών όσο και των κεφαλαιουχικών εταιρειών:

- Διατηρεί το προσωπικό ενδιαφέρον των κύριων μετόχων - επιχειρηματιών, οι οποίοι παίρνουν γρήγορα αποφάσεις και έχουν άμεση επαφή με το προσωπικό και τους πελάτες της εταιρείας, αφού αναμειγνύονται ενεργά στις καθημερινές υποθέσεις της εταιρείας (αυτοί είναι συνήθως διευθυντικά στελέχη της εταιρείας).
- Επομένως είναι εύκαμπτη, όπως μια προσωπική εταιρεία.
- Επιπρόσθετα, αφού μετέχουν σε αυτή συνήθως περισσότεροι του ενός μέτοχοι και η ευθύνη τους είναι περιορισμένη, μπορούν και συγκεντρώνουν μεγάλα κεφάλαια και έτσι έχουν τη δυνατότητα σημαντικής επέκτασης των εργασιών της επιχείρησης.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Ιδιωτικής Μετοχικής εταιρείας, που αποτελούν και τις διαφορές της από τη Δημόσια Μετοχική εταιρεία, μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- **Αριθμός μετόχων**. Ο κατώτερος αριθμός των μετόχων που επιτρέπει ο νόμος είναι ένας. Ο ανώτερος αριθμός μετόχων που επιτρέπει ο νόμος είναι πενήντα.
- **Μεταβίβαση μετοχών**. Οι μετοχές της δεν μεταβιβάζονται ελεύθερα, αλλά απαιτείται η συγκατάθεση όλων των μετόχων.
- **Δημόσια εγγραφή κεφαλαίου**. Η εταιρεία αυτή απαγορεύεται να απευθυνθεί στο κοινό και να προσφέρει τις μετοχές της για πώληση.
- **Διοίκηση**. Η Ιδιωτική Μετοχική εταιρεία επιτρέπεται να έχει τουλάχιστον έναν σύμβουλο και έναν γραμματέα (που δεν είναι απαραίτητο να είναι μέτοχος), ενώ η Δημόσια Μετοχική Εταιρεία πρέπει να έχει τουλάχιστον δύο συμβούλους και έναν γραμματέα.

- **Δημοσίευση λογαριασμών και ισολογισμού.** Η Δημόσια Μετοχική Εταιρεία υποχρεούται να τους δημοσιεύει, ενώ η Ιδιωτική όχι.

Δυνατόν να υπάρχουν και άλλοι τύποι Ιδιωτικών Μετοχικών Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης στις οποίες δεν αναφερόμαστε, αφού δεν συναντώνται συχνά.

7.3 Συνεργατικές Εταιρείες (Co-operative Societies)

7.3.1 Το Συνεργατικό Κίνημα και οι αρχές του

Το συνεργατικό κίνημα ξεκίνησε, κυρίως, στην Ευρώπη από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και η δημιουργία του οφείλεται στην αλλαγή των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που έφερε η τεχνολογική πρόοδος στην παραγωγή. Στηρίζεται καθαρά στην αντίληψη «εν τη ενώσει η ισχύς» και στην ανάγκη για βελτίωση των όρων της παραγωγής, της προμήθειας διαφόρων ειδών και της προστασίας από κινδύνους εκμετάλλευσης των πιο αδύνατων επαγγελματικών τάξεων. Το Συνεργατικό Κίνημα επεκτείνεται σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας: εργασιακό, συνδικαλιστικό, γεωργικό, εμπορικό, βιομηχανικό, χρηματοπιστωτικό, χρηματιστηριακό κ.ά.

Ο Συνεργατισμός, ως έννοια, είναι ένωση προσώπων με κοινές ανάγκες και κοινά οικονομικά προβλήματα, με απώτερο σκοπό την επίλυσή τους και τη βελτίωση του οικονομικού, κοινωνικού, μορφωτικού και γενικά του βιοτικού τους επιπέδου με την αυτοβοήθεια, την αλληλοβοήθεια και τη συνεργασία μεταξύ των μελών του.

7.3.2 Ορισμός και χαρακτηριστικά των Συνεργατικών Εταιρειών

Η Συνεργατική Εταιρεία είναι ένωση προσώπων (και όχι κεφαλαίων, όπως συμβαίνει στα άλλα είδη εταιρειών) με κοινά οικονομικά προβλήματα, βασιζόμενη στις συνεργατικές αρχές της αυτοβοήθειας, αλληλεγγύης, αλληλοβοήθειας, αυτοδιοίκησης και αυτοεπιτροπείας.

Σκοπός της είναι η επίλυση των κοινών οικονομικών προβλημάτων των μελών της, η βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και μορφωτικής τους θέσης, η ενθάρρυνση του πνεύματος αποταμίευσης, ο περιορισμός της τοκογλυφίας και η επωφελής χορήγηση πιστώσεων και δανείων για παραγωγικούς σκοπούς, καθώς και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των μελών της. Γενικότερος στόχος της Συνεργατικής Εταιρείας είναι επίσης η ανύψωση του κοινωνικού, μορφωτικού και πολιτιστικού επιπέδου των μελών της.

7.4 ΔΗΜΟΣΙΕΣ (ΚΡΑΤΙΚΕΣ) ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Από τις αρχές του περασμένου αιώνα, παρατηρείται επέμβαση του κράτους στην οικονομία και ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας για τους εξής λόγους:

- Η μονοπωλιακή φύση ορισμένων εκμεταλλεύσεων (π.χ. της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας).
- Η δυσκολία επένδυσης μεγάλων κεφαλαίων από τον ιδιωτικό τομέα.
- Η καλύτερη εξυπηρέτηση της κοινωνίας.

7.4.1 Τύποι δημόσιων επιχειρήσεων

Οι δημόσιες επιχειρήσεις είναι ποικίλων τύπων και συνεχώς υιοθετούνται και νέοι. Γενικά, θα μπορούσαν να υπαχθούν στις εξής κατηγορίες:

- **Κρατικές Υπηρεσίες (Civil Services)**

Η επιχείρηση, στην περίπτωση αυτή, αποτελεί κυβερνητικό τμήμα κάτω από τον έλεγχο ενός Υπουργείου. Παραδείγματα τέτοιων κρατικών υπηρεσιών είναι οι Ταχυδρομικές Υπηρεσίες που υπάγονται στο Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, η Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας.

- **Κρατικοί Οργανισμοί ή Αρχές (Public Corporations or Authorities)**

Η κατηγορία αυτή είναι η πιο διαδεδομένη στην Κύπρο. Η Κυβέρνηση - δηλαδή το Υπουργικό Συμβούλιο – διορίζει για τη διοίκηση του οργανισμού Διοικητικό Συμβούλιο από ικανά και έμπειρα πρόσωπα ή Διοικητή. Η έκταση των εξουσιών των οργάνων αυτών ποικίλλει από επιχείρηση σε επιχείρηση. Οι υπάλληλοι αυτών των οργανισμών δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι, αλλά υπάλληλοι του οργανισμού.

Στην Κύπρο χρησιμοποιείται σε μεγάλη κλίμακα η ονομασία «Ημικρατικοί Οργανισμοί» αντί της ονομασίας Κρατικοί Οργανισμοί (Public Corporations), που χρησιμοποιείται σε άλλες χώρες. Παραδείγματα Ημικρατικών Οργανισμών είναι η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου, η Αρχή Λιμένων Κύπρου, το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου, κ.ά.

- **Κρατικές και Εθνικοποιημένες Επιχειρήσεις (State and Nationalised Enterprises)**

Το κράτος σε αυτή την περίπτωση επεμβαίνει στον ιδιωτικό τομέα και ασκεί κερδοσκοπική επιχείρηση για δικό του λογαριασμό. Μπορεί να λεχθεί ότι ο κυριότερος σκοπός του κράτους είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού και όχι η πραγματοποίηση εσόδων. Η Κύπρος απέφυγε μέχρι σήμερα την εθνικοποίηση ιδιωτικών επιχειρήσεων. Η σύγχρονη τάση είναι η αποκρατικοποίηση ή ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων.

7.4.2 Σύγχρονες τάσεις

Επειδή οι δημόσιες επιχειρήσεις συνήθως υστερούν σε πρωτοβουλία και αποδοτικότητα, όταν τις συγκρίνουμε με τις ιδιωτικές (λόγω του ότι λείπει το κίνητρο του ατομικού συμφέροντος και διοικούνται δυσκολότερα), τα κράτη υιοθετούν συνεχώς και νέους τύπους δημόσιων επιχειρήσεων.

Μετά το 1980 παρατηρείται σε διεθνή κλίμακα τάση για μεταβίβαση κρατικών επιχειρήσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, παρά στην εθνικοποίηση. Η μετατροπή μιας δημόσιας επιχείρησης σε ιδιωτική λέγεται αποκρατικοποίηση ή ιδιωτικοποίηση (privatization).

7.5 ΜΙΚΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Μικτές είναι οι επιχειρήσεις στις οποίες υπάρχουν και δημόσια και ιδιωτικά κεφάλαια. Συνήθως τα κρατικά κεφάλαια υπερισχύουν, δηλαδή το κράτος έχει την πλειοψηφία (50% και άνω) των μετοχών.

Διοικούνται από Συμβούλιο που ελέγχεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Οι Κυπριακές Αερογραμμές Λτδ., για παράδειγμα, ήταν επιχείρηση που είχε τη μορφή Δημόσιας Μετοχικής Εταιρείας, της οποίας το 70% περίπου των μετοχών ανήκε στο κράτος και το υπόλοιπο 30% σε ιδιώτες. Άλλα παραδείγματα Μικτών επιχειρήσεων είναι οι Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου Λτδ., η Τράπεζα Αναπτύξεως Λτδ κ.ά.

7.6 ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (ΣΩΜΑΤΕΙΑ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΕΣΧΕΣ)

Πιο πάνω εξετάσαμε τους οικονομικούς οργανισμούς που επιδιώκουν το κέρδος, δηλαδή τις επιχειρήσεις. Υπάρχουν όμως και οικονομικοί οργανισμοί που δεν έχουν ως σκοπό το κέρδος, αλλά την εξυπηρέτηση άλλων σκοπών, όπως κοινωνικών, εκπαιδευτικών, αθλητικών, καλλιτεχνικών κ.ά. Μεταξύ αυτών των οργανισμών είναι τα Σωματεία και τα Ιδρύματα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ποιος είναι ο ιδιοκτήτης των: α) ιδιωτικών, β) δημόσιων, γ) μικτών επιχειρήσεων;
2. Να αναφέρετε τα ονόματα δύο ιδιωτικών, δύο δημόσιων και δύο μικτών κυπριακών επιχειρήσεων.
3. Σε ποιον ανήκει η ατομική επιχείρηση; Έχει ξεχωριστή νομική υπόσταση από τον ιδιοκτήτη της;
4. Σε ποιους τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας πιστεύετε ότι θα επιβιώσουν οι μικρές ατομικές επιχειρήσεις; Στηρίξτε την άποψή σας.
5. Να αναφέρετε τρία πλεονεκτήματα και τρία μειονεκτήματα της ατομικής επιχείρησης.
6. Να δώσετε τον ορισμό της εταιρείας. Πώς ονομάζεται η εταιρεία που ο κύριος σκοπός της είναι η πραγματοποίηση κέρδους;
7. Τι είναι «πρόσωπο» με την έννοια του δικαίου; Είναι η εταιρεία με αυτή την έννοια πρόσωπο και γιατί;
8. Οι προσωπικές εταιρείες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Ποιες είναι αυτές και ποια η κυριότερη διαφορά μεταξύ τους;
9. Τι καλείται ομόρρυθμη εταιρεία;
10. Να εξηγήσετε το νόημα και τις συνέπειες της προσωπικής, απεριόριστης και αλληλέγγυας ευθύνης των ομόρρυθμων συνεταίρων.
11. Πώς διοικείται η ομόρρυθμη εταιρεία;
12. Να αναφέρετε πέντε λόγους διάλυσης μιας ομόρρυθμης εταιρείας.
13. Να συντάξετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας μια εγκύκλιο επιστολή με την οποία μια ομόρρυθμη εταιρεία που αποτελείται από δύο συνεταίρους, να γνωστοποιεί ότι εισέρχεται σε αυτήν νέος συνεταίρος. Να τονιστεί η εμπειρία του νέου συνεταίρου, το ύψος του κεφαλαίου που συνεισφέρει και η αναμενόμενη αύξηση των εργασιών της εταιρείας με παράλληλη αύξηση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων / υπηρεσιών. Επίσης να αναφερθεί το νέο όνομα της εταιρείας. Να χρησιμοποιήσετε δικά σας υποθετικά στοιχεία ή στοιχεία που θα σας δοθούν από τον/την καθηγητή/τρια σας.
14. Τι καλείται ετερόρρυθμη εταιρεία και ποια είναι η ευθύνη των συνεταίρων;
15. Ποιοι περιορισμοί ισχύουν για τους ετερόρρυθμους συνεταίρους; Δεσμεύουν την ετερόρρυθμη εταιρεία συμφωνίες που συνάπτουν οι ετερόρρυθμοι συνεταίροι και ποια είναι η ευθύνη τους σε τέτοια περίπτωση;
16. Τι είναι η επωνυμία των προσωπικών εταιρειών;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

17. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο πλεονεκτήματα και δύο μειονεκτήματα των προσωπικών εταιριών.
18. Ποια ανάγκη δημιούργησε τις κεφαλαιουχικές εταιρείες και ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό τους;
19. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Δημόσιας Μετοχικής Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης;
20. Τι είναι μετοχή; Ποια δικαιώματα έχει ο κάτοχος μιας μετοχής;
21. Ποιες είναι οι κύριες κατηγορίες μετοχών και σε τι διαφέρουν;
22. Τι είναι το καταστατικό της Δημόσιας Μετοχικής Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης; Να αναφέρετε πέντε βασικά στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει.
23. Ποια στοιχεία περιέχει συνήθως ο Εσωτερικός Κανονισμός μιας εταιρείας και σε τι διαφέρει από το Καταστατικό;
24. Ποια είναι η σημασία του Πιστοποιητικού Εγγραφής της εταιρείας και ποιος το εκδίδει;
25. Να ετοιμάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας μια «Πρόσκληση για εγγραφή μετόχων». Να χρησιμοποιήσετε υποθετικά στοιχεία περιλαμβάνοντας τα σημαντικά στοιχεία που πρέπει να αναφέρονται σε αυτήν.
26. Να αναφέρετε τους τρεις τρόπους (και στα αγγλικά) με τους οποίους μπορεί να γίνει η έκδοση μετοχών, όσον αφορά την τιμή τους.
27. Με ποιους τρόπους μπορεί να γίνει η εξόφληση των μετοχών;
28. Να αναφέρετε τέσσερις τρόπους με τους οποίους μπορεί μια εταιρεία να κάνει αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου.
29. Ποιες είναι οι τυπικές, ουσιαστικές και λογιστικές διαφορές μεταξύ μετοχών και ομολογιών;
30. Να αναφέρετε μερικές εξουσίες και καθήκοντα του Διοικητικού Συμβουλίου.
31. Να ετοιμάσετε στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σας, πρόσκληση στους μετόχους δημόσιας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης σε ετήσια γενική συνέλευση. Να συμπεριλάβετε όλα τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει καθώς και τρία θέματα που θα συζητηθούν. Να χρησιμοποιήσετε υποθετικά στοιχεία ή στοιχεία που θα σας δοθούν από τον/την καθηγητή/τρια σας.
32. Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ τακτικής και έκτακτης γενικής συνέλευσης; Ποια χαρακτηρίζεται ως Καταστατική συνέλευση και ποια ως Θέσμια;
33. Ποιες είναι οι τρεις μορφές που μπορεί να πάρει η διάλυση μιας μετοχικής εταιρείας;

34. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της Ιδιωτικής Μετοχικής Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης και ποιες οι διαφορές της από τη Δημόσια Μετοχική Εταιρεία;
35. Τι είναι ο συνεργατισμός, για ποιους λόγους δημιουργήθηκε και ποιες είναι οι κυριότερες αρχές του;
36. Για ποιους λόγους αναλαμβάνει το κράτος επιχειρηματική δραστηριότητα;
37. Ποια είναι η σύγχρονη τάση αναφορικά με τις δημόσιες επιχειρήσεις; Ποιοι λόγοι υπαγορεύουν αυτή την τάση;
38. Να χαρακτηρίσετε το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων ως Ορθό ή Λάθος. (π.χ. α. – Ορθό ή α. – Λάθος κ.λπ.)
- α) Νομικά πρόσωπα καλούνται οι άνθρωποι που ασχολούνται με τις νομικές υποθέσεις μιας επιχείρησης, όπως για παράδειγμα οι νομικοί σύμβουλοι και οι δικηγόροι.
  - β) Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ατομικής επιχείρησης είναι ότι δεν έχει ξεχωριστή νομική οντότητα.
  - γ) Οι κάτοχοι μετοχών είναι δανειστές της μετοχικής εταιρείας και δικαιούνται τόκο κάθε χρόνο.
  - δ) Η επωνυμία της κεφαλαιουχικής εταιρείας πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνει τη λέξη limited (ltd), για να δείχνει την περιορισμένη ευθύνη των συνεταίρων.
  - ε) Χαρακτηριστικό γνώρισμα της Δημόσιας Μετοχικής Εταιρείας είναι ότι το κεφάλαιό της διαιρείται σε μικρότερα μερίδια, τις μετοχές.
  - στ) Οι κάτοχοι των προνομιούχων μετοχών έχουν δικαίωμα ψήφου.
  - ζ) Η εξόφληση μετοχών γίνεται πάντοτε στο ακέραιο και ποτέ με δόσεις.

Εξετάσεις Τετραμήνων, 2020-2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 – ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ: ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΑ – ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑ – ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

Στο τέλος του κεφαλαίου, οι μαθητές/μαθήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν τι είναι η χρηματαγορά και ποιος είναι ο ρόλος της στην οικονομία.
- Να κατανοούν τον ρόλο της κεφαλαιαγοράς, τις δύο κατηγορίες στις οποίες κατατάσσεται και τη διαφορά της από την χρηματαγορά.
- Να αντιλαμβάνονται τον ρόλο και την αποστολή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.
- Να γνωρίζουν τι είναι τα χρηματιστήρια, τους λόγους δημιουργίας τους καθώς και τη σημασία και τον ρόλο τους.
- Να αντιλαμβάνονται τους σκοπούς του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου.
- Να γνωρίζουν τα οφέλη από την εισαγωγή αξιών στο ΧΑΚ, τις αξίες που διαπραγματεύονται και υποστηρίζονται από το ΧΑΚ, καθώς και τις προσφερόμενες υπηρεσίες προς τους επενδυτές.

8.1 ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΑ (MONEY MARKET)

Με τον όρο Χρηματαγορά χαρακτηρίζεται γενικά το σύνολο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των κανονισμών, καθώς και των πρακτικών των οποίων κύριος στόχος είναι η διευκόλυνση οποιασδήποτε "βραχυπρόθεσμης" νόμιμης χρηματοδότησης.

Εμπορικές πιστώσεις, πιστοποιητικά κατάθεσης, έντοκα γραμμάτια είναι ορισμένα παραδείγματα των βραχυπρόθεσμων χρεογράφων. Είναι ρευστά στη φύση και γι' αυτό η περίοδος εξαγοράς τους περιορίζεται σε ένα έτος. Παρέχουν χαμηλή απόδοση των επενδύσεων, αλλά είναι αρκετά ασφαλή μέσα διαπραγμάτευσης.

Η χρηματαγορά είναι μια μη συστηματική αγορά και επομένως η διαπραγμάτευση γίνεται εκτός χρηματιστηρίου. Παίζει σημαντικό ρόλο στην κυκλοφορία βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων στην οικονομία. Βοηθάει τις βιομηχανίες να εκπληρώσουν τις ανάγκες τους σε κεφάλαιο κίνησης.

8.2 ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑ (CAPITAL MARKET)

Γενικά – Ορισμός

Κεφαλαιαγορά λέγεται το σύνολο των κεφαλαίων που προσφέρονται και ζητούνται από κυβερνήσεις ή εταιρείες για μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη τοποθέτηση σε μια οικονομία.

Οι τίτλοι που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης περιλαμβάνουν μετοχές, ομόλογα, χρεωστικούς τίτλους, εκδόσεις σε ευρώ κ.λπ., των οποίων η διάρκεια δεν περιορίζεται σε ένα έτος. Η αγορά διαδραματίζει επαναστατικό ρόλο στην κυκλοφορία του κεφαλαίου στην οικονομία μεταξύ των προμηθευτών χρημάτων και των χρηστών. Η Κεφαλαιαγορά λειτουργεί υπό τον πλήρη έλεγχο του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για την προστασία των συμφερόντων των επενδυτών.

Η κεφαλαιαγορά περιλαμβάνει τόσο την αγορά διανομέων όσο και τη δημοπρασία. Κατατάσσεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: την πρωτογενή αγορά και τη δευτερογενή αγορά.

- **Πρωτογενής αγορά:** Μια αγορά στην οποία προσφέρονται νέες μετοχές σε συνάλλαγμα, είναι γνωστή ως πρωτογενής αγορά.
- **Δευτερογενής αγορά:** Μια αγορά στην οποία οι ήδη εκδοθέντες τίτλοι διαπραγματεύονται μεταξύ των επενδυτών, είναι γνωστή ως δευτερογενής αγορά.

Η ύπαρξη μεγάλων καλά οργανωμένων και αποτελεσματικών κεφαλαιαγορών, φαινόμενο, κυρίως, των πιο ανεπτυγμένων χωρών, είναι ένας από τους βασικούς λόγους δημιουργίας του τεράστιου μεγέθους ορισμένων επιχειρήσεων. Δεν είναι σπάνιο φαινόμενο η ύπαρξη επιχειρήσεων με αριθμό μετόχων, που ανέρχεται σε εκατοντάδες χιλιάδες και με συνολικά κεφάλαια δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Η διαφορά μεταξύ κεφαλαιαγοράς και χρηματαγοράς βρίσκεται στον χρόνο επιστροφής των ποσών που παρέχονται και στον σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιούνται. Τα κεφάλαια που προσφέρονται στην κεφαλαιαγορά είναι μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης λήξης και χρησιμοποιούνται

για την ίδρυση, τη συνέχιση ή την επέκταση επιχειρήσεων, ενώ οι πιστώσεις που παρέχονται στη χρηματαγορά είναι μικρής διάρκειας και χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση τρεχουσών αναγκών των δανειζόμενων.

Όπως στη χρηματαγορά, έτσι και στην κεφαλαιαγορά βασική πηγή των προσφερόμενων ποσών είναι οι αποταμιεύσεις του κοινού. Ειδικά στην κεφαλαιαγορά, πηγή αποτελούν και τα αποθεματικά που δημιουργούνται από τη συγκέντρωση αδιανέμητων κερδών των εταιρειών. Οι αποταμιεύσεις συγκεντρώνονται από τις τράπεζες, τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τους οικοδομικούς οργανισμούς (Building Societies), τα διάφορα ταμεία πρόνοιας και άλλους οργανισμούς και διατίθενται για

επένδυση στην οικονομία. Σε πολλές περιπτώσεις η κεφαλαιοδότηση γίνεται απευθείας από αυτούς που αποταμιεύουν, αλλά η μάζα των αποταμιεύσεων διοχετεύεται μέσω των πιο πάνω οργανισμών.

8.2.1 Εποπτεία της Κεφαλαιαγοράς

Η **Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου** είναι η δημόσια ανεξάρτητη εποπτική Αρχή, υπεύθυνη για την εποπτεία της αγοράς επενδυτικών υπηρεσιών σε κινητές αξίες και των συναλλαγών σε κινητές αξίες, οι οποίες πραγματοποιούνται στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου λειτουργεί από το 1996, όμως το 2001 συστάθηκε ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.

Με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το 2004, η ΕΚΚ προχώρησε με την εναρμόνιση του ρυθμιστικού πλαισίου με το κοινοτικό κεκτημένο. Έκτοτε, η ΕΚΚ διασφαλίζει ότι το νομοθετικό και εποπτικό πλαίσιο εναρμονίζεται έγκαιρα με όλες τις νέες ευρωπαϊκές Οδηγίες, ώστε να αντικατοπτρίζει τα ευρωπαϊκά πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές.

Παράλληλα, η ΕΚΚ εκσυγχρονίζει τις εθνικές νομοθεσίες σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις στις ευρωπαϊκές και διεθνείς κεφαλαιαγορές, λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες της εγχώριας αγοράς.

Η ΕΚΚ υποστηρίζει διαχρονικά την υγιή ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς και τις προσπάθειες του οργανισμού προώθησης επενδύσεων Invest Cyprus, σε συνεργασία και με άλλους κυβερνητικούς και μη φορείς.

8.3 ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ (STOCK EXCHANGE)

Γενικά - Ορισμός

Χρηματιστήριο είναι η οργανωμένη αγορά, που συνήθως είναι επίσημα αναγνωρισμένη από το κράτος, όπου «συναντώνται» οι ενδιαφερόμενοι για τη διενέργεια αγοροπωλησιών κινητών αξιών (όπως μερίδια κεφαλαίου ανωνύμων εταιρειών (μετοχές), τραπεζικά, κρατικά ή άλλα ομόλογα) ή / και εμπορευμάτων.

Τα χρηματιστήρια αποτελούν ιδιόμορφες αγορές, με την έννοια της ταυτόχρονης συνάντησης της προσφοράς και της ζήτησης. Αποτελούν οικονομικό θεσμό που, κατά κανόνα, αναγνωρίζεται από τα κράτη όπου λειτουργούν και η πλειονότητά τους, με νομοθετικά και διοικητικά μέτρα, καθορίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνονται οι αγορές και θεσπίζουν τις προϋποθέσεις και τους όρους λειτουργίας τους. Τα χρηματιστήρια διακρίνονται, κυρίως, σε Αξιών, Εμπορευμάτων και Ναύλων.

Λόγοι Δημιουργίας

Τα χρηματιστήρια τα δημιούργησε η επιδίωξη για την εξεύρεση βραχυπρόθεσμων αλλά, κυρίως, μακροπρόθεσμων κεφαλαίων και η ανάγκη για σύναψη αγοροπωλησιών μεγάλων ποσοτήτων εμπορευμάτων, που βρίσκονται μακριά από τον τόπο διαπραγμάτευσής τους, ενώ απαιτούνταν για αυτά σοβαρά κεφάλαια, αλλά και η τάση για κερδοσκοπία.

Η οργανωμένη μορφή τους οφείλεται:

- Στην ταχύτητα διενέργειας των συναλλαγών
- Στην αμεσότητά τους
- Στη δημοσιότητα των συναλλαγών που φαίνονται δημόσια όλα τα χαρακτηριστικά των συναλλαγών (προσφορά, ζήτηση, ποσότητα και αξία)
- Στην καθαρότητα των συναλλαγών.

Η Σημασία και ο ρόλος των Χρηματιστηρίων

Ο οικονομικός ρόλος των Χρηματιστηρίων είναι να:

- Διευκολύνουν τις συναλλαγές, γιατί επιτρέπουν στους εκπροσώπους της προσφοράς και της ζήτησης να βρίσκονται ταυτόχρονα στον συγκεκριμένο τόπο διαπραγμάτευσης.
- Επιτρέπουν την ελεύθερη διαμόρφωση τιμών των αγαθών με βάση τον θεμελιώδη νόμο της προσφοράς και της ζήτησης. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζεται ο κίνδυνος της δημιουργίας τεχνητών τιμών.
- Δίνουν την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να εξεύρουν κεφάλαια, αλλά και στους επενδυτές να μπορούν να διαθέσουν τα χρήματα που έχουν, στην επένδυσή τους σε τίτλους, με την προσδοκία του κέρδους, συμβάλλοντας έτσι στην τόνωση της παραγωγικότητας και γενικότερα στην ανάπτυξη της χώρας όπου λειτουργεί το χρηματιστήριο.

8.4 ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (CYPRUS STOCK EXCHANGE)

Το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου ιδρύθηκε ως νομική οντότητα με τη μορφή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου δυνάμει των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων και Κανονισμών, οι οποίοι ψηφίστηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων το 1993 και 1995, αντίστοιχα. Η πρώτη χρηματιστηριακή συνάντηση στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου διεξάχθηκε στις 29 Μαρτίου του 1996. Το Χρηματιστήριο σήμερα διαχειρίζεται μία Ρυθμιζόμενη Αγορά και μία Αγορά υπό τη μορφή του Πολυμερούς Μηχανισμού Διαπραγμάτευσης ή Νεοαναπτυσσόμενων Εταιρειών Αγορά. Κύριοι συμμετέχοντες στο Χρηματιστήριο είναι τα Μέλη του Χρηματιστηρίου (χρηματιστηριακά γραφεία), εισηγμένοι εκδότες και επενδυτές.

Πρόσθετα, στο Χρηματιστήριο έχει ανατεθεί σύμφωνα με τον περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου (Κεντρικό Αποθετήριο και Κεντρικό Μητρώο Αξιών) Νόμο, η ευθύνη της σύστασης και διαχείρισης ενός Κεντρικού Αποθετηρίου και Κεντρικού Μητρώου Αξιών (ΚΑΜ). Στο ΚΑΜ καταχωρίζονται οι εισηγμένες αξίες αλλά και μη εισηγμένες αξίες, των οποίων ο εκδότης τους επιθυμεί την τήρηση του μητρώου από το Χρηματιστήριο.

Το ΧΑΚ εποπτεύεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Σκοποί

Οι πρωταρχικοί σκοποί και αρμοδιότητες του Χρηματιστηρίου, το οποίο έχει και τις συναφείς εξουσίες και υποχρεώσεις, είναι:

- Η λήψη των απαραίτητων και των κατά περίπτωση ενδεδειγμένων μέτρων για την ανάπτυξη της αγοράς αξιών, καθώς επίσης ο έλεγχος και η ρύθμιση των συναλλαγών για κινητές αξίες.
- Η παροχή των απαραίτητων διευκολύνσεων για την εμπορία αξιών και για την έκδοση επίσημου δελτίου τιμών, η διευκόλυνση της κατάρτισης χρηματιστηριακών συναλλαγών, η πρόβλεψη διαδικασιών και μέσων παροχής χρηματιστηριακών πληροφοριών σχετικά με την κίνηση και τις συναλλαγές αξιών, η μέριμνα για την ταχεία ανάρτηση των σχετικών πληροφοριών για την ενημέρωση των μελών, των συναλλασσόμενων και του κοινού και, τελικά, η μέριμνα για δημοσιεύσεις χρηματιστηριακού δελτίου, είτε καθημερινά είτε κατά τα οριζόμενα με απόφαση του Συμβουλίου.
- Η προώθηση της χρηματιστηριακής δραστηριότητας και η χρησιμοποίηση για τον σκοπό αυτό κάθε ενδεδειγμένου μέσου δημοσιότητας σχετικά με τα οφέλη και τις υπηρεσίες του Χρηματιστηρίου.
- Η ενθάρρυνση της ανάπτυξης ομαλής και μεθοδικής αγοράς αξιών, η καταστολή των δόλιων και ανάρμοστων μεθόδων χρηματιστηριακής συναλλαγής και η παροχή της δέουσας προστασίας σε επενδυτές και, γενικά, στο κοινό.

- Η συνεργασία με χρηματιστήρια του εξωτερικού, με την καθιέρωση και ανάπτυξη κοινών αγορών, την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας, την έκδοση ή προβολή κοινών δελτίων τιμών κ.ά.
- Η κατάρτιση και υποβολή για έγκριση των αναγκών για την επίτευξη των σκοπών των χρηματιστηριακών κανονισμών και η εκτέλεση κάθε άλλης αναγκαίας για τον σκοπό αυτό ενέργειας.

Επιπρόσθετα, από τις πρωταρχικές αρμοδιότητες του Χρηματιστηρίου που αναφέρονται πιο πάνω, στο Χρηματιστήριο ανατίθεται και οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα, που συνηθίζεται να ανήκει σε χρηματιστήριο με τις συναφείς εξουσίες και υποχρεώσεις.

Οφέλη από την εισαγωγή αξιών εταιρειών στο ΧΑΚ

- Δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων
- Ανάπτυξη και επέκταση δραστηριοτήτων των εταιρειών
- Δυνατότητα για επενδύσεις από το εξωτερικό
- Απόκτηση κύρους
- Απόκτηση άμεσα ρευστοποιήσιμης περιουσίας
- Αυξημένη δυνατότητα για εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιρειών

Αξίες που διαπραγματεύονται και υποστηρίζονται από το Σύστημα Διαπραγμάτευσης του ΧΑΚ

Οι πιο κάτω αξίες διαπραγματεύονται αποκλειστικά μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος Διαπραγμάτευσης του ΧΑΚ:

- Μετοχές (shares)
- Δικαιώματα Αγοράς Μετοχών (warrants)
- Δικαιώματα Προτίμησης (rights)
- Τίτλοι Σταθερού Εισοδήματος (εταιρικά, κυβερνητικά ομόλογα και γραμμάτια δημοσίου)
- Πιστοποιητικά Παραστατικών Μετοχών
- Διαπραγματεύσιμα Αμοιβαία Κεφάλαια

Προσφερόμενες υπηρεσίες σε Επενδυτές

Το ΧΑΚ εξυπηρετεί τους επενδυτές, προσφέροντάς τους αρκετές υπηρεσίες. Οι σημαντικότερες αναφέρονται πιο κάτω:

- Παροχή πληροφοριών για τη μερίδα τους.
- Ενεχυρίαση αξιών που τους ανήκουν.
- Εξωχρηματιστηριακή μεταβίβαση αξιών.
- Πρόσβαση στη μερίδα τους μέσω διαδικτύου.
- Αλλαγή / διόρθωση στοιχείων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τι ονομάζεται χρηματαγορά;
2. Να εξηγήσετε με απλά λόγια τη λειτουργία της χρηματαγοράς.
3. Να εξηγήσετε τι είναι η Κεφαλαιαγορά και ποια σημαντική διαφορά έχει από τη χρηματαγορά.
4. Σε ποιες δύο μεγάλες κατηγορίες κατατάσσεται η κεφαλαιαγορά; Να εξηγήσετε τη διαφορά τους.
5. Ποιος ασκεί έλεγχο και εποπτεία στην κεφαλαιαγορά;
6. Να καθορίσετε τον ρόλο της επιτροπής κεφαλαιαγοράς.
7. Να δώσετε τον ορισμό του χρηματιστηρίου.
8. Για ποιους λόγους δημιουργήθηκαν τα χρηματιστήρια;
9. Πού οφείλεται η οργανωμένη δομή των χρηματιστηρίων;
10. Να εξηγήσετε τον οικονομικό ρόλο των χρηματιστηρίων.
11. Ποιοι είναι οι στόχοι και οι αρμοδιότητες του χρηματιστηρίου;
12. Ποιες ευθύνες και αρμοδιότητες έχει το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ);
13. Ποιοι είναι οι πρωταρχικοί σκοποί και ποιες οι αρμοδιότητες του ΧΑΚ;
14. Ποια είναι τα οφέλη από την εισαγωγή αξιών στο ΧΑΚ;
15. Ποιες αξίες διαπραγματεύονται και υποστηρίζονται από το Σύστημα Διαπραγμάτευσης του ΧΑΚ;
16. Ποιες είναι οι σημαντικότερες υπηρεσίες που προσφέρει το ΧΑΚ στους επενδυτές;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γενικές Εμπορικές Γνώσεις Α΄ Λυκείου – Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού – Έκδοση 2007, Ανατύπωση 2011
- Γενικές Εμπορικές Γνώσεις Β΄ Λυκείου – Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού – Έκδοση 2007, Ανατύπωση 2011
- Εμπορικά Β΄ Λυκείου – Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού – Α΄ έκδοση 2016, Β΄ έκδοση 2018
- <https://katalotis.org.cy/>
- <http://www.consumer.gov.cy/>
- <https://www.mof.gov.cy/mof/customs/>
- <http://ecccyprus.gov.cy/>
- <http://www.competition.gov.cy/>
- <https://www.dms.gov.cy/>
- <https://www.cysec.gov.cy/>
- <https://www.cse.com.cy/>
- <https://iic.org.cy/>
- <https://www.centralbank.cy/>
- <https://www.jcc.com.cy/>
- <https://acb.com.cy/>
- <http://www.meci.gov.cy/MECI/trade>
- <https://www.mof.gov.cy/mof/tax/taxdep.nsf>

